

16

Prosvjetni rad

List crnogorskih prosvjetnih, kulturnih i naučnih radnika

„GRЛИCA”, prva crnogorska periodična publikacija (Cetinje, 1835-1839)

, „PROSVJETA” (Cetinje, 1889-1901)

, „PROSVJETNI RAD” (od 15. januara 1949)

JUBILARNA GODINA

Broj 22 FEBRUAR 2014. Izlazi mjesečno, cijena 0,40 € ISSN 0033-1686

DOBITEK „OKTOIHA“ 1998.

„OKTOIH“ DANAS, U VRIJEME DUHOVNE OBNOVE CRNE GORE, IMA POSEBNO VAŽNO ZNAČENJE:
Dobitnici sa ministrom prosvjete i članovima žirija

Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović uručio nagradu „Oktoih“ JPU „Zagorka Ivanović“ na Cetinju i profesorici biologije Mirjani Vučinić iz OŠ „Jugoslavija“ u Baru

OČUVANJE I UNAPREĐENJE CRNOGORSKOG IDENTITETA I DOSTIZANJE SVJETSKIH STANDARDA ZA NAS JE JEDAN TE ISTI PUT

Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović: Dobitnici „Oktoih“, odnosno njihov strpljiv i posvećen rad, pravo, odslikavaju sve ono čemu teži naš obrazovni sistem – nesvakidašnju energiju i nova znanja, osavremenjavanje nastavnog procesa i uspješno rješavanje reformskih zadataka, profesionalni napredak i ovladavanje novim vještinama

Predsednik žirija Pavle Goranović: Nakon detaljne analize, žiri je zaključio da, sve što su u ovim oblastima dobitali postigli, služi na čast prosvjetnoj struci, ali i ugledu nagrade „Oktoih“, koja je pravo ogledalo poštovanja prema odgovornom i plemenitom pozivu, ali i svjedočanstvo da kvalitetno obrazovanje i vaspitanje doživljavamo kao preduslov za dalji napredak našeg društva

(Opširnije na 2. i 3. strani)

Predsednik Vlade Crne Gore Milo Đukanović primio predstavnike udruženja osoba sa invaliditetom

SISTEMSKI RJEŠAVATI SVA OTVORENA PITANJA ZNAČAJNA ZA LAKŠI I KVALITETNIJI ŽIVOT

Str. 4

Delegacija Crne Gore sa ministrom prosvjete Slavoljubom Stijepovićem na Regionalnoj ministarskoj konferenciji o obrazovanju u Istanbulu

PREDSTAVLJENA NACIONALNA OBRAZOVNA POLITIKA U SISTEMU INKLUSIVNOG OBRAZOVANJA

Str. 4

Intervju: Jelena Đurović, direktorka Nacionalne biblioteke Crne Gore „Đurđe Crnojević“ na Cetinju

RIZNICA CRNOGORSKE PISANE BAŠTINE I INTELEKTUALNA MEMORIJA NACIJE

Str. 6-7

Nagrađeni osnovci i srednjoškolci na konkursu Ministarstva prosvjete za najbolje likovne i literarne radove povodom 200 godina od rođenja Njegoša

UVELIČALI PROSLAVU JUBILEJA

Str. 15

ODRŽANA PROSLAVA 125 GODINA „PROSVJETE“ I 65 GODINA „PROSVJETNOG RADA“

– Redakcija „Prosvjetnog rada“ zahvaljuje svim prosvjetnim radnicima i obrazovnim ustanovama, saradnicima i državnim institucijama, koji su nam čestitali Novogodišnje praznike i jubilej 65 godina izlaženja lista

Str. 16-17

PRIZNANJA "PROSVJETNOM RADU"

– Društvo crnogorskih novinara uručilo je Redakciji „Prosvjetnog rada“ diplomu za poseban doprinos razvoju crnogorskog novinarstva Str. 9
– Savez udruženja boraca NOR-a i antifašista Crne Gore dodijelio je „Prosvjetnom radu“ Povelju za posebne zasluge u razvoju i unapređenju antifašizma u Crnoj Gori Str. 26

U Danilovgradu otvoren spomenik učitelju POČAST UVIŠENOJ PROFESIJI

Spomen obilježje nalazi se na mjestu dje je od 1919. do 1929. godine radila prva Učiteljska škola u Crnoj Gori

Na platou između Gimnazije „Petar Prvi Petrović Njegoš“ i OŠ „Vuko Jovović“ u Danilovgradu otkriveno je spomen obilježje „Spomenik učitelju“. Spomen obilježje su otkrili ministar prosvjete Slavoljub Stijepović i predsednik Skupštine opštine Danilovgrad dr Miodrag Đurović, a u kulturno-umjetničkom programu učestvovali su glumac Slobodan Marunović i učenici Gimnazije.

U svojoj besedi učitelju, dr Đurović je kazao da taj spomenik treba da sjeća na sve one učitelje danas, juče, sutra, posthumno i zanavijek.

„Danilovgradska opština ima bogatu tradiciju učitelja. Oni su ostali upamćeni po elanu koji su uložili u obrazovanje mlađih generacija. Obrazovna vertikalna u ovom kraju do Učiteljske škole iz 1919. godine počinje od prve osnovne škole na Orloj Luci 1857. godine, a 1875. u Ždrebaoniku se otvara Knjaževska crnogorska zemljodjelska škola. U to vrijeme u ovom kraju je otvoreno desetak osnovnih škola“, rekao je on.

Spomenik učitelju je djelo crnogorskog vajara Nenada Šoškića, čiji rad je dobio najveće ocjene žirija na konkursu NVO „Spomenik učitelju“. Spomenik je u obliku stilizovanog kruga, odražava složenost učiteljske profesije i njene osnovne misije da dijete uvede u svijet nepoznatog i predstavlja stalno trajanje. Spomen obilježje nalazi se na mjestu dje je od 1919. do 1929. godine radila prva Učiteljska škola u Crnoj Gori.

O. Đ.

Spomen obilježje su otkrili ministar prosvjete Slavoljub Stijepović i predsednik Skupštine opštine Danilovgrad dr Miodrag Đurović

БЕЧИЈИ СВИЈЕТ

ISSN 0033-1686

Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović uručio nagradu „Oktoih“ JPU „Zagorka Ivanović“ na Cetinju i profesorici biologije Mirjani Vučinić iz OŠ „Jugoslavija“ u Baru

OČUVANJE I UNAPREĐENJE CRNOGORSKOG IDENTITETA I DOSTIZANJE SVJETSKIH STANDARDA ZA NAS JE JEDAN TE ISTI PUT

Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović: Dobitnici „Oktoih“, odnosno njihov strpljiv i posvećen rad, zapravo, odslikavaju sve ono čemu teži naš obrazovni sistem – nesvakidašnju energiju i nova znanja, osavremenjavanje nastavnog procesa i uspješno rješavanje reformskih zadataka, profesionalni napredak i ovladavanje novim vještinama

Predsednik žirija Pavle Goranović: Nakon detaljne analize, žiri je zaključio da sve što su u ovim oblastima dobitali postigli, služi na čast prosvjetnoj struci, ali i ugledu nagrade „Oktoih“, koja je pravo ogledalo poštovanja prema odgovornom i plemenitom pozivu, ali i svjedočanstvo da kvalitetno obrazovanje i vaspitanje doživljavamo kao preduslov za dalji napredak našeg društva

Najveće državno priznanje za oblast obrazovanja – Nagrada „Oktoih“ za 2013. godinu pripala je JPU „Zagorka Ivanović“ sa Cetinja i Mirjani Vučinić, profesorici biologije u OŠ „Jugoslavija“ u Baru. Priznanje im je u Vili „Gorica“ svečano uručio ministar prosvjete Slavoljub Stijepović.

On je tom prilikom istakao da je žiri nagradio jednu ustanovu sa bogatom tradicijom i izdvojio pedagoški rad, čiji su učinci u kontinuitetu vidljivi.

‘Oktoih’ dospio na prave adrese

„Uvjerjen sam da je ‘Oktoih’ dospio na prave adrese, u ruke onih čiji su rad, zalaganje i stručnost prepoznati na svim nivoima – od njihovih kolega, učenika, roditelja – do sredina u kojima rade i stvaraju, prevenstveno na radost generacija koje izvode na pravi put.

Dobitnici ‘Oktoih-a’, odnosno njihov strpljiv i posvećen rad, zapravo, odslikavaju sve ono čemu teži naš obrazovni sistem: nesvakidašnju energiju i nova znanja, osavremenjavanje nastavnog procesa i uspješno rješavanje reformskih zadataka, profesionalni napredak i ovladavanje novim vještinama.

Konačno, i ono što ih je ovog puta posebno izdvojilo među brojnim vrednim prosvjetnim radnicima i ustanovama – a to su konkretni rezultati koje postižu. Naravno, i spremnost da dečcu vaspitavaju i obrazuju na modernan način, kako bi oni već sutra bili spremni da tazanja koriste, kako za lični i porodični napredak, tako i u svrhu razvoja Crne Gore.

Upravo to su ciljevi Vlade Crne Gore i Ministarstva prosvjete: da dostignemo ona znanja koja će biti u funkciji prosperiteta naše države”, kazao je ministar prosvjete.

Simbole crnogorskog identiteta moramo iz dana u dan snažiti

Ministar je istakao da je potrebno da se svima obezbijede jednakci uslovi za kvalitetno obrazovanje, da svi pronađu zanimanje koje će biti njihov pravi izbor i da svako od nas pojedinačno doprinosi izgradnji Crne Gore, kao i zdrave i bogate zajednice. Uloga obrazovanja u tom procesu je presudna. Zato će se u narednom periodu raditi na poboljšanju uslova za rad naših prosvjetnih radnika i obrazovnih ustanova na svim nivoima, od predškolskog, do visokog. Takođe će biti nastavljeno stvaranje i unapređivanje uslova za bolju povezanost obrazovanja sa potrebama tržišta rada, školjući one profile kadrova koji su neophodni našoj privredi.

„Put do uspjeha mora da bude trasiran na jasnoj viziji, na istražnom radu i širenju znanja, na okupljanju kadrova koji su spremni da svoje sposobnosti prenesu drugima i upgrade ih u opšti napredak.

Tako su i ovogodišnji dobitalici ‘Oktoih-a’, svako na svoj prepozнатljiv način, svoja prosvjetna djela ugrađili u budućnost Crne Gore. A samo ona djela koja pamte generacije zaslužuju puno poštovanje. Zbog toga je i ‘Oktoih’, s krpunim istrijanskim opravdanjem, do danas ostao jedan od glavnih znakova crnogorskog kulturnog i državnog bića. Otuda je današnji dan, ko-

Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović: NAŠA JE DRŽAVA STVARANA I MAČEM I PEROM

Kao što smo u obavezi da posebno vrednujemo savremena dostignuća u ovoj oblasti, tako smo dužni da s ponosom baštimo crnogorske duhovne temelje. ‘Oktoih’ je, bez sumnje, jedna od onih vrijednosti u istoriji Crne Gore koja ima trajno značenje. Utoliko smo obavezni prema imenu i simbolici koju ova državna nagrada nosi, kao jedino priznanje ove vrste u crnogorskoj prosvjeti.

Više od pet vjekova ‘Oktoih-a’ – prve štampane knjige kod Južnih Slovena, ukazuje na snažnu i poštovanja dostoju istorijsku vertikalu Crne Gore. Nije na odmet da ponovimo: naša je država stvarana i mačem i perom. Sve važne bitke koje smo u časnoj prošlosti vojevali, ne bi imale isti sjaj bez jakog kulturnog pečata. I zato ‘Oktoih’ danas, u vrijeme duhovne obnove Crne Gore, ima posebno važno značenje.

U svim burnim vremenima crnogorske istorije, naši preci nijesu odustajali od izgradnje prosvjetnih i kulturnih institucija. Tako i danas obrazovanje treba da bude pokretач našeg ukupnog razvoja. Naravno da ćemo svoj napredak temeljiti na snažnoj vezi sa najboljim evropskim obrazovnim i drugim iskustvima. Ali i na sve jačjo svijesti o pripadnosti Crnoj Gori i njenim vrijednostima. Kao i na interesima i potrebama razvoja naše države. Očuvanje i unapređenje crnogorskog identiteta i dostizanje svjetskih standarda u ovoj oblasti – za nas predstavlja jedan te isti put. Samo obrazovan i samosvjestan građanin, bez obzira kojoj generaciji pripadao, koji posao obavlja, može biti spreman da odgovori na izazove naše stvarnosti, ali i sutrašnjice. Zato danas i nagrađujemo one napore koji počivaju na ličnom trudu i kolективnom radu i koji služe za dobar primjer drugima. Oni koji dokazuju kako Crna Gora može imati veoma kvalitetno obrazovanje i kako se vrednuje rad onih koji su posvećeni svojoj profesiji. I što je najvažnije – kako vrhunski rezultati mogu biti od opšte koristi i na ponos svima.

SVE VAŽNE BITKE KOJE SMO U ČASNOJ PROŠLOSTI VOJEVALI, NE BI IMALE ISTI SJAJ BEZ JAKOG KULTURNOG PEČATA: Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović

jim obilježavamo datum štampanja Oktoha prvo-glasnika, istinski, duhovni praznik Crne Gore.

Neka onda bude što više djela kojima ćemo slaviti našu duhovnost i prosvjetičenost i sve simbole crnogorskog identiteta koje moramo iz dana u dan snaziti kako bismo ravnopravno s drugim narodima baštinili vrijednost savremenog svijeta. I kako bi našoj deči ostavili dostoјno na-

sljeđe”, naglasio je ministar Stijepović.

Otvorenost ka novim pedagoškim pristupima

Odluku žirija (članovi Milica Pajović, direktorica OŠ „Božidar Vuković Podgoričanin“, prof. dr Marko Camaj, Univerzitet Crne Gore, Svetislav Bakić, Ministarstvo prosvjete, Borislav Kašćelan, Zavod za školanje i rehabilitaciju lica

sa poremećajima sluha i govora), obrazložio je njezin predsednik Pavle Goranović, direktor Zavoda za školstvo. On je ukazao da je, uvažavajući ugled ovog priznanja, žiri iscrpno i odgovorno analizirao pristigne prijedloge. Ocjijenjeno je da većina kandidata – kako pojedinaca, tako i ustanova – zavređuje poštovanje za predan rad i doprinos razvoju crnogorskog obrazovanja.

„Cetinjsku ustanovu počela više od 500 polaznika, raspoređenih u 19 grupa. Kolектив krasiti nesvakidašnja energija i entuzijazam, kao i otvorenost ka novim pedagoškim pristupima. Pažnja koju vaspitici i osoblje poklanaju dečići, može služiti kao vrijedan primjer svim ustanovama ovog tipa u našoj državi. Uspješno vaspitanje najmladih ogleda se i u mnogim nagradama i priznanjima osvojenim na različitim takmičenjima, konkursima i priredbama koje je JPU „Zagorka Ivanović“ organizirala u Crnoj Gori i izvanje. U svim jedinicama ove ustanove kreiran je izuzetno pozitivan ambijent u kojem se prepoznaju talenti dece, kao što se i razvijaju njihovi osećaji za različite oblasti života. Atmosfera duboke posvećenosti vidljiva je na svakom koraku, kako među dečecom i vaspitačima, tako i među roditeljima i građanima Prijestonice“, istakao je Goranović.

On je izrazio vjerovanje da će nagrada „Oktoih“ biti još veći podsticaj timu ove ustanove da nastavi da kvalitetno radi kako bi ubuduće ostvarivali zavidne rezultate na polju predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Prosvjetni radnik rijetke kreativnosti i energije

„Profesorica Mirjana Vučinić, diplomirani biolog, više od dvije decenije radi u prosvjeti i za to vrijeme je zadobila zasluženo povjerenje aktiva profesora, matične škole, stručne javnosti i, što je najvažnije – učenika kojima prenosi svoja znanja. Kao prosvjetni radnik rijetke kreativnosti i energije, postigla je zavidne pedagoške rezultate. Prepoznata kao odličan metodičar, Mirjana Vučinić neprestano radi na stručnom usavršavanju, prati nove tehnologije i stalno nastoji da osavremeni nastavni proces. Aktivno je učestvovala u kreiranju predmetnih programa i udžbenika. Njeni učenici godinama postižu najbolje rezultate na opštinskim i državnim takmičenjima. Odlukom Komisije Ministarstva prosvjete, prošle godine je unaprijeđena u zvanje nastavnik – viši savjetnik. Gospoda Vučinić je savjestan i preduzimljiv prosvjetni radnik koji inicira mnoge aktivnosti kojima se unapređuje rad u školi. Ona na osoban način motiviše učenike i stvara

Predsednik žirija Pavle Goranović: DOBRA ORGANIZACIJA RADA, STRUČNOST I POSVEĆENOST

Posebno je važno što vrijedna uprava predškolske ustanove „Zagorka Ivanović“ osmišljava različite aktivnosti, poput Smotre dečjeg folklornog stvaralaštva, koja predstavlja istinski praznik grada.

Rezultati koje je ova ustanova postigla u dugoj tradiciji njenog postojanja na najbolji način svjedoče o tome kako dobra organizacija rada, stručnost i posvećenost, obezbjeđuju kvalitetan razvoj, odrastanje i sazrijevanje mlađih generacija. Predškolska ustanova „Zagorka Ivanović“ sa Cetinja je vaspitno-obrazovna ustanova u kojoj je uspostavljen visok nivo kvaliteta u svim segmentima rada. Uz primjenu dobrih, razvijeno prilagođenih (vaspitno-obrazovnih) programa, uloženim naporom i predanim radom, u ovom ustanovi je stvoren pedagoški ambijent koji omogućava potpun razvoj svih potencijala ličnosti svakog deteta.

NAGRADA ZA KREATIVNI DUH I PROMOCIJU ZNANJA KAO NAJVEĆE VRJEDNOSTI DRUŠTVA:
Predsednik žirija Pavle Goranović

Mirjana Vučinić je u potpunosti razumjela ulogu nastavnika u savremenoj školi, koja je složena i dinamična, jer se nastavna djelatnost odvija u okolnostima koje se stalno mijenjaju. Preobražaj škole zahtjeva i promjenu uloge nastavnika u savremenoj školi, koja je složena i dinamična, jer se nastavna djelatnost odvija u okolnostima koje se stalno mijenjaju a zbog toga kako savremene analize obrazovanja govore što je nastavnik ključni nosilac promjena, i što se upravo on nalazi u središtu obrazovne reforme. Mirjana Vučinić je uspjela da dostigne primjer savremenog nastavnika koji kvalitetno priprema i planira vaspitno-obrazovni rad, kontrolira sve faktore nastave, predviđa i analizira i usmjerava rad učenika u pravcu postavljenog cilja, traži puteve i postupke efiksnijeg učenja, kao i načine kojima će podstići razvoj dečjih intere- sovanja, njihovih potreba i želja.

odlične uslove za rad, prije svega, sa darovitim učenicima, što je jedan od prioriteta reforme školstva.

Nakon detaljne analize, žiri je zaključio da, sve što su u ovim oblastima dobitnici postigli služi na čast prosvjetnoj struci, ali i ugledu nagrade „Oktoih“, koja je pravo ogledalo poštovanja prema odgovornom i plemenitom pozivu, ali i svjedočanstvo da kvalitetno obrazovanje i vaspitanje doživljavamo kao preduslov za dalji napredak našeg društva“, rekao je Goranović.

On je naglasio da su ovo nagrade za kreativni duh i promociju znanja kao najveće vrijednosti društva. Zato je čvrsta veza između značenja „Oktoih“ i rada dobitnika nagrada: tradicija, znanje, odgovornost, spremnost za nove izazove. Na takav način se afirmišu i temeljne odlike crnogorskog kulturnog bića i ugrađuju u poglede na slijet generacija koje stasavaju.

Podsticaj za dalje usavršavanje

Zahvaljujući na priznaju, direktorica JPU „Zagorka Ivanović“ Senka Vuksanović je naglasila da je zadovoljstvo držati u rukama najveće priznanje iz oblasti vaspitanja i obrazovanja, te da su ponosni što su, kao predškolska ustanova za 43 godine dodjeljivanja ove nagrade, prvi u prjestonici, dobili ovu nagradu za obrazovne ustanove.

„Zahvaljujemo se predlaču građanačelniku Aleksandru Bogdanoviću, članovima komisije. Zahvaljujemo maličanima (550), što nam svako jutro ulaze u tri obrazovne jedinice, zahvaljujemo roditeljima (1.100), koji nam ih dovele, cijelom Cetinju, a posebno svojim zaposlenima koji svojom ljubavlju prema poslu koji obavljaju doprinose da smo prepoznatljivi, ne samo na Cetinju, Crnoj Gori, nego i širem regionu. Ova nagrada će nam biti podsticaj za dalje usavršavanje i brigu o onome što je najljepše, a to su naši najmlađi maličani“, istakla je Vuksanovićka.

Mirjana Vučinić je kazala da je ponosna što prima najprestižnije državno priznanje u oblasti obrazovanja i vaspitanja. Ona je zahvalila predsedniku i članovima žirija za dodjelu nagrade „Oktoih“, kao i predlagacima – Nastavničkom vijeću OS „Jugoslavija“ i Aktivu biologa opštine Bar, što su prepoznali njenu predanost pozivu i umijeće prenošenja znanja, ali i svojim đacima koji su joj vjećita inspiracija da napreduje u pozivu koji voli.

Zanimanje – mnogo više od profesije

„Zanimanje koje sam odabrala predstavlja za mene mnogo više od profesije. To je misija u kojoj sam već skoro četvrt vijeka. Još uvek se radujem svakom novom danu u učionici u kojoj svi zajedno postavljamo temelje najsjajnije građevine – obrazovanje. Istovremeno, to je privilegija – uvijek na vrelu mladosti, vadrine i čistote. Nastavici u budućnosti da na što kvalitetniji način učim svoje đake, od kojih, prije svega, očekujem da postanu dobri ljudi“, napisala je Vučinićka.

**Lj. Vukoslavović
Š. Begić
Foto: N. Čupić**

PONOS I ODGOVORNOST: Senka Vuksanović i Mirjana Vučinić

VASPITAČI U CRNOJ GORI SU KAO I VRTLARI: Ministar prosjete i direktorica Vrtića na Cetinju Senka Vuksanović

ZADOVOLJSTVO DRŽATI U RUKAMA NAJVEĆE PRIZNANJE IZ OBLASTI VASPITANJA I OBRAZOVANJA: Senka Vuksanović

U POTPUNOSTI RAZUMJELA ULOGU NASTAVNIKA U SAVREMENOJ ŠKOLI: Ministar Slavoljub Stijepović uručuje priznanje Mirjani Vučinić

PRIVILEGIJA – UVJEK NA VRELU MLADOSTI, VEDRINE I ČISTOTE: Mirjana Vučinić

RIJEČ VIŠE

**Sofija Klikovac, dugogodišnja direktorica Podgoričkog vrtića:
DA SVAKO DIJETE IMA JEDNAK START ZA ŽIVOT**

Čestitam dobitnicima nagrade ‘Oktoih’ a posebno JPU „Zagorka Ivanović“ sa Cetinja koja baštini dugogodišnju tradiciju predškolskog vaspitanja prvog Đečjeg vrtića u Crnoj Gori – Djetskog sada velike knjagini Milice Nikolajevne. Nadam se da će ovaj ‘Oktoih’ učiniti da u Crnoj Gori i ubuduće bude mnogo više dece u predškolskim ustanovama nego na fakultetima. To je jedna od potvrda da je naša država Crna Gora ipak država socijalne pravde i da teži da obezbijedi da svako dijete na ranom uzrastu ima jednak start za život. Nadam se, takođe, da će ovo biti podsticaj uopšte u okviru obrazovanja, da ta prva naša stepenica – predškolsko vaspitanje i obrazovanje dobije svoje pravo mjesto i da će njime biti obuhvaćena sva deca u budućem periodu. Mislim da Ministarstvo prosvjete čini sve u tom smislu i ja želim da se to i ostvari. Vaspitači u Crnoj Gori su kao i vrtlari. Često ponavljam da im je najveća nagrada kada biljke koje su njegovali cvjetaju i daju plodove. Neka budu tako i ubuduće.

**Sandra Martić,
potpredsednica Sindikata prosvjete:
„OKTOIH“ DOBIJAJU PRAVI**

Nagrada „Oktoih“ je najprestižnija nagrada u obrazovanju. Ona je veoma podsticajna i mislim da je dobijaju pravi. Smatram da dodjela treba da bude malo transparentnija.

**Prof. dr Refik Zejnilić, dekan
Farmaceutskog fakulteta UCG u Podgorici:
VELIKA ČAST I OBAVEZA**

Nagrada ‘Oktoih’ za nastavno osoblje i institucije u obrazovanju predstavlja veliku čast, ali i obavezu da svojim primjerom daju podstrek svojim kolegama i institucijama u kojima rade. Na taj način će se najbolje ostvarivati ciljevi obrazovanja kojim težimo.

Velimir Mijušković, predsednik Privredne komore:

**UPOREDIO BIH „OKTOIH“
SA NAGRADOM PRIVREDNE KOMORE**

Nagrada ‘Oktoih’ ima izuzetno jaku i dugu tradiciju. To je jedna od državnih nagrada koja je prepoznata u našem društvu i zavrijedili su je mnogi poslenici u obrazovanju u proteklom periodu. Uporedio bih je sa godišnjom nagradom Privredne komore, koju dobijaju predstavnici naše privrede i koja, takođe, ima dugu tradiciju – više od 40 godina. Ona motiviše sve koji je dobijaju i najbolja je potvrda da su tokom svog angažovanja u toj oblasti radili na pravi način, te da je to korisno za opšte društvo i za državu i, svi koji je ponesu, treba da budu ponosni.

Nikšić: Vrtić i u Ozrinićima

NIKAO KAO IZ BAJKE

3

Prosvjetni rad

FEB.
2014

BROJ
22

I najmlađi dobili svoj kutak

Ministar Stijepović i gradonačelnik Nikšića Veselin Grbović svečano otvorili objekat vrtića

Predsednik Vlade Crne Gore Milo Đukanović primio predstavnike udruženja osoba sa invaliditetom

SISTEMSKI RJEŠAVATI SVA OTVORENA PITANJA ZNAČAJNA ZA LAKŠI I KVALITETNIJI ŽIVOT

*Kontinuiranom saradnjom postignuti su dobri rezultati i stvoreni uslovi da se ova oblast i dalje unapređuje, kazao je premijer Milo Đukanović
Kao najznačajnije izazove predstavnici udruženja prepoznaju potrebu za stvaranjem jednakih šansi i uslova za život, obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvenu zaštitu, pristupačnost i dostupnost informacija*

VLADA ĆE NASTAVITI DA POSVEĆENO RADI NA OSTVARIVANJU ZAJEDNIČKIH CILJEVA: Premijer Milo Đukanović sa predstavnicima udruženja

Položaj lica sa invaliditetom, prije svega, pitanje je osnovnih ljudskih prava, i u tom smislu napravljen je značajan iskorak u odnosu na raniji period. Unapređenjem institucionalnog i normativnog okvira koji tretiraju ova pitanja, stvoreni su preduslovi da se na sistemski način rješavaju sva otvorena pitanja značajna za lakši i kvalitetniji život lica sa invaliditetom, konstatovano je u razgovoru predsednika Vlade Crne Gore Mila Đukanovića sa predstavnicima Udruženja mladih sa hendikepom Marinom Vujačić, Savezom slijepih Goranom Macanovićem,

Nacionalne asocijacije roditelja dečja sa teškoćama u razvoju (NARDOS) Ankom Đurišić, EKVISTA-e Milanom Šaranovićem i Udrženja Plegije Milenkom Vojčićem, na kojem je bilo riječi o položaju i teškoćama sa kojima se suočavaju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori.

Kao najznačajnije izazove, predstavnici udruženja prepoznaju potrebu za stvaranjem jednakih šansi i uslova za život, obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvenu zaštitu, pristupačnost i dostupnost informacija.

Uz pozitivne ocjene o rezultatima programa inkluzije u obrazovnom sistemu, za-

ključeno je da je potrebno napraviti dodatne korake u jačanju kadrovske kapaciteta i još boljih uslova za studiranje.

Predsednik Vlade Zahvalio je predstavnicima udruženja na inicijativnosti i naglasio značaj pokrenutih pitanja za sveukupno unapređenje kvaliteta života.

Kontinuiranom saradnjom postignuti su dobri rezultati i stvoreni uslovi da se ova oblast i dalje unapređuje, kazao je premijer Đukanović i naglasio da će Vlada nastaviti da posvećeno radi na ostvarivanju zajedničkih ciljeva.

Lj. V.

Delegacija Crne Gore sa ministrom prosvjete Slavoljubom Stijepovićem na Regionalnoj ministarskoj konferenciji o obrazovanju u Istanbulu

PREDSTAVLJENA NACIONALNA OBRAZOVNA POLITIKA U SISTEMU INKLUSIVNOG OBRAZOVANJA

Ministar Stijepović ukazao da je obrazovna politika Crne Gore utemeljena na poštovanju prava svakog deteta na kvalitetno obrazovanje, te da je razvoj inkluzivnog obrazovanja jedan od prioriteta reforme obrazovanja u Crnoj Gori. On je istakao ključna postignuća inkluzivnog obrazovanja u prethodnom periodu, dosljednu primjenu inkluzivnih principa u obrazovnom sistemu i, prije svega, pravo deteta da odrasta u primarnoj porodici i da se školuje u okviru redovnog sistema

D elegacija Crne Gore sa ministrom prosvjete Slavoljubom Stijepovićem na čelu učestvovala je na Regionalnoj ministarskoj konferenciji o obrazovanju u Istanbulu na kojoj je razgovarano o mogućnostima unapređivanja obrazovanja radi poboljšanja ishoda učenja, o proširivanju kvalitetnih usluga ranog vaspitanja i obrazovanja, kao i o planu djelovanja za period poslije 2015. godine, a delegacije su razmijenile iskustva i primjere dobroih praksi.

Na skupu, koji su podržali Unicef i Vlada Turske, učestvivali su predstavnici zemalja Centralne i Istočne Europe i Centralne Azije.

Delegacija Crne Gore predstavila je nacionalnu obrazovnu politiku u sistemu inkluzivnog obrazovanja.

Dodata podrška

Ministar Stijepović je ukazao da je obrazovna politika Crne Gore utemeljena

PUTEM SARADNJE UBRZATI NAPREDAK U POSTIZANJU JEDNAKOSTI U OBRAZOVANJU: Sa konferencije

na poštovanju prava svakog deteta na kvalitetno obrazovanje, te da je razvoj inkluzivnog obrazovanja jedan od prioriteta reforme obrazovanja u Crnoj Gori. On je istakao ključna postignuća inkluzivnog obrazovanja u prethodnom periodu, do-

sljednu primjenu inkluzivnih principa u obrazovnom sistemu i, prije svega, pravo deteta da odrasta u primarnoj porodici, te da se školuje u okviru redovnog sistema. Shodno tome, veliki broj dečaka sa posebnim obrazovnim potrebama se u redovnim

obrazovanju i obezbijedi dostizanje razvojnih i obrazovnih postignuća kroz individualizovanu, dodatnu podršku.

Podjednako uvaženi članovi zajednice

Osim sistemskih npora na promociji prava i inkluzije dečaka sa smetnjama u razvoju, prezentovani su rezultati kampanje Vlade Crne Gore i Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori „Govorimo o mogućnostima“, čiji je cilj da se podigne svijest crnogorske javnosti i utiče na mijenjanje stavova i prakse o inkluziji dečaka sa smetnjama u razvoju u društvu. Istaknuto je da je značajno povećanje procenat građana koji smatraju da je za dečaka sa smetnjama u razvoju bolje da borave u svojoj porodici nego da se upućuju u ustanove posebnog tipa. Značajno je povećanje procenta roditelja koji prihvataju da dečaci sa posebnim obrazovnim potrebama pohađaju

ju nastavu sa njihovom dečacom i da se intenzivno druže izvan škole, kao i onih koji smatraju da dečaci sa posebnim obrazovnim potrebama treba da budu po-djednako uvaženi članovi zajednice i imaju jednake šanse za učešće u društvu.

Na skupu je dogovoreno da se putem saradnje ubrza napredak u postizanju jednakosti u obrazovanju, što je sadržano u zajedničkom dokumentu „Poziv za djelovanje“, koji je usmjerjen na jednak pristup obrazovanju i uključivanju sve dečaka u kvalitetno vaspitanje i obrazovanje.

Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović ovom prilikom razgovarao i sa ministrom nacionalnog obrazovanja Republike Turske Nabi Avci. Turski ministar obrazovanja prihvatio je poziv ministra Stijepovića da poseti Crnu Goru i njene obrazovno-vaspitne ustanove.

Lj. V.

Na Cetinju obilježeno 65 godina postojanja Saveza udruženja boraca Narodnooslobodilačkog rata i antifašista Crne Gore

NEUMORNI GRADITELJI DRŽAVE

– Potpredsednik SUBNOR-a akademik Zuvdija Hodžić: Ponosni smo na svoj rad i na ulogu koju Savez udruženja boraca Narodnooslobodilačkog rata Crne Gore danas ima u društvu

– Potpredsednik SUBNOR-a prof. dr Ljubomir Sekulić: Naša organizacija izgrađivala je sebe uporedno sa izgradnjom zemlje

Povodom 65 godina postojanja Saveza udruženja boraca Narodnooslobodilačkog rata i antifašista Crne Gore, na Cetinju je, u Kraljevskom pozorištu „Zetski dom“, održana svečana akademija.

„Naš grad heroj do danas je ostao čvrsto privržen idejama antifašizma i idealima slobode – od kojih je, uostalom, sve i počelo. Jer, na temeljima tih principa, za koje su pali mnogi naši sugrađani i sunarodnici, a koji su postali univerzalna vrijednost savremenog čovječanstva, sazdanje je savremeno društvo, okre-

nuto prosperitetu i budućnosti, a ponosno na stranice svoje svjetle prošlosti“, kazao je gradonačelnik Aleksandar Bogdanović, čestitajući članstvu SUBNOR-a šest i po decenija postojanja.

Tekovine slobode

Gradonačelnik Bogdanović je podsetio da je tekuće godine navršeno sedam decenija od smrti 14 narodnih heroja iz Cetinskega sreza – Pera Četkovića, Jelene Četković, Milovana Čelebića, Radoslava Gardaševića, Blaža Mar-

tinovića, Marka Marinovića, Nikole Martinovića, Stanka Martinovića, Petra Prlića, Jova Radulovića, Dušana Strugara, Špira Vujovića, Đura Vujovića i Jovana Zviceria.

Potpredsednik SUBNOR-a akademik Zuvdija Hodžić uka-zao je na značaj Saveza udruženja boraca Narodnooslobodilačkog rata i antifašista Crne Gore kroz minule dekade.

„Naša organizacija je ostala jedinstvena na području Crne Gore. Nastala iz Narodnooslobodilačke borbe, imala je važnu ulogu u očuvanju tekovina slobode i antifašizma. Ponosni

VIŠEDECENIJSKA ULOGA: Sa svečanosti

smo na svoj rad i na ulogu koju Savez udruženja boraca Narodnooslobodilačkog rata Crne Gore danas ima u društvu“, kazao je akademik Hodžić.

Čuvari vrijednosti

Kako je kazao potpredsednik te organizacije profesor dr

Ljubomir Sekulić, SUBNOR je imao važnu ulogu u izgradnji zemlje.

„Borci su bili neumorni graditelji države, a SUBNOR nezamjenjivi čuvar vrijednosti Narodnooslobodilačke borbe. Naša organizacija izgrađivala je sebe uporedno sa izgradnjom zemlje“, naglasio je on.

U sadržajnom umjetničkom programu učestvovali su klape „Alata“ i „Acca Voce“, vokalna solistkinja Danica Nikić, Džoni Hodžić, Dragomir Mitov Đurović i učenici OŠ „Lovćenski partizanski odred“.

Lj. V.

Resursni centar za djecu i mlade „Podgorica“ proslavio 65 godina postojanja

SAVREMENO VASPITNO-OBRAZOVNA USTANOVA SA JASNO ZACRTANIM CILJEVIMA RAZVOJA

Pored vaspitanja, obrazovanja i rehabilitacije dece sa oštećenjem vida, dece sa motoričkim, te dece sa kombinovanim smetnjama, stručnjaci u Resursnom centru pružaju podršku deci sa smetnjama u razvoju u redovnim školama kroz aktivnosti mobilnih timova. Isto tako, započeli su sa servisom rane intervencije za decu. Saraduju sa brojnim institucijama u zemlji i inostranstvu

Brojni gosti uveličali svečanost

Prigodnom svečanosti u Crnogorskom narodnom pozorištu, Resursni centar za djecu i mlade „Podgorica“ proslavio je 65 godina postojanja.

Pozdravljajući prisutne, direktor ove ustanove Zoran

Bošković je kazao da nijedna obrazovna ustanova u Crnoj Gori nije prošla kroz promjene kao ova.

Osnovani smo u samom smiraju rata 1948. godine u Perastu, pod nazivom Dom slijepih. Do sada smo promi-

jenili šest naziva i selili se u tri grada, Risan, Perast i Podgoricu. Sa promjenom naziva ustanove, mijenjala se i djelatnost. U prvoj godini u Perastu upisano je 13 osoba. Godinama se broj upisanih učenika povećavao. Hroničari bilježe da je 80-ih godina prošlog vijeka školu počelo 120 dece. Mnogi od njih su danas akademski građani koji intelektualni i kreativni potencijal usmjeravaju u razvoj Crne Gore. Shodno uspjesima, odgovornosti u radu, Ministarstvo prosvjete zajedno sa našim zaposlenim transformisalo je specijalni zavod u savremen ustanovu resursni centar kome su dodijeljeni novi oblici djelatnosti. Pored vaspitanja, obrazovanja i rehabilitacije dece sa oštećenjem vida, dece sa motoričkim, te dece sa kombinovanim smetnjama, stručnjaci u Resursnom centru pružaju podršku deci sa smetnjama u razvoju u redovnim školama kroz aktivnosti mobilnih timova. Isto tako, započeli smo sa servisom rane intervencije za decu. Saradujemo sa brojnim institucijama u zemlji i inostranstvu", istakao je Bošković.

Uslovi koji odgovaraju potrebama

U ime Ministarstva prosvjete, jubilej je čestitao Srđa Raičević, sekretar Ministarstva. On je naglasio da je razvoj inkluzivnog obrazovanja jedan od posebnih prioriteta reforme obrazovanja u Crnoj Gori. „Polazimo od poštovanja prava i karakteristika dece s posebnim obrazovnim potrebama, čije razvojne i edukativne mogućnosti treba ispuniti i zadovoljiti kroz kvalitetno vaspitanje i obrazovanje u cilju osposobljavanja za njihov samostalan život. U školama je upisan veliki broj dece sa smetnjama u razvoju sa namjerom da se obrazuju u uslovima koji odgovaraju njihovim potrebama i mogućnostima. Nezaobilazan

dio ovog procesa su resursni centri", rekao je Raičević.

Istrajno pregalaštvo

Predsednik Školskog odbora Željko Rutović je naglasio da je od kada postoji, čovjek svoje kratko trajanje u vremenu nastojao da obilje-

OSAVREMENJAVANJE NASTAVE

„Radimo i na stručnom usavršavanju zaposlenih koji kroz razne projekte svoje znanje razmjenjuju sa kolegama iz regionala i inostranstva. Kako je rehabilitacija obrazovanja dece sa smetnjama u razvoju izuzetno zahtjevana, ulažemo vanredne napore u opremanje naših kabinetova savremenim sredstvima. Danas je Resursni centar savremeno vaspitno-obrazovna ustanova, sa jasno zacrtanim ciljevima razvoja. Država Crna Gora je prepozna la rad našeg kolektiva. U prethodnim godinama Resursni centar je za svoj rad dobio najveća priznanja iz oblasti obrazovanja i defektološke teorije i prakse“, istakao je direktor Zoran Bošković.

ži, omeđi, predstavi i ostavi u nasleđe dolazećim generacijama i civilizacijama kao tragove baštine koji su svojevrstan govor o radu i prenosa imena, etičke dužnosti, brige o drugome. Na moralnom kodescu sveukupnog poštovanja različitosti i istrajnog pre galaštva, kreiranja ambijenta jednakih uslova i mogućnosti za sve, ovaj hram vrline ispisao je svoju blistavu povijesnicu na ponos društva, građana i države Crne Gore. Ne ka kao takav bude svjetionik i za danas i za sutra, za sve naše dileme, bude jasan pokazivač pravca da, ako se nešto želi i hoće, onda se to i može“, istakao je Rutović.

U programu su učestvovala deca iz Resursnog centra koja su pjevala i glumila u čast 200 godina od Njegoševog rođenja. Takođe je prikazan i film o ovoj ustanovi, čiji su glavni akteri roditelji, deca i zaposleni u Resursnom centru.

Lj. V.

5

Prosjetni rad

FEB.
2014

BROJ
22

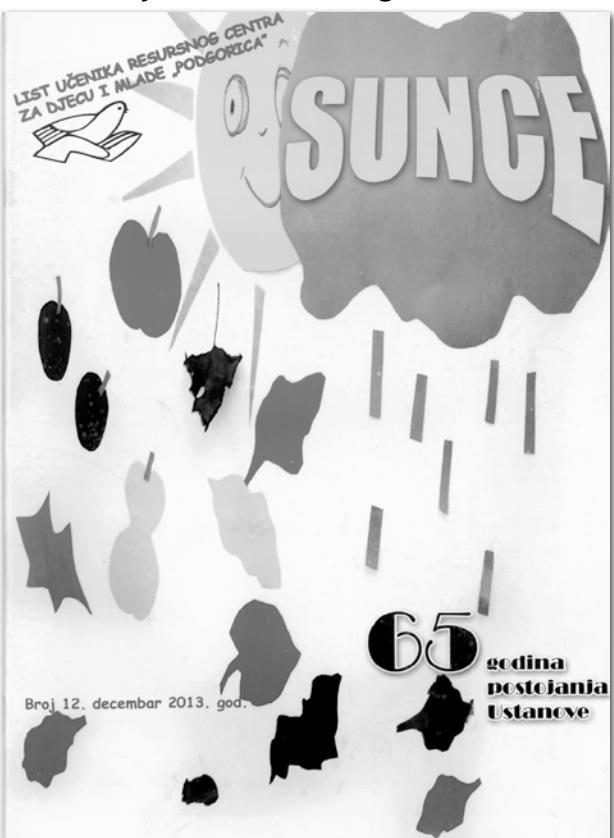
List učenika Resursnog centra za djecu i mlade „Podgorica“

SUNCE

(Br. 12, decembar, 2013)

Povodom obilježavanja 65 godina rada, kolektiv Resursnog centra za djecu i mlade „Podgorica“ stampao je svečani broj lista „Sunce“. Na uvodnoj strani Mirjana Rašković, urednica lista, obavještava čitaoca o promjenama koje su se dogodile u proteklom periodu u ovoj ustanovi. Zavod za školovanje i profesionalnu rehabilitaciju invalidne dece i omladine prerastao je u Resursni centar za djecu i mlade „Podgorica“. Tu je i riječ direktora Zorana Boškovića koji se osvrnuo na istorijat ove ustanove, saradnju sa drugim redovnim obrazovnim ustanovama, kao i na uspjehe koje su učenici postigli uz nesebičnu podršku svojih profesora. List piše o tome kako funkcioniše produženi boravak, a predstavljeni su servisi podrške namijenjeni deci i omladini sa razvojnim smetnjama i njihovim roditeljima kroz stručni rad defektologa (tiflopedagoga, somatopeda, logopeda, surdopedagoga), fizioterapeuta, socijalnog radnika, te medicinskih sestara.

„Sunce“ objavljuje poeziju učenika i fotografije četiri grupe dece sa kombinovanim smetnjama u različitim periodima dana i aktivnosti: dolazak u školu, vrijeme doručka, igra, učenje, tretmani... Zabilježeni su izleti, ekskurzije, zimovanje, ljetova-

nje učenika. Takođe, podseća da su učenici bili u poseti Kancelariji zaštite ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Tornju na Dajbabskoj gori, podgoričkom Istorijском muzeju, te nikšićkom Dnevnom centru za decu sa smetnjama u razvoju. Pored toga, učestvovali su u realizaciji projekta „Djeca i mlađi za Evropu“, radionicama u okviru projekta „Obuka na računaru“, u organizaciji podgoričke Srednje Elektrotehničke škole „Vaso Aligrudić“, trodnevnim radionicama koje je organizovao UMHCG iz Nikšića za učenike od V do IX razreda osnovne, kao i za učenike srednje škole, s ciljem upoznavanja učenika sa jezikom i terminologijom osoba sa invaliditetom, te u kampanji „Govorimo o mogućnostima“. Učenici i nastavnici izrazili su zahvalnost brojnim donatorima na pomoći i preduzetljivosti. Nijesu izostale ni stranice o lapsusima na časovima, kao ni poseta mini zoo vrstu. Š. B.

KREATIVNI I TALETOVANI: Detalj iz programa učenika

PROGRAMI RANE INTERVENCIJE

Predsednik Upravnog odbora Srđa Raičević je podsećao na rezultate koji su u prethodnom periodu postignuti u Resursnom centru „Podgorica“. Pored ostalog, pripremljeni su udžbenici na Brajevom pismu za osnovnu školu, defektolozi sprovode obuku za primjenu Brajevog pisma. Resursni centar je otpočeo transformaciju, pa osim vaspitno-obrazovnih usluga za decu i mlade sa senzornim, tjelesnim i kombinovanim smetnjama pruža usluge, savjetovanja, konsultacija, informisanja i edukacije nastavnog i stručnog kadra, kao i roditelja. U saradnji sa Unicefom i Zavodom za učbenike i nastavna sredstva, udžbenici se prenose na audio zapis. Posebno je značajno što se uloga Resursnog centra sve više zapaža u programima rane intervencije.

Jelena Đurović, direktorka Nacionalne biblioteke Crne Gore „Đurđe Crnojević“ na Cetinju

RIZNICA CRNOGORSKE PISANE BAŠTINE I INTELEKTUALNA MEMORIJA NACIJE

Biblioteka čuva materijalne dokaze o kulturnoj stvarnosti Crne Gore, ali i o postanku i identitetu naroda koji vjekovima žive na ovom prostoru. Organizujući naučne skupove, predavanja, književne susrete, izložbe, koncerte i filmske projekcije, biblioteka ostvaruje svoju misiju u skladu sa novim vremenom i na taj način promoviše crnogorsku pisanu baštinu i obogaćuje kulturni život građana Crne Gore. Bibliotečka kolekcija NBCG „Đurđe Crnojević“ sastoji se od oko dva miliona knjiga, novina, časopisa, rukopisa, geografskih i istoriografskih karata, atlaza, muzikalija, razglednica i fotografija, albuma, kataloga, audio i video materijala, mikrografskih formi i drugog bibliotečkog materijala

Jelena Đurović je rođena u Beranama 1949. godine. Poslije završene prve godine na Filološkom fakultetu u Beogradu (odsjek za italijanski jezik i književnost i engleski jezik kao drugi predmet), kao najbolji student na katedri dobila je stipendiju za studiranje na Univerzitetu za strane studente u Perudi. Pored toga, usavršavala se na studijskim programima u Milatu, Madridu i Barseloni. Diplomirala je 1972. godine.

Njeno skoro cijelokupno radno i profesionalno angažovanje vezano je za Nacionalnu biblioteku i bibliotekarstvo u kojoj se zaposlila 1975. godine. Direktor ove ustanove je od 2004. godine. Tokom svog rada u biblioteci, pored ostalog, osnovala je Stručni UDK katalog CNB „Đurđe Crnojević“. Bila je njegov redaktor i rukovodilac Odjeljenja; rukovodilac Odjeljenja za stručnu obradu bibliotečkog materijala (1990–1995); predsednik Udrženja bibliotekara Crne Gore (1995–1999); zamjenik direktora CNB „Đurđe Crnojević“ 1995–2004; član Komisije za polaganje stručnog bibliotekarskog ispita i ispitivač u istoj komisiji; glavni i odgovorni urednik Bibliografskog vjesnika; odgovorni urednik svih izdanja CNB; predsednik Komisije za polaganje stručnih bibliotekarskih ispita; član Komisije za dodjelu viših zvanja u bibliotečkoj djelatnosti; član Upravnog odbora Međunarodnog ISSN Centra za serijske publikacije u Parizu; predsednik Savjeta Narodne biblioteke i čitaonice „Njegoš“ na Cetinju; član Savjeta gradonačelnika Prijestonice Cetinje. Inicirala je, realizovala i rukovodila velikim brojem projekata u okviru bibliotečke djelatnosti i objavila više stručnih radova.

Dobitnica je više nagrada i priznanja. Pored ostalog, priznanje za izuzetan doprinos razvoju COBISS-a (2007); 13. Novembarsku nagradu grada Cetinja; nagradu „Dr Niko Simović Martinović“ (2011); nagradu „Caravaggio“, koju ambasada Republike Italije u Crnoj Gori dodjeljuje crnogorskim ličnostima kao javno priznanje za doprinos u radu u okviru svojih profesija (2013).

Prosvjetni rad: Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ na Cetinju najveći je čuvar crnogorske pisane riječi. Ona je nacionalna, deponitna, opštinačna i matična biblioteka. Koliko je ona, s obzirom na uslove rada, raznovrsnost publikacija i stručnost zaposlenih, u mogućnosti da kvalitetno odgovori tim izazovima?

Đurović: Nacionalna biblioteka predstavlja istinsku riznicu crnogorske pisane baštine, intelektualnu memoriju nacije i jedan od najupečatljivijih simbola kulture u državi. Biblioteka čuva materijalne dokaze o kulturnoj stvarnosti Crne Gore, ali i o postanku i identitetu naroda koji vjekovima žive na ovom prostoru. Već dečenju unazad u skladu sa novom paradigmom NBCG se razvija u modernu biblioteku, prilagođavajući se potrebama korisnika i zahtjevima informatičkog društva. Organizujući naučne skupove, predavanja, književne susrete, izložbe, koncerte i filmske projekcije, biblioteka ostvaruje svoju misiju u skladu sa novim vremenom i na taj način promoviše crnogorskiju pisanu baštinu i obogaćuje kulturni život građana Crne Gore. Naši projekti, kao što su Virtuelna biblioteka Crne Gore i Digi-

talna biblioteka Crne Gore, omogućuju korisnicima globalno korišćenje bibliografskih informacija i dokumenta u elektronskom obliku. Riječju, hram knjige i znanja, Nacionalna biblioteka „Đurđe Crnojević“ predstavlja neizbjježnu adresu za sve one koji žele da bolje upoznaju istoriju pisane riječi u Crnoj Gori, ali i njenu bogatu stvarnost.

Prosvjetni rad: Bibliotečka kolekcija je veoma bogata. Šta sve ona sadrži?

Đurović: Bibliotečka kolekcija NBCG „Đurđe Crnojević“ sastoji se od oko 2.000.000 (dva miliona) knjiga, novina, časopisa, rukopisa, geografskih i istoriografskih karata, atlaza, muzikalija, razglednica i fotografija, albuma, kataloga, audio i video materijala, mikrografskih formi i drugog bibliotečkog materijala. Bibliotečka građa raspoređena je u tri cjeline: Osnovni fond, Posebne zbirke i Muzejski fond. Osnovni fond čine knjige i serijske publikacije (časopisi i novine) iz svih naučnih oblasti, na raznim jezicima. Posebne zbirke čine Rukopisi i dokumentaciona građa, Zbirka stare i rijetke knjige, Kartografska zbirka, Zbirka muzikalija i audiovizuelne građe i Likovno-gra-

ficka zbirka. Muzejski fond sačinjavaju nacionalna kolekcija „Montenegrina“ ili „Černogorica“ (crnogorska knjiga i crnogorska periodika), i Legati.

Najvrednija rukopisna čirilička knjiga u NBCG je „Otočnik“, s kraja XIV vijeka, dok je najstarija štampana knjiga „Noctes Atticae“ iz 1477. godine štampana u štampariji Andrije Paltašića-Kotoranina u Veneciji. Najstariji i najvrijedniji atlas potiče iz 1764. godine – riječ je o prvom atlasu Mediterana, „Carte de la mer Méditerranée“, čuvenog francuskog hidrograфа Josepha Rauxa.

Elektronski uzajamni katalog Crne Gore

Prosvjetni rad: Izgradite savremeni bibliotečko-informacioni centar. Osnovali ste COBISS centar Crne Gore. Šta sve obuhvata ova baza podataka?

Đurović: U cilju izgradnje bibliotečko-informacionog sistema, Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ je, zajedno sa Institutom informacijskih znanosti (IZUM) iz Maribora, 2006. godine uradila projekt Virtuelna biblioteka Crne Gore, koji predstavlja model automatizovanog bibliotečko-in-

formacionog sistema i servisa na platformi koju razvija od 1987. godine. Na osnovu ovog Projekta osnovan je COBISS centar (Kooperativni online bibliografski sistem i servisi) Crne Gore sa do sada 26 biblioteka članica, čiji rezultat predstavlja zajednički elektronski katalog bibliotečke građe Crne Gore, zasnovan na uzajamnoj katalogizaciji, koji je dostupan on line korisnicima širom svijeta.

Uzajamna bibliografska baza podataka crnogorskih biblioteka COBISS CG obuhvata više od 300.000 bibliografskih zapisa, i to: 2.000 linkova do elektronskih publikacija, 230.000 monografskih publikacija, 50.000 članaka, 2.300 naslova časopisa i 500 CD-ova/DVD-a. Korišćenje on line bibliotečkog kataloga je sve veće, i u 2012. godini je zajednički katalog crnogorskih biblioteka pretraživan više od 90.000 puta, dok je elektronski katalog Nacionalne biblioteke pretraživan oko 33.000 puta. Baza podataka o bibliotekama članicama sistema COBISS CG pretraživana je oko 2.600 puta.

COBISS 3 je treća generacija programske opreme za automatizaciju bibliotečkog poslovanja i pristup različitim bazama podataka. Programska oprema, koju razvija i održava IZUM, podržava različite funkcije biblioteke i bibliotečko-informacijskih servisa, s mogućnošću izbora korisničkih interfejsa na više jezika (slovenački, srpski, bosanski, mađedonski, bugarski, albanski i engleski).

U dijelu implementacije platforme COBISS 3/Fond, u prošloj godini održano je pet kurseva Upotreba programske opreme COBISS 3/Fond, sa ukupno 54 polaznika. Instalacija platforme COBISS 3/Fond obavljena je u svim bibliotekama članica-

kim dijelom i uspjela da realizuje, uprkos činjenici da nije bilo namjenskog finansiranja predviđenog pomenutim programom. Do sada je mikrofilmovano 20 naslova stare crnogorske periodike i izrađeno 180 mikrofilmova. Najznačajniji mikrofilmovani naslovi periodike: Glas Crnogorca, Crnogorac, Crnogorka, Grlica... Pored toga, u cilju pripreme za pokretanje digitalne biblioteke Crne Gore, skenirano je oko 400 naslova periodike, stare i rijetke knjige, rukopisa, fotografija i plakata, što je više od 70.000 digitalnih objekata.

Prosvjetni rad: U prvoj polovini 2013. godine NBCG je izradila dokument pod nazivom: Informacija o stanju u bibliotečko-informacionom sistemu i digitalnoj biblioteći Crne Gore sa predlogom mješavog razvoja. Šta sadrži ovaj dokument?

Đurović: Ovaj dokument obuhvata analizu stanja razvoja bibliotečko-informacionog sistema Crne Gore i digitalizacije biblioteka, budući razvojni koncept sistema COBISS Crne Gore i Digitalne biblioteke Crne Gore, finansiranje Virtuelne biblioteke i Digitalne biblioteke Crne Gore, kao i predlog mjera. Dokument je upućen prema Vladi Crne Gore i do kraja godine se очekuje da Vlada odobri predložene mjere finasiranja bibliotečko-informacionog sistema i digitalne biblioteke Crne Gore, koje bi omogućile njihovo nesmetano funkcioniranje i održivi razvoj.

S obzirom da su potencijalni korisnici bibliotečkih usluga u sferi bibliotečko-informacionog sistema i digitalizovanih sadržaja škole, univerziteti i ostala široka zajednica, predlog Nacionalne biblioteke je da četiri ministarstva: kulture, prosvete, nauke i Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, zajednički finansiraju sve aktivnosti navedene u Informaciji koje predstavljaju preduslov za punu funkcionalnost i održivi razvoj.

MEĐUNARODNA SARADNJA

Prosvjetni rad: Kakva je međunarodna saradnja i razmjena publikacija?

Đurović: Nacionalna biblioteka ima bogatu i tradicionalno utemeljenu međunarodnu saradnju sa više od 50 nacionalnih biblioteka iz čitavog svijeta (Kongresna biblioteka SAD, nacionalne biblioteke Velike Britanije, Francuske, Italije, Rusije...) u razmjeni publikacija, tako da se crnogorske knjige i časopisi nalaze na policama biblioteka širom svijeta. Intenzivniju saradnju imamo i sa svim nacionalnim bibliotekama zemalja Jugoslavije, kao i sa Nacionalnom bibliotekom Češke u Pragu.

Crnogorska Nacionalna biblioteka je članica mnogih međunarodnih bibliotečkih asocijacija i agencija, kao što su IFLA, ISSN, ISBN i LIBER, a učestvuje i u konferencijama CDNL (Konferencija direktora nacionalnih biblioteka) i CENL (Konferencija evropskih nacionalnih biblioteka) i u projektima TEL i EUROPEANA. Prošle godine, izabrana sam za člana Upravnog odbora ISSN centra u Parizu – međunarodni centar pri UNESCO-u za dodjelu međunarodnog standardnog broja za serijske publikacije. Sa OCLC-om smo potpisali ugovor za integriranje elektronskog kataloga Crne Gore u svjetski katalog – WORLDCAT.

PROJEKAT MANUBALK

Prosvjetni rad: Uključeni ste i u projekt MANUBALK koji ima važnu ulogu u zaštiti pisane baštine.

Đurović: MANUBALK je projekt sa ciljem zaštite i restauracije pisanog kulturnog nasljeđa oštećenog u ratnim sukobima na području zapadnog Balkana. Važnost projekta je da ukaže na suštinsku ulogu pisanog nasljeđa (rukopisi, arhivi, knjige, crteži, fotografije, slike, itd.) u razvoju regionalnog identiteta, zasnovanog na zajedničkim istorijskim vrijednostima zemalja i populacija u regionu Zapadnog Balkana. Ovaj projekt teži da podrži očuvanje i restauraciju pisanog nasljeđa stradalog u ratnim dešavanjima, zatim da poboljša pristup dokumentarnim zbirkama u zemljama Zapadnog Balkana, kako bi se unaprijedila kulturna razmjena u regionu, kao i da promoviše međukulturalni dijalog kroz edukaciju i uključivanje javnosti u istorijsku i simboličnu vrijednost pisanog nasljeđa.

U septembru je održana treća sjednica Upravnog odbora Projekta MANUBALK u Centru za konzervaciju knjige u Arlu, u Francuskoj. U Arlu je održana obuka na temu konzervacija, kao i na temu digitalizacije pisane baštine.

Misija inventarisanja prethodno lokalizovane građe obavljena je od 21. do 26. oktobra na Cetinju i Kotoru. U novembru su u našoj biblioteci organizovana predavanja na temu: „Metapodaci u kontekstu digitalizacije i dostupnosti materijala putem interneta“ i „Kontrola kvaliteta podataka i aktivnosti vezanih za digitalne medije pri skeniranju“. Takođe, u novembru je otvoren konkurs u kaligrafiji na kojem su učestvovali učenici Srednje likovne škole „Petar Lubarda“ sa Cetinja.

MEĐUNARODNI KOD ZA CRNOGORSKI JEZIK

Prosjetni rad: Nacionalna biblioteka pokrenula je pitanje dodjele međunarodnog koda za crnogorski jezik.

Đurović: Nacionalna biblioteka se prvi put još 2008. godine obratila Tehničkom komitetu za standardizaciju jezika ISO 639 u Vašingtonu i pokrenula pitanje dodjele međunarodnog koda za crnogorski jezik. Kada je donesen pravopis i gramatika crnogorskog jezika, i kada je crnogorski jezik ušao u Ustav Crne Gore, pokrenuli smo kod ovog komiteta vrlo složenu proceduru podnošenja zahtjeva za dodjelu dvoslovnog i trojnoslovnog koda za crnogorski jezik. U saradnji sa Institutom za crnogorski jezik i književnost, popunjena je aplikacija sa svim neophodnim podacima i dokumentima koji predstavljaju preduslov za identifikaciju našeg jezika. Taj zahtjev poslat je u decembar 2011. godine. Međutim, Komitet je tada bio u reorganizaciji, i još uvek je, i stoga naš zahtjev nije razmatran. Ipak, mi smo u međuvremenu, u martu prošle godine, još jednom postali aplikaciju Tehničkom komitetu, koju smo potpisali zajedno sa Institutom za standardizaciju Crne Gore. Prema posljednjim informacijama koje imam, iz Kongresne biblioteke, gdje je sjedište ovog Komiteta, čim se konsoliduje sastav ovog tijela, naš zahtjev će biti prioritetno razmatran.

živost razvoja sistema COBISS Crna Gora i Digitalne biblioteke Crne Gore.

Prosjetni rad: S obzirom na to da Biblioteka ima veoma staru bibliotečku gradu, koji je program njeni zaštite i čuvanja?

Đurović: Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2012. godinu u Nacionalnoj biblioteci „Đurđe Crnojević“, u sklopu Prrograma zaštite Ministarstva kulture, odvijao se kroz devet aktivnosti i postignuti su sljedeći rezultati: izrađen je projekt i određene mјere za konzervatorsko-restauračku zaštitu Zbirke „Montenegrina“, Zbirke stare knjige i Rukopisne zbirke NBCG; izrađeni su kožni povezi za 300 konzerviranih i restauriranih knjige iz Zbirke stare i rijetke knjige; konzervirane su i restaurirane tri inkunabule, zatim određen broj 100 primjeraka plakata i starih knjiga; skenirano i digitalizovano 10.000 stranica značajnih publikacija iz kulturne istorije Crne Gore; pripremljena izložba „Stara i rijetka knjiga u fondovima NBCG“; preveden i objavljen Priručnik međunarodnih smjernica za digitalizaciju bibliotečke građe; objavljena fototipska izdanja: Triod posni iz 1561. g. (paleotip); Trebnik (izdanje iz Njegoševe štamparije, iz 1837. g.); Državni kalendar za 1907. (prije državnog kalendar); Zakon o narodnjem školama; otkupljivane su knjige u cilju kompletiranja Zbirke „Montenegrina“ i Zbirke stare i rijetke knjige nedostajućim naslovima; realizovan plan edukacije postojećeg stručnog kadra u NBCG „Đurđe Crnojević“.

S provođenjem Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara omogućava se različitim kategorijama korisnika bolji pristup pomenu tim zbirkama. Očuvanjem fizičkog stanja knjiga i druge bibliotečke građe i njihovom zaštitom od propadanja čuva se znanje zabilježeno u njima i sve ono što predstavlja dio našeg kolektivnog pamćenja.

Značaj programa zaštite za bibliotečku djelatnost ogleda se, prije svega, u traženju i pravljenju modela za izgradnju zbirki kako bi se kulturna dobra, prije svega pisani spomenici, očuvali i zaštitili od propadanja. Takođe, prezentiranjem Programa i njegove realizacije bibliotečkoj, a i široj javnosti, podstiče se i saradnja među bibliotekama i drugim institucijama kulture, na digitalizaciji zbirki bibliotečke, arhivske i muzejske građe na državnom, regionalnom i svjetskom nivou. Podstiče se, takođe, i profesionalni razvoj i edukacija bibliotečkog kadra, upravo na izradi i realizaciji projekata zaštite, valorizacije, očuvanja i korištenja kulturnih dobara.

Uzimajući u obzir činjenicu da se kulturna dobra danas u svijetu posmatra-

ju kao temelj razvoja kulturnog turizma, značaj Programa ogleda se i u stvaranju osnove za zaštitu, valorizaciju, očuvanje i korištenje kulturnih dobara kao razvojnog resursa u skladu sa smjernicama razvoja kulture i zaštite kulturnih dobara države u cijelini.

Dvjeta godina od rođenja Petra II Petrovića Njegoša

Prosjetni rad: Prošla godina je bila u znaku obilježavanja 200 godina od rođenja crnogorskog pjesnika, vladara i vladike Petra II Petrovića Njegoša. Ni Nacionalna biblioteka nije bila po strani već je organizovala više aktivnosti.

Đurović: Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ organizovala je nekoliko kulturnih programa i manifestacija, kako i dolikuje najvećem crnogorskom pjesniku, i na taj način javno predstaviti univerzalni značaj našeg genijalnog mislioca.

Biblioteka je pripremila izložbu knjige-skulpture „Noć skuplja vijeka“, međunarodno priznate umjetnice Irene Lagator Pejović. Djelo koje je poklon autorce bibliotece, sastoji se od 2.372 originalna crteža koja predstavljaju vizuelnu stilizaciju svakog pojedinačnog slova ove naše najlepše ljubavne poeme. Iste večeri prireden je i koncert mlade češke kompozitorke Bare Česarovske koja je komponovala i premijerno izvela kompoziciju „Noć skuplja vijeka“.

Priredili smo i izložbu slike eminentnog crnogorskog slikara Mihaila Muja Jovićevića iz ciklusa „Njegoševa nebeska svjetlost“, čijih je 30 radova inspirisano Njegoševom refleksijom, izraženom prevashodno u „Luki mikromozma“.

Na Međunarodnom sajmu knjiga u Podgorici, Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“, pored svoje bogate i značajne izdavačke produkcije, predstavila se i izložbom knjiga i plakata O NJEGOŠU – PJESENKI, MISLIOCU, VLADARU, organizovanom povodom velikog jubileja.

U parku Biblioteke, početkom novembra, postavljena je Njegoševa bista, rad crnogorskog i jugoslovenskog slikara Dragoljuba Draža Đurovića, koju je otkrio ministar kulture, prof. Branislav Mićunović. Ministar Mićunović je istog dana otvorio i izložbu izdanja Njegoševih djela „Heruvim enigme“. Postavku izložbe sačinjavaju prva izdanja Njegoševih djela koje Biblioteka posjeduje, Njegoševa djela štampana u Crnoj Gori, Njegoševa djela koja su objavljena van granice naše države, kao i prevođi Njegoševih djela, nezavisno od mesta izdanja. Izbor koji je Biblioteka napravila broj 216 bibliografskih jedinica, koje u katalogu prati veliki broj fotografija i faksimila koričnih, naslovnih ili ilustrovanih strana Njegoševih.

Biblioteka je bila domaćin i organizator II Konferen-

cih knjiga. Između ostalog, biće izložena prva izdanja Gorskih vijenca, Luče mikrokozma, Lažnog cara Šćepana malog i Slobodijade, razna južnog bilarna izdanja, kao i prevođi Njegoševih djela na 21 svjetskom jeziku, među kojima su engleski, francuski, njemački, ruski, italijanski, kineski, japanski, esperanto...

Takođe, u završnoj je fazici pripreme knjige „Odabranje besedje o Njegošu“, koja će sadržati izbor beseda o Njegošu, izbor beseda povodom Njegoševih jubileja i izbor beseda sa dodjela „Njegoševe nagrade“. Pored toga, u pripremi je i knjiga „Poetsko-matematički prostor“ Boška Mijanovića.

Na kraju, kao kruna našeg doprinosa obilježava-

cije direktora nacionalnih biblioteka zemalja Jugoistočne Evrope. Direktori i visoki predstavnici nacionalnih biblioteka Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije saglasili su se da je zaštita, očuvanje i prezentacija kulturne baštine, kao dobra od opšteg interesa, prioritet svih nacionalnih biblioteka u regionu. Centralna tema Konferencije bila je „Saradnja nacionalnih biblioteka Jugoistočne Evrope na zaštiti i prezentaciji kulturne baštine“, dok je drugi dan Konferencije bio posvećen pismenom zaostavštini i književnom djelu Petra II Petrovića Njegoša u svjetlu obilježavanja jubileja 200 godišnjice njegovog rođenja.

IZDAVAČKA PRODUKCIJA

Prosjetni rad: Nacionalna biblioteka ima bogatu izdavačku produkciju sa prepoznatljivim edicijama i naslovima iz domena bibliotečko-informacionih nauka, bibliografije i kulturne istorije Crne Gore.

Đurović: Ovom prilikom naročito bih istakla digitalno izdanje „Glasa Crnogorac“, koji je na CD formatu poklopljen čitaocima „Pobjede“, kao i „Digitalnu Crnogorskiju bibliografiju 1494–1994“, koja je već dostupna i pretraživa na web portalu cnbdigitalnbibliografija.me i koja je kao uspješan projekt bila predstavljena na dvije međunarodne Konferencije za digitalizaciju u Beogradu i Zagrebu. Objavili smo i fototipska izdanja postinkunabule Božidar Vukovića „Triod posni“ iz 1561. godine, „Trebnika“ iz 1837. iz Njegoševe štamparije, „Državnog kalendara knjaževine Crne Gore za 1907. godinu“ i „Zakona o narodnjem školama“ iz 1907. godine, kao i jubilarno izdanie časopisa „Bibliografski vijesnik“, povodom 60 godina na njegovog izlaženja.

nju ovog velikog jubileja, Crna Gora će uskoro dobiti i web portal „Petar II Petrović Njegoš“ na kojem će se naći digitalizovana prva izdanja Njegoševih djela, rukopisi „Gorskog vijenca“ i „Bilježnice“, odabrani prevodi Njegoševih djela, izbor literaturе o Njegošu, izabrana prepiska, biografija, bibliografija, plakati scenskih izvođenja Njegoševih djela, itd. Za potrebe izrade ovog portala u našem Centru za digitalizaciju skenirano je i obrađeno oko 10.000 digitalnih slika, čime je znatno obogaćena naša Digitalna biblioteka.

Oktoih prvoglasnik – veliki datum crnogorske kulture

Prosjetni rad: Tokom 2013. godine organizovali ste i niz drugih aktivnosti. Navedite najvažnije.

Đurović: Izložba pozorišnih plakata Dimitrija Popovića Nacionalne biblioteke gospodovala je u Kotoru, kao i na „Herceg festu“ u Herceg Novom.

U NBCG je priređena izložba rukopisne zaostavštine Desanke Maksimović iz zbirke Narodne biblioteke Srbije „Ostaviću vam jedino reči...“. Riječ je o gostujućoj izložbi Narodne biblioteke Srbije, koja je prošle godine obilježila 20 godina od smrti velike jugoslovenske i srpske pjesnikinje.

Biblioteka je bila domaćin i organizator II Konferen-

cije direktora nacionalnih biblioteka zemalja Jugoistočne Evrope. Direktori i visoki predstavnici nacionalnih biblioteka Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije saglasili su se da je zaštita, očuvanje i prezentacija kulturne baštine, kao dobra od opšteg interesa, prioritet svih nacionalnih biblioteka u regionu. Centralna tema Konferencije bila je „Saradnja nacionalnih biblioteka Jugoistočne Evrope na zaštiti i prezentaciji kulturne baštine“, dok je drugi dan Konferencije bio posvećen pismenom zaostavštini i književnom djelu Petra II Petrovića Njegoša u svjetlu obilježavanja jubileja 200 godišnjice njegovog rođenja.

Prosjetni rad: Ove godine navršava se 520 godina od štampanja Oktoih prvoglasnika. Kako će obilježiti taj jubilej?

Đurović: Centralni događaj crnogorske Nacionalne biblioteke ove godine je obilježavanje 520 godina štampanja Oktoih prvoglasnika – prve štampane crilične knjige Južnih Slovena. Kao što znate, Oktoih je 4. januara 1494. godine pečatran (štampan) u Obodskoj štampariji, koju je godinu ranije osnovao crnogorski vladar Đurđe Crnojević. Štamparsku presu sa pokretnim slovima, na kojoj je jeromonah Makarije, uz pomoć sedam nepoznatih monaha, štampao Oktoih prvoglasnik, Đurđe Crnojević je nabavio u Veneciji. Njegova štamparija slovi i kao prva državna štamparija u svijetu.

Nacionalna biblioteka će sa posebnom pažnjom, kroz nekoliko različitih programa, obilježiti ovaj veliki datum u istoriji našeg štamparstva, književnosti i uopšte istoriji države.

Razgovarala:
Lj. Vukoslavović

OŠ „Jovan Gnajatović“, Vraćenovići: Mala škola velikih rezulata

NOVA ZNANJA O DEMOKRATIJI I DRUŠTVU

Predsednik Skupštine Ranko Krivokapić, uručuje sertifikate predstavniku učenika

Kolektiv OŠ „Jovan Gnajatović“ tokom prvog polugodišta realizovao je niz nastavnih i vannastavnih aktivnosti. Učešćem u demokratskim radionicama učenici su proširili i stekli nova znanja o demokratiji, parlamentu, Skupštini i izvršnim organima vlasti. Učestvovali su u izradi časopisa kroz likovno stvaralaštvo, pod rukovodstvom trenera, a u Vili Gorica predsednik Skupštine Crne Gore Ranko Krivokapić, u prisustvu zaposlenih, roditelja i Savjetu roditelja predstavniku učenika uručio je sertifikate.

Domačin savjetovanja o inkluzivnom obrazovanju

Tokom polugodišta, vredno su radili na profesionalnom usavršavanju nastavnika, učešćem u demokratskim radionicama učenici su proširili i stekli nova znanja o demokratiji, parlamentu, Skupštini i izvršnim organima vlasti. Učestvovali su u izradi časopisa kroz likovno stvaralaštvo, pod rukovodstvom trenera, a u Vili Gorica predsednik Skupštine Crne Gore Ranko Krivokapić, u prisustvu zaposlenih, roditelja i Savjetu roditelja predstavniku učenika uručio je sertifikate.

Daci obilaze staručka domaćinstva

Na inicijativu pogranične policije, a u saradnji sa donatorima, škola je obezbijedila za učenike nižih razreda i predškolce novogodišnje poklon paketiće. Tom prilikom, izveden je bo-

Poklon paketići – za najmlađe

gat novogodišnji program u prisustvu roditelja, zaposlenih i mještana. Neobično human gest upriličili su nastavnici. Zaposleni u ovom kolektivu odrekli su se novogodišnjeg koktelata, u korist novogodišnjih poklona staručkim domaćinstvima koje će njihovi učenici obići i uručiti im.

Bl. Koprivica

Predstavnici zaposlenih sedam područnih škola na seminaru

Društvo crnogorskih novinara uručilo priznanje "Prosvjetnom radu"

DIPLOMA ZA POSEBAN DOPRINOS RAZVOJU CRNOGORSKOG NOVINARSTVA

Branko Vujišić uručuje priznanje odgovornom uredniku "Prosvjetnog rada" dr Goranu Sekuloviću

Nagrade su uručene na svečanosti povodom Dana novinara, 23. januara, u Nacionalnoj biblioteci "Đurđe Crnojević" na Cetinju.

Lj. V.

VREDNOVAN DOPRINOS CRNOGORSKOM NOVINARSTVU: Nagrađeni

Aktivnosti Centra za građansko obrazovanje

URUČENE DIPLOME POLAZNICIMA ŠKOLE DEMOKRATIJE

Dobitnici diploma

Daliborka Uljarević, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO), i Nikola Đonović, koordinator XXII generacije Škole demokratije, uručili su diplome polaznicima koji su uspješno savladali taj program.

Cilj škole, koju je organizovao CGO uz podršku fondacije Friedrich Ebert, jeste da se putem obrazovanja i informisanja polaznika o demokratiji, njenim vrijednostima i načinima njenog ostvarivanja doprinese podizanju opštег nivoa demokratske kulture u Crnoj Gori. Škola je trajala četiri mjeseca i polaznici su stekli teorijska znanja o tome što je ideja demokratije, što znači i odakle potiče, koja su pozitiv-

na, a koja negativna svojstva demokratije i što demokratija podrazumijeva. Pohađalo je 28 polaznika iz čitave Crne Gore, uglavnom predstavnika političkih partija, medija, NVO, te studenata. Oni su, u okviru programa, imali priliku da čuju predavanja uglednih domaćih i stranih predavača, profesora crnogorskih i univerziteta iz regiona, predstavnika NVO sektora i novinara, saopšteno je iz CGO.

Diplome su dobili: Aleksandra Milović, Andela Moračanin, Bojan Bakić, Dijana Deđić, Enisa Babajić, Fuad Lamežević, Ivan Otović, Ivana Jovović, Ivana Maraš, Jasmina Kalač, Jasna Durović, Jelena Kulđan, Kristina Mićković, Mar-

9

Prosvjetni rad

FEB. 2014

BROJ 22

O. Đuričković

nog uradili, posebno što ispit koji smo položili u Briselu, i kao država i kao radna grupa, pruža više od nade da se u Crnoj Gori može živjeti družačije i bolje, a najbolja potvrda za to je današnje okupljanje crnogorske intelektualne i moralne vertikale kakva je nužna za promjene koje približavanje Briselu objektivno sobom nosi. Rijetke su prilike kao ova današnja, kada je i Crna Gora kao i čitav svijet, iako zapljenjena globalnim vjetrovima recezije, možemo više da govorimo o svojoj budućnosti i našim strateškim prednostima".

Lojpur kaže da je EU, kojoj Crna Gora teži, osmisila dugoročnu viziju svog razvoja u dokumentu „Evropa 2020”, i to je povod, podjednako državama, kako njenim članicama, tako i onima koje će to tek postati, da razmisle o svojoj budućnosti i razvoju u sljedećih 10 godina. Ono što nam ide na ruku kada je budućnost Crne Gore u pitanju jeste da u 21. vijeku više nije važna tzv. tvrda moć koju čini privredna snaga, vojna sila, broj stanovnika ili veličina teritorije, nego tzv. meka moć, u čijoj osnovi se nalaze znanje, sistem kulturne vrijednosti, stil i kvalitet života, način komuniciranja među sobom i sa susjedima i sl. U tom smislu, na nivou zonomjernosti možemo kazati da je razvijeni svijet iz industrijskog društva već odavno krenuo prema ekonomiji zasnovanoj na znanju.

„Budući da su za većinu uspješnih današnjih kompanija i nacionalnih ekonomija talentovani i obućeni ljudi jedini izvor konkurenčne prednosti, nema razloga da ne ustvrdimo da su najvažniji resursi Crne Gore njeni ljudi, prirodne ljepote i geološki položaj. To zaista jesu naše komparativne prednosti, ali za njihovo pretvaranje u konkurenčne potrebno je da se znanje nametne kao osnovni pokretački faktor, a naš krajnji cilj treba da bude demokratska, bogata, međunarodno priznata i cijenjena Crna Gora. Objektivno, postavlja se pitanje kako ćemo to postići i kako pobijediti konkureniju u dinamičkom, još uvik kriznom bremenitom okruženju? Možda, za početak, da se zadovoljimo spoznajom da su mašta i znatiželja najčešće glavni pokretači i izvori uspjeha, posebno u kriznim vremenima", rekao je Lojpur.

On je dodao da su znanje, inovacije i kreativnost postali osnovni pokretači i garant uspjeha. Crna Gora bi trebalo da postane mjesto zdravog života, intenzivne upotrebe informatičke tehnologije i potrošnje i izvoza organske hrane.

Neophodno povećati konkurenčnost

Lojpur je govorio i o tome kakvu bi ulogu trebalo

Aleksandar Andrija Pejović, državni sekretar za evropske integracije IZ EU STIŽE 1/3 PATENATA

„Programi EU nude brojne mogućnosti za naše načnoistraživačke djelatnike. Vjerujem da će naše naučne ustanove i istraživači prepoznati značaj učešća u programima koji su im na raspolaganju i nastaviti da nižu uspjehe u ovoj oblasti i da će nauka i istraživanje u narednom periodu biti snažan pokreć siveukupnog napretka. Iako EU čini samo sedam posto svjetskog stanovništva, iz EU stiže 1/3 patenata. To pokazuje koliko je inovativnost i kreativnost razvijena u zemljama EU. Skoro 1/3 visokoučajnih naučnih časopisa je iz EU, što govori o tome kolika je produkcija naučne misli u zemljama EU“.

da ima nauka kao generički faktor razvoja i potencirao je važnost pregovora sa EU.

Prema njegovim riječima, osnovna načela funkcionalisanja u uslovima nematerijalne ekonomije i ekonomije znanja mnogo se razlikuju od tradicionalnog načina poslovanja kompanija. On je ukazao na potrebu uvažavanja nove razvojne paradigme, što bi u procesu približavanja EU rezultiralo prijeko potrebnim podizanjem nivoa nacionalne konkurenčnosti zemalja u tranziciji i u krajnjem podizanjem nivoa blagostanja na nacionalnom nivou.

„Problem rasta i razvoja tranzicionih ekonomija u uslovima globalne krize pokušava se sagledati kroz prizmu približavanja EU. Konkurenčnost jedne nacionalne ekonomije uslovljena je mnoštvom faktora, s tim što se, na bazi iskustva razvijenih zemalja koje prednjače po dostignutom nivou konkurenčnosti, može zaključiti da na značaju sve više dobijaju faktori zasnovani na znanju i inovativnosti“, poručio je prorektor Univerziteta Crne Gore.

Prof. dr Milet Golubović predstavio je Think Thank projekt „Montenegro Future Forum“. To je ekspertske tijelo formirano u okviru Ministarstva nauke i zadatak mu je da pruži stručnu i naučnu podršku pri razmatranju važnih pitanja i projekata, ali i da sam incira određene aktivnosti i projekte koji mogu postići i unaprijediti razvoj države, kada je riječ o različitim oblastima, posebno oblastima od prioritetskog značaja za Crnu Goru.

Pored projekta „Naučna mreža“, koji ima zadatak da evidentira i poveže sve naučnike u Crnoj Gori i naše naučnike u dijaspori, „Montenegro Future Forum“ treba da omogući da oni postanu dio globalne mreže. U skladu sa ovakvom politikom, ali i politikom umrežavanja sa crnogorskom naučnom dijasporom i drugim sličnim tijelima u svijetu, „Montenegro Future Forum“ već je uspostavio saradnju sa Nacionalnim savjetom Italije, ali i jednim od najistaknutijih glo-

balnih Think tank projekata, „Milenijum projektom“, koji su osnovale Ujedinjene nacije.

Golubović je najavio da će u narednom periodu prioriteti u načnoistraživačkoj aktivnosti biti u oblastima: ekonomija, turizam i održivi razvoj, vladavina prava i institucionalni okvir, identitet, ICT, energija, inovacije i novi materijali, medicina i zdravlje ljudi, mlađi i sport, poljoprivreda (proizvodnja hrane) i primjena nauke u praksi.

Kako je rečeno na skupu, Razvoj načnoistraživačke djelatnosti i podsticaj u njen ulaganje je konačno konkretnizovano uspostavljanjem Naučno-tehnološkog parka u Nikšiću, obezbjeđivanjem grantova u iznosu 2,2 miliona eura koji su namijenjeni načnoistraživačkim strukturama, kao i privođenjem krajnje uspostavljanja prvog centra uspješnosti – namijenjen najprestižnijim istraživanjima u oblasti nauke.

Crna Gora je takođe planirala da u naredne četiri godine dodatno ojača naučnu infrastrukturu jačajući kapacite Ministarstva nauke, kao i osnivajući još tri naučno-tehnološka parka u Baru, Podgorici i Pljevljima, čime će umnogome povećati kapacitet BDP koji se ulaže u nauku. To predstavlja jedan od posebnih kriterijuma predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim odborima predviđenih Strategijom EU „Evropa 2020“. EU je ocijenila da Crna Gora aktivno promoviše Marija Kiri akcije, uspješno organizovan Info dan na Univerzitetu Crne Gore, te univerzitetima „Mediteran“ i „Donja Gorica“. Istaknuto je da su imenovani predstavnici u programskim o

Na Univerzitetu Donja Gorica održana IV škola preduzetništva i inovacija za mlade

RECEPT ZA USPJEŠNU BUDUĆNOST

– Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović: „EU je donijela strategiju 2020 u čijem fokusu je jačanje preduzetničkog duha“

– Prof. dr Veselin Vukotić: „Misija UDG-a – da bude poznati evropski univerzitet – nije moguća bez podizanja kvaliteta rada u srednjim školama“

– U okviru trodnevnog programa, polaznici su bili u prilici da slušaju predavanja eminentnih profesora i uspješnih ljudi iz oblasti biznisa, politike, sporta i umjetnosti, kao što su ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja dr Petar Ivanović, predsednik Komisije za hartije od vrijednosti Zoran Đikanović, rukometništvo Petar Kapisoda i slikar Tiho Vujović

Četvrtu Školu preduzetništva i inovacija za mlađe okupila je na Univerzitetu Donja Gorica (UDG) od 21. do 23. januara oko 220 srednjoškolaca iz svih gradova Crne Gore. Školu je, po tradiciji, organizovala prva generacija diplomiranih studen-

ta Fakulteta za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis tog univerziteta.

U saradnji sa upravama srednjih škola, tokom pretходna tri mjeseca srednjoškolci su imali mogućnost da prijave učešće putem pisanja eseja, pjesme, slike, cr-

teza ili videa na temu „Istorijske moje budućnosti“, a posebno su cijenjeni radovi na engleskom jeziku. Na početku škole prisutnima su se obratili ministar prosvjete Slavoljub Stijepović i rektor UDG prof. dr Veselin Vu-

Budite inovativniji, brži i spremniji od drugih

Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović je istakao da je EU donijela strategiju 2020, u čijem fokusu je jačanje preduzetničkog duha.

„Nekad smo se školovali za jednu diplomu i za jedno zanimanje i taj smo posao radili čitav radni vijek. Odavno više nije tako, a posebno neće biti sutra, jer ćete mijenjati više poslodavaca i poslova. Zato je naša poruka – morate biti spremni da se uhvatite u

koštač sa tim izazovima, a to je da budete inovativniji, brži, spremniji od drugih. Da budete spremni kao lideri i kao dio nekog tima, da svoje ideje pretvarate u djela, da gledate u sutra, jer jedino tako možete ostvariti ono što ste začrtali, da budete uspješni u

Riječ srednjoškolaca:

ZADOVOLJNI ONIM ŠTO SU ČULI I VIĐELI

Koordinator programa Marija Ivezic
ZAJEDNIČKO DRUŽENJE, RAD I STVARANJE

Prema riječima koordinatora programa Marije Ivezic, škola je imala cilj da probudi i razvije preduzetnički duh kod mlađih ljudi.

„Škola je šansa mlađadima da čuju iskustva ljudi koji su izgradili uspješne karijere u Crnoj Gori i inostranstvu, i da kroz razgovor sa njima dobiju korisna saznanja i savjete za svoju budućnost. Cilj škole je da okupi mlađe iz svih crnogorskih opština, da kroz zajedničko druženje, rad i stvaranje prevazilete određene predasude koje postoje kod mlađih“, navela je ona.

Dzenana Ajdarpašić (Bijelo Polje):

– Imali smo brojna predavanja iz oblasti ekonomije, poljoprivrede, sporta, ekologije, mode i dizajna itd. I to me je motivisalo da se prvi put prijavim da učestvujem u ovom školi. Poruka je da moramo u životu biti uporni i sami se boriti za svoje snove, i da ćemo ih samo upornim radom i statom ostvariti.

Dragana Miladinović
(Podgorica):

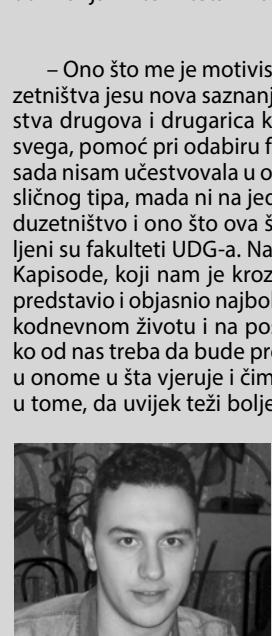
– Kao osoba koja često počita ovakve škole radi sakupljanja znanja iz što više oblasti i kasnijeg lakšeg odabira fakulteta i željenog zanimanja, u ovoj sam viđela šansu da proširim svoje znanje iz, do sada, mnogo nepoznate oblasti – preduzetništva i inovacija. Tako sam odlučila da apliciram za ovu školu i napišem esej na temu „Istorijska moje budućnosti“. Da bi on bio prihvacen, trebalo je pokazati da smo osobe koje već sada duboko promišljaju o svojoj budućnosti, koje već imaju određene ciljeve u životu i koje, prije svega, pokazuju želju za napretkom i radom na sebi i na društvu. Ovo je bio prvi put da počuđam Školu preduzetništva i inovacija za mlađe. Do sada sam učestvovala na brojnim seminarima i počuđala Školu ljudskih prava. Iz širokog spektra tema koje smo slušali, nijedno predavanje pojedinačno nije ostavilo poseban utisak na mene, ali se iz svakog moglo naučiti dosta poučnih stvari. Svi predavači su nas učili kako da se nosimo sa svim teškoćama u životu i kako da uvijek budemo borci, damo svoj maksimum, budemo inovativni, koristimo svoj potencijal i svoje vrijeme i postanemo jedna produktivna generacija mlađih ljudi koji će donositi promjene. Međutim, ono što mi se nije sviđelo jeste potenciranje UDG-a kao jedinog univerziteta koji nas može dovesti do uspjeha (koji je tokom trajanja škole bio definisan kao nešto što podrazumijeva veliko bogatstvo, pet-šest statova i dobar automobil) i pružiti nam dovoljno znanja i sposobnosti da napredujemo u životu.

Andrija Klikovac (Podgorica):

– Moj motiv za učešće u Školi preduzetništva jeste, prije svega, upoznati se sa mogućnostima koje pruža preduzetništvo u Crnoj Gori, sazнати više o oblasti koju će i studirati, ali i sazнатi uslove i mogućnosti studija na Univerzitetu Donja Gorica. Učestvovaо sam i prošle godine u ovoј školi, kao i u Školi preduzetništva i inovacija koju je organizovalo Crnogorsko-američko udruženje studenata (MAYAA). Ovo je jedinstvena prilika za sve srednjoškolce koja će im omogućiti da razmišljaju šire i da prebiju sve stereotipe i predasude.

Posebno bih istakao predavanje ministra poljoprivrede prof. dr Petra Ivanovića koji je ukazao koji je to recept uspjehnosti, a to je pravilno koršćenje vremena, konstantan rad i jak karakter. Bila su i predavanja iz raznih oblasti, prvenstveno iskustva sa jasnom porukom, a to je da je potrebno biti hrabar, imati karakter i uložiti veliki rad. Poruke ove škole su, prije svega, da sami donosimo odluke, bile one ispravne ili pogrešne, da svakodnevno ulažemo u sebe i da je naša sposobnost jednaka proizvodu znanja i intenziteta života.

Bojana Gojak (Podgorica):

– Ono što me je motivisalo da se prijavim za Školu preduzetništva jesu nova saznanja koja ona pruža, prethodna iskustva drugova i drugarica koji su već prošli ovu školu i, prije svega, pomoći pri odabiru fakulteta i budućeg zanimanja. Do sada nisam učestvovala u ovoj školi, ali jesam na radionicama sličnog tipa, mada ni na jednoj nije konkretno tema bila preduzetništvo i ono što ova škola pokriva. Uz ostalo, predstavljeni su fakulteti UDG-a. Najviše mi se sviđelo izlaganje Petra Kapisode, koji nam je kroz svoje iskustvo i uspjeh u sportu predstavio i objasnio najbolji način postizanja uspjeha i u svakodnevnom životu i na poslovnom planu. Poruka je da svakako od nas treba da bude preduzetnik na neki način, da istraže u onome u što vjeruje i čime želi da se bavi i da bude najbolji u tome, da uvijek teži boljem i uvedi nešto novo kako bi bio u skladu sa vremenom i da se, prije svega, okreće sebi i svojemu uspjehu ne oslanjači se previše na druge.

Armin Kanalić (Bijelo Polje):

– Imao sam želju da vidim i da naučim nešto novo. To je bila lijepa prilika da se pošeti UDG, upoznaju profesori, kao i uslove u kojima se nastava izvodi. Budući da sam pred ozbiljnom od-

lukom izbora studija, ovo je bila najbolja vrsta praktične pomoći. Naravno, nova poznanstva i druženje dodalo je još veću draž vremenu koje smo proveli zajedno. Organizacija je veoma dobra, počevši od putovanja (imali smo rezervisan kupe voza) iz Bijelog Polja, do prevoza autobusom od UDG do menze Učeničkog i studentskog doma, te Plantaža.

Milena Jovićević (Podgorica):

– Smatram da se sada svi maturanti nalaze na važnoj životnoj prekretnici. Neko hoće da bude pravnik, neko ekonomista, neko preduzetnik, neko da se bavi umjetnošću. Upravo to me je motivisalo da se prijavim na IV školu preduzetništva. Nisam znala kuda dalje. Nisam znala što će mi odgovoriti, jer me interesuju mnoge oblasti. Znala sam, iz iskustva starijih, da mi ova škola može pomoći pri eliminaciji pojedinih opcija. Već drugi put sam polaznik ove škole, koja mi je, kao i prva, donijela nova iskustva. Novi profesori, ljudi koji me sam upoznala i, na kraju, ono što sam odlučila da upišem. Predavači su nam još jednom rekli da treba da vjerujemo u sebe, da maštamo kako, da sanjamo još jače i da zapisujemo ideje! Da budemo preduzetničkih duha i da ne sedimo skrštene ruku. Mislim da su svi profesori zavrijedili pažnju, ali bih izdvojila Tiha Vujovića i ministra Petra Ivanovića. Zajednička poruka predavača je bila da treba da radimo na sebi, da vjerujemo u sebe jer, kao neko ko će pomoći građenju ove države za 10-ak godina, možemo i moramo uspeti!

I na kraju, mlađi treba da otklene predasude da je UDG univerzitet na međunstrim studijama i da razvijaju shvanje da je UDG Univerzitet na trag istorije budućnosti!

Dea Đebrić (Podgorica):

– Nedavno sam se suočila sa prvom, zaista bitnom odlukom do sada – koji fakultet upisati, koju profesiju izabrati i posvetiti joj se u potpunosti do kraja života. Tada sam čula za Školu preduzetništva, predstavljenu od strane mojih vršnjaka kao pouzdani izvor informacija i pravo mjesto za one koji su u nedoumici, ili žele da saznaju više o svom izboru. Kako bih konkursala za polaznicu škole, napisala sam esej na temu „Moja istorija budućnosti“, koji mi je pomogao da sagledam sebe kroz 10 godina i shvatim što je to čime želim da se bavim. Bio je to prvi put da učestvujem na školi koja se vodi ovakvom idejom, i moja očekivanja su ispunjena. Ono što je ostavilo najjači utisak na mene su inspirativna i poučna predavanja, nakon kojih sam nekoliko puta mijenjala svoje mišljenje o temama o kojima često govorimo olako, ne razumijevajući materiju u potpunosti. Riječ je o predavanjima iz oblasti ekonomije, prava, politike, protkana primjerima iz svakodnevnog života, što ih je učinilo bliskim nama, mlađim i ambicioznim ljudima. Program škole nam je omogućio i pošetu „Plantažama 13. Jul“, koju bih izdvojila kao prijatno iskustvo u kojem sam istinski uživala. Kada se osvrnem na sve rečeno tokom predavanja, zaključujem da su za postizanje ciljeva neophodni rad, želja i odricanje, ali i vizija, čvrsta ideja od koje ne smijemo odustati, ma koliko nam teško biće. I uspjeh je zagarantovan.

Valentina Kulić (Plužine):

– U školi sam imala predmet preduzetništvo, te sam ščelačući nešto više o tome. U stvari, podstakla me je starija sestra koja je već bila u ovoj školi i prenijela mi pozitivna iskustva. Predavanja su bila interesantna i poučna, ali posebno bih izdvojila ona koja su održali Tiho Vujović i Petar Kapisoda. Poruka je da je veoma važno u životu postavljati ciljeve i usredsrediti se da ih ostvarimo. Ukoliko nailazimo na prepreke, nikada odustati, već boriti se, objašnjava Valentina.

Daliborka Veković (Plav):

– Za ovu školu sam se prijavila kako bih lakše odrabila fakultet koji će studirati, ali i što nisam do sada učestvovala u sličnim školama. Predavanja su bila zanimljiva, a najjači utisak na mene su ostavila izlaganja Tiha Vujovića, Petra Kapisade i ministra poljoprivrede Predraga Ivanovića. Poručili su nam da treba dobro da razmislimo o tome što ćemo da upišemo, da težimo ostvarenju svojih ciljeva i da ne odustanemo ako nađemo na prepreke.

Tamara Perović (Podgorica):

– Iskustvo ranijih polaznika podstaklo me je da se prijavim za učešće u ovoj školi. Prijavljuvanje je bilo elektronskim putem, na sajtu de smo i pisali esej. Tema je zahtijevala da opišemo kako vidimo sebe za 10 godina. Škola me je poučila da se u životu i izborima koje pravimo nikada ne rukovodimo tuđim mišljenjima, već onim što mi sam volimo. Takođe, važan je pozitivan stav prema životu.

Ilijia Golubović (Nikšić):

– Poruka svih predavača jeste da su važni disciplina, redovnost, da dobro analiziramo sebe, svoj potencijal i afinitete, te da u skladu s tim donesemo odluku o daljem školovanju, koje će nam obezbijediti profit.

ECDL fondacija iz Dablinu uručila priznanje Ministarstvu prosvjete Crne Gore

USPJEŠNO PODIZANJE NIVOA DIGITALNE PISMENOSTI

Fondacija ECDL iz Dablinu uručila je na svečanosti u Beogradu vrijedno priznanje Ministarstvu prosvjete Crne Gore za podizanje nivoa digitalne pismenosti u Crnoj Gori, po ECDL standardu.

Priznanje je uručio predsjednik regionalne ECDL kancelarije Đorđe Dukić, a u ime Ministarstva nagrada je primila Marina Matijević, načelnica Odjeljenja za informaciono-komunikacione tehnologije.

Priznanje je uručeno i Ministarstvu za informaciono-društvo i telekomunikacije.

Lj. V.

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije omogućilo besplatan bežični internet za građane Crne Gore

EVROPSKA PRAKSA I KOD NAS

Najidealnije lokacije za postavljanje uređaja za besplatan bežični pristup internetu su gradski trgovi, autobuske i željezničke stanice, kao i mnoga druga javna mesta na kojima se ostvaruje najveća frekvencija ljudi

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, u okviru projekta Wireless Montenegro, omogućilo je građanima u Crnoj Gori besplatan bežični pristup internetu. Riječ je o pojedinim lokacijama u Podgorici i Budvi. U Ministarstvu očekuju da će do marta biti pokriveni Wi-Fi sistemom djelovi Bara i Budve, a nakon toga Aerodrom Tivat i ostali gradovi Crne Gore.

„U današnje vrijeme bežični internet pristup neizostavan je dio svakodnevice savremenih internet korisnika. Realizacija se vrši postavljanjem Wi-Fi hotspot mreže na određenoj lokaciji, kojoj se obično pristupa putem laptopa, tablet ili smartphone uređaja. Najideljnije lokacije za postavljanje hotspotova su gradski trgovi, autobuske i željezničke stanice, kao i mnoga druga javna mjesta na kojima se ostvaruje najveća frekvencija ljudi”, kaže za „Prosvjetni rad” mr Sandra Veličković, sekretar

tar Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije.

Korišćenje bežičnog interneta može biti besplatno ili se naplaćuje. Kod besplatnog korišćenja dovoljno je prihvatanje uslova, a kod korišćenja uz naplatu mora se izvršiti registracija i plaćanje, najčešće elektronskim

putem pomoću kartice. Današnja praksa je gotovo nezamisliva da u većim gradovima Europe, makar gradski trgovi nisu pokriveni bežičnim internetom. Nedje je to besplatno, a nedje se plaća.

„Prateći Evropske tokove,

a posebno ciljeve Strategije razvoja informacionog društva od 2012-2016. godine u Crnoj Gori, gde je definisano da ključna mesta za dostupnost širokopojasnog interneta predstavljaju mesta gde se okuplja veći broj ljudi, Ministarstvo je pokrenulo ovaj projekt. Na tom planu, otišlo se i korak dalje i prije nekih drugih razvijenijih ekonomija, a naročito prije zemalja u okruženju, uspeje-

RAZMJENA PORUKA, ELEKTRONSKIE POŠTE, PREGLED PORTALA...

Korisnici bežičnog besplatnog pristupa internetu mogu da koriste internet servise koje i najčešće koriste prilikom svakodnevne upotrebe: razmjenu poruka i podataka, pregled elektronske pošte, pregled portala i korišćenje društvenih mreža. Neki servisi nisu omogućeni, poput gledanja filmova i preuzimanja velikih fajlova, jer bi to remetilo ostale korisnike u surfovaju internetom.

I smo da realizujemo projekt na nacionalnom nivou, odnosno besplatan bežični pristup biće omogućen građanima u svim gradovima Crne Gore”, istakla je Veličkovićeva.

Projekat se realizuje kroz privatno-javno partnerstvo sa EOSS industries Holding iz Austrije, sprovodenjem širokopojasnog pristupa internetu posredstvom WiFi ME-SH tehnologije. To je najnoviji tip WiFi mreže, dizajnji-

rana tako da se veoma lako uspostavlja bežični pristup širokopojasnom internetu u gradskim sredinama. Mreža povezuje sve uređaje u ME-SH-u, čime omogućava visoke performanse i redundanciju mreže. Idealna je za pokrivanje velikih teritorija, kako u gradskim, tako i udaljenim, teško pristupačnim, ruralnim ili planinskim oblastima.

O. D.

Kompanija „Logate“ i NVO „Digitalizuj.Me“ organizovali Hakaton

NAJBOLJA APLIKACIJA KOJA OMOGUĆAVA DONIRANJE NOVCA U DOBROTVORNE SVRHE

Cilj „hakovanja“ je da se kroz druženje pronađu nova rješenja uz korišćenje moderne tehnologije, kao i da se prenese znanje među programerima. Ove godine bilo više kvalitetnih rješenja u odnosu na prošlu godinu. Pobjednički tim činili su trojica članova iz kompanije „Poslovna inteligencija“ – Rade Vukadinović, Nemanja Pavićević i Marko Šćepanović, kao i Branko Dujović iz „Neckoma“

Pobjednički tim sa priznanjem

Na takmičenju u programiranju Hakaton pobijedila je ekipa „Quad Pack“ za aplikaciju „Life Boat“, koja omogućava doniranje novca u dobrotvorne svrhe. Nagradu od 1.000 evra uručio im je predstavnik generalnog sponzora „Crnogorskog Telekoma“ Pero Bogićević, a organizatori takmičenja su bili kompanija „Logate“ i NVO „Digitalizuj.Me“.

Pobjednički tim činili su trojica članova iz kompanije „Poslovna inteligencija“ – Rade Vukadinović, Nemanja Pavićević i Marko Šćepanović, kao i Branko Dujović iz „Neckoma“. Oni su kazali da

će polovinu novca od nagrade takođe donirati.

Cilj „hakovanja“ u ograničenom vremenskom periodu od 24 sata je da se kroz druženje pronađu nova rješenja uz korišćenje moderne tehnologije, kao i da se prenese znanje među programerima. Riječ hakaton (engleski – hackathon) je složenica od riječi „hacker“, koja u modernom žargonu predstavlja osobu sa nadarenim znanjem rada na računaru i računarskih mreža, te riječi „marathon“, koja objašnjava 24 sata trajanja takmičenja. Nakon tog perioda takmičari su imali po pet minuta da

prezentuju svoju demo aplikaciju i ubijede žiri da su najbolji. Takmičenje je bilo namijenjeno programerima, projekt menadžerima, grafičkim i interfejs dizajnerima, kao i ostalim zainteresovanim koji imaju kreativne ideje. Nadmetanje je proteklo, kao što je i praksa u svijetu, u „zatvorenom“ ambijentu, kako bi svi timovi bili što efikasniji, a bila je obezbijedena hrana i vreće za spavanje.

Organizatori drugog Hakatona, na kojem je učestvovalo osam timova, izrazili su zadovoljstvo brojem ideja i istakli da je ove godine bilo više kvalitetnih rješenja u odnosu na prošlu godinu.

O. D.

Ispitni centar Crne Gore

MATURSKI ISPIT IZ CRNOGORSKOG – SRPSKOG, BOSANSKOG, HRVATSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI OVE GODINE BIĆE KOMPLETAN

Polaganje će biti u skladu sa ispitnim katalogom i biće provjeravano znanje iz gramatike, književnosti, leksike i pisanja eseja. U decembru organizovan probni ispit iz ovog predmeta. Polumaturski ispići će i ove godine biti organizovani na isti način kao i prošle. Ispitni centar će nastojati da obezbijedi sponzore da finansiraju odlazak učenika na olimpijade iz prirodnih nauka

Maturski i stručni ispit iz Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti ove godine biće kompletan.

Kako kaže direktor prof. dr. Željko Jaćimović, Ispitni centar je, kao i svake godine, uradio detaljnu analizu prošlogodišnjeg maturskog i stručnog ispita. Analiza je pripremljena za kreatore obrazovne politike. Dostavljena je Zavodu za školstvo, koji je zadužen za unapređenje kvaliteta obrazova-

nja, Ministarstvu prosvjete i Centru za stručno obrazovanje. Pod lupom je bio uspjeh učenika po standardima koji su definisani i date odgovarajuće preporuke za buduće unapređenje koncepta maturskog i stručnog ispita.

Bez oscilacija u ocjenjivanju

Takođe smo imali saštanke sa profesorima Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti i

IMAĆEMO PREDSTAVNIKE I NA MEĐUNARODNOJ OLIMPIJADI IZ HEMIJE

I Državno takmičenje biće, kao i prošle godine, početkom marta. Novina je da će da Ispitni centar nastojati da obezbijedi sponzore da finansiraju odlazak učenika na olimpijade iz prirodnih nauka. Sprovedena je procedura, pa će prvi put ove godine na svjetskoj olimpijadi iz hemije učestvovati ekipa iz Crne Gore. Na taj način je kompletirano učešće naših ekipa na olimpijadama iz prirodnih nauka.

PROVJERA ZNANJA ZA STICANJE STRUČNIH KVALIFIKACIJA

U Ispitnom centru intenzivno rade na provjeri znanja za sticanje stručnih kvalifikacija. Licencirani su ispitivači i odabrani prvi ispići za kandidate za konduktora i transportnog komercijalistu u željezničkom saobraćaju na zahtjev Željeznice. Obučeni su kandidati za ispitivače, a Ministarstvo prosvjete im je izdalo licencu za provjeru znanja za stručne kvalifikacije: muški i ženski frizer, zatim planinski vodič, turistički vodič itd. Ovaj sistem provjere znanja Ispitni centar razvija u skladu sa zahtjevima kandidata –organizatora obrazovanja, a na osnovu usvojenih programa ispitnih kataloga za odgovarajuću kvalifikaciju koje usvaja Nacionalni savjet za obrazovanje. Planiramo je da ubrzo rade stručne kvalifikacije za tešara, kozmetologiju, strane jezike.

ženosti i albanskog jezika i književnosti na temu koncepta ispita iz ovog predmeta. Naime, analiza je pokazala, a u Ispitnom centru smo i ranije to uočili, da najveći problemi, kada je u pitanju ovaj predmet, nastaju zato što ispit nije kompletan, pa se ukupna pismenost provjerava putem eseja. Zato smo organizovali dvije konferencije na kojima su bili predstavnici svih aktivna iz crnogorskih škola. Tom prilikom razmatrali smo koncept ovoga ispita i usaglasili se da od ove godine ispit bude kompletan. Polagače se u skladu sa ispitnim katalogom i biće provjeravano

znanje iz gramatike, književnosti, leksike i pisanja eseja. Na taj način kompletiraćemo ispit i, prema mišljenju, svih aktera, nadamo se da se neće desiti oscilacije u ocjenjivanju, da bi mogli da, tokom raspusta i u periodu prije ispita, da koriguju ono što su propustili ili zaboravili. Takođe je dogovoren da test ocjenjuju njihovi profesori kako bi učenici bili motivisani da bolje urade test. Zadovoljni smo odzivom škola i komentarama. U aprilu slijedi ispit. U skladu sa školskim kalendarom – od 2. do 16. juna polagaće ostale predmete. Kao i prošle godine u Ispitnom centru

Sitne ispravke

„Osnovni cilj probnog ispita je bio da učenici vide koji su tipovi zadataka, kako izgleda ispit, šema za ocjenjivanje, da bi mogli da, tokom raspusta i u periodu prije ispita, da koriguju ono što su propustili ili zaboravili. Takođe je dogovoren da test ocjenjuju njihovi profesori kako bi učenici bili motivisani da bolje urade test. Zadovoljni smo odzivom škola i komentarama. U aprilu slijedi ispit. U skladu sa školskim kalendarom – od 2. do 16. juna polagaće ostale predmete. Kao i prošle godine u Ispitnom centru

će se eksterno polagati matematika i prvi strani jezik a dva izborna predmeta u školi. Nadam se da će iduće godine i ta dva predmeta biti eksternog karaktera. Zato se i pripremamo“, naglasio je Jaćimović.

Polumaturski ispići će i ove godine biti organizovani na isti način kao i prošle. Tu postoje problemi koji ne utiču na rezultat, ali će se ove godine fokusirati da ih eliminisu. To su sitne ispravke u ocjenjivanju i i veći fokus na sprječavanju eventualnih pokušaja korišćenja nedovoljenih sredstava.

Lj. V.

Humanitarna akcija kompanije „Adriatic Marinas – Porto Montenegro“ tivatskoj OŠ „Drago Milović“

ZA PRIJATNIJU ATMOSFERU I BORAVAK

Kompanija Adriatic Marinas-Porto Montenegro, Opština Tivat i Savjet roditelja pokrenuli akciju rekonstrukcije OŠ „Drago Milović“. Takođe, i predškolskoj ustanovi „Bambi“ opredijeljena pomoć. Pomoći obećala i stambena zadruga „Solidarno“. Unamjeri što efikasnijeg sprovođenja akcije, Opština Tivat oformila poseban tim

Nastojeći da unaprijedi tehničke uslove za izvođenje nastave, kao i da omogući prijatniju atmosferu boravka i dece i nastavnika u tivatskoj OŠ „Drago Milović“ u Donjoj Lastvi i Gradišnici, Opština, Savjet roditelja, kao i strani investitori nedavno su pokrenuli akciju rješavanja i otklanjanja najhitnijih nedostataka u ovom vaspitno-obrazovnoj ustanovi.

Tako je kompanija „Adriatic Marins-Porto Montenegro“ uložila oko pet hiljada eura za sanaciju toaleta, dok su u učionicama postavljeni klimalni uređaji. Osim toga, u saradnji sa Savjetom roditelja te škole „Porto Montenegro“ donirao je namještaj, kao i neophodni mobilijar.

„Zajedno sa poslovnim partnerima opredijelićemo

PROFESORI ODIGRALI HUMANITARNU UTAKMICU

Uželi da pomognu renoviranje Dječjeg vrtića „Bambi“, profesori tivatske OŠ „Drago Milović“ odigrali su sa koleginicama humanitarnu odbojkašku utakmicu i kupili 200 eura. Prema njihovim riječima, pobeda je manje bitna, a utakmica će, između ostalog, biti upamćena i po oproštajnoj igri Miroslava Franovića, dugogodišnjeg profesora fizičkog vaspitanja, kao i trenera i sportskog radnika koji odlazi u penziju.

VIŠENAMJENSKI POLIGON

Zoran Latković, direktor tivatske vaspitnoobrazovne ustanove, naglašava da prioritet u rekonstrukciji predstavlja unutrašnja sanacija, a nakon toga, vanjskog dijela, kao i prilaza školi.

„Vanjski radovi na objektu u Donjoj Lastvi, koji je u najlošijem stanju, a koji uključuju uređivanje okoline, radiće se nakon završetka izgradnje obližnjeg stambenog objekta za profesore. Imamo i obećanja koja su dali stambena zadruga „Solidarno“, kao i Opština da preuredimo dvorište i višenamjenski poligon, koji će koristiti škola, ali i deca iz okoline“, objašnjava direktor Latković.

gol, studentkinjama sa Fakulteta za mediteranske poslovne studije, i Milici Starčević, studentkinji Fakulteta za državne i evropske studije, u Podgorici. Izražavajući zadovoljstvo što se Tivat i ove godine može po-

hvaliti studentima koji su postigli visoki prosečki 10, predsednik Kankaraš je naglasio da je to lijep primjer ostalima, kao i da predstavlja ponos i čast gradu. „Opština će nastojati da motiviše najbolje, njeguje

kontakt sa njima, te da ih nakon završetka njihovog škоловanja radno angažuje“, naglašio je Kankaraš.

U ime nagrađenih, zahvalila je studentkinja FMS-a Ivana Kružić. Nakon prijema studenata, predsednik je ugostio i najbolje učenike tivatskih osnovnih škola, SMŠ „Mladost“, Muzičke škole, kao i malihane iz predškolske ustanove „Bambi“.

Š. B.

PRIJEM ZA NAJBOLJE STUDENTE I ĐAKE IZ TIVTA

Predsednik tivatske opštine Miodrag Kankaraš primio je najbolje studente iz Tivta i uručio im nagrade i poklonе. Postignutim rezultatima, mjesto među najboljima pripalo je Ivan Kružić i Ivan Beća-

Kompanija „Azomont“ izdvojila sredstva za uređenje hercegnovskih osnovnih škola „Dašo Pavićić“ i „Ilija Kišić“

PLANIRAJU DA ULOŽE OKO 200.000 EURA

Opremljeni računarski centri, renovirane fiskulturne sale, sanitarni čvorovi, postavljene nove instalacione mreže

Hercegnovske osnovne škole „Dašo Pavićić“ na Toploj i „Ilija Kišić“ u Zelenici bježe su savremenom načinu izvođenja nastave, a njeni učenici i nastavnici modernom načinu komunikacije. Zahvaljujući sredstvima koje je izdvojila kompanija „Azomont“ obije ustanove su opremljene računarskim centrima sa po 32 nova računara. Osim toga, u cilju unapređenja uslova boravka dečje, ova kompanija planira da uloži oko 200.000 eura.

Izražavajući zahvalnost, Nikola Stojanović, direktor OŠ „Dašo Pavićić“, inače najbrojnije u hercegnovskoj

13

Prosjetni rad

FEB. 2014
BROJ 22

SENZORNA SOBA ZA UČENIKE SA POSEBNIM OBRAZOVnim POTREBAMA

„Pored opremanja računarskog centra i preuređenja fiskulturne sale, posebno nas raduje što će pod okriljem naše škole biti otvorena i senzorna soba za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama. Uređena po evropskim standardima, površine 25 kvadratnih metara, sa šest senzora, specijanim zvučnim i vizuelnim efektima, uz prisustvo defektologa, udovoljiće potrebama učenika. Deča sa pervaživnim smetnjama, autističnog spektra, sa lakšim i umjerenim mentalnim smetnjama u takvom okruženju lakše će usvajati ono što je kroz nastavni plan i program planirano“, objašnjava direktor OŠ „Ilija Kišić“ Đordije Radović.

Rezultati PISA testiranja 2012. u Crnoj Gori

I DALJE ISPOD PROŠEKA OECD-A

Proščeno postignuće crnogorskih učenika iz matematičke pismenosti je 410 bodova, pa se naša zemlja nalazi na 54 mjestu. Rezultat je za 11 bodova bolji od rezultata prvog testiranja iz 2006. godine, ili sedam bodova više od ciklusa iz 2009. godine. Kada je u pitanju čitalačka pismenost, proščeno postignuće petnaestogodišnjaka iz Crne Gore je 422 boda, i ona se nalazi na 53. mjestu. Crna Gora je u ovoj oblasti, u odnosu na 2009. godinu, napredovala za jedno mjesto u konačnom zbiru

Crnogorski učenici nijesu ni na posljednjem PISA (Programme for International Student Assessment) testiranju 2012. ostvarili značajnije rezultate. Pokazali su blagi napredak u matematičkoj, čitalačkoj i naučnoj pismenosti u odnosu na ranije godine, ali se i dalje nalaze ispod prošeka OECD-a.

Prošek OECD-a iz matematičke pismenosti je 494 boda, koliko ima i Velika Britanija, proščeno postignuće crnogorskih učenika iz matematičke pismenosti je 410 bodova, pa se naša zemlja nalazi na 54 mjestu. Rezultat je za 11 bodova bolji od rezultata prvog testiranja iz 2006. godine, ili sedam bodova više od ciklusa iz 2009. godine.

Kada je u pitanju čitalačka pismenost, proščeno postignuće petnaestogodišnjaka iz Crne Gore je 422 boda i ona se nalazi na 53. mjestu. Crna Gora je u ovoj oblasti, u

odnosu na 2009. godinu, napredovala za jedno mjesto u konačnom zbiru, ali se i dalje nalazi iza Hrvatske (34), Slovenije (37) i Srbije (45). Lošiji rezultat dobili su petnaestogodišnjaci iz Albanije koja je zauzela 62. mjesto.

Savladati ključna znanja i vještine

PISA testiranjem mjeri se stepen u kome su petnaestogodišnjaci savladali ključna znanja i vještine neophodne za učešće u modernom društvu. Ovim testiranjem mjerila se matematička, čitalačka i naučna pismenost učenika. Na testiranju je učestvovalo 510.000 učenika iz 65 zemalja. Iz Crne Gore je testirano 4.799 učenika iz 51 škole (sve srednje i tri osnovne). Od ukupnog broja, čak 71 došlo je da su proščeno naši studenți osovili 412 bodova. Na testiranju 2012. godine rezultat je lošiji – 410 bodova i nalazimo se na 56. mjestu. Slovenija je jedina zemlja regiona koja je u ovoj oblasti, sa 514 bodova, bila bolja od OECD prošeka koji ima Francusku, sa 499 bodova.

SA testiranjem u Crnoj Gori iz 2006. godine, učenici su napredovali za 30 bodova u čitalačkoj pismenosti.

„Ako imamo informaciju da je 38 poena jedna godina učenja, onda smo iz matematike popravili skor jedno polugodište, a kada je u pitanju čitalačka pismenost, skoro godina je nadoknađena”, kazao je direktor Ispitnog centra prof. dr Željko Jaćimović.

Naučna pismenost je oblast de smo 2006. godine imali bolje rezultate, a tada su proščeno naši studenți osovili 412 bodova. Na testiranju 2012. godine rezultat je lošiji – 410 bodova i nalazimo se na 56. mjestu. Slovenija je jedina zemlja regiona koja je u ovoj oblasti, sa 514 bodova, bila bolja od OECD prošeka koji ima Francusku, sa 499 bodova.

Jaćimović je pojasnio da su ovo učenici koji su samo treći ciklus završili po reformisanom školovanju i re-

PISA 2015 – TESTIRANJE NA KOMPJUTERU

Predviđeno je da se na testiranju PISA 2015. pređe sa testiranja na papiru na testiranje na kompjuteru. Akcenat će biti na naučnoj pismenosti, a testiraće se i matematička i čitalačka pismenost. Nova oblast biće zajedničko rješavanje problema (collaborative problem solving).

zultat je malo bolji, kao i da će se tek 2018. godine moći upoređivati stari i novi sistem obrazovanja. To će pokazati da li je reforma doprinijela ospozobljavanju učenika za svakodnevni život.

Različiti sistemi – različiti uslovi

Pomoćnica ministra pravštice Vesna Vučurović kazala je da upoređivanje rezultata testiranja nema za cilj takmičenje među zemljama,

jer su uslovi u različitim sistemima veoma različiti, ali mogu da pomognu u donošenju odluka. Ona je ukazala i na aspekt testiranja koji se tiče pravednosti obrazovanja, a odnosi se na mjeru u kojoj obrazovni sistem u nekoj zemlji uspijeva da svim učenicima, bez obzira na njihov socio-ekonomski status, omogući jednakne šanse da razviju čitalačku, matematičku i naučnu pismenost. Vučurović je istakla da je za 13 odsto smanjen broj

funkcionalno nepismenih učenika u odnosu na 2006. godinu i najavila da će na osnovu ovog istraživanja napraviti prijedloge i preporuke za intervenisanje u obrazovnom sistemu koje mogu podstići brži razvoj ključnih kompetencija.

Najbolje rezultate ostvarili su učenici iz istočnoazijskih zemalja – iz Šangaja, sa 613 poena, zatim slijede srednjoškolci iz Singapura, Hongkonga, Tajpeha i Koreje, dok su najlošija postignula učenici iz Perua.

PISA testiranje sprovodi se u trogodišnjim ciklusima od 2000. godine, a u Crnoj Gori od 2006. Slijedi sveobuhvatna analiza rezultata istraživanja PISA 2012. (zbirke zadataka iz matematičke, naučne i čitalačke pismenosti), te obuka nastavnika i medijska kampanja o važnosti PISA testiranja.

Lj. V.

U Baru održana konferencija „Samoregulacija medija, od teorije do prakse“

NAĆI ZDRAV BALANS IZMEĐU SLOBODE I MOĆI MEDIJA

Pojavom novih tehnologija i naglom ekspanzijom korišćenja medija i javnih glasila u različite svrhe, pojavila se prijetnja da mediji u javnosti potpuno izgube smisao objektivnog i nepristrasnog izvještavača. Zbog toga se, rečeno je, na samoregulaciju i promociju kvaliteta novinarstva mora gledati kao na dodatne mјere zaštite novinara i slobode medija, ali i medijske moći, pa je u tom cilju potrebna i veća edukacija novinara koji pišu i za lokalnu i periodičnu štampu, zaključak je skupa

14

Prosvojiti rad

FEB. 2014

BROJ

22

Samoregulacija medija je nužnost, obaveza i odgovornost prema građanima, javnom interesu i demokratizaciji društva, a dosljedno poštovanje etničkih načela i profesionalnost medijske industrije odgovor, kako preporukama Evropske komisije, tako i na ograničavanje moći medija koja, ako je nekontrolisana, onda je i nedemokratska, zaključeno je na dvodnevnoj konferenciji „Samoregulacija medija, od teorije do prakse“, održanoj u Baru, u organizaciji Samoregulatornog saveza za lokalnu štampu.

Na skupu su učestvovали predstavnici 16 lokalnih i periodičnih štampanih medija i časopisa, koji su bili u prilici da čuju izlaganja medijskih eksperata i univerzitetskih profesora sa katedri žurnalistike iz Makedonije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore, kao i eminentnih novinara sa prostora bivše SFRJ.

Potpredsednik Skupštine Crne Gore Suljo Mustafić kazao je u uvodnom izlaganju da Evropska unija insistira na slobodnim i nezavisnim medijima. „Tranzicija ka demokratiji i evropskoj porodici naroda je nemoguća bez nezavisnih, slobodnih i moralnih, ali ujedno i odgovornih medi-

JAVNI DEBATNI FORUM DOPRINOS MEDIJSKOJ PISMENOSTI: Sa skupa

ja. To znači da mediji moraju biti svjesni svojih prava, ali i obaveza, odnosno težine pisane riječi i svoje medijske odgovornosti”, istakao je Mustafić.

Svjedočanstvo o nama i našim životima

„Lokalni mediji su možda i najmanje bili mediji koji su plaćali dane depolitizacije i koji su kršili u drastič-

noj mjeri novinarske standarde i kodeks. Lokalni mediji su bili sigurno najbolji primjer objektivnog informisanja javnosti i, što je najvažnije, bavili su se i temama koje na način dokumenta svjedoče i o nama i o našim životima”, rekao je Dragan Mugoša, portparol Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori.

Okupljenim sadašnjim i bivšim urednicima lokalnih

medija, prvenstveno štampanih, obratili su se doc. dr Nataša Ružić (Fakultet političkih nauka, Podgorica), doc. dr Vedada Baraković (Filozofski fakultet, Tuzla), doc. dr Dražen Cerović (Pravni Fakultet Podgorica), mr Željko Rutović (Direktorat za medije Ministarstva kulture CG), Amer Ramusović (Samoregulatorni Savjet za lokalnu štampu), Jelena Vočkić-Avdagić (Fakultet političkih nauka Sarajevo), Janko Nikolovski (ekspert za medije iz Skoplja) i Slobodan Vuković (nekadašnji glavni urednik „Pobjede“ i agencije „Tanjug“).

Istaknuto je da je bilo nužno organizovati ovaku konferenciju jer se povodom novih tehnologija i naglom ekspanzijom korišćenja medija i javnih glasila u različite svrhe pojavila prijetnja da mediji u javnosti potpuno izgube smisao objektivnog i nepristrasnog izvještavača. Zbog toga

MEDIJSKE SLOBODE

Učesnici skupa su ocijenili da je za kvalitetnu samoregulaciju u medijima prvi uslov visok stepen medijskih sloboda.

Profesorica Fakulteta političkih nauka doc. dr Nataša Ružić kazala je da je za uspješnu samoregulaciju neophodno jedinstvo medijske zajednice, koje, kako je istakla, u Crnoj Gori ne postoji.

„Taj proces je aktuelan još od 2003. godine, kada smo imali samo jedno samoregulatorno tijelo koje je, po mom mišljenju, bilo jedno od uspješnijih. U tom periodu mediji su bili ujedinjeni, borili smo se za kvalitet profesijske. Sada postoje tri, odnosno pet takvih tijela, a o jedinstvu ne možemo ni govoriti, imajući u vidu duboku podjeljenost na medijskom tržištu, pri čemu su mediji više fokusirani na međusobni rat nego na poštovanje profesionalnih standarda prilikom izvještavanja” ocijenila je profesorica Ružić.

O tome koliko je medijska scena u Crnoj Gori podijeljena svjedoči podatak da pojedini mediji nisu pristupili Samoregulatornom savjetu. Neki od njih su formirali sopstvena samoregulatorna tijela, a pojedini su to naijavili.

događanja ukazuju da se često zapada u zone gdje se ne poštuje privatnost. Ovi i slični skupovi, prema tome, imaju svoju validnost, svrhу i misiju”, smatra Rutović.

Snaženje medijske pismenosti je pravilan put za razumijevanje, identifikovanje i razotkrivanje opasnih (često skrivenih) poruka koje se javnosti plasiraju putem neprofesionalnih i neodgovornih medijskih.

Generalni direktor Direktorata za medije u Vladi Crne Gore mr Željko Rutović rekao je da je naše medijsko zakonodavstvo uskladeno sa evropskim, ali da je i da je otvoreno pitanje uspostavljanje većih samoregulatornih standarda.

„Najvažnije je naći zdrav balans između slobode i moći medija, odnosno odgovornosti medija. Vjerujem da ova faza razvoja društva traži dnevno uspostavljanje viših etičkih normi i standarda, jer dnevna

Lj. V.

UDRUŽITI NAPORE U PODIZANJU PROFESIONALNIH STANDARDA

Na konferenciji je ocijenjeno da novinari, udruženja, sami mediji, a posebno samoregulatorna tijela, treba da udrže napore u podizanju profesionalnih standarda kako bi ojačali društvenu poziciju novinarstva, čime će se stvoriti uslovi za unapređenje samoregulatornih mehanizama za suzbijanje govora mržnje u medijima.

Usvojen je zaključak da je dosljedno poštovanje etničkih načela i profesionalnost medijske industrije odgovor, kako preporukama Evropske komisije, tako istovremeno odgovor na ograničavanje moći medija, koja, ako je nekontrolisana, onda je i nedemokratska.

Upućen je poziv akademskoj zajednici, civilnom društvu i svim subjektima društva da kontinuirano učestvuju u aktivnom javnom dijalogu o izazovima i problemima samoregulacije medijske industrije.

**Nagrađeni osnovci i srednjoškolci na konkursu Ministarstva
prosvjete za najbolje likovne i literarne radove povodom 200 godina
od rođenja Njegoša**

UVELIČALI PROSLAVU JUBILEJA

Pristiglo preko 400 radova. Za najbolje obezbijeđene nagrade. Diplome dodijeljene i mentorima nagrađenih učenika

Ministarstvo prosvjete nagradilo je autore najboljih literarnih i likovnih radova učenika osnovnih i srednjih škola na takmičenju koje je organizovalo povodom proslave jubileja – 200 godina od rođenja Njegoša. Nagrade je na prigodnoj svečanosti uručila pomoćnica ministra Vesna Vučurović. „Ljepo je biti u društvu, pametne, nadarene dece čije su misli mudre a ideje plemenite. Danas smo ovdje da im čestitamo jer su svojom krea-

tivnošću doprinijeli proslavi jubileja – 200 godina od rođenja Njegoša, dokazavši da razumiju i poštaju istorijsku i kulturnu tradiciju svoje zemlje i da su okrenuti pozitivnim vrijednostima savremenog društva u kome za talente, sposobnosti i znanja nema granica”, kazala je Vučurović.

Na literarno i likovno takmičenje pristiglo je preko 400 radova učenika osnovnih i srednjih škola. Stručne komisije Ministarstva prosvjete iz mnoštva lijepih i na-

dahnutih literarnih i likovnih radova izabrale su najbolje, za čije su autore obezbijeđene nagrade – vrijedne knjige i diplome. Diplome su dodijeljene i mentorima nagrađenih učenika.

U konkurenciji osnovaca za najbolji literarni rad prvo mjesto pripalo je Petru Miloviću (OŠ „Pavle Kovačević“, Grahovo, Nikšić, mentorka Milojka Jauković), drugo Hani Rastoder (OŠ „Vuk Karadžić“, Podgorica, mentorka Natalija Lakić), a treće Krunoslavu

POŠTUJU ISTORIJSKU I KULTURNU TRADICIJU SVOJE ZEMLJE: Nagrađeni učenici sa pomoćnicom ministra prosvjete Vesnom Vučurović

Velfelu (OŠ „Ilija Kišić“, Željnik, Herceg Novi, mentorka Rajana Vrbnjak).

U konkurenciji srednjoškolaca prvi je Filip Jovanovski (Gimnazija „Niko Rolović“, Bar, mentor Dragan Marković), drugi Nikola Đukanović (Gimnazija „Slobodan Škerović“, Podgorica, mentorka Mirjana Perović), a treći Stefan Šćepanović (Gimnazija „Petar I Petrović Njegoš“, Danilovgrad, mentor Milan Marković).

Na likovnom konkursu za osnovnu školu (I ciklus) prvonagradjena je Ni-

na Čulafić (OŠ „Kekec“, Sutomore, mentorka Svetlana Ulinović), drugonagradjeni Danilo Dragaš (OŠ „Sutjeska“, Podgorica, mentorka Nataša Knežević), a trećenagradjeni (Milan Kankaraš, OŠ „Jugoslavija“, Bar, mentor Slobo Knežević). U konkurenciji učenika, u okviru drugog ciklusa, prva je Jovana Vukićević (OŠ „Štampar Makarije“, Podgorica, mentorka Danica Kujović), druga Jana Vujošević (OŠ „Savo Pejanović“, Podgorica, mentorka Seida Belegović), a treći Nemanja Vujošević (OŠ „Vuk Karadžić“, Berane, mentor Boris Vujošević). U okviru trećeg ciklusa najbolji je Đorđe Popović (OŠ „Štampar Makarije“, Podgorica, mentorka Snežana Lalović), drugi je Dragoljub Đoković (OŠ „Vukašin Radunović“, Berane, mentor Veselin Nišavić), a treći je Ilija Goranović (OŠ „Olga Go-

lović“, Nikšić, mentorka Milojka Pejović).

U konkurenciji srednjoškolaca za najbolji likovni rad prvo mjesto pripalo je Ivani Vukčević (SMŠ „Ivan Goran Kovačić“, Herceg Novi, mentorka Sandra Popović), drugi Aleksandri Odalović (SMŠ „Ivan Goran Kovačić“, Herceg Novi, mentorka Sandra Popović), a treće Nikolini Pratićević, Gimnazija „Petar I Petrović Njegoš“, Danilovgrad, mentorka Ljiljana Kolundžić).

U ovom broju objavljujemo prvonagradjene literarne radove i prvonagradjeni likovni rad za srednju školu. Tri prvonagradjena likovna rada za osnovnu školu (prvi, drugi i treći ciklus) biće na stranica Mađečeg svijeta. Ostale nagradjene objavljemo u sljedećem broju.

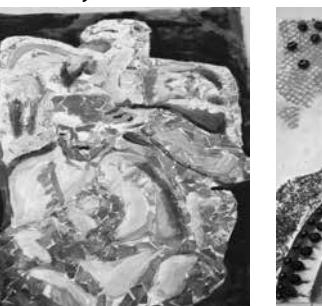
Lj. V.

Nina Ćulafić, JU OŠ „Kekec“, Sutomore, Bar mentor: Svetlana Ulinović

Jovana Vukićević, JU OŠ „Štampar Makarije“, Podgorica mentor: Danica Kujović

Đorđe Popović, JU OŠ „Štampar Makarije“, Podgorica mentor: Snežana Lalović

Ivana Vukčević, JU SMŠ „Ivan Goran Kovačić“, Herceg Novi mentor: Sandra Popović

Petar II Petrović Njegoš, vladika černogorski, najslavnija je, ali i najviše mistifikovana ličnost crnogorske istorije. Često se na Njegoša gleda prije kao na obogatvoreno idola kome se treba klanjati, nego što se pokušava dokučiti istina o njemu kao čovjeku – usamljenoj pjesničkoj duši, samonikloj na hiljadugodišnjem kršu podlovcenske Crne Gore.

Njegoš nije bio svetac koji je s neba sišao da nam podijeli gotove onostrane istine, već je izrastao iz svega onoga što je proživio, bilo da ga je vodila njegova neutaživa žed za saznanjem, bilo neuromljivost života koji je morao pretpropiti. Sva ta iskustva ostavljala su traga na mladome Radu Tomovu i činila preludijum za orkestar njegovih epova. Ne možemo Njegošu oduzeti ljudsku i istorijsku dimenziju – time bismo se više o njega ogrijesili nego što bismo ga „uljepšali“. Jer, zar je ikome čudno što je plemstvo jedne Francuske ili Rusije dalo plejadu nenadmašnih genija u književnosti? *Iz grmena velikoga lafu izač trudno nije!* Ali, Njegoševa veličina nije u udobnosti plemičkih baldahina, nego u krvi i znoju crnogorskoga naroda, u mučeničkoj odgovornosti koja ga je pritisikal, poznavajući ga „s grkljem životom“. Uprkos njoj – i njoj zahvaljujući – Njegoš je to što jeste. *Krik pred njezinom neminovnošću, a ne dokolica nekog imućnog aristokrata, izvor je poezije Gorske vijenca*

to što jeste. Krik pred njezinom neminovnošću, a ne dokolica nekog imućnog aristokrata, izvor je poezije Gorske vijenca.

Na surovoj pozornici istorije

Sudbina je Njegošu brzo namijenila da okusi „prve kačije iz čaše otrov“. Niko ga nije pitao da li je voljan da nesputanost svojega dječaštva okuje vladičanskom mantom. Preko noći je na njegova leđa natovarena odgovornost za opstanak jednog malog naroda nastanjenog na poprištu sukoba imperija Istoka i Zapada. Pored svega, Petar II je do kraja ostao prvenstveno pjesnički i filozofski duh, njegove glavne državničke zasluge

bile su uspostavljanje modernih evropskih institucija u Crnoj Gori, osnivanje prve škole i štampanje prvih udžbenika, iako nije imao većih vojnih postignuća. Nastavio je trnoviti put svoga strica, svetoga Petra Cetinskog, boreći se sa bratstveničkom zaostalošću i zakrvljeničušću. Kao iskonska protivteža toj plemenskoj neslozi, nastao je jedinstveni crnogorski etos. Taj tradicionalni moralni kodeks obavezavao je mnogo jače nego pisana pravila. On je bio izvor snage koja je omogućila Crnogorcima da kroz vjekove pretrpe sve osvajačke uragane. „Običaj je svagda crnogorski: / nit se hvalit ni klonuti duhom, / u mukama najvećim pjevati, / smrte ranе podnosit bez suze“, kaže Njegošev Teodosija Mrkoje-

vić. Bez stamenitosti koju je davalo ovo stočko podvijništvo, ne bi Crnogorci preživjeli na surovoj pozornici istorije. Njegoš se pitao u pismu Nikoli Tomazeu: *Je li krvavije stranice u svemirnoj istoriji od crnogorske? Je li stražnje, viteške i duže borbe među nejednakostju jošte svijet vidio nego što je video borbu crnogorskiju?*

Njegoševi stihovi – narodno zajedničko blago

Svi stihovi vladike Rade skovani su na vatri živoga iskustva koje, opjevano iz ugla jednog državnika, ima svoj izvor u opštenarodnome vječnom doživljaju ljudske sudbine. Njegoš je zahvaljujući Vuku Karadžiću imao priliku da kolektivno iskustvo naroda ne-

posredno poetski spozna kroz pjesme Starca Milije i Tešana Podrugovića. Tako on organski izrasta iz društvene svijesti i njoj se vraća kroz svoje stihove koje je narod prihvatio kao zajedničko blago, poput poslovica i usmenih pjesama. Njegoševa poezija je tako nalik nekoj veličanstvenoj prirodnoj pojavi koja je, iako po svemu odudara od svog okruženja, u neraskidivoj vezi sa ekosistemom u kome se nalazi.

I tako dolazimo do suštinskoga pitanja: Šta djelo Petra II predstavlja za današnjeg čitaoca, osim jedinstvenog svjedočanstva o životu Crne Gore u jednom povijesnom trenutku? Ne može se, uprkos brojnim pokusajima, reinkarnirati u našem vremenu nacionalni romantizam Njegošev tako svojstven devetnaestomije vijeku. Na drugome mjestu treba tražiti ono što je vanvremensko. U pozadini jednog ideološkog usmjerenja, stvorenenog u skladu s istorijsko-političkim prilikama od prije dvjesta godina, mora se sagledati esencija koja daje trajne tekovine za crnogorskiju, južnoslovensku i svjetsku kulturu.

Neponovljivi monument idealu junaštva

Zar nije dubina shvatanja i ljepote prikaza svekolikog života ono što je ovjenčalo vla-

15

Prosjetni rad

FEB.
2014
BROJ
22

Susret sa Njegošem – više od školske lektire

NEISCRPAN IZVOR MUDROSTI ZA BUDUĆA POKOLJENJA

Lik stasitog Crnogorca izuzetne ljepote ispunjavao je moj dečiji svijet. Uz njega mudri sinovi crnogorskih krševa, „momci divni isto ka zvijezde“. Unjima čoštvo i junaka srce koje kuca za budućnost svoje zemlje

Vremena se obnavljaju proljećem, a čovječanstvo ljudima. Čovječanstvo je obnovljeno Njegošem”. Ova misao „krilatica“ već par vjejkova daje krila crnogorskemu narodu.

Na polici naše kućne biblioteke počasno mjesto zauzima „Gorski vijenac“. Najčešće je to mjesto upražnjeno, a djelo zagrijano vrelom značiljem čitaoca. Njegove

stranice su pohabali prsti ljuditelja Njegoševe riječi i ljudi žednih životne mudrosti. Korice ove knjige nijesu ponijele teret ustajale prašine. Na njima je lik koji nam mišlju i porukom tumači sadašnjost i vodi nas u budućnost.

Prvi dani mog poimanja svijeta i života bili su protkani mislima ovog velikana. Šećanje na rano detinstvo je ispunjeno njegovim stihovima

koje mi je stric recitovao u dugim zimskim noćima. Toplina strikovog naručja i Njegoševe ljubavi prema svom narodu grjale su moje srce i stvarale u njemu prve iskre patriotizma. Nijesam sasvim razumijevao aforizme koje danas i sam koristim, ali sam razumio veličinu čovjeka i njegovog djela. Gradio sam viziju crnogorskog gorosta, koju svakodnevno do-

građujem. Lik stasitog Crnogorca izuzetne ljepote ispunjavao je u tim noćima moj dečiji svijet. Oko svjetlog ljeta bio je oreol tame koju je tkala misao o njegovo teškoj bolesti i preranoj smrti. Uz njega mudri sinovi crnogorskih krševa, „momci divni isto ka zvijezde“. U njima čoštvo i junaka srce koje kuca za budućnost svoje zemlje. Zlatne toke Vuka Man-

dušića, poprskane krvlju popršljivaca. Slijepi starac koji će vjekovima šaputati životnu istinu: „Niko srećan, a niko dovoljan, / niko miran, a niko spokojan; / sve se čovjek bruka sa čovjekom; / gleda majmun sebe u zrcalu“.

Strikove priče i Njegoševi stihovi su prve stranice istorije koju sam otvarao u ranom detinjstvu. Stranice isprskane krvlju ilustrirane su nezaboravnim slikama: „Bješe oblak sunce uhvatio, / bješe goru tama pritisnula, / pred oltarom plakaše kandelo, / na gusle se strune pokidaše, / sakrile se vile u pešteru, / bojahu se sunca i mjeseca“.

Moje poznavanje Njegoševe pjesničke riječi za sada se svodi na „Gorski vijenac“. Znam da je njegov književni opus bogatiji i namjeravam

Petar Milović, IX razred
JU OŠ „Pavle Kovačević“
Grahovo, Nikšić
(Mentor: Milojka Jauković)

Obilježeno 125 godina prvog crnogorskog pedagoškog časopisa „Prosvjeta“ i 65 godina „Prosvjetnog rada“

NEMJERLJIV DOPRINOS CRNOGORSKOJ PEDAGOŠKOJ TEORIJI I PRAKSI, KULTURI, NAUCI I INFORMISANJU

– Odgovorni urednik „Prosvjetnog rada“ dr Goran Sekulović: Crnogorska prosvjetna periodika nastavlja i baštini tradiciju civilizacijskih crnogorskih vrhova u različitim vremenima istorijskog bitisanja. „Prosvjetni rad“ već više decenija donosi raznovrsne priloge iz nastavne teorije i prakse, nauke i kulture. Po opštim ocjenama, u čitavom periodu svoga postojanja imao je i ima nemjerljivu ulogu u crnogorskoj prosvjeti, nauci i kulturi, što je rezultiralo i nagradom „Oktoih“

– Direktorica Nacionalne biblioteke Crne Gore „Đurđe Crnojević“ Jelena Đurović: Zvanična glasila crnogorskih prosvjetnih ustanova kroz istoriju predstavljaju vrlo važan rukopis, ne samo institucija koje su ih objavljivale i sveukupnog obrazovnog sistema, već, naravno, i samog vremena u kojem su izlazila. Zato su i „Prosvjeta“, kao najstariji crnogorski časopis za prosvjetno-pedagoška pitanja, i „Prosvjetni rad“, kao njegov sljedbenik, među ostalim časopisima i listovima, pouzdan istorijski dokument i korisno svjedočanstvo o razvoju naše države u XIX i XX vijeku

– Dobitnik nagrade „Dragan Kujović“ Goran Drobniak, profesor razredne nastave: Neka ovo moje dobijanje ovako značajne nagrade i izuzetnog priznanja bude podstrek svim mlađim prosvjetnim radnicima u Crnoj Gori da svom pedagoškom radu pristupaju profesionalno, odgovorno i posvećeno, da ga obavljaju prvenstveno srcem (kao što to i sam činim), pa tek onda školskim znanjem i životnim iskustvom. Jedino tako ćemo svi zajedno pomoći boljem i kvalitetnijem obrazovnom sistemu naše države

U FUNKCIJI RAZVOJA CRNOGORSCHE PROSVJETE: Sa svečanosti

NOVE RUBRIKE, NOVI SADRŽAJI: "Prosvjetni rad" uvijek privlačan za čitače

16

Prosvjetni rad

FEB.
2014
BROJ
22

Prirodnom svečanosti u Gimnaziji „Slobodan Škerović“ u Podgorici, 15. januara obilježeno je 125 godina prvog crnogorskog pedagoškog časopisa „Prosvjeta“ i 65 godina „Prosvjetnog rada“. Svečanosti su prisustvovali ministar prosvjete Slavoljub Stijepović, sekretar Ministarstva prosvjete i predsednik Upravnog odbora Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica Srđa Raičević, direktor Zavoda za školstvo Pavle Goranović, te ambasadori Francuske Veronik Brimo, Ruske Federacije Andrej Nesterenko, Ukrajine Oksana Sljusarenko, predstavnice ambasade Italije i Makedonije, ataše za kulturu Ruske Federacije i direktor Francuskog

kulturnog centra, kao i brojni poslenici obrazovanja, kulture, nauke i društvenog života u Crnoj Gori.

Odgovorni urednik dr Goran Sekulović je, pozdravljajući goste, istakao: „Obilježavamo izuzetno značajan jubilej crnogorske prosvjetne periodike – 125 godina prvog crnogorskog pedagoškog časopisa „Prosvjeta“ i 65 godina „Prosvjetnog rada“, lista crnogorskih prosvjetnih, naučnih i kulturnih radnika, publikacija i glasila koji su dali nemjerljiv doprinos crnogorskoj pedagoškoj teoriji i praksi, vaspitanju i obrazovanju, kulturi, nauci, informisanju, kao i ukupnom crnogorskom društву. Posebno je zadovoljstvo što ovaj jubilej, kao jedan od re-

prezentativnih datuma crnogorske duhovnosti, slavimo u jednoj od najuglednijih i najuspješnijih crnogorskih škola – Gimnaziji „Slobodan Škerović“. Kolektivima u Gimnaziji i „Prosvjetnog rada“ to čini čast i obavezuje na nova prenuća.

Raznovrsni prilozi iz nastavne teorije i prakse, nauke i kulture

Crnogorska prosvjetna periodika nastavlja i baštini tradiciju civilizacijskih crnogorskih vrhova u različitim vremenima istorijskog bitisanja – Barskog Ljetopisa, Miroslavljevog Jevandela, Oktoih-a prvoglasnika i drugih djebla iz doba Crnojevića, Božida-

ra Vukovića Podgoričanina, Paltašića i Njegoševe štamparije, Makarija ot Crnije Gore i drugih umjetnika štamparstva, 'Grlice', 'Crnogorca'... „Prosvjetni rad“ već više decenija donosi raznovrsne priloge iz nastavne teorije i prakse, nauke i kulture. Po opštim ocjenama, u čitavom periodu svoga postojanja imao je i ima nemjerljivu ulogu u crnogorskoj prosvjeti, nauci i kulturi, što je rezultiralo i nagradom 'Oktoih'. Svet i istorija ne počinju od nas. Zahvaljujemo se svim dosadašnjim generacijama pregalaca, urednika, novinara, članova Redakcije, Upravnog odbora, stvaralača, prosvjetnih, kulturnih, naučnih i društvenih radnika, saradnika 'Prosvjetnog rada' koji su mu podarili višedečnijski zlatni pečat. Izuzetno je važno da list svojim kvalitetom u kontinuitetu i dalje doprinosi uspješnom procesu reformi u crnogorskom obrazovanju. On će to učiniti na najbolji mogući način ako brzo, tačno, na vrijeme, objektivno i svestrano informiše svoje čitaće, prosvjetnu, naučnu, kulturnu i ukupnu crnogorsku javnost. List je veoma dragocjen i u predstavljanju pregleda novih saznanja, dostignuća i iskustava o modernim tokovima nastavne teorije i prakse kod nas i u svijetu.

Odgovor na savremene globalne izazove i crnogorske društvene potrebe

Da bismo bili na nivou savremenih globalnih obrazovnih izazova i crnogorskih uku-

pnih društvenih potreba, pokrenuli smo stalni podlistak 'Đečiji svijet' na četiri strane i danas je to u Crnoj Gori jedini književni podlistak da deca su realnim perspektivama da preraste u zasebnu publikaciju; povremene specijalne dodatke i temate kao što su, po prvi put 'Studentski informator' na osam strana, povodom 65 godina Mužičke škole 'Vasa Pavić' na četiri strane, 'Dani nauke', 'Miločerski razvojni forum' i druge; uveli smo i nove rubrike: 'Visoko obrazovanje', 'Nauka', 'Inova-

Odgovorni urednik dr Goran Sekulović:

ISTORIJAT, OSNIVAČI, REDAKCIJE, UREDNICI...

Časopis „Prosvjeta“, čiji je izdavač bilo Ministarstvo prosvjete i crkvenih djela Knjaževine Crne Gore, ima osobeno mjesto. Od 1889. do 1901. godine bile su tri redakcije i tri urednika (Jovan Pavlović, tadašnji ministar za prosvjetu i crkvene poslove, Jovan Sundečić i Jovan Ljepava). Časopis je imao karakter službeni, stručni i naučni, i svojevršna je hronika crnogorskog obrazovanja krajem 19. vijeka, ostavivši trajan pečat na edukaciji čitalaca, osobito nastavnika i sveštenika.

Prvi broj „Prosvjetnog rada“ izašao je 15. januara 1949. godine, kao organ Ministarstva za prosvjetu i kulturu NR CG. Urednici su bili: Danilo Lekić, Đoko Pejović, Mihailo Čukić i Mirko Banjević. Od januara 1954. do 1956. godine izlazi na Cetinju, a potom u Titogradu, kao list strukovnih sindikata prosvjetnih, kulturnih i naučnih radnika Crne Gore. List je publikovan jednom mjesечно, a od 1. marta 1958. godine petnaestodnevno. Glavni i odgovorni urednici lista bili su: Radivoje Šuković, Nikica Vujović, Jakša Novaković, Vukale Đerković, Svetozar Piletić, Milivoje Mišo Brajović, Radivoje Ostojić i Miroje Vuković.

Ovdje, svakako, treba spomenuti i „Vaspitanje i obrazovanje“, časopis za pedagošku teoriju i praksu, koji veoma uspješno dvomjesečno izlazi od 1975. godine i koji, zajedno sa „Prosvjetnim radom“, treba i ubuduće da bude predmet adekvatne pažnje države u smislu stvaranja prostora za njihovu punu afirmaciju.

IMPERATIVNA OBAVEZA – DALJE ORGANIZACIONO I KADROVSKO JAČANJE

Da bi odgovorili na pravi način izazovima izuzetno zahtjevnih standarda savremenog društva i obrazovanja kao njegovog, uz nauku i kulturu, najvažnijeg pod sistema, svi se moramo još više razvijati, reformisati, bogatiti i trudom, i radom, i radoznašću, i inventivnošću, i idejnošću, i profesionalnošću, i etičnošću, i znanjem, i iskustvom, i vrijednostima. Zato je u „Prosvjetnom radu“ imperativna obaveza – naše dalje nužno organizaciono i kadrovsko jačanje i pripremanje da bi kvalitetno i sadržajno pratili, komentarisali i odgovorili na mnogobrojne i raznovrsne zadatke prosvjetno-naučno-kulturne tematike u procesu približavanja naše zemlje Evropskoj uniji.

Da bi sve to i još mnogo drugoga, novoga i budućega, kreativno osmislimi i ostvarili, moramo biti svoji na svome, pravno samostalni i sa punom poslovnom i radnom adresom, kako je i bilo ranijih 63 godina. Upravo se to pokazalo kao veliki nedostatak ove dvije posljednje godine u pitanjima organizacije, štampe, ekspedicije, itd., kada smo izgubili pravnu samostalnost i koje smo proveli kao pravni i tržišni „podstanari“ i zbog čega su, kako se pokazuje, najveći gubitnici naši čitaoci. Zato se nadamo da će legitimnu molbu, želju, potrebu, interes i zahtjev prosvjetara da ponovo imaju svoj moderni žurnalističko-informativni, u potpunosti samostalan i ravnopravan, prosvjetni pravni subjekt sa svim ostalim prosvjetnim ustanovama, koji će ponovo dobiti ingerencije, ali i odgovornost za svoj krajnje ozbiljan i suptilan društveni, medijski i prosvjetni zadatak, uslijediti Ministarstvo prosvjeti i državni crnogorski organi, od kojih imamo punu podršku i zahvaljujući kojim smo i počeli da izlazimo iz prethodno navedenih velikih teškoča i problema u kojima smo se našli apsolutno bez ikakve naše krivice. Države u regionu su se opredijelile za takav koncept, jer su prepoznale značaj ove vrste štampanih medija za očuvanje civilizacijsko-obrazovnog, nacionalnog, državnog, multikulturalnog i gradanskog identiteta malih naroda i malih zemalja u procesu globalizacije i evropskih integracija.

DA ZAŽIVI PREDUZETNIČKI, ODGOVORNI, RADNI, PROFESIONALNI I ISTRAŽIVAČKI DUH

„Prosvjetni rad“ je uvijek zavistio, što je prirodno, od saradnika i njihovog stručnog, slobodnog, kritičkog, objektivnog i analitičkog mišljenja. Zato moramo biti potpuno otvoreni i omogućiti im da kritički i argumentovano pišu i da ništa nije i ne može biti iznad struke, istine i odgovornosti. To ne možemo postići sve dok u pravnom i organizacionom pogledu ponovo ne povratimo i obnovimo naš nekadašnji pravni i tržišni subjektivitet. Tako će zaživjeti i naš preduzetnički, odgovorni, radni, profesionalni i istraživački duh, tako neophodan za savremeno novinarstvo. Valda u vremenu u kome živimo to ne treba dodatno objašnjavati. U nadi da ćemo se tom idealu i dalje neprekidno približavati i jedino na taj način biti u najvećoj mogućoj mjeri u funkciji razvoja crnogorske prosvjete, nauke i kulture, sve vas, u ime lista, sručno pozdravljam i zahvaljujem vam što ste svojim prisustvom uveličali proslavu našeg zajedničkog jubileja.

IZLOŽBA „CRNOGORSKA PROSVJETNA PERIODIKA”

Povodom 65 godina „Prosvjetnog rada“ i 125 godina „Prosvjete“, u Galeriji Gimnazije „Slobodan Škerović“ organizovana je izložba „Crnogorska prosvjetna periodika“ Nacionalne biblioteke Crne Gore „Đurđe Crnojević“. Izložba, kako je kazala direktorica NB „Đurđe Crnojević“ Jelena Đurović, sadrži 45 naslova, odnosno 10 monografskih publikacija i 35 naslova serijskih publikacija. Ovu vrijednu postavku, između ostalog, čine prvi primjerici „Prosvjete“ i „Prosvjetnog rada“, ali i primjeri ostalih crnogorskih časopisa, školskih izvještaja i godišnjaka, kao i školskih listova koji su izlazili u Crnoj Gori u proteklih više od 100 godina. Među njima su Učiteljski list iz 1905. godine, almanah Južnjak za 1926. godinu, zatim Almanah – šematisam, organ Zetske banovine iz 1931, časopis Danas koji je izlazio 1953, ali i časopisi koji su pokrenuti u drugoj polovini XX vijeka, kao što su „Nastava i vaspitanje“ i „Vaspitanje i obrazovanje“. Izložen je i „Obrazovni magazin“, časopis za vaspitanje i obrazovanje namijenjen stručnjacima i roditeljima koji je Pedagoški centar Crne Gore pokrenuo 2012. godine.

Ministar prosvjete Slavolub Stijepović razgleda eksponate

nog i životnog standarda prosvjetara... Gradimo i afirmišemo i približavanje i popularizaciju crnogorskih i civilizacijskih vrijednosti antifašizma, kreativnosti, inovativno-razvojnog, preduzetničkog, društveno-odgovornog i naučnoistraživačkog duha, idejnog, kulturnog, umjetničkog, sportskog i svakog oblike stvaralaštva mladih naše zemlje. Takođe, i sve vidove obrazovanja i kulture dece i mladih u crnogorskem rasjajanju iz crnogorskog jezika, istorije i geografije i u Crnoj Gori i širom svijeta sa ciljem očuvanja crnogorskog nacionalnog, državnog, jezičkog i multikulturalnog identiteta. I kulturna misija „Prosvjetnog rada“ izuzetno je potrebna i dragocjena.

Još više prostora da saradnici slobodno i krtitički pišu

U budućem periodu, ‘Prosvjetni rad’ treba još više da stvara prostora da njegovi saradnici, u prvom redu prosvjetni radnici na svim nivoima, mogu potpuno nesmetano, slobodno i krtitički da pišu i razmišljaju o svim pitanjima naše ukupne prosvjetne, naucne i kulturne zbilje. U tom smislu, list treba da postane prava društvena tribina i poligon za sučeljavanje argumentovanih mišljenja i stavova, nadasve u obrazovnoj, naučnoj i kulturnoj politici. Crnogorsko nacionalno i državotvorno, multikulturalno i građansko, društveno i istorijsko, kulturno i jezičko, civilizacijsko i identitetko, demokratsko i stvaralačko biće rođeno je iz slobode i predstavlja samu slobodu kao najvredniji antropološki princip, te je sasvim prirodno i potrebno, neophodno i profesionalno-etički imperativno da i ‘Prosvjetni rad’ ili, prije svega, jedno takvo glasilo, bude u funkciji jedne ovake prestižne agende i maticke koju baštini naša zajednička nacionalna, građanska, demokratska i multikulturalna crnogorska država i koja je, upravo kao takva, prepoznata i uvažena u čitavom svijetu.

I ovom prilikom ističemo da je svaka informacija i prilog iz prosvjetnih ustanova, od nastavnika i daka, na svim prosvjetnim nivoima, od predškolskog do visokog obrazovanja, za nas u listu najveća i nepriskosnovena obaveza. Proslave i jubileji su svoj-vrsni međaši etapa puta koji smo prošli i na kojima uvijek zastanemo i vidimo što smo postigli i što još trebamo da radimo. I uvijek bi trebalo vidići one ranije ‘okrugle godišnjice’ kao najbolji primjer da li smo nastavili uspehe: ako jesmo, šta nam još slijedi, ako nijesmo, zašto i de je problem?”, istakao je odgovorni urednik „Prosvjetnog rada“ dr Goran Sekulović.

Podsetnik na našu bogatu prošlost

Direktorica Nacionalne biblioteke Crne Gore „Đurđe Crnojević“ Jelena Đurović kazala je da je Nacionalna biblioteka sa radošću prihvatala da, u sklopu obilježavanja ovačko značajnog jubileja u istoriji našeg obrazovnog sistema, organizuje izložbu posvećenu „Prosvjeti“ i „Prosvjetnom radu“ i na taj način još jednom ukaže na bogatstvo našeg pisanih nasljeđa koje se čuva u fondovima biblioteke.

Zvanična glasila crnogorskih prosvjetnih ustanova kroz istoriju predstavljaju vrlo važan rukopis, ne samo institucija koje su ih objavljivale i sveukupnog obrazovnog sistema, već, naravno, i samog vremena u kojem su izlazila. Zato su i ‘Prosvjeti’, kao najstariji crnogorski časopis za prosvjetno-pedagošku pitanja, i ‘Prosvjetni rad’, kao njegov sljedbenik među ostalim časopisima i listovima, pouzdani istorijski dokument i korisno svjedočanstvo o razvoju naše države u XIX i XX vijeku.

Veliki engleski kompozitor Bendžamin Britn kazao je da je učenje kao veslanje uz vodu: čim zastanemo, vraćamo se unazad. Zato poput drugih, i ovaj jubilej crnogorske prosvjete mora biti, ne samo podsetnik na našu bogatu prošlost, već i svo-

jevrsni podstrek da više ulazimo u kulturni i naučni razvoj društva.

Jer, kao što su cetenjski učitelji naveli u uvodnom tekstu Učiteljskog lista iz 1904. godine, ‘nije onaj narod prosvjećen koji imade mnogo naučnika, već onaj, kojemu je masa prosvjećena. Da se narod prosvijeti, pozvane su na prvom mjestu narodne škole, taj najbitniji uslov za svestrani narodni napredak’”, istakla je Jelena Đurović.

Dokaz da svoj životni poziv obavljam kvalitetno i profesionalno

Na svečanosti je dodijeljena nagrada „Prosvjetnog rada“ „Đagan Kujović“ za 2013. godinu Goranu Drobnjaku, profesoru razredne nastave u OŠ „Ilija Kišić“ u Zelenici.

Zahvaljujući se na dodjeljenom priznanju, Drobnjak je istakao da mu izuzetno zadovoljstvo pričinjava činjenica da je baš on, od toliko iškustnih i kvalitetnih prosvjetnih radnika u Crnoj Gori, dobitnik ovog značajnog priznanja.

„Ovu veliku nagradu i izuzetno priznanje doživljavam, s jedne strane, kao dokaz da svoj životni poziv obavljam kvalitetno i profesionalno (već 10 godina), a sa druge, kao podsticaj da svom pedagoškom radu i dalje pristupam predano, sa istom posvećenošću, energijom, kreativnošću i entuzijazmom.“

Obrazovni sistem je stub svake zemlje

Kao što posao ljekara, pomoraca, vatrogasaca smatram teškim i odgovornim, isto tako smatram posao prosvjetnog radnika zahtjevnim, ako ne i težim od ostalih, jer mi za materijal rada koristimo nešto najoštećljivije, najčistije, najiskrenije, a to su deca. Biću pristrasan, možda pomalo neskroman, i reći da je u grupi prosvjetarskih poslova, najteži i najdugovorniji posao nas, učitelja. Od malih, nestrašnih ‘zvrkova’, kako ih od milošte zovemo, punih treme, iščekivanja, snova,

Obrazloženje za dodjelu nagrade „Đagan Kujović“ za 2013. profesoru razredne nastave Goranu Drobnjaku

STRUČNA, KREATIVNA I PROSVJETITELJSKA LIČNOST

Profesor razredne nastave – Goran Drobnjak iz Osnovne škole „Ilija Kišić“, Zelenica, u prošloj godini izuzetno je doprinio sadržajnom bogatstvu i kvalitetu „Prosvjetnog rada“. Kao stalni i krajnje inventivni saradnik, Drobnjak je autor niza tekstova u kojima se očituje visoki profesionalizam njegovog učiteljskog poziva. Uz to, njegov prosvjetni angažman ispunjen je neskrivenom ljubavlju i entuzijazmom prema najmlađim generacijama, iniciranju i razvijanju njihovih sveukupnih stvaralačkih mogućnosti. Zna se da je učiteljski poziv jedan od najgovornijih obrazovnih i društvenih poslova i upravo njega Goran Drobnjak veoma uspješno obavlja. Ne treba zaboraviti da je učitelj, poslige roditelja, najvažniji za život svakog pojedinca i da sa njime počinje uspjeh svakog čovjeka.

Daci Gorana Drobnjaka u kontinuitetu osvajaju vrijedne nagrade i priznanja. Što je posebno važno i za najveću pohvalu, učitelj Drobnjak prati, pomaže i podršće svoje bivše đake i kasnije, tokom njihovog daljeg školovanja. Sveukupna Drobnjakova predanost i svojoj profesiji i saradnji sa „Prosvjetnim radom“ je nesvakidašnja, autentična i vrijedna svačije pažnje i pohvale.

Smatramo da jedna ovakva stručna, kreativna i prosvjetiteljska ličnost, ne samo da u potpunosti zasluguje da se ovjenča prestižnom nagradom „Đagan Kujović“ (njenoj ozbiljnosti, uz ime koje nosi, svakako doprinosi i prvi laureat – akademik prof. dr Božidar Šekularac), već čini čast i Nagradi i „Prosvjetnom radu“ u crnogorskoj prosvjeti u cijelini.

Cijenimo da će dodjeljivanje Nagrade „Đagan Kujović“ učitelju Goranu Drobnjaku predstavljati snažan podstrek, ne samo za njegov dalji uspješan i kvalitetan rad, već i svih drugih prosvjetnih radnika, osobito učitelja, kao najdragocjenije opšte-društveno-vrijednosne profesije, ali nažalost, ne rijetko i najmarginizovane.

„Prosvjetni rad“ ovim potvrđuje svoju stratešku opredijeljenost da do našeg glavnog cilja – afirmacije sistema crnogorskog obrazovanja – dolazimo stalnim i upornim poštovanjem i podsticanjem kreativnih i uspješnih ličnosti, kako njegovih neposrednih aktera i nosilaca nastavnog procesa i njihovih ostvarenja na svim nivoima, tako i posredno, preko uspjeha i priznanja koja njihovi đaci osvajaju na takmičenjima i smotrama znanja, vještina i talenta.

Goran Drobnjak: VELIKU ZAHVALNOST DUGUJEM NAŠEM RENOMIRANOM LISTU „PROSVJETNI RAD“

Biću iskren. Moram priznati da sam bio pomalo šokiran i iznenaden viještu da sam baš ja dobitnik ovog velikog priznanja. Sebe smatram čovjekom iz naroda, čovjekom koji radi tiho i nemametljivo, koji ne ističe svoj rad, već nastoji da djela govore sama za sebe. Ovom prilikom, veliku zahvalnost dugujem našem renomiranom listu „Prosvjetni rad“ (čiji sam saradnik već par godina), odnosno članovima redakcije pomenutog lista, koji su me i predložili za ovo izuzetno priznanje, uvidjevši moju predanost poslu kojeg smatram mjestom misijom. Između ostalog, zahvalnost dugujem i mojoj porodici, čiji su članovi takode prosvjetni radnici, koja me podržala u životnoj odluci da se bavim ovom profesijom, značujući da ovaj posao nije nimalo lak, ali da nosi neku posebnu draž i ljepotu kao malo koji drugi. Zahvalnost ču uputiti i kolektivu OŠ „Ilija Kišić“ u Zelenici, čiji sam član već osam godina, jer pružaju maksimalnu podršku u radu. I na kraju, kome drugo reći hvala, nego deci koja su budućnost ovog sistema, ove zemlje, ovog svijeta, mojim đacima bez kojih ja ne bi bio ovo što danas jesam.

NAGRADA PODSTREK SVIM MLADIM PROSVJETNIM RADNICIMA U CRNOJGORI: Goran Drobnjak

idealna, mi stvaramo zrele, stabilne, odlučne, mlade ljudje, mlade osobe koje imaju svoj izgrađen stav o mnogim pitanjima društvenog života i umije, kad je to potrebno, argumentovano i da obrazlože. Ali što je važnije od pomenutog, mi ih učimo da budu dobri ljudi. Školsko znanje oni stiču i u nižim i u višim razredima osnovne škole, u srednjim školama, na fakultetima, ali prave moralne vrijednosti usvajaju upravo u tim početnim razredima osnovne škole, sa nama učiteljima. Tada se izgrađuju kao ličnosti, da budu marljivi, hrabri, humani, tolerantni... Ako mi, kao njihovi uzori, pošedujemo sve moralne vrijednosti, i oni će biti takvi, a samo kao takvi će pomoći društvu u kojem žive i biti u poziciji da budu nosioci pozitivnih reformi ove zemlje.

Neka ovo moje dobijanje ovako značajne nagrade i izuzetnog priznanja bude podrška svim mlađim prosvjetnim radnicima u Crnoj Gori da svom pedagoškom radu pristupaju profesionalno, odgovorno i posvećeno, da ga obavljaju prvenstveno srcem (kao što to i sam činim), pa te onda školskim znanjem i životnim iskustvom. Jedino tako ćemo svi zajedno pomoći boljem i kvalitetnijem obrazovnom sistemu naše države. A znamo da je obrazovni sistem stub svake zemlje”, napisao je Drobnjak.

U kulturno-zabavnom programu koji su osmisili prof. Milorad Stojović, istaknuti crnogorski intelektualac i književni kritičar, direktor Gimnazije Radiša Šćekić, pomoćnica direktora Jadranka Đerković i dr Goran Seku-

AKTUELNOSTI

Fond za aktivno građanstvo (FAKT) dodijelio je na Cetinju godišnje nagrade „Iskra“

SOLIDARNOST I HUMANOST

Fond za aktivno građanstvo (FAKT) dodijelio je na Cetinju godišnje nagrade „Iskra“ organizacijama i pojedincima koji su u prethodnoj godini svojim angažmanom razvijali filantropiju i širili vrijednosti solidarnosti i humanosti.

Nagradu za doprinos lokalnoj zajednici dobio je preduzeće „Neckom“ iz Nikšića, dok je Bošnjačko udruženje Plavljana i Gusinjana „Behar“ nagrađeno za doprinos dijaspori. Nagradu za individualni doprinos dobitila je Nada Radimir, koja je u Crnu Goru vratila veliki broj predmeta umjet-

ničkog, istorijskog, kulturnog i etnografskog značaja iz nasljeđa poznatih pomorskih porodica. Specijalna nagrada za životno djelo dodijeljena je posthumno Pavlu Popoviću, Crnogorcu koji je živio u Argentini, odakle je svojim dobročinstvom stalno pomagao crnogorske iseljenike i svoju domovinu.

Jedno od pet specijalnih priznanja dobio je princ Nikola Petrović, za doprinos razvoju filantropije. Za građanski doprinos priznanje je dobila Anka Đurišić, direktorka Udržbe roditelja djece sa smetnjama u razvoju „Staze“ iz Podgorice. Specijalno priznanje za medijski doprinos dobila je Marijana Bojančić, zamjenica direktora TV Vijesti. Kompanija Adriatic Marinas – Porto Montenegro i Crnogorski Telekom dodijeljena su specijalna priznanja za razvoj lokalne za-

Dobitnici nagrade „Iskra“

jednice, odnosno korporativnu filantropiju.

Dodjelu nagrade „Iskra“ organizovao je FAKT u partnerstvu sa Privrednom komorom Crne Gore, Upravom za dijasporu i Ministarstvom za održivi razvoj i turizam.

Lj. V.

Časopisi: VASPITANJE I OBRAZOVANJE

(Br. 4, 2013)

RAZNOVRSNE TEME, NOVA SAZNANJA

U ovom broju zastupljeno obilje naučnih, stručnih, istraživačkih radova, iz oblasti nastavno-vaspitnog rada, kao i komentara, osvrta, tema iz istorijata, te zanimljivi prikazi

Časopis za pedagošku teoriju i praksu „Vaspitanje i obrazovanje“, koji izdaje Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica, u uvodnom dijelu objavljuje portret dr Dušana M. Savićevića, redovnog profesora beogradskog Filozofskog fakulteta. Odjeljak „Članici (naučni, pregledni i stručni radovi)“ ispunjen je interesantnim prilozima nekoliko autora. Tako na primjer, Slavka Gvozdenović, u tekstu „Kvalitet života i obrazovanja“, napominje da namjera njenog rada nije da se ponude odgovori na neka standardna pitanja, već da se pokrene razmišljanje o obrazovanju iz perspektive kvaliteta života. Izvjesno je, kaže ona, da se bez unapređivanja kvaliteta obrazovanja teško može govoriti o boljem životu, te stoga ostaje sporno na koji način vladajući kulturni obrasci promovišu ideju obrazovanja.

„Kritičkim promišljanjem o sistemu vrijednosti u društву i obrazovanju, vaspitno-obrazovnim ciljevima, teoriji i praksi obrazovanja, stvaraju se prepostavke za potpunije vrednovanje uloge i značaja obrazovanja u razvoju društva i pojedinca. Obrazovanje nije pasivni činilac koji trpi izmjene u nauci i proizvodnji, prinuđeno da na te izmjene reaguje, već je ono aktivni element sa stvaralačkim pozitivnim uticajem. Na taj način ispoljava se međuzavisnost razvoja nauke, materijalnih prepostavki, funkcionalnosti društvene zajednice i investiranja u obrazovanje“, objasnjava Gvozdenovićeva.

Pišući o mjestu i ulozi igre u procesu učenja, Saša Milić naglašava, između ostalog, da igra predstavlja dominantnu komponentu dečjeg ranog iskustva, kao i da je jedan od ključnih načina učenja u detinjstvu. Međutim, on navodi i mišljenja nekih pedagoških teoretičara koji smatraju da je samo definisanje pojma igre problematično. Zapravo, jedinstvena definicija igre i ne postoji, budući da je raznovrstan i širok obim onoga što pojma igre podrazumijeva. Tu je i klasifikacija igara.

„Na primjer, stvaralačke igre obuhvataju tematske igre koje su najčešće odraz dečje fantazije i mašte, vezane su za čovjekovu dječjinu i međusobne одноse. To su igre o domaćinstvu,

porodicu, dečjem vrtiću, te pozorištu, dok Igre s pravilima obuhvataju pokretne igre hodanje, trčanje, skakanje, koje imaju veliki značaj za fizički razvoj deteta“, naglašava Milić. Ibro Skenderović pisao je o sposobljavanju i osamostaljivanju dece za pravilan pristup školi primjerom praktičnih životnih i radnih aktivnosti. Pritom, on ističe temeljnju istinu, a to je da dijete najviše uči od svojih roditelja.

Roditelji, prvi i navažniji izvori saznanja

„Oni su mu prvi i najvažniji izvori saznanja i dječje imaju najveće povjerenje u njih. Sluša šta pričaju, ponavlja što je čulo od njih, imitira njihove pokrete, interesuje se za ono što je njima zanimljivo, ali i plasi onoga prema čemu roditelji ispolje strah. Zahvaljujući svemu tome, ono mnogo saznaće i razvija se kao ličnost“, podseća Skenderović.

O novokomponovanoj narodnoj muzici – između

mode i tradicije – svoje viđenje iznio je Slobodan Jerkov rekviriši, između ostalog, da se tradicionalno muzičko stvaralaštvo smatra izvornim folklorom, dok je ono što se danas stvara kao nešto ne-definisano, sticajem okolnosti nazvano je „folk muzika“. I upravo taj nivo u folklornom stvaralaštvu je nejasan, i predstavlja najsloženiji i najvažniji odraz novih društveno-ekonomskih kretanja, smatra Jerkov. On zaključuje da je društvena situacija uslovila promjene u umjetničkom izrazu, pa su se raniji kriterijumi, za tada postojjeće vrijednosti u tradicionalnoj narodnoj i socijalnoj kreativnosti, izgubili.

Raznovrsne teme iz oblasti nastavnog procesa zastupljene su i u poglavljaju „Nastavno-vaspitni rad (istraživački radovi)“ pisao je Đoko G. Marković. Prema njegovom rječima, glavna ideja vodilja rada bila je da se odgovori na pitanje: Kako razbiti formalizam u nastavi matematike? Tragajući za odgovorom, Marković ukazuje na nestandardne zadatke i neke manje poznate teoreme različitim načinima njihovih rješavanja i dokazivanja posmatrajući ih, kad god je to moguće, kroz prizmu metodičkih inovacija. Dakle, u osnovi cijele priče postavljen je geometrijski poliformizam koji se u praksi pokazao pravim rješenjem za postavljenu dilemu.

Veselinović naglasili su međupredmetnu povezanost na primjeru iz života. Rezultati njihovog istraživanja, na uzorku od 176 učenika drugog, trećeg i četvrtog razreda hemijske i medicinske škole, ukazuju da učenici stečena znanja uglavnom ne primjenjuju, ili to vrlo rijetko čine u svakodnevnom životu, svega njih šest odsto. Čak 92 procenta ispitanika ne zna, na primjer, kako se žvana pravi, a 81 odsto je razlikuje samo po ukusu. Pozitivno je što 86 odsto ispitanika žvakaču gumu ne koristi kao primarno sredstvo za održavanje higijene usta i zuba.

O temi „Primjeri raritetnih geometrijskih zadataka kao katalizacionih činilaca aktivne nastave matematike“ pisao je Đoko G. Marković. Prema njegovom rječima, glavna ideja vodilja rada bila je da se odgovori na pitanje: Kako razbiti formalizam u nastavi matematike? Tragajući za odgovorom, Marković ukazuje na nestandardne zadatke i neke manje poznate teoreme različitim načinima njihovih rješavanja i dokazivanja posmatrajući ih, kad god je to moguće, kroz prizmu metodičkih inovacija. Dakle, u osnovi cijele priče postavljen je geometrijski poliformizam koji se u praksi pokazao pravim rješenjem za postavljenu dilemu.

Režimi treninga kod slabo aktivnih osoba

Na zanimljive i korisne detalje o anaerobnom i aerobnom režimu treninga

Nacionalni savjet za obrazovanje odlučio da strip bude pomoćno nastavno sredstvo učenika šestog i sedmog razreda

ZA DUBLJE RAZUMIJEVANJE LJUDSKIH PRAVA

Na nedavno održanoj sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje odlučeno je da strip o ljudskim pravima za decu „Nevolje sa Rođakom i druge priče o dječjim pravima“ postane pomoćno nastavno sredstvo za učenike šestog i sedmog razreda osnovnih škola u Crnoj Gori. Inače, strip je izrađen u okviru projekta „Djeco pišite Omobudsmunu“, koji zajednički

realizuju Zaštitnik ljudskih prava i sloboda i NVO „Akcija za ljudska prava“, a uz finansijski podršku Unicefa i ambasada Švajcarske i Velike Britanije u Crnoj Gori. Nevenka Stanković, zamjenica Omobudsmana, izrazila je zadovoljstvo ovom odlukom, rekavši da će strip deci biti od koristi u dubljem razumijevanju dječjih prava.

Š. B.

DOPRINOS SAVREMENOM CRNOGORSKOM IMENOSLOVU

Novica Vujović, svojim radom „Nadimci učenika niške Gimnazije“, pokušao je doprinijeti izradi savremenog crnogorskog imenoslova, kao i podstaci šira interesovanja crnogorskih onomastičara i istoričara jezika, s obzirom na to da posljednjih godina nemamo mnogo vrijednih iskoraka u ovom pravcu. Na osnovu prikupljenih materijala tokom istraživanja, koje je obavljen u aprilu 2013. godine, ponuđena je analiza onomastika prema brojnim motivima. Registrovano je 115 muških i ženskih ličnih imena i ukupno nadimaka: 321 u kući, 384 u školi, koji stoje uz lična imena i tako otkrivaju bogatu tvorbenu strukturu. Uz jedno ime može stajati više nadimaka, i obratno. Konstatovana je bogata motivaciona podloga, pogotovo kada se radi o nadimcima u školi. Nadimci se mogu razvrstati i prema porijeklu imena od kojeg su nastali, odnosno imena prema kojima su izvedeni. Nadimci učenika su slovenska, hrišćanska, kalendarska i imena preuzeta iz drugih jezika, pri čemu su u procesu prihvatanja prilagođavaju sistemu crnogorskog jezika.

ukazali su Duško Bjelica, Jovica Petković i Aldijana Muratović. Prema njihovim rječima, prilikom ispitivanja slabo fizički aktivnih osoba, utvrđeno je da nasljeđe minimalno doprinosi varijacijama u različitim fenotipima (ispoljavanje) rezultira aktivnosti tipa izdržljivosti. Pod takvim uslovima, individualne razlike su pod slabim uticajem varijanti DNK koje djeluju na ekspresiju gena, nasuprot uslovima u kojima su pod jakim uticajem stresa povećanog metabolizma.

U dijelu označenom kao Pogledi, komentari, osvrta zastupljeni su Damjan Šećković, Sreten Žeković i Ivica Stanić. Šećković pojašnjava novi obračun BDP po kom se ocjenjuje nivo razvijenosti jedne zemlje. Zato, napomije Šećković, taj pokazatelj mora biti što je moguće tačniji kako bi iskazivao pravo stanje. Njegove izvore čine tri djelatnosti: poljoprivrede, industrije i usluge. Izračunava se kada se ukupne količine proizvedenih dobara i usluga, u toku godine, pomože s cijenama.

Štednja – kultura rada i umjetnost trošenja

Analizirajući knjigu Gorana Sekulovića „Razum i um – od Platona do Kanta“, Sreten Žeković, između ostalog, kaže da je knjiga vrlo potrebna, korisna i stimulativna ne samo za one kojima je filozofija

profesija i bitna vokacija, posebno za one koji su drugaćijeg filozofskog usmjerjenja, nego i primjerena za srednjoškolske profesore filozofije i njihove dake koji sad, po novom programu, obrađuju istoriju filozofije problemski, kao uvod u studij filozofskih problema, a takođe i za studente filozofije, kao i za sve intelektualce i ostale koji pokazuju interesovanje za ove značajne filozofske probleme.

Ivica Stanić daje praktične savjete o štednji – kulturi rada i umjetnosti trošenja. Prema njegovom mišljenju, posebno je istaknuta potreba edukacije dece o štednji i to od najranijih dana, te razviti trajne navike i svjezne štednje. Pored roditelja, veoma je važna uloga učitelja, razrednika u organizaciji štednje u školi i edukaciji učenika za štednju.

I u ovom broju „Vaspitanja i obrazovanja“ objavljeni su prikazi: Mladen Vukčević (knjige Ivane Jelić „Ljudska prava i multikulturalizam“, Draška Došljaka (knjiga Zorana Zečevića „Beranjska gimnazija 1945–2013. profesori i nastavnici“) i Miroslava Doderovića (o knjizi Radovana Bakića „Specifična iskustva Crne Gore u planiranju prostora“). Glavni urednik časopisa je Radovan Damjanović, a odgovorni dr Božidar Šekularac.

Š. B.

ISTORIJAT OBRAZOVANJA I STRUČNOG USAVRŠAVANJA PREDŠKOLSKIH VASPITAČA U CRNOJ GORI

Rubriku Iz istorije školstva priredila je Andelka Bulatović. Ona se u svom radu osvrće na istorijat obrazovanja i stručnog usavršavanja vaspitača u Crnoj Gori. Autorka čitaoca podseća da je prvi Dječji vrtić u Crnoj Gori osnovan na Cetinju, zalaganjem i prosvetiteljskim anagažovanjem Sofije Petrovne Mertvago 1903. godine. Prvi zakonski propis, koji se odnosi na djelatnost vrtića bio je Zakon o narodnim školama u Knjaževini Crnoj Gori, koji je donijet u februaru 1907. godine. Zabavilje koje su radile između dva rata dobijale su diplome u Dubrovniku, Zagrebu, Sarajevu i Ljubljani, dok je 1940. godine donijet Pravilnik o obrazovanju zabavilja, kao i Nastavni program tečaja za njihovo obrazovanje. Tu je i podatak iz novije istorije predškolskog vaspitanja i obrazovanja, a to je novi Zakon donijet 1992. godine, kojim se, u pogledu stručne spreme, od vaspitača traži da imaju višu ili visoku stručnu spremu, ili smjer za predškolsko vaspitanje i obrazovanje. Od 1994. godine u predškolskim ustanovama u Crnoj Gori vaspitnoobrazovna praksa počinje da se realizuje po međunarodnom programu „Korak po korak“, dok su 2003. godine formirane nove Osnove programa koje predviđaju i aktivno učestvovanje roditelja u svim fazama realizacije programa, kao i u planiranju i učestvovanju u aktivnostima.

Časopisi: MATICA
(Br. 55, 2013)

ŠTO SMO DALJI OD NJEGOŠA, SVE NAM JE BLIŽI

Povodom obilježavanja dva vijeka od rođenja Petra II Petrovića Njegoša, brojni autori objavili su priloge koji predstavljaju sagledavanje njegovog književnog opusa, filozofskog i državničkog djelovanja

Novi broj časopisa za društvena pitanja, nauku i kulturu „Matica“, tematski je posvećen važnom jubileju – dvjestotom godišnjici rođenja Petra II Petrovića Njegoša. Stoga, svi objavljeni prilozi predstavljaju sagledavanje njegovog književnog opusa, filozofskog, kao i državničkog djelovanja iz različitih uglova. U prilogu „Viđenje Njegoša“ Branko Banjević osvrnuo se na opšte okvire Njegoševog poetskog lika, kao i 150 godina od publikovanja „Gorskog vijenca“.

„Njegoš, kao pjesnik se ostvario u tri djela: „Luča mikrokozma“, „Gorski vijenac“ i „Lažni car Šćepan Mali“. To su tri ravnice koje čine jedinstvo, neponovljivo, njegovog poetskog lika. Iskre Njegoševog poetskog apsoluta su i znaci na putu, koji najsigurnije pokazuju kuda se i kako kretao, s tim je i s čim dolazio u dođir. One pokazuju i brzinu kojom je Njegoš išao u svoju koaćnu formu i pored višegodišnjih pauza. U vremenskim i poetskim predasima Njegoš se preispitivao, skidao svoju poetsku košuljicu i nov, kretao u dublje veze sa stvarnošću i jezikom, kao lingvističkim i poetskim pojmom“, stoji, između ostalog, u tekstu Branka Banjevića.

„Gorski vijenac i Luča Mikrokozma“ bila je tema koju je razlagao Borislav Jovanović. On smatra da, uprkos obilježavanju dvije stotine godina od Njegoševog rođenja, duh njegovog lika i djela ne jenjava, niti se arhivira.

O MARGINALIZACIJI NJEGOŠEVOG JUBILEJA

O marginalizaciji Njegoševog jubileja pisao je Marko Špadijer, naglasivši da su proslave jubileja Njegoša uvek predstavljale lakmusov papir stanja duha naše sredine. One su održavale stepen samopoštovanja, svijest o identitetu, odnos prema tradiciji, državi, naciji, religiji, ne manje nego prema kulturi i pjesništvu. Tako je i sa proslavom dvjestote godišnjice rođenja Petra II Petrovića Njegoša, smatra Marko Špadijer.

na njegovom kraju“, naglašava, između ostalog, Zeković.

Njegoševa vizija svijeta

Sava Bogdanović objasnio je pojam vizije svijeta u temi „Njegoševa vizija svijeta“. On podseća da je istraživanje vizije svijeta u umjetničkom djelu započeo Georg Lukáč, te da ga kasnije Lisjen Goldman svojom genetičko-strukturalnom metodom konzektventno utemeljio. On sam kaže da je tom Goldmannovom metodom istraživao Njegoševu viziju svijeta u njegovom glavnom djelu „Gorski vijenac“.

„Sam pojam vizije svijeta nije ni Lukačev ni Goldmannov. Koristio ga je W. Diltaj i njegova škola iako mu nisu pridavali neko pozitivno i posve određeno značenje. Tek s pojmom Lukačeva djela „Die Selle und Formen“ („Duša i Oblici“) 1910. godine vizija svijeta dobija „pravo građanstva“ u književnoj kritici. Naiime, samo to djelo je razvijanje neobične, tragične vizije svijeta. Da tragičnu viziju svijeta ne određuje njezina koherencija nego njezina autentičnost, potvrdio je Lukáč u svojoj novoj knjizi „Povijest i klasna svijest“, objavljenoj 1926. godine. Za njega je cijelokupna filozofija povijesti utemeljena na činjenici da je čovjek biće koje teži neprekidnom stvaranju koherentne i sve šire strukture i da njegov interes za forme, najprije kao estetski, dobija potpuni smisao tek kada se umjetnost, filozofija i sva druga duhovna ostvarenja priključuju društvenim procesima cjeline“, naglašava Bogdanović.

„Razlog za oprez je i taj što što smatram da vrijednost jednog umjetničkog opusa nije stvar završena jednom za svagda, nije dakle nepromjenjiva, već izravno zavisi od našeg tumačenja: svaka generacija čitajući stvara Šekspira, prevodi ga iz prošlosti u svoje vrijeme, uzimajući od njega ono što joj je potrebno, i time ga iznova potvrđuje kao pisca kojega vrijedi tumačiti. Potpuno identična stvar je i sa Njegošem: vrijedi onoliko koliko je prisutan, pod uslovom da je prisutan sa onim što vrijedi, a to ipak određujemo pomoću interpretativnih modela koje primjenjujemo, i nikako drugačije“, zaključuje Radulović.

VRIJEDNOST JEDNOG UMJETNIČKOG OPUSA NIJE STVAR ZAVRŠENA JEDNOM ZA SVAGDA

Tekst Dragana Radulovića „Esej o dva Njegoša“ naglašava koliko oprezno treba prići analizi Njegoševih djela.

„Razlog za oprez je i taj što što smatram da vrijednost jednog umjetničkog opusa nije stvar završena jednom za svagda, nije dakle nepromjenjiva, već izravno zavisi od našeg tumačenja: svaka generacija čitajući stvara Šekspira, prevodi ga iz prošlosti u svoje vrijeme, uzimajući od njega ono što joj je potrebno, i time ga iznova potvrđuje kao pisca kojega vrijedi tumačiti. Potpuno identična stvar je i sa Njegošem: vrijedi onoliko koliko je prisutan, pod uslovom da je prisutan sa onim što vrijedi, a to ipak određujemo pomoću interpretativnih modela koje primjenjujemo, i nikako drugačije“, zaključuje Radulović.

U SPOLJNOJ POLITICI NJEGOŠ JE MANEVRIŠAO IZMEĐU RUSKOG, AUSTRIJSKOG I OTOMANSKOG CARSTVA

Rad Nataše R. Marguljani, naslovljen „Njegoševa Crna Gora“, usredsređen je na anlizu uloge Petra II Petrovića Njegoša, kao crnogorskog vladika (mitropolita i vladara) evropskog državnika i modernizatora u 19. vijeku.

„Bavim se više time nego ispitivanjem njegovih književnih djela, procjenjujući politička, društvena i ekonomski dostignuća i uspehe tog tradicionalnog crnogorskog vladara, nacionalnog borca i diplomatice. U spoljnoj politici, Njegoš je manevrišao između ruskog, austrijskog i otomanskog carstva. Kao vladar ove malene planinske zemlje, suočavao se s nevjerovatnim izazovima u stvaranju nezavisne, politički i ekonomski održive Crne Gore. Smatrao je da, u cilju postizanja stabilnosti, Crna Gora mora modernizovati svoje unutrašnje uređenje u skladu sa evropskim državnim ustrojstvima“, objašnjava Marguljani.

FILOZOFIJA NJEGOŠEVA PJESENITVA

Na pitanje što je specifično njegoševsko i filozofsko u pjesništvu autora, i koji su aspekti njegovog filozofskog kodiranja – u poeziji, odgovorila je Lidija Vukčević u okviru teme „Filozofija Njegoševa pjesništva“. Ona smatra da bi valjalo razmotriti u kojoj mjeri su Njegoševi filozofemi autentični, a u kojoj preuzeti ili preradeni iz grčke i rimske književnosti i filozofije, srednjevjekovne i novovjekovne.

„Izvjesno je da Njegoš nije tvorac nekog zasebnog filozofskog mišljenja ili sistema. Uprkos činjenici da ne ma filozofskog polja koje nije dotakao svojim stihovima. Ne samo estetsko, poetičko, ontološko. On se posredno bavio i gnoseologijom. Stoga je teško odrediti što je dominantno: pretežu li etička ili estetska nad spoznajom ili ontološkim pitanjima, esencijalna nad egzistencijalnim, makrokozmička nad mikrokozmičkim, politološka nad teološkim“, naglašava, između ostalog, Vukčevićeva.

doman pomije još i vrijedne priloge Jagoša Jovanovića, Predraga Golubovića, Siniše Jelušića, Milovana Radojevića, Veljka Šakotića i drugih.

Njegošev djelo još uvijek nije u međunarodnim okvirima dobito ono mjesto koje zasluguje, i to se posebno odnosi na njegovu filozofiju, naglašava Goran Sekulović u radu „Njegoš i egzistencijalisti“. On se usredstvio na tri najopštija okvirna, srodnna stvaralačka plana Njegoševih i egzistencijalističkih mišljenja. Prvi je – da su u pitanju filozofi i mislioci koji nisu saopštavali svoje misli i saznanja u sistemu. Drugo, Njegoš i egzistencijalisti pripadaju onim piscima i misliocima za koje je karakteristična suštinska stvaralačka tendencija približavanja filozofije književnosti, i obrnuto. I treće, i Njegoš i egzistencijalisti su htjeli da krenu „od početka“ u promišljanju čovjeka i svijeta.

komo Skoti u tekstu „Njegoš i Italija“, a Dragutin Papović, u okviru teme „Njegoš u socijalističkoj i nacionalnoj ideologiji Crne Gore 1945-1989“. između ostalog, napominje da je glavni zadatak socijalističke vlasti bio prilagoditi njegovo djelo iz XIX vijeka potrebama vladajuće ideologije iz druge polovine XX vijeka, te da su ta nastojanja posebno došla do izražaja prilikom proslave stogodišnjice „Gorskog vijenca“ 1947. godine.

DANILO RADOJEVIĆ POKLONIO PAŽNJU EPOHI SVETOG PETRA I NJEGOŠA

O Petru II Petroviću Njegošu, kao državniku, pisao je Radoje Pajović obuhvativši nekoliko segmenata poput narodnog prosvjećenja, odnosu sa Turcima Osmanlijama, te Austrijom, dok je epohi Svetog Petra i Njegoša svoju pažnju poklonio Danilo Radojević. On podseća da o vremenu Petra I i Petra II postoji obimna domaća i strana arhivska građa koja je jednim dijelom publikovana i korišćena u mnogim radovima o ovim znamenitim ličnostima u crnogorskoj istoriji. Epoha Petra I značajen je dio crnogorske istorije za razvoj centralnih državnih institucija uvođenjem Kuluka, donošenje Zakonika i osnivanje perjaničke službe. Radojević naglašava da je crnogorsko-turska bitka, u Morači i na Sinajevini (3. IX 1820.) posljednja velika bitka za vrijeme vladavine Petra I. Međutim, status Crne Gore se izmjenio. Bitkom na Krusima likvidiran je Mahmud Bušatlija koji je, isticanjem (nerealnog) feudalnog legitimata nad Crnom Gorom htio dati zakonit oblik svojoj agresivnoj politici.

„Crna Gora je u vrijeme vladavine Petra II održavala veze s nekim istaknutim prvacima u okolnim krajevima, od Kosova do Bosne, uporno podržavajući ideju o oslobođilačkoj borbi, pa je bio uspostavljen kontakt i sa albanskim (miriditskim) glavarom Bib Dodom, međutim, do zajedničke borbe u to vrijeme nije moglo doći. Na čelu crnogorske države toga doba stajao je pjesnik i misličar Petar II Petrović Njegoš, što je vrlo značajan fakat, jer je on svojim literarnim djelom iskazao moralno-filozofski smisao crnogorske borbe za slobodu, u čemu je izražena najšira ideja, a to je da svi narodi moraju postati istorijski subjekti, a svaki pojedinac slobodna ličnost“, zaključuje Radojević.

Crnogorska dramska književnost romantizma

Pišući o Njegošu i crnogorskoj dramskoj književnosti romantizma, Aleksandar Radoman naglašava da je u crnogorskoj književnoj istoriografiji neobično malo prostora posvećeno problemima istorije i drame teatra. Prema njegovim riječima, najcjelovitiji rad o tom problemu jeste studija Sretena Perovića „Pregled crnogorske dramske književnosti“, objavljena u časopisu *Stvaranje* 1974. godine. Nedugo nakon Perovićeve studije, znameniti crnogorski teatrolog Ratko Đurović publikovao je dragocjenu bibliografiju crnogorske drame „Dramsko stvaralaštvo do 1941. Pored ovih radova, Ra-

Moderan senzibilitet i savremeno razmišljanje

Pridoran i kratak osvrt na lik i stvaralaštvo Petra II Petrovića Njegoša u tekstu „Moj put do Njegoša“ pružio je Dimitrije Popović, rekvazi, između ostalog, da je inspirativnost Njegoševog pjesničkog djela izazvana, podsticajna i aktuelna za moderan senzibilitet i savremeno promišljanje. Žarko Đurović i Adnan Ćirgić pisali su o pjesničkom osvjeđočenju crnogorskog duha, odnosno Radosavu Boškoviću kao njegošolagu. Đurović smatra da vječnost trajanja u Njegoševu poetskoj eksponiciji ima sličnosti sa Aristotelovim shvatanjem trajanja, dok Ćirgić napominje da se profesor Radosav Bošković svrstao među najuglednije svjetske lingviste koje su Rusi preveli, te da je bio angažovan u izradi tri Njegoševa djela: „Ogledala srpskog“, „Gorskog vijenca“ i „Luče mikrokozma“.

Kada je u ulozi i mjestu Njegoša u Dalmatinjskoj periodici riječ, Velimir Vučetić prenosi viđenje njegošolaga da Njegoš nije bio zainteresovan za posete ni Splitu niti Dubrovniku. Međutim, neki izvori svjedoče da je stvarnost bila drugačija, te da je Njegoš u ovim dalmatinskim gradovima često i rado boračio, posebno u Splitu.

Zanimanje italijanskih slavista za Njegoša i njegovo djelo počelo je 1833. godine, kada je vladika i princ privi put posjetio Trst, piše Đa-

O spomenicima podignutim Petru II Petroviću Njegošu pisao je Predrag Malbaša, podsećajući da nema boljeg otpora zaboravu, kao i ljepljeg kolektivnog šećanja od spomenika, a za umjetnika nema boljeg načina da njegovo djelo dobije na vrijednosti, od vrijednosti vječnog trajanja u javnom prostoru. Prvi model za izgradnju Njegoševog spomenika uradio je krajem 19. vijeka Anastas Bocarić, slikar, dok je najstarija Njegoševa bista rad Janka Brajovića, akademskog slikara. Kako je tekao istrijat razvoja fotografije u Crnoj Gori i Njegošev odnos prema ovoj vrsti umjetnosti objasnila je Maja Đurić, rekvazi, da se tokom Njegoševe vladavine radi na otkrivanju postupka kojim će se vizuelno i trajno zabilježiti određeni vremenski trenutak. Polovinom 19. vijeka pojavio se pronalazak koji je za kratko vrijeme omogućio široki razvoj vizuelnih djelatnosti, i koji je u savremenom društvu, jedan od temelja civilizacije. Na pitanje je li Njegoš genocidni pjesnik, odgovorio je Adnan Ćirgić, ističući da je za razrješavanje ovog pitanja neophodno koristiti cijelokupno Njegošovo djelo, kao i izdavanje nekih stihova iz konteksta ne voditi valjanim zaključcima. Do valjanih se zaključaka, dodaje Ćirgić, osobito ne može doći kada se stihovi istrgnu iz konteksta djela i iz konteksta vremena kojemu pripadaju. Glavni urednik časopisa je Marko Špadijer.

19
Prosjetni rad

FEB.
2014
BROJ
22

Š. B.

Gimnazija „Stojan Cerović“ u Nikšiću obilježila vijek postojanja

LUČA CRNOGORSKOG ŠKOLSTVA

– „Izuzetna tradicija Gimnazije i svjetli likovi njenih profesora i učenika su primjeri na kojima treba učiti i vaspitavati nove generacije. I danas se škola ponosi svojim profesorima i učenicima koji postižu izuzetan uspjeh na državnim i međunarodnim takmičenjima iz matematike, fizike, hemije, biologije, ruskog i francuskog jezika“, rekao je direktor škole Žarko Raičević

– Čestitke su poslali predsednik Crne Gore Filip Vujanović i premijer Milo Đukanović

– Povodom jubileja, škola je dobila plaketu SUBNOR-a, koju je uručio prof. dr Ljubo Sekulić

SA LUČOM CRNOGORSKOG ŠKOLSTVA PRED NJEGOŠEM:
Žarko Raičević, direktor Gimnazije

20

Prosvojetni rad

NAGRADE

Direktor Gimnazije Žarko Raičević uručio je plakete bivšim direktorima akademiku Branku Radojičiću, profesoru Novu Stanišiću, profesorici Zorici Kotri i profesoru Mijatu Božoviću.

Zahvaljujući na priznanju u ime nagrađenih, akademik Radojičić je kazao da treba mnogo raditi na stvaranju jakog kolektiva i usmjeravanju mladih ljudi i da je to nikšićka gimnazija uspjela.

Povodom jubileja, škola je dobila plaketu SUBNOR-a, koju je uručio prof. dr Ljubo Sekulić.

Povodom obilježavanja 100 godina rada Gimnazije „Stojan Cerović“ u Nikšiću priređena je akademija na „Sceni 213“ kojoj su prisustvovale brojne zvanice iz privrednog i društvenog života, a čestitke su poslali predsednik Crne Gore Filip Vujanović i premijer Milo Đukanović.

„Jubileji mogu da pobude izuzetne emocije i ljude učine ponosnim. Tako i mi danas sa ponosom govorimo o 200 godina od rođenja Njegoša i 100 godina gimnazije ‘Stojan Cerović’. Po završetku II balkanskog rata, građani Nikšića su se obratili ministru prosvjete Crne Gore Mirku Mijuškoviću da se u Nikšiću otvari gimnazija, koja počinje da radi 4. decembra 1913. godine. Za direktora je postavljen profesor slavistike Mihailo Bukvić“, istakao je direktor Gimnazije Žarko Raičević.

Telegram kralja Nikole

Raičević je naveo da je „na dan početka rada Gimnazije upućen telegram kralju Nikolici i ministru Mijuškoviću sa zahvalnošću za otvaranje gimnazije i obećanjem da će učenici biti na koristi miloj domovini i pokazati da crnogorac, junak na bojnom polju, postaje junakom na polju prosvjete. Istog dana kralj Nikola uzvratio je telegram, zahvalio građanima Nikšića, profesorima i učenicima i poručio – priznaču Vam i ja i Crna Gora ako kod mladih stvorite zdravu osnovu, te da oni postanu čestiti i sposobni radnici na kulturnom unapređenju otadžbine, kao što su njihovi stari-

Branko Radojičić i Žarko Raičević, bivši i sadašnji direktor Škole

U BOŽIĆNOM USTANKU 1919. GODINE UČESTVUJU UČENICI GIMNAZIJE

„U Prvom svjetskom ratu učestvovalo je 56 učenika nikšićke gimnazije. U Božićnom ustanku 1919. godine učestvuju učenici gimnazije, a 22. maja iste godine nastava je u gimnaziji obustavljena na neodređeno vrijeme. U trinestojulskom ustanku 1941. godine učestvovali su bivši učenici i profesori nikšićke gimnazije. U NOB-u 386 učenika i profesora ove škole dalo je živote. Narodnim herojima proglašena su 33 đaka, među kojima su: Veljko Vlahović, Veljko Milatović, Veljko Zeković, Ljubo Čupić, Vojo Kovačević, Vojin Nikolić.

ji učinili za njeno širenje i slavu junaku“.

Direktor ove vaspitnoobrazovne ustanove je ukazao da je gimnazija tokom svog rada prolazila kroz izuzetno teške istorijske periode.

Poslije II Svjetskog rata gimnazija nastavlja svoj uspješan rad. Godine 1964. dobija Septembarsku nagradu Nikšića, a školske 1966/67. godine njen direktor i odjeljenje IV-8 dobiju isto priznanje. Državnu nagradu „Oktoih“, koja se prvi put tada dodjeljuje u Crnoj Gori, dobija 1971. godine, a naredne godine „Oktoih“ dobija direktor Branko Radojičić. Godine 1973. gimnazija je odlikovana Ordenom zasluga za narod sa zlatnom zvijezdom“, rekao je Raičević.

Premda njegovim riječima, 100 godina postojanja ove škole važan je dio istorije Nikšića i Crne Gore. Veliki broj profesora i učenika su sada akademici, doktori nauka, književnici, likovni stvaraoci, režiseri, glumci i sportisti.

Institucija koja brusi naše dijamante

„Izuzetna tradicija gimnazije i svjetli likovi njenih profesora i učenika su

RADULOVIĆ, TADIĆ, DAČEVIĆ, PETRUŠIĆ I ČANOVIĆ

Na Sajmu nauke i tehnike 2010. godine učenik Janko Radulović sa svojim patentom osvojio je prvo mjesto i proglašen najboljim mladim istraživačem u Crnoj Gori. Na Olimpijadi znanja 2013. godine u Podgorici učenici Petar Tadić, Rade Dačević, i Marko Petrušić osvojili su maksimalan broj bodova – 100. Učenici ove škole su nosioci olimpijskih medalja, najvećeg međunarodnog priznanja u obrazovanju. Zlatna Olimpijska medalja iz ruskog jezika 2009. godine u Moskvi pripala je učenici Andrijani Čanović, takođe 2012. na Olimpijadi iz fizike u Estoniji Petar Tadić je nosilac bronzone medalje, a isto odličje zavrijedio je i naredne godine na Olimpijadi iz fizike u Danskoj.

primjeri na kojima treba učiti i vaspitavati nove generacije. I danas se škola ponosi svojim profesorima i učenicima koji postižu izuzetan uspjeh na državnim i međunarodnim takmičenjima. Učenici Gimnazije već duži niz godina su prvaci iz matematike, fizike, hemije, biologije, ruskog i francuskog jezika“, podsjetio je direktor Raičević.

„Učenici ove škole studiraju i postižu izuzetan uspjeh na najuglednijim Univerzitetima svijeta od Podgorice do Princeton. Nikšićka gimnazija

je sada institucija koja brusi naše dijamante i nosi i uzdiže luču crnogorskog školstva. Sa njom ćemo ići pred Njegoša“, rekao je, uz ostalo, direktor ove škole.

U kulturno-umjetničkom programu učestvovali su hor „Zahumlje“, bivša i sadašnja učenica Gimnazije Bojana Marković i Tijana Blečić, uz pratnju Andele Đurović, na klaviru i Ivana Pekovića, na harmonici. Prikazan je i kratak film o Gimnaziji koji je uradila TV Nikšić.

O. D.

BIVŠI UČENICI SADA AKADEMICI, DOKTORI NAUKA, KNJIŽEVNICI...: Dobitnici plaketa

Područno odjeljenje OŠ „Rade Perović“ na Crnom Kuku

UČITELJICA I ĆETIRI ĐAKA

Prije nepunu deceniju, na Crnom Kuku, na putu Kralja Nikole do pobjede na Vučjem dolu, vrijedni mještani, uz pomoć Opštine Nikšić, izgradili su školsku zgradu koju je otvorila učiteljica Zori-

ca Miljanović. U školi su sada četiri đaka – pješaka o kojima se ona majčinski brine, jer treba, dok traje nastava, da osuše odjeću natopljenu planinskim kišama, dok ih peć u maloj učionici grije i suši im ogrtače. Za to

vrijeme oni upijaju znanje od svoje omiljene učiteljice, iskusnog i dobrog pedagoga.

Škola, ponos rijetkih mještana, treća je škola na ataru Gornjih Koprivica. Prva je otvorena u Milogori,

u švapskoj kasarni poslije Prvog svjetskog rata. Radi je od 1920. do 1922. i nije zabilježena u Ljetopisu OŠ „Rade Perović“ – Velimlje, iako je to područje centralne škole, sadašnje škole na Crnom Kuku, kao i zatvo-

rene školske zgrade u Zagajevici, izgrađene 1947. godine. Nažalost, njene fotografije nema među pođurčnim odjeljenjima.

Nije isključeno da za koju godinu i ova škola na Crnom Kuku ne bude mu-

zej – škola kao one u Zagajevici i nedalekim Dubočicama, koja je renovirana, iako odavno ne radi i stoji kao muzejska uspomena...

B. Koprivica

Gimnazija „Tanasije Pejatović“ u Pljevljima obilježila 112 godina postojanja i 100 godina rada u Crnoj Gori

DECENIJE RADA KRUNISANE USPJESIMA I TALENTIMA

- Centralni sadržaj prigodne svečanosti posvećen Njegošu
- Njegovanje kulturne misije

Gimnazija „Tanasije Pejatović“ u Pljevljima svečano je obilježila 112 godina postojanja i stogodišnjicu trajanja i rada u državi Crnoj Gori. Tim povodom, za Dan škole, 18. novembra, organizovana je prigodna svečanost, čiji je centralni sadržaj bio u znaku obilježavanja

200 godišnjice od rođenja Petra Drugog Petrovića Njegoša, uveličana kompozicija velikana klasične muzike. Inače, pljevaljska gimnazija tokom cijelog proteklog mjeseca bila je stjecište niza kulturnih događanja: koncerti, pozorišne predstave, književne večeri, likovne izložbe,

što ovoj ustanovi, pored osnovne vaspitno-obrazovne djelatnosti, daje i karakter i kulturne ustanove.

Pljevaljska gimnazija, kao što je poznato, počela je rad 1901. godine. U novembru te godine u prvi razred upisalo se 70 učenika, među kojima je bilo dosta onih izvan prostora

današnje pljevaljske opštine, iz drobnjačkog kraja i stare Hercegovine.

– Za proteklih 112 godina, kroz pljevaljsku gimnaziju prošlo je hiljadu daka i stotine prosvjetnih radnika, od kojih se značajan broj školovao u evropskim metropolama, pogotovo u prvim decenijama njenog rada.

U školskoj 2012/2013. godini upisano je 587 učenika, a ove školske godine, 563. Maturske diplome dobito je 153 učenika, a 29 daka imalo je diplomu Luča, kaže direktor gimnazije Dragan Zuković.

Svake godine gimnazija organizuje takmičenja iz stranih jezika, prirodnih nauka, prve pomoći, sportskih aktivnosti i debate. Izvanredne rezultate pljevaljski gimnazijalci ostvarili su na državnim takmičenjima i olimpijadi znanja. Profesorica Jadranka Jestrović i učenik Božo Knežević učestvovali su na Šestoj međunarodnoj konferenciji UNESCO-a i osvojili prvo mjesto.

M. Joknić

VELIKI BROJ PROFESORA, ĐAKA I PRIJATELJA ŠKOLE: Na svečanosti

CENTAR OBRAZOVANJA I KULTURNIH DOGAĐANJA: Iz programa

MNOGI SU SE ŠKOLOVALI U EVROPSKIM METROPOLAMA:
Direktor škole Dragan Zuković

OŠ „Štampar Makarije“ u Podgorici

ŠKOLA ENTUZIJAZMA, DINAMIKE I KORISNIH IDEJA

Pored redovnog izvođenja nastave, zahvaljujući timskom radu nastavnika, u kontinuitetu se realizuju vannastavne aktivnosti, i obilježavaju svi važni datumi, kao i manifestacije. U sekcijama i radionicama učestvuju veliki broj učenika. Saradnja sa roditeljima bitna karika u u pedagoškom radu

Ako u duhu stare izreke, da se o jednom domu može zaključiti na osnovu njegova dvorišta, onda podgorička OŠ „Štampar Makarije“ odgovara tom gledištu. Uređeno dvorište, sa svježe posutom zemljom, posaćenom travom, kao i sadnicama koje su sadili učenici svih odjeljenja, klupe oživljene svježim bojama, svakodnevnoочекuju svoje đake, ali i prolaznike. Takođe, i njena unutrašnjost-hol i hodnici odišu vredinom. Vesele boje zidova, ukrašeni perharama učenika, kao i table topnih boja, sa

ispisanim stihovima posvećenim učiteljicama, onih na stranim jezicima, te misli znamenitih misilaca i filozofa, šalju lijepu poruku da su znanje i učenje prave vrijednosti.

Zoja Bojančić-Lalović, direktorka, ističe da prijatnom ambijentu, radnom poljetu, kao i rezultatima doprinosi timski rad ovog kolektiva. Prema njenim riječima, posred redovne nastave, nastavnici motivišu đecu da svoja interesovanja i talente iskažu i u vannastavnim sadržajima. To potvrđuju u mnogo-brojnim sekcijama, kao i razli-

čitim vidovima vannastavnih aktivnosti koje se u ovoj školi nižu jedna za drugom. Njihov potencijal dolazi do izražaja na nastupima prilikom obilježavanja važnih datuma i manifestacija. Tako su, na primjer, povodom obilježavanja Djeće nedelje organizovali „Dan otvorenih vrata“ za roditelje. Kroz radionice, u kojima je učestvovalo 14 porodica, učenici V razreda pravili su porodično stablo i time naglasili da važni činiovi koji doprinose stabilnosti porodica jesu zajednički provedeno vrijeme, razumijevanje za potrebe drugih, te umijeće slušanja. Poruka radionice bila je zapravo, da jake porodice, čine zdravo društvo. Osim toga, učenici II razreda, na istu temu su u likovnoj radionici iskazali svoje umijeće i kreativnost, praveći slike, figure, plakate i fotografije, koje su na kraju stopili u jedan neobičan kolaz. Za učenike I, II, III, IV i V razreda organizovane su igre bez granica sa čunjevima, hula-hopom i loptama, dok su se učenici viših razreda nadmetali u košarci i fudbalu. Takođe, u školi je konstituisan Đački parlament (za ovu školsku godinu) otvorena izložba Gavrila Nenadovića, učenika IV razreda, učenici II razreda ogledali su predstavu „Pinokio“ u KIC-u, dok su učenici III razreda posetili svoje drugare u OŠ „Oktoih“. Odajući priznanje učiteljskom pozivu, u ovoj ustanovi obilježen je i Svjetski dan učitelja. Učenici IV razreda su crtežima, pjesmama, pričama i porukama uputili čestitke svojim učiteljicama. U okviru interesantne teme „Bilo je ne-

PREDUZETNIČKI KLUBOVI: DOBAR PLAN I JASNI CILJEVI

Nastojeci da interesovanja učenika usmjeri i na preduzetništvo, kao moderan vid obrazovanja i shvatanja pojma konkurenčije, te pripreme za buduće zapošljavanje, u ovoj ustanovi oformljenu su tri preduzetnička kluba, u okviru nekoliko sekcija: likovne, informatičke, časova građanskog obrazovanja, i izrade grafike i obrade slike i fotografije. Na temelj i ozbiljan pristup razvijanja preduzetničkog duha ukazuje da je 25 nastavnika i učitelja dodatno edukovano putem seminara na temu preduzetništva. Osim toga, određen je i jasan plan aktivnosti.

„Napravili smo dobar plan, te smo, stoga, imali jasne ciljeve pred sobom. Tako je Novogodišnji sajam bio odlična prilika da đeca izlože svoje radove, prodaju ih, a prikupljene novac izdvajaju su u humanitarne svrhe. Tako su poklonima obrađivali đecu bez roditeljskog staranja „Mladost“ u Bijeloj, one u podgoričkom Resursnom centru, te finansijski pomogli popravku krova na školi „Oktoih“. To je najlep način razvijanja i njegovanja humanosti kod njih. Osim toga, tu su i klubovi zaduženi za uređenje i ažuriranje našeg sajta, osmišljavanje flajera za različite prilike i manifestacije, kao i kalendare. Takođe, jedan preduzetnički klub razvija interesovanje prema ručnim radovima, kreativnost i mašt, te tako starim stvarima daju novi izgled. Učenici su tako nedavno starim školskim stolicama, uz nekoliko intersantnih detalja (etno, španski), dali novi izgled“, objašnjava Zoja Bojančić Lalović, direktorka.

kada“, organizovana je međuodjeljenjska izložba učenika II razreda koji su izložili stare predmete, dok je Jelena Jovanović, roditelj, održala kratko predavanje o načinu kako su ti stari predmeti korišćeni nekada.

OBILJEŽENI DANI JEZIKA, NAUKE, LJUDSKIH PRAVA

Budući da u školi veoma važnim smatraju i učeњu stranih jezika, na zanimljiv način obilježen je Svjetski dan jezika. Aktivi profesora crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika, kao i engleskog, italijanskog, ruskog i francuskog na improvizovanim štandovima u školskom holu predstavili su lingvističku različitost, ali i kulturu drugih zemalja, koja doprinosi boljem međusob-

nom razumijevanju. Nastavnici su sa svojim odjeljenjima posetili štandove na kojima su izloženi interesanti detalji: razglednice, flajeri, suveniri, te specifični prehrabreni proizvodi. U okviru Dana nauke, učenici VII razreda, sa nastavnikom Radojem Pižuricom, posetili su Planetarijum u tržnom centru „Delta“, učenici V i VIII razreda sa odjeljenjskim starješinama posetili su sajam načuge „Noć istraživača“ u poslovnom centru „Atlas“, dok je Francuski institut organizovao radionice francuskog jezika za đake V razreda. Takođe, za sve one koji vole matematičke zavrzleme, održane su u saradnji sa PMF-om i matematičke radionice. Đački parlament sproveo je lijepu humanitarnu akciju „Jedan slatkis za jednu osmijeh“, a prikupljene slatkise poklonili su drugarima Resursnog centra „1. jun“. Na konkursu „Šapat Podgorice“ raspisanom povodom 19. decembra Dana Podgorice, dodjeljeno je šest nagrada za dvije kategorije, a učenici su u gradskoj biblioteći „Radosav Ljumović“ čitali svoje radove. Pomenimo i program „Renesansa u našoj školi“, dramsko-muzički kolaj u okviru Decembarskih dana kulture, obilježavanje Svjetskog dana borbe protiv rata, Dan ljudskih prava, obilježen u vidu radionica, dok su, u saradnji sa NVO i lokalnom upravom održane demokratske radionice za učenike od IV-VII razreda. Naravno, nije izostao ni sadržajan Novogodišnji program.

STANDOVI U ŠKOLSKOM HOLU:
Predstavljeni jezička različitost i kultura

Cetinjska gimnazija u Zetskom domu obilježila 200 godina od rođenja Njegoša

VRIJEDNOSTI U SPOJU TRADICIJE I MODERNOSTI

- Bogat program sa dramskim, muzičkim i recitatorskim numerama pokazao veliku stvaralačku inventivnost đaka
- Profesori im samo pomogli da njihova ideja dobije konačan oblik, kaže profesorica Biljana Vukčević
- Ideja da se uključimo u obilježavanje velikog Njegoševog jubileja potekla je od đaka, istakla je učenica drugog razreda Vanja Pejović

Svečana akademija „Cetinjski gimnazijalci Njegošu u čast“, kojom su se učenici i profesori cetinjske gimnazije pridružili obilježavanju 200 godišnjice rođena Petra II Petrovića Njegoša, izazvala je veliko interesovanje publike koja je Kraljevsko pozorište „Zetski dom“ ispunila do posljednjeg mjesta.

Raznovrstan program, sastavljen od dramskih, recitatorskih, muzičkih i folklornih tačaka, na kojem je nastupilo oko 40 gimnazijalaca, počeo je numerom koju je, pod vođstvom Milice Đurović, izveo školski ženski hor. Publika je zatim imala priliku da uživa u nastupu mladog glumca Stefana Markovića koji je govorio odlomak iz „Posljednje ure Njegoševa“ a zatim uz gusle pjevao monolog Igumana Stefana o Božiću iz „Gorskih vijenaca“. Uz voditeljski par, Kristinu Jablan i Vanju Pejović, koje su govorile o liku i djelu vladike Rada, od-

lomke iz „Gorskog vijenca“ i „Luče mikrokozma“ recitovali su Marko Marković, Ivona Tomanović, Ksenija Andrić, Milica Radović i Nikolina Belada.

Za dramatizaciju segmenta iz Njegoševih djela bili su zaduženi mlađi glumci Luka Martinović, Stefan Marković i Vanja Pejović, dok su u muzičkom dijelu programa nastupili flautistkinja Milica Đurović i harmonikaš Mitar Đukanović. Crnogorsko oro izveli su članovi folklorne grupe Lazar Bogdanović, Zorana Vučinić, Petar Pejović, Jovana Lipovina, Aleksandar Martinović, Marija Samardžić, Milica Radović, Vaso Adžić, Milena Glendža i Miloš Đukanović, a mlađe sličarke Milena Marković i Nikoleta Ćetković kroz likovni izraz prikazale su svoje videnje Njegoša.

- Ideja da se uključimo u obilježavanje velikog Njegoševog jubileja potekla je od učenika, što je odmah naišlo na odobravanje uprave ško-

le i profesora koji su nam putovali u realizaciji programa. Željeli smo da uradimo nešto što je drugačije i da pokušamo da spojimo moderno i tradicionalno. Zaista smo prezadovoljni što smo, zahvaljujući razumijevanju „Zetskog doma“, upravo na dan kada je tačno prije 200 godina rođen veliki Njegoš, uspjeli da sugrađanima pokažemo da znamo da čuvamo tradiciju ali istovremeno i da prikažemo jednu savremeniju i modernu gimnaziju – istakla je jedna od organizatora programa, učenica drugog razreda gimnazije Vanja Pejović.

Njena profesorica Biljana Vukčević rekla je da su daci ovaj program pripremali još od septembra te da je ona zajedno sa svojim kolegincama profesoricama Natašom Stanojević i Svetlanom Ivanović samu pomogla učenicima da njihova ideja dobije konačan oblik.

N. Vujanović

U OŠ „Štampar Makarije“ obilježen veliki jubilej-dva vijeka od rođenja Petra II Petrovića Njegoša

KROZ POŠTOVANJE ISTORIJE MLAĐI GRADE SVOJU BUDUĆNOST

U pripremi obilježavanja jubileja poklonjena posebna pažnja svim detaljima. Pored učenika bili uključeni i aktivni profesori crnogorskog – srpskog, bosanskog i hrvatskog jezika, kao i profesori muzičke kulture i likovne umjetnosti. Učenici poručili svojim vršnjacima da više pažnje poklone Njegošu i njegovoj filozofiji

U ovoj vaspitnoobrazovnoj ustanovi svečano je obilježen veliki jubilej – dva vijeka od rođenja Petra II Petrovića Njegoša. Iskazujući poštovanje prema ovom velikom pjesniku i vladaru, Aktivni profesori crnogorskog – srpskog, bosanskog i hrvatskog jezika, kao i Aktivni profesori muzičke kulture podgoričke OŠ „Štampar Makarije“ osmisili su program koji je izveden u holu škole. Takođe, i u kabinetu istorije, nastavnica Tanja Vukčević je sa svojim učenicima predstavila specifičnost ove uloge bila je u tome što je zahtijevala razumijevanje, kao i prikaz emocija na uvjerljiv način. To se posebno odnosi na sam kraj, za razliku od početka, kada se Njegoševa majka obraća svim Crnogorcima i hrabri ih. Pohvale koje smo dobili nakon programa od naših nastavnika podstaklo me da se posvetim istraživanju crnogorske poezije, pisaca, kao i same crnogorske istorije.

NJEGOŠева MAJKA HRABRI CRNOGORCE

Tijana Boljević, učenica VIII razreda, glumila je lik Njegoševe majke.

„Specifičnost ove uloge bila je u tome što je zahtijevala razumijevanje, kao i prikaz emocija na uvjerljiv način. To se posebno odnosi na sam kraj, za razliku od početka, kada se Njegoševa majka obraća svim Crnogorcima i hrabri ih. Pohvale koje smo dobili nakon programa od naših nastavnika podstaklo me da se posvetim istraživanju crnogorske poezije, pisaca, kao i same crnogorske istorije.

Svakom detalju poklonjena pažnja

fična obilježja stare crnogorske kužine.

„Pored teorijskog dijela, koji su deca usvojila na časovima, trudili smo se da ovim programom prodube poštovanje prema Njegošu, najvećem crnogorskom pjesniku. Svakom detalju poklonili smo posebnu pažnju. Budući da je program izveden u školskom holu, važno je bilo adekvatno pripremiti pozadinu, te je svoj doprinos tom segmentu pružila profesorica likovne

na audiciji, profesorice odlučile da on govoriti ove stihove.

„Priprema je trajala 20 dana. Poslije časova, svakodnevno smo vježbali, a nastavnice su nam pomagale da dužle razumijemo uloge, odnosno likove koje ćemo tumačiti u programu. Priželjkivao sam da govorim stihove iz ‘Sna Vuka Mandušića’, ali pričala mi je ‘Noć skupljala vijek’“. Iskreno, bilo je potrebno vrijeme da dobro uvježbam stihove, na generalnoj probi

nja na fejsbuku“, poručuje Miho. Njegovom drugu iz odjeljenja Matiji Markoviću, koji je govorio stihove igumana Stefana, učešće u ovom programu olakašalo je to što, kako on kaže, voli da glumi.

„Pripremama, redovnim vježbanjem, i pomoći koju su nam pružile nastavnice brzo smo savladali izazov arhaičnog jezika, koji je inače većini teže razumljiv. Razmišljam sam o tome kakva ličnost je bio iguman Stefan, kao i koju

Dobrim pripremama savladali tremu

Zahvaljujemo našim uspješnim sportistima i olimpijcima, Sladani Perunović i Miliivoju Dukiću, kao i našoj mladoj glumici Sanji Jovićević koji su ispred Komercijalne banke AD Budva, uručili nagrade mladim talentima. Takođe, napominjemo, da je protekla godina imala izuzetan značaj za Komercijalnu banku AD Budva, jer smo ove godine obilježili dvije decenije postojanja i uspješnog poslovanja na crnogorskom tržištu. Dodjela nagrada „Rastemo zajedno“ je na najljepši način zaokružila našu jubilarnu godinu“, naglasili su predstavnici Banke.

Š. B.

Naštojeći da mlade generacije podstakne na usavršavanje i postizanje zapaženih rezultata, Komercijalna banka AD Budva dodjeljuje najboljim učenicima osnovnih škola godišnju nagradu Fondacije „Rastemo zajedno“. Tako je, nedavno dodijelila 10 nagrada u pojedinačnom iznosu od 500 eura. Budući da je za nagradu bilo 58 kandidata iz 163 crnogorske osnovne škole, nije bilo lako izabrati samo njih 10. Selektiona sedmočlana komisija, kojom je predsedavao dr Goran Krežević, glavni i izvršni direktor Komercijalne banke AD Budva, dodjelila je nagrade sljedećim učenicima:

Dejanu Baletiću (OŠ „21. maj“, Podgorica), Stefanu Mandiću (OŠ „Luka Simonić“, Nikšić), Aleksandru Božiću (OŠ „Štampar Makarije“, Podgorica), Elmi Ličini, (OŠ „Božidar Vuković Podgorčanin“, Podgorica), Aleksandru Lazareviću, (OŠ „Marko Miljanov“, Bijelo Polje), Sari Vujačić, („Druga osnovna škola“, Budva), Đini Rudović, (OŠ „Marko Nuculović“, Ulcinj), Nikoli Stanić, (OŠ „Boško Buha“, Pljevlja) Dariji Konatar, (OŠ „21. maj“, Podgorica) i Anji Sekulić, (OŠ „Mirko Sržentić“, Petrovac).

„Naša namjera je da, cijeneći znanje i uspjeh, podržimo dalji napredak mladih u oblastima u kojima već postižu zapažene rezultate.

Š. B.

umjetnosti mr Snežana Lalović. Koncepcija programa, osim glumaca – glavnih likova, uključila je naratore, hor i folklor. Organizovali smo i audiciju, zahvaljujući kojoj je bila napravljena selekcija učenika za uloge određene programom“, objašnjava direktorka Zoja Bojančić-Lalović. Stihovima iz pjesme „Noć skupljala vijek“ pred publikom i svojim drugarima nastupio je učenik Miho Radunović, učenik IX razreda. Govoreći o svom zadatku, on kaže da su od nekoliko njegovih drugara

ošećao sam veliku tremu, pa sam se plašio da se to ne ponovi i pred publikom. Naravno, pored toga, bilo je i mnogo drugih detalja kojima je trebalo pokloniti pažnju, putem nošnje, stava, držanja tijela, usklađivanja tona i boje glasa. Bila mi je čast da učestvujem u programu i ostaci mi u lijepoj uspomeni. Istina, moji vršnjaci i ne pokazuju interovane za Njegoša i njegov književni opus, jer o tome iskreno ne mogu saznati onoliko koliko je potrebno razmjenjujući mišlje-

Š. B.

Najboljim učenicima osnovnih škola Komercijalna Banka AD Budva dodijelila godišnju nagradu fondacije „Rastemo zajedno“

PODSTREK MLADIMA ZA DALJE USAVRŠAVANJE I NAPREDOVANJE

FEB. 2014
BROJ 22

Odarbani najbolji

Nastojeći da mlade generacije podstakne na usavršavanje i postizanje zapaženih rezultata, Komercijalna banka AD Budva dodjeljuje najboljim učenicima osnovnih škola godišnju nagradu Fondacije „Rastemo zajedno“. Tako je, nedavno dodijelila 10 nagrada u pojedinačnom iznosu od 500 eura. Budući da je za nagradu bilo 58 kandidata iz 163 crnogorske osnovne škole, nije bilo lako izabrati samo njih 10.

Selektiona sedmočlana komisija, kojom je predsedavao dr Goran Krežević, glavni i izvršni direktor Komercijalne banke AD Budva, dodjelila je nagrade sljedećim učenicima:

Multimedijalni projekat OŠ „Lovćenski partizanski odred”, Cetinje

UPOZNAJ SVOJ GRAD DA BI GA VIŠE VOLIO

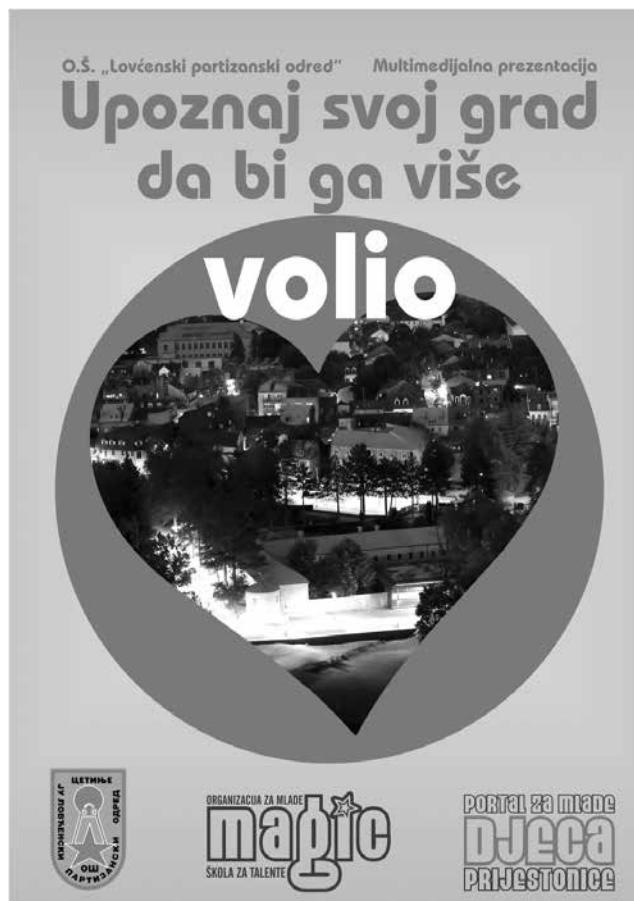
I ove, kao i prošle školske godine, cetinska OŠ „Lovćenski partizanski odred“ organizovala brojne aktivnosti kulturnog, zabavnog, edukativnog i sportskog karaktera. Dobra saradnja sa lokalnom zajednicom i obrazovnim institucijama

Cetinska OŠ „Lovćenski partizanski odred“, u saradnji sa Organizacionom za mlade „Magic škola za talente“ i Portalom za mlade „Đeca prijestonice“ organizovala je multimedijalnu prezentaciju pod nazivom „Upoznaj svoj grad da bi ga više volio“. Ovim projektom, koji je kod učenika i njihovih nastavnika izazvao veliku pažnju i odobravanje, obuhvaćeni su svi razredi škole. Usporedo sa ovim multimedijalnim projektom, Organizaciona za mlade „Magic- škola za talente“ je pokrenula malu školu plesa, kojom su obuhvaćeni svi učenici četvrtih i petih razreda, i iz čiji će redova biti formirana grupa od najamanje 6 parova, koje bi instruktur Šaša Vuković počeo pripremati za ozbiljnije javne nastupe.

Inače, od početka ove školske godine uspostavljena je saradnja sa Društvom fizioterapeuta Crne Gore, čiji su aktivisti organizovali radionice s ciljem da

upute mlade u mogućnosti očuvanja zdravlja, zatim sa MUP-om CG, OB Cetinje, u smislu edukacije najmladih u vezi sa saobraćajem, uključivanja mladih u rad lokalnih kulturnoumjetničkih društava. U sklopu aktivnosti iz oblasti kulture, Ambasade Republike Poljske u Crnoj Gori, organizovano je književno veče poznatog poljskog pjesnika i autora prve Antologije savremene crnogorske poezije na poljskom jeziku, Gžegoža Latušinskog. Ova škola aktivno saraduje sa lokalnom zajednicom, i sa državnim institucijama, iz oblasti obrazovanja i nauke.

Učenici škole su i na krosu povodom Dana Prijestonice, kao i na redovnom jesenjem krosu, pokazali da nijesu bez razloga šampioni Crne Gore u atletici za prošlu školsku godinu. Podsećanje radi, ovu laskavu titulu za prošlu

godinu osvojili su rukometnički ove škole.

U toku su pripreme za planiranu saradnju sa NVO „Jež“ iz Podgorice u vezi sa edukacijom učenika o štet-

nosti upotrebe narkotika (predavanja, filmske projekcije – stariji razredi).

Sreten Vujović

Pogranična škola „Branko Višnjić“, Krstac

USLOVI ZA SAVREMENU NASTAVU

- Njeni nekadašnji đaci koji su danas upješni poslodavci – najveći donatori; - Škola je više od decenije priključena na internet; - Dobra saradnja sa lokalnom zajednicom

OSMIJEH GOVORI SVE: Učenici zadovoljni atmosferom i druženjem

Kameno zdanje školske zgrade rađeno 1956. godine, uz djelimična renoviranja, i danas odolijeva zubu vremena, ekonomskoj krizi i svim nevoljama raseljavanja.

Kako reče direktorica Goranović, škola najviše živi od dobroćinstva dobrih ljudi, njenih nekadašnjih đaka, a koje ne bi valjalo ne pomenuti: poznati pjesnik Dušan Govedarica, priložio je preko trista pedeset knjiga (lekture i beletristike), među kojima i svoje, pa škola sada ima biblioteku od 7.650 knjiga. Tome je pri pomogla i Nađa Durković, savjetnica u Zavodu za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica, sa kompletom lektire za novi obrazovni program i pri ručnicima za nastavnike, kao i Batko Goranović iz Industrije mesa „Goranović“, sa dva kompleta lektire za IX razred po novom obrazovnom programu, te organizatori Sajma knjiga Podgorica, Dnevne novice „Vijesti“...

Renovirani prostrani hol i nove kabine i stepenište ko-

je liči na galeriju, kao i hodnici ukrašeni su stilizovanim crtežima, vinjetama i raznim aplikacijama, kao i fotografijama Sladane Goranović, lučunošću i ove godine odlične gimnazialke.

Ne zaboravlja svoju školu

Direktorica škole ističe značaj donacija Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore – 2.500 eura, uz čiju pomoć je renoviran veći dio škole.

Batko Goranović polovinu cijene utrošenog goriva za kombi prevoz nastavnika i učenika pokriva iz svojih fondova. Za svaku Novu godinu on razveseli učenike novogodišnjim paketićima i paketima suhomesnatih proizvoda, a ne zaboravlja ni vrijedni nastavnički kolektiv. On je tradicionalni darodavac za popunu budžeta neophodnog za nabavku raznih tekućih potrepština za obilježavanja dana škole, izlete, ekskurzije, posete sajmovima knjiga i muzejima. Nedavno su učenici starijih razreda

bili u poseti fabriči „Goranović“. Imali su šta da vide i nauče. Toplo su ugošćeni, srdačno ispraćeni darovima – novim đačkim torbama, punim školskog pribora i materijala, kao i paketima suhomesnatih proizvoda, čak i za one učenike koji tada nijesu posetili fabriku.

Gradonačelnik Nikšića obezbijedio je asfaltnu smještu za neutralizaciju grubog makadama širokog školskog dvorišta i prilaznog puta.

Škola ne bi bila tako vesela ni blistavo sijala da nije Veselina Kankaraš i firme „Vikin com“. On godinama izdvaja sredstva za krećenje, farbanje i lakiranje namještaja, a o njegovom trošku postavljene su keramičke zidne pločice u dugim i prostranim školskim hodnicima. Ljubo Kankaraš, vlasnik restorana „Tradicija“, obezbeđuje bogate obroke za sve školske izlete.

Internet – veza sa svijetom

Ministarstvo prosvjete uplatilo je sredstva za zamjenu stare dotrajale stolarije novom PVC, dok su u svim učionicama zasijale nove peći. Škola u zabačenom i zapuštenom kraju, punom nevolja i sa kišom i bez kiše, kao i snijegom i jakom mečavom, zbog čega bude često odsjećena od svijeta, povezana je sa internetsom, više od decenije, dobivši računar na kome uspiješno radi Milorad Čvorović, obučavajući i kolege i učenike. Škola „Branko Višnjić“ na Krcsu ima savremene uslove za nastavu, pa je šteta što nema više đaka.

Bl. Koprivica

OŠ „Ivo Visin“, Kotor

SA OKIĆENIM UČIONICAMA U NOVU GODINU

Učenici kotorske OŠ „Ivo Visin“ na najlepši način su označili istovremeno kraj prvog polugodišta i odlazak stare godine. Povodom Novogodišnjih praznika, učenici su uz pomoć na-

stavnice Olje Šubert ukrasili i okitili učionice, a u holu postavili i okitili jelku u Đeda Mraza kojeg su sami napravili.

Aleksandar Vulić, direktor

U OŠ „Radomir Mitrović“ u okviru akcije „Petarda“ beranskog Centra bezbjednosti održano predavanje o pirotehničkim sredstvima

NA PITANJA UČENIKA ODGOVARALI POLICAJCI

23

Prosveštene rad

FEB.
2014

BROJ
22

Povodom akcije „Petarda“, koju su organizovali prednici beranskog Centra bezbjednosti, učenici beranske OŠ „Radomir Mitrović“ kroz predavanje detaljnije su informisani o opasnostima korišćenja pirotehničkih sredstava. Predavanje o posljedicama ovih, naizgled

S. B.

bezazlenih, naprava održao je pomoćnik komandira Centra bezbjednosti Dalibor Delević, dok su na pitanja učenika odgovarali policajci koji, inače, svakodnevno bri nu o bezbjednosti učenika u ovoj školi.

OŠ „Jagoš Kontić“, Straševina, Nikšić

REZULTATI POTVRĐUJU USPJEŠNU NASTAVU

- Broj učenika se vremenom smanjuje
- Zapoženi rezultati na mnogim takmičenjima
- Škola među prvima uvela inkluzivno obrazovanje

Škola u Straševini, jednom od gradskih naselja u Nikšiću, baštini svoju prosvjetarsku misiju od 1928. godine. Započela je rad u privatnoj kući Radojičića, a u namjenski pogodnjem zgradu uselila se tek 1981. godine. Višedeseciški školska zgrada djeluje veselo i nasmijano, kao i vrijedno nastavničko osoblje, a i njihov direktor Obren Papović. Kad su u pitanju škola i đaci, Papovićeva deviza je zapravo ona poznata misao poznatog Duška Radovića: „Moramo se potruditi da nam škole ne ostare, da nam se prije vremena ne umore i da ne ostare prosvjetni radnici, da nam đeca dolaze u školu svoje, a ne naše mlađosti...“ Višedeseciški direktor tu krialicu ostvaruje i u školskoj praksi. Kruna njegovog uspjeha su učenici (preko pet hiljada) koji su sa ocjenom primjerenog vladanja završili školsko vanje u OŠ „Jagoš Kontić“,

ničkih i sportskih sekcija, najaktivniji je izviđački odred, ponos i dragulj škole. Kontinuitet i stabilnost u postizanju uspjeha potvrđuju i rezultati na regionalnim takmičenjima u znanju učenika koji obaruju rekorde od četvrtog do petog mesta regionalnog posljednjih nekoliko godina.

Škola, koja se ima čime povaljati u mnogim oblastima, među prvima je uvela program inkluzivnog obrazovanja (2000. godine), kao i projekat „Mir i tolerancija“, za koji su učenici veoma zainteresovani. Škola od 2001. godine prednjači i u školovanju romske dece.

Škola planira da u nadnevnim godinama, prema projektu Ministarstva prosvjete o energetskoj efikasnosti, zamjeni spoljnju stolariju, postavi novu fasadu i centralno grijanje.

Bl. Koprivica

ŠAHOVSKE VERTIKALE

Šah i mladi – Svjetsko prvenstvo za kadete u UAE

USPJEŠAN NASTUP
CRNOGORSKIH PREDSTAVNIKA

Malobrojna crnogorska ekspedicija uspješno je nastupila na Kadetskom prvenstvu svijeta, održanom krajem prošle godine u gradu Al-Ain, u Ujedinjenim arapskim emiratima.

Najbolji plasman ostvario je mladi barski šahista, intermajstor Luka Drašković. Drašković je, u uzrastu do 18 godina, u konačnom plasmanu zauzeo 23. mjesto, zabilježivši šest pobjeda, jedan remi i četiri poraza – ukupno 6,5 poena.

Isti rezultatski saldo ostvarila je talentovana Nikšićanka Tijana Blagojević, u kategoriji do 16 godina (šahistkinje).

Blagojević je u konačnom plasmanu zauzela 24. mjesto.

Božidar Kisić koji je takođe nastupao u grupi do 18 godina osvojio je 5 poena, koliko i Lazar Lekić koji se takmičio u grupi do 16 godina. Andrej Šuković, najmladji član crnogorske ekspedicije, takmičio se u grupi do 14 godina i saku-pio je 3,5 poena.

Uspješan nastup naših šahovskih nadi tako je još jednom potvrdio da crnogorski šah ima dobru per-

Tijana Blagojević

Luka Drašković

spektivu, a Božidar Ivanić, Božidar Ivanić, Nebojša Nikčević, Niko- la Đukić, Blažo Kalezić do-

stojne nasljednike.

24

Škola šaha (5)

Prosjetni rad

KRALJ U CENTRU

Ta osnovni šahovski aksiom – sigurnost sopstvenog kralja – zaboravio je mađarski intermajstor Deli i bio surovo kažnjjen. Na nemoćnog crnog monarha obrušile su se teške figure bijelog i prinudile vodju crnih figura na kapitulaciju već u 19. potezu. Za utjehu, Deliju može poslužiti činjenica da je za protivnika imao... Roberta Fišera.

Fišer-Deli
Sicilijanska odbrana
Kruševac, 1967.
Komentari: A.Rojzman

1. e4 c5 2. Sf3 d6 3. d4 cd4 4. Sxd4 Sf6 5. Sc3 Sc6 Lc4 6. Lc4 e6 7. Lb3 a6 8. f4?!

Energičan nastavak

8.... Da5?!

Pokušaj da se iskoristi izvjesna nestabilnost centra ne donosi uspjeh. Bolje je bilo 8... Le7.

9. 0-0 Sxd4 10. Dxd4 d5

Razmjena dama sa 10... Dc5 11. Dxc5 dc5 12. a4 ide u korist bijelog. Crni prijeti sada 11... Lc5. S druge strane, nesiguran položaj crnog kralja u centru omogućava bijelom da povede napad. Bolje je bilo 11... Le7.

11. Le3 Sxe4 12. Sxe4 de4 13. f5! Db4.

Pokušaj da se izmjenom dama olakša položaj. Gubilo je i 13... ef5 zbog 14. La4+! b5 15. Dd5! Tb8 16. De5+ i borba je okončana.

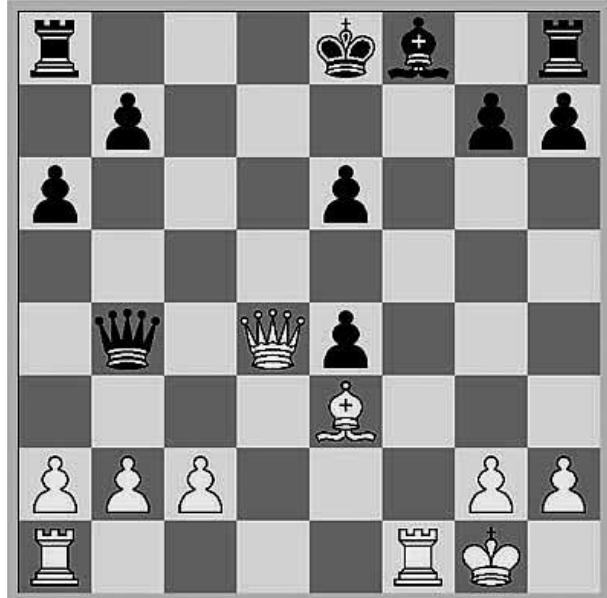
14. fe6 Lxe6 15. Lxe6 fe6.

DIJAGRAM

16. Txf8+!! Dxf8 17. Da4+!

Odlučujući udar. Na 17... b5 lako dobija, 18. Dxe4, a na 17... Kd8, 18. Td1+Kc8, 19. Dd7+Kb8, 20. Lb6.

Crni predaje.

ŠAHOVSKE ZANIMLJIVOSTI

Jedna od zemalja gdje je šah neobično popularan je ostrvska država Island. Ka-

da je Fridrik Olafson davne 1958. godine osvojio titulu velemajstora, postao je i na-

cionalni heroj zemlje. U čast Olafsona, bila je i iskovana specijalna srebrna medalja.

Priredio: Nebojša Knežević

U OŠ „Njegoš“ sa Cetinja održano takmičenje iz hemije

DRUŽENJE KROZ UČENJE

Sa takmičenja

U organizaciji OŠ „Njegoš“ sa Cetinja održano je takmičenje u znanju iz hemije, na kojem su u prvom krugu učestvovali učenici osnovnih škola: „LPO“ Cetinje, „Boro Vukmirović“, Rijeka Crnojevića, „Dašo Pavičić“ Herceg Novi, „Ilija Kišić“ i „Orijenski Bataljon“ Bijela.

Ideja „druženja kroz učenje“, pokrenuta prošle godine, pokazala se kao veoma uspješna za intenziviranje međuškolske saradnje. Pre-

ma riječima direktora škole domaćina Novke Milošević, i OŠ „Dašo Pavičić“ iz Herceg Novog Nikole Stojanovića, aktivnost je apsolutno ispunila očekivanja i još jednom na pravi način afirmisala ideju učenja kroz druženje.

Pobjednici ovog kruga su učenici osnovnih škola „Dašo Pavičić“ i „Orijenski Bataljon“. Za ove ekipe biće na proljeće organizovan finalni duel.

Tvorci „Hemoteke“ – na-stavnice škola „Njegoš“ i

„Dašo Pavičić“ Mirjana Ma-lišić i Elizabeta Stupar kazale su da se, zbog interesovanja većeg broja škola, ovogodišnji kviz realizuje u nekoliko koraka. One su, takođe, izrazile zadovoljstvo zbog interesovanja koje pokazuju učenici prema ovom nastavnom predmetu, kao i njihovog znanja prikazanog kroz program kviza.

Lj. V.

Predstavnici CDPR-a posetili Đečiji vrtić „Teo“ u Baru

BOŽIĆNE ČESTITKE

Predstavnici Crnogorskog društva za borbu protiv raka (CDPR), povo-dom katoličkog i pravoslavnog božića, obišli su Đečiji vrtić „Teo“ u Starom Baru, koji vode časne sestre Sv. križa.

Aktivisti CDPR-a uručili su deci i časnim sestrama, na čelu sa glavnom se-strom Irenom, koje o njima brinu sa puno pažnje, komplet CD-a sa do sada održanih muzičkih Festivala „Naša radost“ u Podgorici i slatke proizvode koje đeca najviše vole. Mala, ali slatka donacija, primljena je sa velikim zadovoljstvom i zahvalnošću, kako od malenih, tako i od zaposlenih sestara. Koliko su đeca zadovoljna pošetom, najbolje se viđelo iz njihovih srećnih očiju i pogleda. U vrtiću koji je bogato ukrašen i okrenut za ove blage dane, borave đeca raznih nacionalnosti koja su za tu priliku, u znak zahvalnosti, otpjevala božićnu i novogodišnju pri-godnu pjesmu.

Š. B.

ZAHVALNI NA POKLONIMA: Đeca iz vrtića „Teo“

Donacija dobrotvorne ustanove „Sveci posljednjih dana“ OŠ „Ilija Kišić“ u Herceg Novom

MODERNA
NASTAVNO-EDUKATIVNA
SREDSTVA

Hercegovačka OŠ „Ilija Kišić“ unaprijedila je nastavni proces modernim didaktičkim pomagalima. Ri-ječ je o donaciji dobrotvor-ne ustanove „Sveci posljednjih dana“, koja je uručena školi, a čine je po dva LCD

televizora, računara, DVD-a, dva para slušalica, te drvene kocke raznih oblika i ve-ličina.

U upravi škole napomi-nju da će ova nastavno-edukativna sredstva biti od ve-like koristi u radu sa nekoli-

ko đeću sa autističnim smet-najama. Kolektiv je zahvalio na gestu i poručio da će predstavnici te dobrotvor-ne ustanove uvijek biti njeni dragi gosti.

Š. B.

OŠ „Milija Nikčević”, Nikšić

„Zar život ne bi bio dosadan da smo svi isti“ – jedan od 44 projekta koji je prihvaćen na konkursu Akademije za centralno-evropske škole

„JA I DRUGI – RAZLIČITOSTI U SEBI I OKO SEBE“

OŠ „Milija Nikčević“ jedina osnovna škola iz Crne Gore koja realizuje ove aktivnosti

Učesnici projekta sa direktoricom Slavicom Perošević

Projekat „Zar život ne bi bio dosadan da smo svi isti“ jedan je od 44 projekata koji je prihvaćen na ovogodišnjem konkursu ACES-a (Akademija za centralno evropske škole), pod nazivom „Ja i drugi – različitosti u sebi i oko sebe“. Napominjemo da je u OŠ „Milija Nikčević“ jedina osnovna škola iz Crne Gore koja realizuje ove aktivnosti. U okviru projekta održane su dvije obrazovne posete, de su učenici imali mogućnost da istražuju temu različitosti kroz razne metode.

Na početnoj konferenciji ACES-a, održanoj u București septembra prošle godine, predstavnice škole, učenica Maša Čolaković i nastavnica Dragana Radoman, upoznale su se sa predstavnicama škole iz Tabora, Češke. Konferencija je bila prvi korak ka detaljnijem planiranju i dogovaranju aktivnosti.

Različitosti koje nas okružuju

Učenici i nastavnici OŠ „Milija Nikčević“ iz Nikšića posetili su krajem prošle godine partnersku školu „Bernarda Bolzana“ u Taboru. Ta škola organizovala je mnogobrojne aktivnosti: radionice u školi, posetu Omladinskom centru u Taboru, izlet u Prag, obilazak Praga, posetu Galeriji moderne umjetnosti, obi-

lazak muzeja, kao i „podzemnog grada“ Tabora. U okviru radionica, učenici su imali priliku da istraže razlike među školama, državama, kao i kulturne i socijalne različitosti koje nas okružuju.

Bili su smješteni u porodicama svojih vršnjaka iz Češke. OŠ „Milija Nikčević“ je dva mjeseca kasnije ugostila učenike i nastavnike partnerske škole iz Tabora.

„Prvog dana obišli smo školu, istraživali interesovanja i životne navike članova grupe, razgovarali o različitosima koje nas okružuju u društvu, i koliko im posvećujemo pažnju. Radionice su tog dana posetili gradonačelnik Nikšića Vojislav Grbović, potpredsednik

ZAJEDNIČKE AKTIVNOSTI

ACES je inicijativa ERSTE fondacije, koju realizuje organizacija Interkulturelles Zentrum, u saradnji sa organizacijom Včeli dom. Ova inicijativa je, takođe, podržana i od strane ministarstava zaduženih za obrazovanje, u svim zemljama učesnicama. Inicijatori ovog programa, ali i oni koji mu pružaju podršku, vjeruju da je obrazovanje vrlo važno u procesu evropskih integracija, kao i promociji evropskog državljanstva. Škole, kroz programe međunarodne saradnje, igraju važnu ulogu u razvoju prekogranične saradnje i kreiranju zajedničkih aktivnosti na regionalnom i evropskom nivou. Ovaj program ima za cilj da podrži uspostavljanje centralno-evropske mreže škola, sa idejom stvaranja održivog dijaloga i saradnje među mladima.

OŠ „Vojin Popović“ u Drezgi kod Podgorice proslavila 52. rođendan

UČENIKA SVE MANJE

U upravi naglašavaju da je prolaznost učenika stoprocentna, srednja ocjena zavidna, a vladanje učenika primjerno. Škola ostvaruje uspješnu saradnju sa prigradskim školama na Bioču, Lijevoj Rijeci, te Barutani

Osnovna škola „Vojin Popović“ u Drezgi, nadomak Podgorice, nedavno je proslavila svoj 52. rođendan. Tim povodom učenici ove vaspitno-obrazovne ustanove izveli su prigodan program. Obraćajući se prisutnima, Momčilo Radulović, direktor, podsetio je na istoriju ove ustanove i naglasio da škola danas broji svega 30 učenika, te da njihov broj, nažalost, u posljednjih sedam godina bilježi trend opadanja. Prema njegovim riječima, u matičnoj školi nastavu pohađa 26 daka, dok su u područnom odjeljenju u Stanjeviću Rupi svega četiri učenika. U sklopu programa položen je vijenac na spomenik borcu Vojinu Popoviću, dok je predstavnik boraca i antifašista

sta Podgorice Milutin Ljumovic

školi poklonio dvije knjige. „Nekada je u Stanjevića Rupi bilo čak 14 učenika. Nažalost, ove godine, nemamo najdno dijete koje će na jesen krenuti u prvi razred, pa će po svemu sudeći sljedeća školska godina biti bez prvaka. Školu „Vojin Popović“ pohađaju deca iz nekoliko piperskih selja, jer su zbog socijalno-ekonomskih migracija zatvorena područna odjeljenja u Seocima, Kopilju, Crncima, Lopatama i Đurkovićima. Šest učenika živi tri kilometra od škole, njih 11 oko 4,5 kilometra, a jedan učenik živi u Čeliji Piperskoj koja je udaljena čak 13 kilometara od škole. Srećom, Ministarstvo prosvjete obezbijedilo je kombi za prevoz ovih

nik Dragan Perović, kao i predsednik Savjeta roditelja Radojica Poleksić. U okviru posete obišli smo Nikšić, muzej, kao i kulturno-istorijske znamenitosti Crne Gore. U okviru jednodnevног izleta, upriličena je poseta Cetinju, Budvi i Kotoru“, ističe koordinatorica projekta Dragana Radoman.

Jedna od veoma značajnih aktivnosti bila je i poseta Skupštini Crne Gore, u okviru Demokratske radionice. Generalni sekretar Skupštine Damir Davidović podržao je organizaciju radionice na engleskom jeziku za nikšićke učenike i njihove goste iz Češke, na temu Evropska unija.

Kako proširiti mrežu prijateljstva

Učenici su istraživali na koji način poznavanje višestrukih inteligencija može doprinijeti većoj uspešnosti i razvoju ličnih afiniteta. Radionicu su posetili i predstavnici Opštine (Sekretarijat za kulturu, sport, mlade i socijalno staranje, Odjeljenje za socijalnu, dečju i zdravstvenu zaštitu, Odjeljenje za obrazovanje, Kanclerija za mlade).

Jedna od radionica je bila posvećena i nejednakim mogućnostima i resursima, na socijalnim razlikama i ljudskim pravima. U slobodnom vremenu vježbali su i snimili ACES ples. Razgovarano je i o načinu kako da se održi i proširi mreža prijateljstva između ove dvije škole i nastavi međunarodna saradnja.

„Učenici iz Češke su takođe bili smješteni u porodicama svojih vršnjaka iz naše škole, što je umnogome doprinijelo još tješnjoj saradnji, razmjeni iskustava i aktivnom učešću u projektu. Važno je reći i to da su roditelji podržali projekat i pružili gospodarstvo gostima iz Češke,“ ne bez ponosa saopštava nastavnica Dragana Radoman.

25

Prosveštene rad

FEB.

2014

BROJ

22

Blagota Koprivica

OŠ „Mileva Lajović-Lalatović“ – Nikšić

FORMIRANJE MREŽE INKLUIZIVNIH ŠKOLA

– Škola velikih dometa i reputacije, na čelu sa direktorom Željkom Drinčićem, u dobro opremljene kabinete i učionice prima 1.108 marljivih učenika, dosta dobrih sportista, lučonoša i malih umjetnika sa brojnim priznanjima, diplomama, peharima i zahvalnicama

– Zajedno sa još šest škola iz Crne Gore realizuje projekt o podršci inkluzivnom obrazovanju

Osnovnoj školi „Mileva Lajović-Lalatović“ u MZ „Trebeša“ od 17. septembra školske 2002/2003. godine pripojeno je područno odjeljenje u Rubežima.

Ime poznatog revolucionara nikšićkog kraja – Mileve Lajović-Lalatović škola je dobila 1959. godine.

Privredni i društveni razvitak Crne Gore 60-ih i 70-ih godina prošlog vijeka omogućio je i veća ulaganja u obrazovanje, pa škola djeluje u mnogo povoljnijim uslovima. Od 1981. godine radi u novoj modernoj i funkcionalnoj školskoj zgradbi.

Brojna priznanja, diplome

Škola velikih dometa i reputacije, na čelu sa direktorom Željkom Drinčićem, u dobro opremljene kabinete i učionice prima 1.108 marljivih učenika, dosta do-

brih sportista, lučonoša i malih umjetnika sa brojnim priznanjima, diplomama, peharima i zahvalnicama.

Tu je i osamdeset vrijednih i iskusnih radnika: pravosvetar i tehničkog osoblja koji jednom dušom dišu, pa nije čudo što su veliki uspjesi neizostavni i prepoznatljivi široj javnosti.

Ova dobro organizovana prosvojno-pedagoška ustanova prepoznata je kao stjecište znanja i rassadnik sportskih talenata, zbog čega je u proteklom periodu dobila mnoga priznanja, od kojih izdvajamo veliku nagradu „Oktoih“, te opštinsku nagradu „18. septembar“ grada Nikšića, kao i druga brojna priznanja iz oblasti sportskih dostignuća.

Poštovanje i njegovanje različitosti

Škola „Mileva Lajović-Lalatović“ ima izvanred-

nu saradnju sa Filozofskim fakultetom u Nikšiću, otuda i čini dio vježbaonice za praktičnu nastavu studenata sa raznih odsjeka. Pored te visokoškolske ustanove, škola njeguje saradnju i sa drugim subjektima lokalne zajednice. Nedavno je na konkursu, zajedno sa još šest škola iz Crne Gore, odabrana za realizaciju projekta čiji je cilj formiranje mreže inkluzivnih škola (Inclusive School Net). To je zajednički projekt Evropske komisije i Savjeta Europe, regionalnog je tipa i sačinjava ga 48 škola iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova, Makedonije i Albanije. Cilj projekta „Regionalna podrška inkluzivnom obrazovanju“ jeste da se poboljša socijalna inkluzija i socijalna kohezija u regionu putem promovisanja inkluzivnog obrazovanja i obuke.

B. Koprivica

Š. B.

Savez Udruženja boraca NOR-a i antifašista Crne Gore obilježio u Gimnaziji „Slobodan Škerović“ Međunarodni dan šećanja na žrtve holokausta

DA SE NIKAD VIŠE NE PONOVI

Predsednik Jevrejske zajednice u Crnoj Gori Jaša Alfandari: Naša dužnost je da prenesemo znanje o najvećem zločinu u istoriji čovječanstva

Potpredsednik Saveza udruženja boraca NOR-a Ljubomir Sekulić: Zločin je izvršen nad jednim civilizovanim narodom koji je, svuda će se nalazio, učestvovao u procesu civilizacije, koji je prožimao svoju kulturu sa drugim kulturama naroda i svuda činio dobro

Direktor Gimnazije Radiša Šćekić: Ovo je primjer kako treba saradivati i prenosići tradiciju sa poštovanjem na stradale žrtve, ali ne samo u antifašizmu već u svakom ratu, vođenom na ovim prostorima

Povodom Međunarodnog dana šećanja na žrtve holokausta, Savez Udruženja boraca NOR-a i antifašista Crne Gore, u saradnji sa Jevrejskom zajednicom Crne Gore, održao je u Gimnaziji „Slobodan Škerović“ u Podgorici javni čas o stradanjima Jevreja i drugih naroda u Drugom svjetskom ratu, sa porukom „da se nikad više ne ponovi“.

Predsednik Jevrejske zajednice Jaša Alfandari kazao je da je, nažalost, svake godine sve manje svjedoka holokausta, te da je naša dužnost da prenesemo znanje o najvećem zločinu u istoriji čovječanstva. „U Crnoj Gori ne postoji nijedan spomenik jevrejskom narodu ali, uprkos tome Crna Gora razvija dobre odnose sa Izraelom“, rekao je Alfandari.

Crna Gora se suprotstavila sili

„Danas je dan kada u Evropi i svijetu traju šeća-

POŠTOVANJE PREMA ŽRTVAMA NAJVEĆEG ZLOČINA: Sa javnog časa u Gimnaziji

nja na žrtve holokausta, na Jevreje žrtve Drugog svjetskog rata. Zločin je izvršen nad jednim civilizovanim narodom koji je, svuda će se nalazio, učestvovao u pro-

cesu civilizacije, koji je prožimao svoju kulturu sa drugim kulturama naroda, i svuda či-

nio dobro“, istakao je potpredsednik Saveza udruženja boraca NOR-a Ljubomir Sekulić.

On je ukazao da je to bila strategija fašizma koji je htio da stavi čitavu Evropu pod svoju čizmu i, istovremeno, da se oslobodi svih drugih koji se sa njima ne slažu.

„Kada su svi bili u strahu od rata, tada se Crna Gora suprotstavila sili, rizikujući da se tim činom nađe u položaju u kakvom su bili Jevreji. U tom ratnom pohodu, u tim partizanskim jedinicama nalazili su se pripadnici jevrejskog naroda koji su postizali uspehe“, naglasio je Sekulić.

Budućnost mladih u Crnoj Gori je u svijetu bez rata

Ukazavši da je ovaj susret prilika da se izrazi poštovanje prema žrtvama holokausta, direktor Gimnazije „Slobodan Škerović“ Radiša Šćekić je istakao je da je budućnost

mladih u Crnoj Gori u svijetu bez rata.

„Naša škola nosi ime istaknutog revolucionara Slobodana Škerovića, što nas obavezuje da na mlade prenosimo tradiciju poštovanja revolucije i borbe protiv antifašizma. Ovo je primjer kako treba saradivati i prenosići tradiciju sa poštovanjem na stradale žrtve, ali ne samo u antifašizmu, već u svakom ratu, vođenom na ovim prostorima. Nastavljamo saradnju sa Savezom udruženja boraca NOR-a i antifašista Crne Gore i ubuduće“, poručio je direktor Gimnazije.

Profesorka istorije Vesna Kovačević osvrnula se na istoriju stradanja Jevreja tokom Drugog svjetskog rata.

Učenici gimnazije Milena Jovičević i Stevan Bojević čitali su dnevničke zapise žrtava holokausta iz nacističkih logora.

Lj. V.

Na Cetinju uz vojne počasti sahranjen narodni heroj i penzionisani general JNA Jovo Kapičić

Prosjetni rad

FEB.
2014
BROJ
22

26 HEROJ U GRADU HEROJA

– Kapičić trajni primjer sadašnjim i budućim generacijama da samo borba za ideale i vrijednosti crnogorske tradicije i NOB-a, našem i njihovom životu daju puni smisao, kazao dr Ljubomir Sekulić, potpredsednik SUBNOR-a i antifašista Crne Gore

– Njegov život je govor istorije jedne generacije koju Crna Gora neće nikad zaboraviti. Neće ni moći, jer sve dok je bude, a biće je vječno, on i njegovi biće svjetionici žrtve, hrabrosti, odvažnosti, de su mač i knjiga, srce i um, branići i odbranili Crnu Goru do današnjih dana, da bi bila dom naših sinova i dece i njihove dece za sva vremena, istakao gradonačelnik Cetinja Aleksandar Bogdanović na komemorativnoj sednici

NEUSTRAŠIVI BORAC I JUNAK: Sa sahrane Jova Kapičića

Narodni heroj i penzionisani general Jugoslavenske narodne armije Jovo Kapičić sahranjen je uz vojne počasti na cetinjskom Novom groblju. Sahrani su prisustvovali premijer Milo Đukanović, predsednik Skupštine Ranko Krivokapić, ministar kulture Branimir Mićunović, gradonačelnici Cetinja i Danilovgrada Aleksandar Bogdanović i Branimir Đuranić, predstavnici SUBNOR-a i brojni drugi politički, kulturni i javni radnici.

„U zemlji i narodu u kojem je, kako je govorio Sveti Petar Cetinski, dosta živio svako ko je umro kao slobod-

dan čovjek, Jovo je imao dug i častan život. Neustrašivi borac, junak po svemu nalik i ravan onima o čijem herojstvu, čestitosti i pravdoljubivosti i ljudskosti je neprestano slušao. Jovo je u svom vremenu izrastao u jednog od njih“, kazao je opraštajući se od Kapičića, u ime SUBNOR-a i antifašista Crne Gore, potpredsednik ove organizacije dr Ljubomir Sekulić.

On je istakao da je Kapičić trajni primjer sadašnjim i budućim generacijama da samo borba za ideale i vrijednosti crnogorske tradicije i NOB-a, našem i njihovom životu daju puni smisao.

„Jovo Kapičić ostaje heroj u gradu heroja i gradu heroju da zajedno, kao ona Njegoševa luča sa Lovćenom, svjetle vječno nad Crnom Gorom, obasjavajući i njih, i njen i naš put kroz vrijeme i budućnost“, poručio je Sekulić.

U ime porodice prisutnima se zahvalio Jovov sin Dragana Kapičić, kazavši da je njegova posljednja želja bila da „ode kući u Crnu Goru“.

Na Cetinju je održana i komemorativna sednica povodom smrti Kapičića, na kojoj je govorio gradonačelnik pristojnice Aleksandar Bogdanović.

„U slučaju našeg Jova Kapičića, trag koji je za sobom ostavio tokom života, zauvijek će ostati neizbrisiv. Na taj način, njegov će lik ostati besmrtn, a sećanje na njegovu privrženost ideji slobode, revolucije, a prije svega, na njegovu ljubav prema Crnoj Gori, ostaće trajno“, rekao je Bogdanović.

On je istakao kako životni vijek Jova Kapičića simbolizuje neprestanu borbu i nesalomivo duh.

Savez udruženja boraca NOR-a i antifašista Crne Gore uručio je prigodne nagrade jednom broju svojih članova i aktivista za posebne rezultate postignute u izvršavanju programskih obaveza i zadatka.

Nagrađeni su:

Senka Kljkovac, član Komisije za boracko-invalidsku zaštitu; Jadranka Selhanović, član Komisije za čuvanje spomenika kulture i njegovanje crnogorske slobodarske tradicije; Slobodanka Đurišić, sekretar SUBNOR-a Bar; Čedo Marović, član Komisije za organizaciona pitanja; Milić Vidaković, predsednik SUBNOR-a Mojkovac; Slobodan Simović, predsednik Komisije za čuvanje spomenika kulture i njegovanje crnogorske slobodarske tradicije.

Povelju za posebne za-

sluge u razvoju i unapređenju antifašizma u Crnoj Gori primio je, u ime Redakcije „Prosvjetnog rada“, dr Goran Sekulović, odgovorni urednik ovog lista.

Nagrade i priznanja uručio je Andrija Nikolić, predsednik SUBNORA. On je tom prilikom istakao da će ideja antifašizma živjeti vječno i da tome poseban doprinos daju, ne samo rijetki borci, već i mladi antifašisti, među kojima su u ovoj godini poseban doprinos dali nagrađeni članovi ove organizacije.

Lj. V.

„Njegov život je govor istorije jedne generacije koju Crna Gora neće nikad zaboraviti. Neće ni moći, jer sve dok je bude, a biće je vječno, on i njegovi biće svjetionici žrtve, hrabrosti, odvažnosti, de su mač i knjiga, srce i um, branići i odbranili Crnu Goru do današnjih dana, da bi bila dom naših sinova i dece i njihove dece za sva vremena. Jovo nikada nije ostario, njegova misao uvijek je bila svježa i mla-

da, baš kao što je volio mlađe, jer je gledao u mladost budućnosti, ne dopuštajući da starost prošlosti upravlja njegovim životnim koracima“, naglasio je Bogdanović.

Komemoraciji su prisustvovali predsednik Filip Vučanović, gradonačelnik Podgorice Miomir Mugoša, kao i predstavnici brojnih institucija i organizacija i građani.

Lj. V.

Savez udruženja boraca NOR-a i antifašista Crne Gore nagradio aktiviste

PRIZNANJE ZA POSEBNE REZULTATE

Nagrađeni sa rukovodstvom SUBNOR-a

Lj. V.

Obilježen jubilej Pedagoške akademije i Filozofskog fakulteta u Nikšiću

NAUČNO JEZGRO CRNE GORE

- Svi parametri upućuju da je ova institucija uspješno odgovorila krupnom zadatku školovanja 50 generacija, sa blizu 29.000 studenata, od kojih je nešto više od 11.000 steklo višu ili visoku spremu, istakao je dekan Fakulteta prof. dr Blagoje Cerović

- Mi Nikšićani izuzetno smo ponosni što Filozofski fakultet ostvaruje svoju misiju u našem gradu, kazao je predsednik Opštine Nikšić Veselin Grbović

Svečanosti prisustvovali brojni činovnici iz političkog, obrazovnog, privrednog i kulturnog života države i grada

Svečanom akademijom na Sceni 213, u Nikšiću je obilježeno 50 godina rada Pedagoške akademije i Filozofskog fakulteta, u prisustvu brojnih predstavnika političkog, obrazovnog, privrednog i kulturnog života države i grada.

Dekan Fakulteta prof. dr Blagoje Cerović podstavio je da je Pedagoška akademija počela da radi 1963. godine sa deset nastavno-naučnih grupa, na kojima

su se obrazovali nastavnici, praktično, za sve predmete osnovne škole, a sada je na Filozofskom fakultetu 15 studijskih programa. Vi-

še od 2.500 studenata na osnovnim i više od 300 na magisterskim i doktorskim studijama slušaju predavanja iz blizu 700 različitih

disciplina. „Intenzivni razvoj bio bi nezamisliv bez stalne brige za obezbjeđivanje nastavno-naučnog kadra, o čemu svjedoče

ČESTITKA PREMIJERA ĐUKANOVIĆA

„Vaš praznik je praznik visokog školstva u Crnoj Gori, kao i grada Nikšića. I u procesu obnove i afirmacije naše savremene države istaknuti pojedinci dali su poseban doprinos njenom demokratskom preobražaju. Vjerujem da će studenti i profesori vašeg fakulteta sve više na pravi način, prepoznavati svoju ulogu u izgradnji moderne Crne Gore”, navodi se, uz ostalo, u čestitki premijera Mila Đukanovića.

Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović primio novoimenovanog ambasadora Republike Austrije

IZUZETNO RAZVIJENA SARADNJA SA UNIVERZITETIMA IZ AUSTRIJE

ZADOVOLJSTVO OSTVARENIM REZULTATIMA: Sa sastanka

Ministar prosvjete Slavoljub Stijepović primio je novoimenovanog ambasadora Republike Austrije u Crnoj Gori Johana Frohlicha.

Sagovornici su dosadašnju saradnju ocijenili kao veoma uspješnu. Ministar Stijepović je izrazio zadovoljstvo rezultatima ostvarenim u okviru projekata koji su realizovani uz austrijsku podršku i iskazao zainteresovanost za unapređenje odnosa Crne Gore i Austrije u oblasti obrazovanja.

Austrijska vlada podržava reformu obrazovnog sistema u posljednjih deset godina posredstvom kancelarije Kultur-kontakta u Podgorici. Do sada su u potpunosti realizovana dva projekta – ECO NET i TOUR REG, koji su za cilj imali razvoj stručnog obrazovanja u oblastima ekonomije i tu-

zma. Projekat Podrška inkluziji u stručnom obrazovanju još uvijek traje.

Konstatovano je da je saradnja crnogorskih ustanova visokog obrazovanja sa univerzitetima iz Austrije izuzetno razvijena. Najbolji primjer za to je dugogodišnja saradnja koju Crna Gora ostvaruje sa Univerzitetom iz Graca, koji je prepoznat kao pouzdan partner, posebno u okviru Erasmus Mundus projekta.

Planirano je da se po završetku procesa formiranja nove Vlade Republike Austrije nastave pripremne aktivnosti za potpisivanje Sporazuma o saradnji u oblasti obrazovanja, kojim će se precizirati konkretna saradnja u narednom periodu, stoji u saopštenju Ministarstva prosvjete.

Lj. V.

Štaknuti pojedinci dali su poseban doprinos njenom demokratskom preobražaju. Vjerujem da će studenti i profesori vašeg fakulteta sve više na pravi način, prepoznavati svoju ulogu u izgradnji moderne Crne Gore”, navodi se, uz ostalo, u čestitki premijera Mila Đukanovića.

„Ono po čemu se dobri univerziteti prepoznaju upravo ste vi, najbolji studenti, jer ćete vašim znanjem i vještinama koje ste stekli u svakoj radnoj sredini biti najbolji promotori Univerziteta Crne Gore”, poručio je rektor Univerziteta prof. dr Predrag Miranović

Rektor Univerziteta Crne Gore (UCG) prof. dr Predrag Miranović uručio je nagrade najboljim studentima u studijskoj 2013/2014. godini na svečanoj sjednici Senata Univerziteta Crne Gore (UCG), na kojoj je tradicionalno obilježen kraj kalendarske godine.

Nagrađeni su: Aleksa Đačić (Institut za strane jezike), Marko Petrić (PMF) Jovana Žugić (Ekonomski fakultet), Lidiya Nikčević (Fakultet likovnih umjetnosti), Svetlana Stevović (Filozofski Fakultet), Nenad Radović (FPN), Nevena Crnogorac (Farmaceutski fakultet), Dušan Đurović (Arhitektonski fakultet), Sara Arianna Serhatlić (Muzička akademija), Marija Nikčević (FDU), Aleksandra Raković (Pravni fakultet), Julija Vukčević (Fakultet za turizam i hotelijerstvo), Vanja Matković (Fakultet za pomorstvo), Marko Đuranović (Gradjevinski fakultet), Bojana Knežević (MTF), Vasilije Bošković (Medicinski fakultet), Ivana Bezmarević (Biotehnički fakultet), Nikola Latković (ETF), Lazar Đokić (Fakultet primijenjene fizioterapije), Ivan Račević (Fakultet za sport i fizičko vaspitanje), Violeta Ramušević (Studijski program za obrazovanje učitelja na albanskom jeziku) i Elma Delić (Mašinski fakultet).

Čestitajući dobitnicima nagrada na ostvarenim rezultatima, rektor Miranović je naglasio: „Ono po čemu se dobri univerziteti prepoznaju upravo ste vi, najbolji studenti, jer ćete vašim znanjem i vještinama koje ste stekli, u svakoj radnoj sredini, biti najbolji promotori UCG. Želio bih da vam uputim iskrene čestitke na ovjenjenim nagradama, jer one dokazuju vašu spremnost da svoju budućnost zasnivate na znanju, koje predstavlja jedinu istinsku moć. Znamo da cilj obrazovanja nije u poznavanju činjenica, već vrijednosti, zato je naša zadanički zadatka da gradimo vrijednosti na kojima će počivati naša stvarnost. Vašim trudom koji ulažete u naučni rad iznova oživljavate tu ideju, i na tome smo vam zahvalni”.

STUDENTI OVOG FAKULTETA ČINE TEMELJ OBRAZOVNOG SISTEMA

Prema riječima rektora Univerziteta Crne Gore prof. dr Predraga Miranovića, još Viša pedagoška škola na Cetinju predstavljala je naučno jezgro Crne Gore, na kojem je počivala pedagoška misao, a kasnije je, kao Pedagoška akademija, pa Nastavnički i Filozofski fakultet, nastavila razvoj na čvrstim temeljima, tako da je danas savremena naučna ustanova.

„Studenti ovog fakulteta već decenijama čine temelj obrazovnog sistema i zato imamo veliku odgovornost da ih pripremamo za taj težak zadatak”, rekao je, uz ostalo, Miranović.

podaci da je na Akademiji, Nastavničkom i Filozofskom fakultetu radio 450 nastavnika u svim univerzitetskim vanzimama. Riječju, svi parametri upućuju da je ova institucija uspješno odgovorila krupnom zadatku školovanja 50 generacija, sa blizu 29.000 studenata, od kojih je nešto više od 11.000 steklo višu ili visoku spremu, što bi moglo da znači da smo izvršili značajnu društvenu misiju obezbjeđivanja kvalitetnih nastavnika i profesora, a činjenica je i da su državni

organzi u kontinuitetu podržavali naš razvoj”, rekao je Cerović.

„Mi Nikšićani izuzetno smo ponosni što Filozofski fakultet ostvaruje svoju misiju u našem gradu. Bezrezervno ga podržavamo i nadamo se da će ubrzo realizovati planirane investicije”, kazao je predsednik Opštine Nikšić Veselin Grbović.

Prof. dr Blagoje Cerović uručio je zahvalnice Filozofskom i Filološkom fakultetu u Beogradu za dugogodišnju uspješnu saradnju.

O. D.

Rektor Univerziteta Crne Gore sa najuspješnijim akademcima

Miranović je podstavio da su prošlu godinu na UCG obilježili uspjesi istraživača koji su za realizaciju svojih projekata obezbijedili finansiranje iz inostranih izvora. Najveći su projekti ETF-a, koji finansira Evropska komisija u okviru programa FP 7, kao i Fakulteta za pomorstvo, od novca Norveške vlade, u okviru programa HERD. Oba projekta pojedinačno imaju budžet preko milion eura. Zatim, istraživači sa Instituta za biologiju mora uspjeli su da za više sopstvenih projekata obezbijede finansiranje u okviru IPA programa. Tu su i projekti za strukturne reforme obrazovnog sistema, kojima će rukovoditi Mašinski fakultet, Fakultet za pomorstvo i Univerzitet kao cjelina, i za koje je obezbijedeno

u 2013. godini više od milion i po eura od Evropske komisije, u okviru TEMPUS programa.

„Ovu godinu je obilježilo i jačanje naših infrastrukturnih kapaciteta, otvaranje novog studentskog doma, početak izgradnje sportske dvorane Univerziteta Crne Gore, koja će biti dovršena naredne godine, kao i radovi na izgradnji kompleksa za fakultete umjetnosti na Cetinju, što će nam dati dodatni podstrek da se razvijamo u instituciju u kojoj se njege kvalitet i koja obuhvata različite spekture naučnog rada, umjetničkog stvaralaštva i bogatog studentskog života”, rekao je, uz ostalo, Miranović.

O. D.

Upravni odbor Univerziteta Crne Gore usvojio finansijski plan za 2014. godinu

BUDŽET VEĆI ZA MILION EURA OD PROŠLOGODIŠNJE

Prioritetan cilj UCG u 2014. godini osavremenjavanje nastavnog procesa i što veće približavanje evropskim standardima

Upravni odbor Univerziteta Crne Gore (UCG) usvojio je finansijski plan za 2014. godinu, prema kojem se očekuje da ukupan prihod UCG ove godine bude 28.381.454 eura, saopšto je predsednik Upravnog odbora prof. dr Duško Bjelica.

On je pojasnio da ta visokoškolska institucija iz državnog budžeta očekuje 13.309.236 eura i da je planirani prihod od školarina za ovu godinu oko osam miliona eura. Prema njegovim riječima, budžet za prošlu godinu iznosio je 12.260.000 eura.

„Ovim povećanjem u odnosu na prošlu godinu Vlada je pokazala pozitivan odnos prema UCG. Pokušaćemo iz sopstvenih prihoda, ali i sa tržista da nadomjestimo nedostajuća sredstva. Uko-

liko naše potrebe budu zahтijevale veći iznos, vjerujemo da ћemo, kao odgovoran partner Vladi, naići na njihovo razumijevanje. Sa pojedinih fakulteta je bilo mišljenja da Univerzitet neće imati dovoljno sredstava za funkcionisanje. Međutim, mislim da ћemo biti u prilici, s obzirom da smo uglavnom rješili spoljni dug, da se usmjerimo na zarade zaposlenih, kao i na vraćanje određenog iznosa novca univerzitskim jedinicama kojima se, prema procjeni, duguje oko 1,1 miliona eura”, kazao je Bjelica.

On je dodao da je prioriteten cilj UCG u 2014. godini osavremenjavanje nastavnog procesa i što veće približavanje evropskim standardima.

O. D.

U Rijeci potpisana Povelja o regionalnoj međudržavnoj saradnji u oblasti studentskog sporta

POČINJE UNIVERZITETSKA LIGA U KOŠARCI

Prosjetni rad

FEV.
2014

BROJ
22

U organizaciji Ministarstva nauke, obrazovanja i sporta Hrvatske i tamošnjeg studentskog saveza u Rijeci je organizovana Ministarska konferencija „Razvoj studentskog sporta u regiji”, sa ciljem promovisanja studentskog sporta i obezbjeđivanja neophodnih uslova za dalji razvoj. U ime Crne Gore prisustvovao je Igor Vušurović, v. d. direktor Uprave za mlade i sport.

Na konferenciji su predstavljeni projekti za period 2014/2020. godina, sa posebnim akcentom na početak regionalne univerzitetske lige u košarci, februara ove godine. Takođe su razmatrani projekti u vezi sa razvojem sportskog volontiranja i infrastrukture za ra-

O. D.

zvoj masovnog sporta, saopšteno je iz Uprave za mlade i sport. Učesnici su diskutovali o organizaciji međunarodnih sportskih manifestacija, ali i korišćenju dostupnih fonda EU za članice i zemlje kandidate kroz regionalne i prekogranične projektne aktivnosti.

U Skupštini grada Rijeke potpisana je Povelja o regionalnoj međudržavnoj saradnji u oblasti sporta. Povelju su potpisali Igor Vušurović, dr. sc. Željko Jovanović, ministar nauke, obrazovanja i sporta Hrvatske, dr. sc. Jernej Pikal, ministar obrazovanja, nauke i sporta Slovenije i Vojna Udovičić, ministar omladine i sporta Srbije.

O. D.

Italijanske stipendije za program obuke iz društvenih i ekonomskih nauka

USAVRŠAVANJE MENADŽERA

Crna Gora ušla je na listu zemalja za stipendiranje za multidisciplinarni program obuke „Nauka za diplomaciju” koji se realizuje pod pokroviteljstvom Ministarstva inostranih poslova Italije i tamošnjeg Nacionalnog istraživačkog centra (CNR).

Kako saopštava Ministarstvo nauke, to je rezultat Sporazuma o naučnoj i tehnološkoj saradnji između vlađa Crne Gore i Italije, kao i sаradnje sa CNR.

Kandidati iz Crne Gore imaju mogućnost da se prijave za šestomjesečni program obuke, koji će se održati

ti na institutima CNR u Italiji, a pravo učešća u programu ima 70 kandidata iz Maroka, Tunisa, Egipta, Libana, Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Albanije.

Kandidati će pohađati kurseve iz oblasti: upravljanje i menadžment u oblasti politike ribarstva mora; upravljanje i upotreba resursa hrane usmjereni ka održivosti poljoprivrede i šumarstva i ka smanjenju efekta klimatskih promjena, kao i promocija i očuvanje kulturne baštine.

O. D.

Na Dan Podgorice uručene nagrade „19. decembar” i nagrade najboljim studentima

I ČAST I OBAVEZA

Priznanja ih obavezala na dalja usavršavanja, poručili studenti

Gradonačelnik Podgorice dr Miomir Mugoša sa nagrađenima

Dovodom 19. decembra – Dana Podgorice tradicionalno su nagrađeni studenti koji su bili najuspješniji u školskoj 2012/2013. godini.

Gradonačelnik Podgorice dr Miomir Mugoša i član Komisije za dodjelu studentske nagrade Boris Bastijančić uručili su priznanja: Bobanu

Bojanu, Radu Kovaču, Vladimиру Kostiću, Andeli Vujkoviću, Marku Đuranoviću, Luki Rakojeviću, Filipu Markoviću, Radojici Radonjiću, Ivani Rajković, Nemanji Kovačeviću, Mileni Đokiću, Ninoslavi Lalatoviću, Mariji Šćepanoviću, Andreji Grguroviću, Stefanu Dukiću, Bojanu Kneževiću, Ne-

veni Mijušković, Andeli Popović, Alidi Bulić, Dajani Vučetić, Luki Lakoviću, Katarini Lazović, Vedrani Kasalici, Leonori Dukaj, Marijani Vojinović i Amini Dizdarević.

Nagrađeni su zahvalili na prestižnoj nagradi koja ih je obavezala na dalja usavršavanja.

O. D.

Na Univerzitetu Donja Gorica održane 22. Božićne rasprave „Put ka novoj paradigmi razvoja”

BEZ RUŠENJA PARTOKRATIJE NEMA NOVE PARADIGME

– Vjerujem u pojedinca koji nije zarobljen ideologijom, kao što smo bili i još uvijek smo, koji gleda što mu vrh kaže i oponaša vrh, vjerujem u pojedinca koji sam traži, u datim uslovima, rješenje za sebe, koji je kreativan i intuitivan!

Tragač za sopstvenim iskustvom, poručio je prof. dr Veselin Vukotić, rektor Univerziteta Donja Gorica

– Da bi uspjela nova paradigma, potreban je društveni konsenzus koji se ne može ostvariti tako što će jedna stranka imati apsolutnu vlast. Konsenzus se mora graditi ujedinjavanjem svih koji imaju interes da se promijeni paradigma, rekao je dr Dragan Janjić sa beogradskog Instituta društvenih nauka

– Znanje je najveća sreća, smatra prof. dr Ivo Šlaus, predsednik Svjetske akademije nauka i umjetnosti

– Moramo biti brzi, konektovani i stalno se usavršavati, ukazao je prof. dr Jovan Mirković

Vladavina partija znači podijeljeno, zatvoreno, birokratski kontrolisano društvo”, ocijenio je prof. dr Veselin Vukotić, rektor Univerziteta Donja Gorica (UDG) na 22. Božićnim raspravama održanim u toj visokoobrazovnoj instituciji.

„To znači da je, shodno današnjoj paradigmi, društvo mehanički zbir razmišljanja, ponašanja i interespa partijskih grupa. Što je zajednička nit koja to društvo drži u spoju, zajedno? Nacionalna država i državne granice! To je moguć odgovor”, istakao je Vukotić.

Prema njegovim riječima, moć političkih partija nevidljivo oblikuje svijet okonas, ali i u nama. Prihvatomo njihovu ideologiju onako spolja, bez kritičkog razmišljanja i bez razmišljanja o sebi. Duh partije oblikuje, ispunjava državu i institucije. Ispunjava naš životni ambijent. Svi oni van partije lice na Njegoševog „siraka tužnog i bez ide ikoga”.

Budžetski deficit – veliki problem

„Bez rušenja partokratije nema nove paradigme. Za-

sto? Vjerujem u pojedinca! Vjerujem u individuu, vjerujem u individualnu odgovornost, a ne danas proklamovanu društvenu odgovornost. Ali ne u pojedinca koji se ponaša shodno partijskom reflektoru, već pojedinca koji se kroz svakodnevni život bori, radi, misli, osjeća budućnost! Vjerujem u pojedinca koji nije zarobljen ideologijom, kao što smo bili i još uvijek smo, koji gleda što mu vrh kaže i oponaša vrh, vjerujem u pojedinca koji sam traži, u datim uslovima, rješenje za sebe, koji je kreativan i intuitivan!

Tragač za sopstvenim iskustvom, poručio je prof. dr Veselin Vukotić, rektor Univerziteta Donja Gorica

Da li je moguća demokratija, odnosno nova paradigma, ako se 50 odsto i više onoga što je građanin stvorio oduzima i ide u budžetsku potrošnju? Da li je moguća demokratija u društvenima koja su oboljela od neizlječive bolesti koja se zove budžetski deficit?

Rektor UDG-a je upitao: Da li je moguća demokratija u društву u kojem je nezaposlenost preko 30 odsto? Da li je moguća demokratija, odnosno nova paradigma, ako se 50 odsto i više onoga što je građanin stvorio oduzima i ide u budžetsku potrošnju? Da li je moguća demokratija u društvenima koja su oboljela od neizlječive bolesti koja se zove budžetski deficit?

On, takođe, smatra da su budžetski studenti privile-

govani u odnosu na one koji sami plaćaju svoje studije. „Zašto je danas u Crnoj Gori diskriminisano 25 odsto mlađih koji studiraju na privatnim fakultetima. Znam da će se situacija uskoro promijeniti, ne pod pritiskom racionalnih i civilizacijskih kriterijuma, već kada naše političke partije shvate da studenti privatnih fakulteta i njihove porodice glasaju na izborima”, misljenje je Vukotića.

Dr Dragan Janjić, sa beogradskog Instituta društvenih nauka, kaže da novu paradigmu vidi kao set novih projekata zamajaca, ali smatra da novi odgovor nije moguć bez socijalne kohezije.

Potreban minimum socijalne kohezije

„Nova paradigma ne može da uspije ukoliko ne bude zadovoljila minimum socijalne kohezije. Znanje je važan faktor na putu ka novoj paradigmi. Cilj se ne može ostvariti razbijanjem stranaka, ali može uvođenjem konkurenčnih centara moći u kojima je važno znanje. Onaj ko treba da

uloži i napravi profit, neće tolerisati neznanje. Ako bude tolerisao neznanje, propaše sa njim. Da bi uspjela nova paradigma, potreban je društveni konsenzus koji se ne može ostvariti tako što će jedna stranka imati apsolutnu vlast. Konsenzus se mora graditi ujedinjavanjem svih koji imaju interes da se promijeni paradigma”, naveo je, uz ostalo, Janjić.

Predsednik Svjetske akademije nauka i umjetnosti prof. dr Ivo Šlaus smatra da je ovo vrijeme u kojem smo prinuđeni da idemo u promjenu paradigme.

„Nismo u prilici da kažemo mi ćemo, recimo, radići kao što radi Kina, jer niko ne radi dobro. Znanje je najveća sreća”, naglasio je Šlaus i pozvao studente, koji su u velikom broju prisustvovali skupu, da djeluju, jer mogu ostvariti puno.

Prof. dr Jovan Mirković je kazao da su potrebne promjene u obrazovanju. „Moramo biti brzi, konektovani i stalno se usavršavati. Potrebna nam je kreativnost”, doda je on.

O. D.

Inicijativa Ministarstva nauke

CRNA GORA DOBIJA PRVI CENTAR USPJEŠNOSTI

Određeni broj istraživačkih grupa i institucija predložiće svoje projekte i dobiće grantove da te projekte u narednih pet godina realizuju. Od marta prvi centar uspješnosti u Crnoj Gori biće finansiran sa 3,7 miliona eura

Vlada Crne Gore usvojila je informaciju Ministarstva nauke, koja se odnosi na uspostavljanje prvog centra uspješnosti u Crnoj Gori, a u okviru projekta „Visoko obrazovanje, nauka i istraživanje u funkciji konkurentnosti”, koji će se uz finsku podršku Svjetske banke realizovati u narednih nekoliko godina.

Ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović objasnila je da će do marta prvi centar uspješnosti u Crnoj Gori biti finansiran sa 3,7 miliona eura.

„Vrlo brzo nakon toga uspijećemo da sa oko 2,2 miliona eura, a u pojedinačnim grantovima po oko 300.000

eura isfinansiramo određeni broj istraživačkih grupa i institucija koje će predložiti svoje projekte i koje će dobiti grantove da te projekte u narednih pet godina realizuju”.

Prema njenim riječima, Crna Gora se suočava u načinom sistemu sa dva kruna izazova. Jedan je podizanje nivoa naučnoistraživačkih kapaciteta, a drugi je kako da se rezultati istraživanja u Crnoj Gori stave direktno u funkciju razvoja i konkurenčnosti. Odgovor na prvi izazov je upravo formiranje centra uspješnosti, a na drugi – uspostavljanje naučno-tehnološkog parka i davanje grantova institucijama za naučna istraživanja.

Ministarka nauke je istakla da će 3,7 miliona eura dobiti jedna istraživačka grupa koja će pokazati da Crna Gora ima kapacitet i naučnoistraživačku zajednicu koja može da vrši istraživanja u određenoj prioritetnoj oblasti na evropskom i svjetskom nivou.

Što se tiče uslova po kojima je kredit ugovoren prije dvije godine, Vlahovićeva je rekla da se radi o vrlo povoljnem zaduženju od 12 miliona eura koje će biti na raspolaganju naučnoistraživačkoj zajednici kroz grantove za uspostavljanje centra uspješnosti, za podizanje nivoa visokog obrazovanja i za naučnoistraživačke projekte.

O. Đ.

CRNA GORA SE SUOČAVA U NAUČNOM SISTEMU SA DVA KRUPNA IZAZOVA:
prof. dr Sanja Vlahović, ministarka nauke

CANU dodijelila stipendije najboljim studentima

NAGRADE ZA DESETKE

Odbor za podsticanje razvoja talentovanog načnog i umjetničkog podmlatka CANU dodijelio je, tradicionalno, jednogodišnje stipendije najboljim stu-

dentima Univerziteta Crne Gore.

Stipendije za studijsku 2013/2014. godinu dobili su: Vladimir Kostić, (Elektrotehnički fakultet), Milica Osto-

jić (Filozofski fakultet), Lidiya Nikčević (Fakultet likovnih umjetnosti) i Jovana Žugić (Ekonomski fakultet).

O. Đ.

Ministarstvo nauke nagradilo najbolje naučnike u 2013 godini

ODGOVORNE I OZBILJNE DRŽAVE PRIZNAJU DOMETE NAUČNIH DOSTIGNUĆA

„Crna Gora mnogo ulaze da bi naša naučna zajednica punim kapacitetom i čvrstim koracima ušla u evropski istraživački prostor”, istakla ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović; „Jedan od načina da podstaknemo stvaralaštvo naših naučnika i razvoj naučne misli je upravo isticanje svjetlih primjera iz naše naučne zajednice”, smatra rektor Univerziteta Crne Gore prof. dr Predrag Miranović; „Ova priznanja predstavljaju veliku satisfakciju za naš uloženi trud i rad ali su i obaveza za naše buduće pregalaštvo”, poručila dr Milena Đukanović

Iz Ministarstva nauke saopšteno

BUDŽET ZA NAUKU TRI PUTA VEĆI OD PROŠLOGODIŠNJE

U ovoj godini nas očekuje, bez sumnje, najveće godišnje ulaganje u nauku u Crnoj Gori do sada

Ukupan budžet za nauku u Crnoj Gori u 2014. godini iznosiće 5.123.705 eura, što je gotovo trostruko više u odnosu na 2013. godinu, saopšteno je iz Ministarstva nauke.

Ukupan budžet Ministarstva nauke za 2014. sačinjava se od dvije komponente. Prvi dio sredstava obezbijeđen je kroz državnu kasu i iznosiće 2.816.205 eura, kao i 585.000 eura iz kapitalnog budžeta Crne Gore za Inovaciono-preduzetnički centar Tehnopolis u Nikšiću. Suma od 2.816.205 eura uključuje kontribuciju za novi okvirni program EU za istraživanja i inovaci-

je Horizont 2020, u iznosu od 1.149.150,43, koji počinje 2014. godine i traje do 2020. godine, kao i sredstva za Institut za crnogorski jezik.

„Kontribucija za HORIZON 2020 omogućiće crnogorskoj naučnoj zajednici da učestvuje u novom okvirnom programu EU, čiji budžet za narednih šest godina iznosi 80 milijardi eura. Ovim je Evropa jasno stavila do znanja da nauku i inovacije vidi kao lidera budućih promjena, kako među zemljama članicama, tako i drugima koje slijede evropski put. Drugu komponentu budžeta za nauku činiće sredstva Svjetske ban-

ke, odobrena za realizaciju projekta NVO ‘Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurenčnost’, kroz koji će za realizaciju prve godine rada Centra uspješnosti biti opredjeljen iznos u vrijednosti od 1.190.000 eura, dok je za prvu istraživačku godinu za krupne istraživačke grantove iz istog projekta opredjeljen iznos od 532.500 eura. Ulaganje za 2014. godinu predstavljaće, bez sumnje, najveće godišnje ulaganje u nauku u Crnoj Gori do sada”, ističu u Ministarstvu nauke.

O. Đ.

CRNA GORA RASPOLAŽE NAUČNIM POTENCIJALIMA KOJI ĆE DATI ZNAČAJAN DOPRINOS SVEOPŠTEM PROGRESU U DESENIIJAMA KOJE SLIJEDE: Nagrađeni sa ministarkom Vlahović i rektorm Miranovićem

Ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović uručila je na svečanosti u vili „Gorica“ nagrade za naučna dostignuća u 2013. godini. Ona je nagnula da „odgovorne i ozbiljne države, kao što je naša, priznaju domete naučnih istraživanja, priznaju stvaralaštvo u naučnom smislu i Crna Gora mnogo ulaze da bi naša naučna zajednica punim kapacitetom i čvrstim koracima ušla u evropski istraživački prostor“.

Ona je podsetila da je u procesu integracija otvoreno i privremeno zatvoreno poglavljje 25, koje se tiče nauke i istraživanja, što Crnoj Gori daje za pravo da bude jedna od prvih država u regionu koja će pristupiti 8. okvirnom programu EU za nauku i istraživanje Horizon 2020.

Utroštrčili ulaganja u nauku

„Utroštrčili smo ulaganja u nauku, sprovodimo

dva vrlo važna instrumenta koja istinski pokazuju da je nauka generator razvoja, a to su centri uspješnosti i Tehnopolis, i da država istin-

ski podržava naučna istraživanja i naučnike i u okviru svojih kapaciteta trudi se da pokaže naučnicima da su nam njihova dostignuća

važna i da ona treba da doprinese boljem životu u Crnoj Gori. Ispunjavamo još jednu našu vrlo važnu misiju, odajemo priznanje onima koji su u prethodnoj godini, ali i prije toga, značajno svojim naučnim istraživačkim doprinosima razvoju naucične zajednice ali i razvoju svoje države“, poručila je Vlahovićeva.

Prekotor Univerziteta Crne Gore prof. dr Predrag Miranović je, u ime komisije koja je dodijelila nagrade, uputio čestitke dobitnicima ovog vrijednog priznanja.

„Jedan od načina da podstaknemo stvaralaštvo naših naučnika i razvoj naučne misli jeste upravo isticanje svjetlih primjera iz naše naučne zajednice. A ove nagrade dokaz su upravo takvih naših nastojanja. Zato sa velikom naklonosću gledamo na ovakve inicijative Ministarstva nauke“, kazao je rektor Miranović.

Obrazlažući odluku o dodjeli nagrada, on je izrazio uvjerenje da su dodjelom ovih nagrada prepoznati istinski napori naučnika i preduzeti još jedan korak u promovisanju misije i vrijednosti istraživanja i naučnog rada.

Zahvaljujući uime nagrađenih, dr Milena Đukanović je rekla da je svrha nauke u preispitivanju, boljem objašnjenu i razumijevanju stvarnosti, radi nalaženja pravil i inovativnih odgovora i rješenja koja će učiniti kvalitetnijim život jednog društva i uopšte ljudske zajednice.

Snažna podrška naučnoistraživačkoj zajednici

„Nauka je riznica dragulja do koje vodi trnovit put. Stoga ova prestižna nagrada za nas laureate predstavlja izuzetno priznanje za strpljiv dugogodišnji rad, uložene napore, samoodricanje, i entuzijazam kojim je praćeno svako stvaralaštvo. Ona predstavlja

29

Prosjetni rad

FEB.
2014
22

BROJ

NAGRAĐENI

Vladimir Pejović, student II godine Elektrotehničkog fakulteta Univerziteta Crne Gore, nagrađen je sa 1.000 eura kao najuspješniji mladi istraživač – talenat do 20 godina života; doc. dr Marko Lubarda, docent na Fakultetu Politehniku Univerziteta Donja Gorica, dobio je 2.000 eura kao najuspješniji mladi naučnik do 35 godina života; dr Milena Đukanović, saradnik u nastavi na Elektrotehničkom fakultetu i Fakultetu za pomorstvo u Kotoru, nagrađena je za najuspješniju ženu u nauci sa 2.000 eura, a mr Živku Andriću, direktoru Razvojno-istraživačkog centra u a. d. „Polix“ u Beranama, pripala je nagrada od 2.000 eura za pronalazaka – inovatora za najuspješniji patent ili inovativno rješenje.

O. Đ.

U CANU komemoracija povodom smrti njenog najstarijeg člana – akademika Dragutina Lekovića

LJUDSKOST DA SE NE MRZI DRUGO I DRUGAČIJE

– „Uvijek je bio pun stvaralačke mladosti i pregalac zrelog stvaralačkog duha. Akademiji je zavještao svoju imovinu, sa željom da formiramo odgovarajući fond”, kazao je akademik Momir Đurović, predsjednik CANU; – „Čitavog života bio je nekoristoljubivo nagnut nad velikim problemima svijeta i čovjeka. U tom sagledavanju pokazivao je umnost i hrabrost, temeljitost i informisanost, postojanost i humanost”, rekao je akademik Dragan K. Vukčević

Plemstvo duha: DRAGUTIN LEKOVIĆ

Opraštamo se od akademika Dragutina Lekovića, stvaraoca koji je ostavio neizbrisiv trag u Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti (CANU), koji je cijelo svoje biće usmjeravao ka Akademiji. Njegovo istraživačko djelo, njegova analiziranja i razmišljanja o aktuelnim društvenim problemima, a naravno i njegova bogata naučna zaostavština obezbijedili su mu trajni autoritet u nauci, ne samo Crne Gore, već i na prostorima bivše Jugoslavije”, poručio je predsjednik CANU akademik Momir Đurović na komemorativnoj sjednici održanoj povodom smrti akademika Lekovića.

Đurović je naveo da odricanja koja je Leković činio u životu radi školovanja, rada na doktorskoj tezi, a poslije radi istraživačkog rada, nijesu svakodnevna. Toliko su ona bila velika da nikada nije htio da stvara obaveze bilo koje druge prirode. Živio je zbog stvaralaštva kome je posvetio cijeli život.

Posljednji grozd na grani jedne časne crnogorske loze

„Dragutina Lekovića sam dobro upoznao, iako su nas dijelile godine, a i profesija. Uvijek je bio pun stvaralačke mladosti i pregalac zrelog stvaralačkog duha. Više puta sam boravio i u njegovom Godinju. Volio je Crnu Goru iznad svega. Uvijek je bio spremjan da raspravlja s stvaralaštvu, a naročito analizira društvena zbivanja.

Teško je podnosio neprilike i nepravde nanesene Akademiji posljednjih godina. Nije imao drugu kuću i porodicu van Akademije. Akademiji je zavještao svu svoju imovinu, sa željom da formiramo odgovarajući fond što ćemo i uraditi”, kazao je akademik Đurović, dodajući da je CANU ostala bez svog nastavnog člana.

ODLASKOM LJUDI POPUT DRAGA LEKOVIĆA, NESTAJE JEDAN SOJ CRNOGORACA

„Dođemo i prođemo. I u tome smo svi isti. Ali, u tom prolazeњu nismo jednaki. Od tog prolazeњa kroz život akademik Leković je napravio službu jednoj velikoj ideji, od koje se današnja stvarnost u svom ubrzanim usitnjavanju sve više udaljava. U toj službi on je pokazao iskrenost, dosljednost i postojanost, iako svijet koga je napustio malo liči na onaj kome je težio i u koji je vjerovao.

Odlaskom ljudi poput Draga Lekovića, nestaje jedan soj Crnogoraca. Onih, koji su nosili nešto vitezku u sebi. To je soj ljudi koji su svojom pojmom, duhom i držanjem ličili na sebe. Njihovi primjeri su toliko značajniji, jer je oko nas sve više onih koji se ne razlikuju od drugih. Tom plemstvu duha pripadalo je i stvarao ga i onaj koji nas je na ovo tužno sobranje danas okupio. Za sve ono što je radio i stvorio, iskazujemo mu duboko poštovanje i iskrenu zahvalnost”, riječi su akademika Dragana K. Vukčevića.

„Smrt je otkinula posljednji grozd na grani jedne časne crnogorske loze. U dugoj povorci onih koji su svojim djelom gradili ugled ove značajne crnogorske institucije, on predstavlja jednog od najistaknutijih. Davne 1919. godine izveden je na brijevog ovog svijeta, kako bi rekao veliki pjesnik. Bilo je to doba kada je zgasnuo požar kakav svijet do tada nije vidi. U toj vatri nestali su milion ljudi, izgorjela su tri carstva i razvila se zastava revolucije, pod koju će stati ponizeni i obespravljeni. Dragutin Leković će tada, u vremenu svog đetinjstva, iz porodice ponijeti ono što će čitavog života nositi sa sobom – urođeno gospodstvo i iskrenost prema životu”, istakao je akademik Dragan K. Vukčević.

Duhovnost naroda, države i identiteta

Lekovićev školovanje, nastavio je on, prekinuće

ŽIVIO JE ZBOG STVARALAŠTVA KOME JE POSVETIO CIO SVOJ ŽIVOT: Sa komemoracije

Drugi svjetski rat. U njemu će se on opredijeliti za pokret antifašizma. Biće aktivni sudionik NOB-a, u kojoj će njegovo pokolenje, nošeno idealima pravde i slobode, vjerovati da stvara temelje novog društva zasnovanog na bratskim odnosima među narodima i na ravnopravnosti među ljudima.

„Velikim i plemenitim idejama pripadaju oni povlašćeni među nama, kojima je taj susret i dodir omogućila širina njihove ličnosti. Takav je bio i susret Draga Lekovića sa idejom kojoj je pripadao. Daleko od njega bile su mape iscrtane lokalnim pogledom i ispunjene sitnim interesom. Čitavog života bio je nekoristoljubivo nagnut nad velikim problemima svijeta i čovjeka. U tom sagledavanju pokazivao je umnost i hrabrost, temeljitost i informisanost, postojanost i humanost. Iznad svega u njemu je bila ljudskost da se ne mrzi drugo i drugačije. U takvim tihim, nemametljivim ljudi-

ISTAKNUTI NAUČNIK

Akademik Dragutin Leković je rođen 1919. godine u crnicičkom selu Godinje. Đetinjstvo je proveo u rodnom mjestu, učiteljsku školu je pohađao na Cetinju, a završio je u Sarajevu 1940. Te godine započeo je studije pedagogije i filozofije u Skoplju, koje je prekinuo u aprilu 1941. godine. U toku rata, bio je aktivni učesnik NOB-a. Poslije rata nastavio je studije pedagogije i filozofije na Univerzitetu u Beogradu, koje je završio 1947. Iste godine je postavljen za profesora filozofije na Višoj pedagoškoj školi na Cetinju.

Na Institutu društvenih nauka u Beogradu posebno je proučavao filozofiju, sociologiju i političku ekonomiju. Radio je kao profesor filozofije na Institutu i na Visokoj novinarsko-diplomskoj školi pri CK KPJ u Beogradu. Kao stipendista francuske vlade, u Parizu je boravio na specijalizaciji i pripremi doktorata na Sorboni. Na Praktičnoj školi visokih studija 1962. godine diplomirao je ekonomsko-socijalne nauke, a 1965. odbranio doktorat. Predavao je na Nastavničkom/Filozofskom fakultetu u Nišiću i Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Objavio je oko 50 radova. Bio je član više međunarodnih naučnih institucija, kao i redovni član CANU. Živio je u Beogradu, deo je i umro 3. decembra u 94. godini.

ma od umnosti i učenosti, od znanja i vrline, od obrazovanja i humanosti život tiho

tka ono najrjeđe, a to je plemenitost. Ona stoji u temeljima onog najvrednijeg što se stvara u jednom vremenu, a što nastaje daleko od buke gomile i oka svjetine. Na takvim tvorevinama gradi se i čuva duhovnost jednog naroda, njegove države i njegovog identiteta. Poslenici na tom polju duha spajaju u najznačajnije ljude jednog doba”, rekao je Vukčević.

O. D.

DOKTORIRAO KOD BRODELA, ARONA, GURVIĆA...

Kada se, po završetku rata, ponovo vratio knjizi, on je svoje vrline počeo da nadograđuje znanjem. Kruna tog dugog procesa bio je doktorat na Sorboni. Njegov rad posvećen je Marksовоj teoriji otuđenja. Ono što treba istaći jeste činjenica da su njegovu doktorsku komisiju činili: Fernan Brodel, Rejmon Aron, Žorž Gurvić, Fransoa Fire i Lisjen Goldman, ljudi iz samog vrha intelektualne elite ondašnje Evrope. Akademik Leković će do posljednjeg ostati iskreno predan učenju marksizma i vjeran ideji socijalizma. Ali, ne treba zaboraviti i činjenicu da u našem traganju za teorijama i idejama nismo samo mi oni koji njih traže, već i one biraju nas. I što je još čudnije, tu slučajnog susreta i površne pripadnosti kod temeljnih ljudi nema. Tačnije, takvi susreti dešavaju se po mjeri i obliku naše unutrašnje prirode.

Dr Marko Simeunović i dr Marko Lubarda na dodjeli nagrada

CANU dodijelila nagrade najuspješnijim mlađim naučnicima dr Marku Lubardi i dr Marku Simeunoviću

POTPORA ISTRAŽIVAČKOM RADU

Na Skupštini CANU dođijeljene su nagrade iz Fonda akademije za podsticanje naučnog i umjetničkog podmlatka dr Marku Lubardi, docentu na Fakultetu Politehničke Univerziteta Donjeg Gorica i dr Marku Simeunoviću, saradniku na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta Crne Gore. Nagrađeni su dobili po 1.500 eura za postignute rezultate u naučnom radu.

Uručujući nagrade, akademik Momir Đurović, predsjednik CANU, kazao je da se dolje skromne nagrade za najviše priznanje mlađim stvaraocima Crne Gore.

Marko Lubarda je naglasio da mu ova nagrada, „koja je namijenjena mlađim stvaraocima za naučne doprino-

se, mnogo mi znači“. „Dobiti visoko priznanje nakon nedavnog povratka u Crnu Goru, predstavlja snažan podstrek za moje buduće naučno-istraživačke aktivnosti i težiće da i u narednom periodu, takođe, svojim radom opravdam ovu nagradu koja mi je dodijeljena“, istakao je Lubarda.

Za Marka Simeunovića ova nagrada predstavlja posebnu čast, jer dolazi od najznačajnije naučne ustanove u Crnoj Gori.

„Ova nagrada je potvrđila moje postignute rezultate u naučno-istraživačkom radu i zadužila me je da u budućim istraživanjima dajem još više od sebe i da svojim djelovanjem, na neki način, utičem na promociju i razvoj nauke u međunarodnim kampanjama

Crnoj Gori. Istakao bih da ETF ima veliki broj mlađih talenata i da društvo treba da im pomogne i usmjeri ih na pravi put, zato što oni mogu da unaprijede nauku i da ostvare rezultate koji bi bili priznati ne samo u Crnoj Gori, već i u cijelom svijetu“, naglasio je Simeunović.

U obrazloženju žirija, koje je saopštio prof. dr Milojica Jačimović, navodi se da je dr Marko Lubarda veoma talentovan mlađi naučnik koji je već na početku karijere ostvario izvanredne rezultate na frontu istraživanja u oblasti kompjutacione mikromagnetike i nanomagnetizma i time stekao zavidnu međunarodnu afirmaciju, kako u naučnim krugovima, tako i u međunarodnim kampanjama

koje se bave proizvodnjom i razvojem magnetnih medija i uređaja. Rezultati njegovih istraživanja publikovani su u referentnim časopisima i saopšteni na naučnim konferencijama. Za svoje izvanredne naučne rezultate dobio je značajnu priznanja. Dr Marko Simeunović je u svom dosadašnjem naučno-istraživačkom radu ostvario rezultate koji su važili u 24 publikovana naučna rada. Od toga, šest radova je publikovano u vodećim međunarodnim časopisima. Dosadašnja oblast njegovog naučnog interesovanja je digitalna obrada signala, u okviru koje se bavi vremensko-frekvencijskom ana-

lizom signala i estimacijom parametara frekvencijsko-modulisanih signala. Kandidat se bavio i praktičnim primjenama estimatora polinomialno-faznih signala, od kojih se izdvaja estimacija parametara sonarnih signala, snimljenih mrežom senzora i fokusiranje radarskih slika.

O. D.

ANTOLOGIJA „PROSVJETNOG RADA“
ŠARL BODLER

NEPRIJATELJ

Moja mladost beše kao bura neka,
Blistavo mi sunce tu i tamo sjalo;
Grmilo je, lilo, pa me pusto čeka
U vrtu gde zrelih plodova je malo.

I dok jesen misli već na mene pada
Lopatu i grablje traže ruke jake
Da poravnam zemlju gde je voda sada
Što izrova rupe kao crne rake.

Možda novo cveće što sanjam za sebe
Pronaći će u tlu spratnom kao greben
Tajanstvenu hranu što će da ga vida?

– O bol! O bol! Vreme život tlači,
Neprijatelj mračni što nam srce kida
Od naše je krvi istekle sve jači.

Preveo:
Kolja Mićević

Prvi je „moderni“ francuski pjesnik; prvi je u nizu „ukletih pjesnika“; i danas je najprevođeni francuski pjesnik čije je djelo odavno postalo dio svjetske kulturne baštine uprkos mišljenju njegovih savremenika da će još za života prisustvovati pogrebu svog vlastitog pjesničkog ugleda.

Još da dodamo – forma soneta neprestano je opsjedala Šarla Bodlera (1821–1867) i to je najstalnija forma u njegovoj čuvenoj zbirni „Cveće zla“.

Priredio: **N. Knežević**

Manifestacija „Zimska čarolija“ u Tržnom centru „Mol of Montenegro“

JEDAN LIJEPI DAN KADA ĐECA POKLANJIJU NEŠTO ĐECI

Kroz druženje i radionice polaznici podgoričkih privatnih vrtića Maša“, „Kockica“, „Kućica“ i „Čarli Čaplin“ pokazali umijeće i talente

U okviru manifestacije „Zimska čarolija“, koju su organizovale podgoričke privatne predškolske ustanove „Maša“, „Kućica“, „Kockica“ i „Čarli Čaplin“, nastupili su članovi brojnih osnovnih, plesnih i baletskih škola, kulturno-umjetničkih društava, kao i mališani iz pomenutih vrtića. Tako je, preko 1.000 njih pokazalo svoje umijeće i talente u sklopu manifestacije imali su i izložbeni prostor de su pokazali svoje rade. Uz to, organizovane su i kreativne radionice za decu pošetioce. Lidija Mirković, psiholog, vlasnica Dječjeg vrtića „Kućica“, objasnjava da su organizovali radionice za svu decu predškolskog, kao i ranog školskog uzrasta.

„Donijeli smo puno raznovrsnog materijala od kojeg deca sama mogu napraviti ono što žele. Želja je bila da Podgorici poklo-

nimo jedan lijep dan kada deca poklanjavaju nešto deči. Stvari koje kupimo nemaju toliku draž, kao predmeti koje sama deca naprave, i to potvrđuju i njihove reakcije. Svi koji prilaze štandu bolje razumiju kako je neki predmet nastao, što je za decu u ranom predškolskom razvoju veoma bitno“, naglasila je Mirković, dodajući da je za rad u radionicama vladalo veliko interesovanje mališana. Prema njenim riječima, deca su u radionicama bojala bojanke, a koristeći kolaž papir pravili su razne ukrase.

U vrtiću „Čarli Čaplin“ organizovana je likovna radionica, u kojoj su deca, posred rđtanja i slikanja, izlagala svoje, kao i radevine koje su napravili uz pomoć svojih vaspitača. To su bili radovi rađeni u kolaž tehnici, temperi i kombinacijom različitih tehnika.

Š. B.

IDEJNI A NE IDEOLOŠKI NEPRIJATELI

Na molbu da kaže nešto o odnosu Miroslava Krleže i Radovana Zogovića, Visković je odgovorio da se početak tog odnosa može opisati kao „odnos netrpeljivosti“. Radovan Zogović je prije padačom jezgru oko Milovana Đilasa, sa kojim je Krleža bio u sukobu, u čuvenom sukobu na književnoj ljevici. Nakon rata, Krleža je pozvan na saradnju. Tada je u razgovoru Tita i Krleže, pred Đilasom, dogovoreno da se zakopaju ratne šekire i da se Krleža uključi u kulturni život Jugoslavije, i onda se u Zagrebu Krleža našao sa Radovanom Zogovićem. Međutim, 1948. godine, Zogović je „zglajzao“ i potonuo u totalni zaborav. Onda je Krleža bio jako važan pri reafirmaciji Zogovića koji mu je poslao svoje pjesme 60-ih godina i Krleža je u „Forumu“ objavio to, pa se Zogović nakon toga ponovo uključio u literarni život, a Krleža je svuda oko govorio kako je ta poezija dobra. I tada je odjednom počeo jedan lijepi i prijateljski odnos između tih nekadašnjih, gotovo bih rekao, neprijatelja idejnih ne ideoloških.

Otvoreno pismo sedamdeset dva crnogorska intelektualca Skupštini Crne Gore

NJEGOŠEV DAN ROĐENJA DA BUDE DAN CRNOGORSKЕ KULTURE

– *Njegoš, kao najvećeg duhovnika Crne Gore, treba zaštititi od dnevno-političkih i partijskih nadgornjavanja oko njegove nacionalne pripadnosti i proizvoljnog tumačenja njegovih ideja i djela, odlučni su u svojim zahtjevima crnogorski intelektualci*

– *Njegošev djelo trajno ovapločuje kulturno nasljeđe i istorijski karakter Crne Gore*

Crnogorski intelektualci, u njih 72, uputili su otvoreno pismo Skupštini Crne Gore u kojem traže da Parlament ozbiljno i dosljedno razmotri predlog Vlade da 13. novembar, dan rođenja pjesničkog velikana i vladara Petra Drugog Petrovića Njegoša, proglaši danom crnogorske kulture.

Njegoš je najveće crnogorsko duhovno dobro i univerzalna vrijednost i, kao takvog, treba ga zaštititi od dnevne politike. Česta su partijska nadgornjavanja, navodi se dalje u pismu, i ostrščena licitiranja oko nacionalnosti Petra Drugog Petrovića Njegoša, kao i da je, vezano za ideju da se dan rođenja Njegoša proglaši danom crnogorske kulture, dosta proizvoljnog tumačenja veličine i smisla Njegoševog djela. U pismu se upozorava javnost na razumijevanje vlastite etničke i kulturne posebnosti, kao i na crnogorski državni i kulturni kontinuitet.

Poznati kulturni poslenici su podsetili da Njegošev djelo trajno ovapločuje kulturno nasljeđe i istorijski karakter Crne Gore, kao i da „svakoj novoj generaciji proširuje i umnožava tradicijska i savremena civilizacijska značenja i vrijednosti“. U pismu se, posred ostalog, navodi da je Njegošev književno i filozofsko djelo najbolja poveznica naše kulture s duhom i sudbinom evropske i svjetske civilizacije.

„Očekujemo od Skupštine Crne Gore da ozbiljno razmotri predlog o 13. novembru, kao danu crnogorske kulture i doneće takvu odluku,“ poručuju intelektualci.

Otvoreno pismo potpisani su: prof. mr Nataša Đurović, prof. mr Anka Burić, prof. mr Branislav Sekulić, mr Slavica Gvozdenović, prof. mr Ilija Burić, bivša ministarka kulture prof. dr Vesna Kilibarda, bivši ambasador prof. dr Perko Vukotić, rektor Univerziteta CG prof. dr Predrag Mi-

ranović, prof. Pavle Pejović, prof. Radmila Vojvodić, istoričar prof. dr Đorđe Borozan, prof. Nenad Šoškić, prof. Miran Begić, doc. dr Predrag Janković, prof. dr Saša Knežević,

predsjednik Matice crnogorske Dragan Radulović, prof. dr Ivana Jelić, prof. mr Milija Babović, kao i slikar prof. mr Dragan Karadžić.

Potpisnici peticije upućene Skupštini CG su i prof. mr Predrag Milačić, prof. Božena Jelušić, književnik Zuvdija Hodžić, doc. mr Vesna Bošković, doc. mr Draško Dragaš, doc. mr Suzana Pajović, doc. mr Marija Kapisoda, doc. mr Vladimir Đuranović, doc. dr Milena Jovičević, prof. Stevan Koprivica, doc. mr Nikola Vukčević, prof. Branimir Popović, prof. Janko Ljumović, prof. Larisa Dašić, prof. dr Darko Antović, doc. Petar Pejaković, doc. mr Sehad Čekić, doc. mr Edin Jašarović, doc. Sanja Garić, doc. mr Zoran Koprivica, prof. dr Aleksandar Čilikov, Draško Đurović, doc. Marija Perović, dr Branko Radojičić, dr Neša Savković Vukčević, Sreten Perović, Žarko Mirković, prof. Radovan Papović, doc. Bojan Martinović, istoričar prof. dr Živko Andrijašević, mr Dragutin Papović, mr Ivan Jović, novinarka Snežana Rakonjac, reditelj Gojko Kastratović, Mladen Lompar, Pavle Goranović, slikari Rajko Todorović i Ratko Odalović, književnici Milorad Popović, Miraš Martinović, Branko Babić, publicista Rajko Cerović, Vlatko Simunović i Brano Adrović.

J. V.

31

Prosjetni rad

FEB.
2014

BROJ
22

Ugledni hrvatski književni kritičar Velimir Visković gostovao na DEUS-u

STVARALAC ENCIKLOPEDIJSKOG ZNANJA

– *Za Viskovića podjednako važni i Krleža i Andrić.*

– *Visković bio urednik najnovijeg izdanja savremenih djela M. Krleže, kao i Hrvatske književne enciklopedije koja je preprošle godine izašla iz štampe*

U Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović“, u okviru podgoričkog festivala „Decembarska umjetnička scena“ (DEUS), nastupao je književni kritičar, eseist i leksikograf Velimir Visković.

Visković koji u Leksikografskom zavodu „Miroslav Krleža“ kontinuirano radi od 1975. godine, bio je i glavni urednik hrvatskog izdanja izabralih djela Iva Andrića, a od 2000. godine je i glavni urednik novog izdanja sabranih djela Miroslava Krleža. Od 2002.-2012. godine bio je i glavni urednik četvorotomne Hrvatske književne enciklopedije koja je preprošle godine izašla iz štampe.

Razgovor sa Viskovićem vodio je potpisnik ovih redova.

Na uvdodno pitanje da li se i sam, kao i veliki dio jugoslovenske književne publike, pa i kvalifikovanih kritičara opredjeljivaо u izboru „Andrić ili Krleža“ Visković je odgovorio da je njegov izbor uvijek bio „Andrić i Krleža“.

„Kada sam bio gimnazijalac u Splitu, bio sam više sklon Andriću. Krleža mi je izgledao previše bujan, previše barokne su bile te njegove rečenice, previše je bilo strasti u njemu i nekako ta mirna, misaona, refleksivna Andrićeva rečenica više mi je odgovarala. Krležu sam upoznao tek kasnije. Kao gimnazijalac, čitao sam njegove romane i kako su mi se dopadali, pogotovo „Na rubu pameti“, malo mi je „Hrvatski bog Mars“ išao na živce, naravno „Fi-

ENCIKLOPEDIJU NACIONALNE KNJIŽEVNOSTI

Visković je izlazak iz štampe višetomne Hrvatske književne enciklopedije ocijenio kao „krunski napor jedne generacije“.

– Od trenutka kada sam došao u Leksikografski zavod, kad sam znao da će ostati raditi u Leksikografskom zavodu, htio sam pokrenuti jednu ovako veliku kapitalnu, nacionalnu enciklopediju, enciklopediju nacionalne književnosti. Od samog početka postojala je mogućnost da radim univerzalnu, svjetsku enciklopediju književnosti, ali to već postoji u svijetu, pa bi to bilo samo prenošenje nekog znanja, a onda sam odlučio da će razdobljati, „krastiti“ ako je potrebno, neke konceptualne stvari iz različitih svjetskih enciklopedija, kazao je Visković.

i drugi imaju svoje mjesto“, rekao je Visković, davši da je „Krleža uvijek bio strog kritičar, od koga su čak i ugledni pisci znali dobijati packe“.

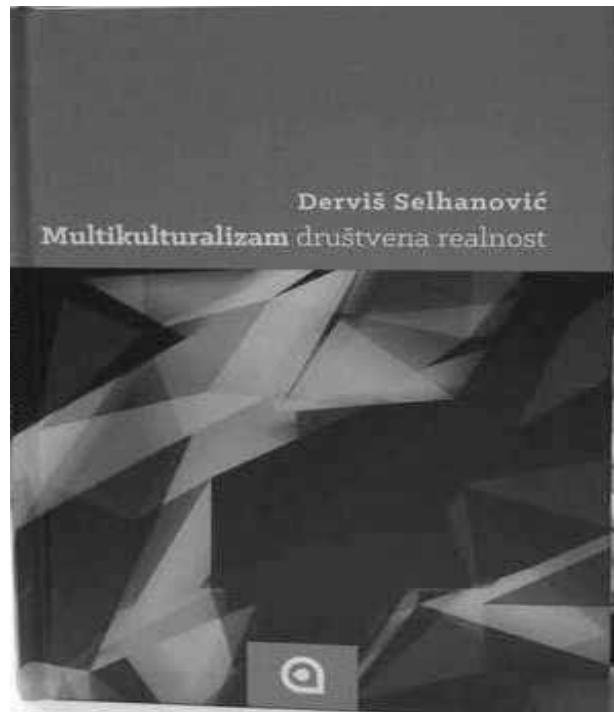
Na kraju razgovora, Visković je pažnji crnogorske književne publike preporučio pjesmu Danijela Dragovića, Slavka Mihalića, Luke Paljetka, a od prozaiča Predraga Lucića, Borisa Dežulovića, Viktora Ivančića, Dubravku Ugrešić, kao i svog „ljutog oponenta“ Miljenka Jergovića.

N. Knežević

Promovisana knjiga dr Derviša Selhanovića „Multikulturalizam – društvena realnost“

LJUDSKI ZAKON KOJI STOJI IZNAD SVIH ZAKONA I ISTI JE ZA SVE LJUDE

- Akademik Zuvdija Hodžić: Multikulturalno društvo ima sve preduslove da zadovolji interes svakog građanina. Time niko ne gubi, a svi dobijaju; - Dr Sonja Tomović: Autor multikulturalizam vidi kao jedan način da se među različitim kultura, odnosno u narodu koji živi u nemonolitnoj zajednici, uspostavi odnos istinske bliskosti koji ne mogu postići ni pravo, ni politika; - Prof. dr Lidija Vučić: „Multikulturalnost treba shvatiti kao kulturnu politiku“; - Dr Derviš Selhanović: Multikulturalizam ne predstavlja puki, mehanički zbir pojedinačnih kultura, već opšti izraz prožimanja i spajanja različitosti, u kojem nijedna kultura ne gubi ništa od svoje izvorne ljepote

Knjiga dr Derviša Selhanovića „Multikulturalizam – društvena realnost“ predstavljena je u Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović“ u Podgorici. O studiji su, po red autora, govorili akademik Zuvdija Hodžić, prof. dr Sonja Tomović-Šundić i prof. dr Lidija Vučić. Medijator večeri bio je Bogić Rakočević.

Prirodno stanje

„Ova studija o multikulturalnosti je rezultat naučenog ali i preživljenog. Za Selha-

MULTIKULTURALNOST JE KAO VODA KOJU PIJEMO, VAZDUH KOJI DIŠEMO: Sa promocije

POŠTUJMO RAZLIKE, NJEGUJMO SLIČNOSTI

„Ni mali, ni veliki, ni čovjek, ni narod, niko ne zna šta ga čeka. Znamo što jesmo, ali ne znamo što možemo biti. Ako započnemo svađu između prošlosti i sadašnjosti, vidjećemo da smo izgubili budućnost. Ako ne mislimo o budućnosti, nećemo je ni imati. Može biti mnogo vjera, ali je prava samo jedna, a ona je u tome da znamo onaj ljudski zakon koji stoji iznad svih zakona i isti je za sve ljude svijeta. Učinimo napor da svako živi sa svojom kićmom, tradicijom i kulturom otvoreno i bez predrasuda, jer se samo tako stvara bogatstvo jedne multinacionalne, multikonfesionalne i multikulturne zajednice kakva je Crna Gora. Moramo imati na umu vjekovno geslo ‘poštuju razlike, njegujmo sličnosti’“, rekao je dr Derviš Selhanović.

DA SVAKO ŽIVI SA SVOJOM TRADICIJOM I KULTUROM OTVORENO I BEZ PREDRASUDA:
Sa predstavljanja knjige

Oblici multikulturalizma

Dr Sonja Tomović je ukazala da je knjiga „Multikulturalnost društvena realnost“ prva studija koja govori o ovoj važnoj temi u Crnoj Gori i a šire, i ocjenila da je Selhanovićeva knjiga ozbiljna, kao i da je autor temeljno analizirao sve oblike multikulturalizma, kao što su pojmovni, normativni, empirijski, istorijski...

„Autorov zaključak je, veoma konzistentan i proizilazi iz njegovog formalnog, istorijskog i empirijskog pojma multikulturalizma. On multikulturalizam vidi kao jedan način da se među različitim kulturama, odnosno u narodu koji živi u nemonolitnoj

zajednici, uspostavi odnos istinske bliskosti koji ne mogu postići ni pravo, ni politika. Pravo i politika mogu da formalizuju naše bliskosti, ali istinsku bliskost i jedinstvo u jednom narodu i njegovom identitetu u najdubljem smislu možemo dobiti samo pod uslovom da se sve kulture koje ga sačinjavaju na neki način slažu i razumiju“, istakla je Tomović-Šundić.

O „različitosti koja je u stalnom pokretu“

Prof. dr Lidija Vučić je naglasila da knjiga dr Selhanovića na zanimljiv način govori o „različitosti koja je u stalnom pokretu“ i predstavlja znanje koje mora biti ade-

kvatno primjenjeno u praktici. „Multikulturalnost treba shvatiti kao kulturnu politiku“, smatra Vučić.

Prožimanje i spajanje

Dr Derviš Selhanović je kazao da multikulturalizam ne predstavlja puki, mehanički zbir pojedinačnih kultura, već opšti izraz prožimanja i spajanja različitosti, u kojem nijedna kultura ne gubi ništa od svoje izvorne ljepote.

U muzičkom dijelu programa učestvovali su Dina Kukalj i Safet Drljan, a prikazan je kratki dokumentarni film o multikulturalizmu u režiji Jelene i Huseina Bata Dukaja.

Lj. V.

Naučni skup o poeziji u Američkoj čitaonici na Cetinju

POEZIJA DIJELI SUDBINU SVIJETA

– Organizatori skupa su Institut za crnogorski jezik i književnost i Crnogorska asocijacija za američke studije „Dr Biljana Milatović“ (Nikšić); – Mogla su se čuti zanimljiva razmišljanja o izazovima jezika poezije, o pjesništvu i konvenciji, neorealizmu u crnogorskoj poeziji; – Organizovane su i dvije radionice u kojima su učestvovali i nikšićki studenti IV godine Studijskog programa za engleski jezik i književnost

„Što znači poezija danas, u vremenu kada nema one pjesničke solidarnosti u koju je vjerovao Selan. Kome zapravo pišemo? Kome smo uopšte pisali? Srodnici, sumnjivim srodnicima, kao Helderlin u „Povratku“? Jesmo li to godinama sebi samima otpisivali? Na vrhu besmislenosti ovog svijeta stanuje pjesništvo. No, traže, kao neki odabrani usud. Usud u kome se zna uživati“ – rekao je književnik Pavle Goranović, otvarajući 13. decembra, u Američkoj čitaonici na Cetinju, naučni skup na temu „Poezija!“.

Tokom radnog dijela skupa mogla su se čuti zanimljiva razmišljanja o izazovima jezika poezije, pjesništvu i konvenciji, neorealizmu u crnogorskoj poeziji ... Na temu „Poezija i njenе diskurzivne granice/ide-

ologije“ govorila je prof. dr Dubravka Đurić sa Univerzitetom „Singidunum“ u Beogradu. Ona se, između ostalog, bavila transformacijom polja poezije koja se događa u doba globalizma, postavljajući pitanje – kako se male lokalne kulture mijenjaju pod uticajem globalnih pjesničkih tokova koji određene tipove pjesničke proizvodnje postavljaju kao hegemonicke.

Teme skupa, između ostalog, bile su i „Književno-kritički pristupi poeziji Persija Biš Šelija“, „O poeziji Sajmona Armitidža“, „Pjesništvo i konvencija“, „Artkulisana riječ Radovana Zogovića u kontekstu evropskog ekspresionizma“, „Pjesničko načelo i Edgar Alan Po...“. Paralelno sa skupom, organizovane su dvije radionice. Mr. Ervina Dabižića,

TRAŽI LI NOVO DOBA ČOVJEKA KOJI NE PJEVA

„Na prvi pogled, poezija zbilja pripada najuzaludnijim poslovima. Ona jeste uzaludna u mjeri u kojoj je to svijet. A svijet uistinu jeste uzaludan. Eto onda opravданja i za poeziju. Ona samo dijeli sudbinu svijeta u kojem jedva opstaje. Tako će, valjda, biti ubuduće, u svim predsmrtnim vremenima. No, mali uticaj, zanemarljiv broj čitalaca, još minorniji broj privrženika, upućuje nas na pitanje: posustaje li to poezija? Traži li novo doba čovjeka koji ne pjeva“, zaključio je Goranović.

nović (Anima, Kotor) govorila je na temu „Predstavljanje ženskog tijela u Njegoševom djelu“, a Džoani Endrjus iz SAD izlagala je o „Poeticim mestima“. U ovom segmentu rada učestvovali su studenti četvrte godine Studijskog programa za engleski jezik i književnost

Filozofskog fakulteta u Nikšiću. Organizatori skupa su Institut za crnogorski jezik i književnost i Crnogorska asocijacija za američke studije „Dr Biljana Milatović“ (Nikšić).

N. Vučić

U Ruskom kulturnom centru u Podgorici održan završni dio projekta „Jednake mogućnosti“

ĐEĆIJI TALENAT JAČI OD SVIH SMETNJI

U Ruskom kulturnom centru u Podgorici prikazan je video-materijal sa „Art-izo. festa“, na kome su talentovani dečci iz Crne Gore sa smetnjama u razvoju, u maju prošle godine, imali prilike da vide i Moskovljani.

Đeca su pokazala koliko su nadarena i uspješna i da ih smetnje u razvoju nijesu oomele“, istakao je Aleksandar Milošević, direktor Dječjeg saveza iz Podgorice.

Direktorka Centra za produkciju „Viktorika“ Galia Karimova uručila je prigodne poklone deči – učešnicima festivala, kao i direktoru Dječjeg saveza, koja je naglasila da su ta deča vrlo važni i dostojni članovi društva, a mnoga od njih su veoma talentovana.

Nj. Bošković

U Ruskom centru, u sklopu programa, dečcu je бесплатно pregledala oftalmolog Ruske Federacije Tamara Milinkaja.

Crnogorski pisac za dečcu Dušan Đurišić govorio je svoju pjesmu „Veliki kapestan“, koja je propraćena burnim aplauzima.

– U ovom hladnom danu donosim vam tople pozdrave u ime Udrženja crnogorskih pisaca za dečcu i mlade i Udrženja književnih previdilaca Crne Gore – rekao je Đurišić na početku svog nastupa

U programu je učestvovao i Željko Kosanić, kompozitor muzičke etno-grupe „Zora“.

Esej: Kulturno-fenomenološki vodič u traganju za smisom ljudskog postojanja i kratkog trajanja

PISANJE KAO ĆIN OTPORA KONAČNOSTI

„Hronike“ velikog crnogorskog pisca Boža Bulatovića su zajednički imenitelj onoga što se u drugim (pod)žanrovskim određenjima označava kao critica, dnevnička bilježnica, putopis, razglednica... U ovoj koncepcijskoj ravni tekst legitimise svoju publicističko-umjetničku vrijednost i otvorenost prema kritici širokog dijapazona. Stepen dokumentarnosti teksta naglašen je datiranjem, godinom nastanka što, uz autorsku impresiju, dobija odjek minulog iskustva, nataloženog dijaloga i ironijske distance koja tekst, nakon više decenija od nastanka, čini pitkijim u njegovoj percepciji

Piše: Mr Željko Rutović

Govoreći o književnom djelu Boža Bulatovića, ugledni makedonski publicista i javni djelatnik Janko Nikolovski, između ostalog, kaže... „Ostao je enigma i treba i dalje proučavati njegov titanski opus otvaranjem debate i dijaloga o ovome čovjeku koji je bio i ostao zapamćen kao veliki crnogorski pisac...“ Za proučavanje rečenog opusa zapisi hroničara rukom novinarskom i putopisnom, jesu vrijedna i dragocjena baština zaslužna dužne vremenske i analitičke pažnje savremene percepcije teksta.

„Hronike“ su zajednički imenitelj onoga što se u drugim (pod)žanrovskim određenjima označava kao critica, dnevnička bilježnica, putopis, razglednica... U ovoj koncepcijskoj ravni tekst legitimise svoju publicističko-umjetničku vrijednost i otvorenost prema kritici širokog dijapazona. Stepen dokumentarnosti teksta naglašen je datiranjem, godinom nastanka što, uz autorskiju impresiju, dobija odjek minulog iskustva, nataloženog dijaloga i ironijske distance koja tekst, nakon više decenija od nastanka, čini pitkijim u njegovoj percepciji.

Sklon provokativnim pozivima na razmišljanje, dje-

lanje i povratak duhovnosti, Božo Bulatović je ovim djelom u otvorenom dijalogu i sa prošlošću i sa budućnošću. Takvim dijalogom on je ostvario osobenu poetiku teksta reprezentativne višeslojnosti, koja je govorljiva o najširoj mreži svijeta, o njegovoj pojavnosti, karikaturalnosti i lecemjernom bezdušju. Insistiranjem na određenim motivima, kao znacima sve-vremene memorije i simbola (anti) – života, Bulatović povezuje različitosti u sklad dijalektičkog jedinstva koji ponistava svijest nezgrapne materijalnosti. Na ovaj način, to vrijeme suptilnog ironičnog kazivanja prevodi se u fenomenologiju sadašnjosti – prikazivanja kao kritičke otvorenosti trajanja svevremenog (anti)kazivanja. Hronike ovog toposa su, između

ostalog, današnja sveprisutna mjesta dramatičnog patosa trivijalnih interesovanja koja su samo bijedni podstavar u carstvu reklamno-neonskog spektakla.

Da istorija ne bude privatna svojina

Dok je za Boža Bulatovića riječ darivanje i uživanje, on je znalački, u želji za duhovnom reinkarnacijom, prepoznaje i komentariše u transformaciji koja od ljepote ide ka moći. U toj moći Bulatovićevoj riječi je neudobno i tjesno. Njegova riječ „Hronika“ je riječ duha vječnosti, riječ nade i predskazanja ontološke nužnosti (konačnog) susreta riječi i čovjeka. „Hronike“ su, istovremeno, i diskretna anticipacija (n)ovog vremena u kome se komercijalno iscrpljuju i iskoristavaju tradicionalni oblici življjenja i stvaranja. U tom diskursu, jezgrovitost Bulatovićevih opaski dostiže aforničnost dostojeće istočnjačke mudrosti – „Trebalо bi da zakon jasnije razgraniči prava i odgovornost pojedinaca i ustanova kako bi istorija bila isključivo društvena, a nikako i nikada privatna svojina“ („Borba“, Beograd, 1966). Na vrlo malom prostoru, filigranski, ovaj autor za tren napravi efektan retorički obrt, nudeći čitaocu

promijenjenu optiku doživljene stvarnosti.

Obilježavanje nekih svojih staza

U duhu borhesovski doživljene Knjige kao sinonima postojanja, ili pisanja koje Umberto Eco doživljava činom otpora konačnosti, situirana je i socijalno-kulturološka vertikalna ukupnog Bulatovićevog stvaralačkog opusa. „Hronike“, u smisalo-sadržajnom konceptu tog opusa, samo potvrđuju senzibilitet vječitog traganja, od strane neumornog tragača za smisalom postojanja i smisalom vrijednosti, kao ontološko-bio-loskom vertikalnom čovjekovog bivstva. Zato, uprkos izazovima opšte digitalizacije oruđa za čitanje, e-knjige, disketa, USB priključaka, de je kako Bulatović, prije skoro pet decenija primjećuje, „reklama novo božanstvo savremenog čovjeka“ (1966) – prema Božovim „Hronikama“, tom nostalgično-uputnom štitu, treba se ophoditi i koristiti ih na način sličan onome kako su se krajem 18. vijeka aristokrate odnosili prema knjizi, kada su prilikom dužih putovanja u malim koferima nosili svoje pokretne biblioteke. Uostalom, ova knjiga eseja i zapisa je izrasla iz osebujnog Božovog puteštvovanja koje je na ovaj način, zapisujući njegove biljege, znake, simbole, godove, (p)ostala hronika, ne mesta, čina ili imena, koliko „Hronike“ sveopšte društvene događajnosti, hronike ljudskih naravi, posruća, izazova, ograničenosti i dilema... Visprema započanja, anegdotice, dosetke i viđenja nisu pišane (viđene) od strane Boža Bulatovića, s namjerom pružanja gotovih i definitivnih odgovora. U konačnosti ljudskog duha, prepoznaje se, uostalom, i potreba za obilježavanjem nekih svojih staza, kojima se (ne)voljno ide u susret.

NE ZANOSITI SE MISLIMA O BESMRTNOSTI

Bulatović svojim tekstovima ne želi da suvoporno konstatiše mjesto događajnosti, već, poput kakvog vrhunskog Heraklitovog nastavljača na neprijateljskoj teritoriji, u srce teksta ubacuje dinamičke kontrakategorije i principi višesmjernih konsekvensija. Komunikativno-kulturološki susret sa ovom knjigom proishodi iz traganja – svojevrsne detekcije „tragova“, u kojima se fenomeni u iskustvu razlikuju i dovode u koherentan slijed. „Hronike“ su primjer sa koliko originalnosti, snage kritičkog mišljenja i analitičnosti Bulatović percipira i razgrađuje svu antinomičnost društvenih fenomena i njima pratećih eksternaliteta. Veliki broj razmatranih fenomena, posebno mnoštvo detaljnih primjera, čine ovu knjigu naročito značajnom za društva čiji su vrijednosti principi, etičke dileme, javna odgovornost – promjenljive kategorije, uslovljene nizom istorijskih, mentalitetskih, socijalnih i utilitarnih razloga. Nije pretenciozno reći da ova knjiga zato može biti i svojevrstan kulturološko-fenomenološki vodič, u traganju za smisalom ljudskog postojanja i kratkog mu trajanja. Ne slučajno, Bulatović u tom duhu konstatiše da „daleki preci dozivaju i opominju potomke da se ne zanose mislima o besmrtnosti“.

Božove „Hronike“ su hronike jednog vremena, hronike ljudskih traganja za smisalom (ne)dokućivog mesta, u kome se užvišeno i trivijalno, kosmopolitsko i palanačko, tradicionalno i moderno, globalno i lokalno, sudaraju, boreći se svakog na svoj način za onaj antički topos, u kome vide svoje spasenje, razrješenje, mir i utjehu ljudskih visosti i ljudskih slabosti. Otuda, koliko god to bila reprezentativna slika jednog miljea, to je istovremeno i vertikala ukupnog ljudskih i civilizacijskih hronika. Svijet neonat i digitalne kompresije može na tenu ovaj svijet učiniti vizuelno ljepšim, bržim i konzumentu privlačnijim, ali neke stvari ostaju gotovo iste, nepromijenjene, u tragičnoj orbiti ljudske slabosti. Na suprotnom polu tragičnog – svaku komično štrči i prkos, želeći da vitalnošću duha produži (ne)moguće, približi daleko, i pomiri (ne)pomirljivo.

OSOBENO DIJALOŠKO JEDINSTVO

Erudicija Božove misli, jezgrovitost poruke, čitljive i vidljive sa prostora i mesta distancije – razbijajuča karakterologiju nedoraslosti sveukupne palanačke svijesti, spremne da energijom negativca mistificiraju nemistično subjektivno, zamjenjujući smisao i slijed zagonjene objektivnosti. Tekstovi poput, npr. „Takozvanog tržište, Privatna svojina, Potraga za obilježjem, Visoki kriterijumi ili snobizam, Zbrdozdolisana teorija, Simpozijanje, Sporazumijevanje prstima?...“ ogledni su primjeri živuće fenomenologije socijalne živilosti koja se opire promjenama strukture socijalnog organizma, koja van konteksta traži svoj „održivi kontekst“, uporan da zamjenom teza, pojmove i principa ustoličuje antipode smisla i sadržaja samog smisla. Beskompromisno u razotkrivanju ovog teksta, Božo ne ljeporječi i ne dodvorava se aktuelnoj poželjnosti, on je hirurškim zahvatom locira, nudeći nesvestan da tim prokletstvom priziva novo, dublje i u korijenu neodgovorno snažnije.

Božo Bulatović

FILM

DVADESET GODINA

Poslijeratni jugoslovenski film nalazi se pred svojim velikim i izuzetnim trenutkom: jubilarnom proslavom dvadesetogodišnjeg postojanja. Ali, u našim svakodnevnim trkama, gužvama i prepiranjima, готовo da nijesmo ni primjetili tu krunsku crtu do koje se stiglo, često i po cijenu grdnih upijanja, zaljetanja i deziluzija. Danas ipak vrijedi da se sabereimo, predahnemo i razmislimo. Vidjećemo i iznenadimo se što smo sve ni iz čega stvorili. Spisak je dug i impozantan, a zaključak može da bude samo jedan: jugoslovenski film je pronio svijetom i ime Jugoslavije i tokove savremene jugoslovenske kulture. Stigao je čak i tamo gdje dosad nije dobio kročila ni naša literatura, ni naše slikarstvo, ni naša muzika itd. Imamo, dakle, što da zabilježimo i proslavimo za dvadesetogodišnjicu poslijeratne jugoslovenske kinematografije.

Imamo stoga razloga da okrenemo i drugi list, da pogledamo što smo sve dosad zaboravili, zabašurili, proćerdali,

iznevjerili i izvitoperili. Sjetimo se da je naša bioskopska mreža na dnu evropske ljestvice, sjetimo se da smo gubili grdne pare tamo gdje smo htjeli da ih zaradimo, sjetimo se izandale tehnike po našim ateljeima, predimenzioniranih kapaciteta, vječitim sporova oko samoupravljanja, finansiranja, organizacije, izvoza itd. Sjetimo se svega toga, jer nam dvadeset godina našeg filma nalažu i šta sve treba još da uradimo, radi njega samog najviše, radi mesta koje tek treba i može da zaузme.

(Potpisano sa Hroničar)

SJETIMO SE...

Jugoslovenska kinematografija proslavlja svoj veliki trenutak, proslavlja dvadeset godina svog postojanja. Prirodno je pomisliti da tako nešto treba da bude i čast i obaveza za sve jugoslovenske kinematografske institucije. Ali, Pula je već odavno došla i prošla: balkle su pogašene, fanfare umukle. Dugo zatišje koje je potom uslijedilo biće danas konačno prekinuto jednom svečanom Akademijom. Ali, da li je to dovoljno, zar prije toga nije trebalo stvoriti atmosferu, stvoriti bolje i upadljivije mjesto domaćim filmovima na domaćim ekranim. Umjesto toga,

posljednjih dana na repertoaru beogradske bioskope mogli smo najprije da naiđemo na „Poteru iz pakla“, „Ono je jače od mene“, „Bandu užasa“, „Na nišanu“, „Juče, danas, sutra“, „Porok i vrlinu“, „Džeronima“... Od domaćih filmova tek ponekad bijela vranja, kao na primjer „Ključ“, i to u nereprezentativnoj dvorani. Od kratkometražnih filmova, naravno, ni traga. Slavimo dvadeset godina domaće kinematografije, ali za koga smo je stvarali ako ne za domaću publiku? Sjetimo se da riječ bez djela ne traju ni koliko dim na vjetru.

(Hroničar
List „Borba“,
Beograd, 20. 12. 1965.)

ZBRDAZDOLISANA TEORIJA

Pored djela Sadula, Arnhajma, Novakovića, Ažela i drugih, u našoj već poslovnočno oskudnoj izdavačkoj publicistici i istoriografiji, pojavila se ovi dana i jedna podebela knjiga (na finoj hartiji, u tvrdom povezu) ambicioznog naslova: „Savremena filmska umetnost“, i još ambicioznijih i pretencioznijih hvalospjeva o njoj, sa potpisom izdavača – Novinska ustanova „Požarevac“, Požarevac. Jedna nemoguća i groteskna komplikacija, sklepana zbrda-

zdola, proglašava se „originalnom i kompleksnom studijom o filmskoj umetnosti“, kojoj se čak daje i rang „prve na našem jeziku“. Treba li uopšte govoriti o zaključku da „poglavlje Teorija filmske umetnosti, po mnogočemu, predstavlja novinu u estetici i dramaturgiji filmske umetnosti?“ Jer, „razlučujući estetiku filma od dramaturgije filma i objedinjujući ih opštom teorijom filmske umetnosti, pišac istovremeno daje odrednice njene savremenosti“.

I tako dalje, u sličnom stilu. Autor ove knjige je Božidar Nedeljković. Nikako nije mogao da to ime doveđem u bilo kakvu vezu sa situacijom naše filmske publicistike, jer ne pamtim da je Nedeljković, bar u posljednjih 7-8 godina, napisao nešto vrijednije pažnje o filmu i problemima filma kod nas i u svijetu. Iz „Beleške o piscu“ saznaćemo da je Nedeljković dosad napisao veći broj knjiga, među kojima se nalaze i „Industrija Beograd“, „Privredna hronika“, I, II, III, „Radničko samoupravljanje“, „Savremeno novinarstvo u svetu i kod nas“. Zatim je, kako vidišmo, došla i „Savremena filmska umetnost“.

I neka se poslije još priča da tavorimo sa našim filmskim edicijama, kad ovdje oko 300 stranica teksta, u luksuznom

štamarskom aranžmanu, možemo dobiti za svega 5.000 starih dinara.

Trista stranica teksta.
A ko tavori?

(Hroničar
List „Borba“,
Beograd, 16. 04. 1966.)

NEVJERICA

Jedan razgovor u Zagrebu opet me podsjetio na onog kolegu, novinara, koji je – ako se sjećate – skoro sa zaprešćenjem otkrio kako knjiga ipak ide. On je jednostavno obišao nekoliko beogradske knjižara, razgovarao sa prodavcima i, svodeći bilans ankete, zaključio da se na tržištu desavaju čudne stvari – knjige se prodaju bolje nego prije reforme.

Svojevremeno je jedna beogradska kuća izdala zbirku pjesama poznatog, ali u svijetu vrlo malo čitanog poete. Na iznenađenje i prevdiočića, i urednika biblioteke u kojoj je knjiga objavljena, za kratko vrijeme – nekih mjeseci, dva – prodato je pet hiljada primjeraka. Toliki tiraž pjesnik vjerovatno nije imao ni u svojoj zemlji, koja ga inače stavlja u vrhove savremene poezije.

Prust i Džojs imaju ovog projekta sličnu sudbinu. Zagrebačka „Zora“ je – koliko znam – do skora prodala oko dvije hiljade kompleta sabranih djela te dvojice pi-

saci. Nastranu cijena kompleta (više od pedeset glijada starih dinara), nastranu i opšte prihvaćeno uvjerenje da se o neosporno veliku Prustovu i Džojsovu literaturu čitoci u svijetu baš mnogo ne otimaju, nastranu i to što isto tako znacajni ali „čitljiviji“ pisci nisu jednom jedinom knjigom nijesu kod nas imali više do minimalnog tiraža, nastranu i pretpostavka da su možda iznenađeni i ljudi u „Zori“ – tek debeli paketi sa Prustovim i Džojsovim djelima putuju i dalje preplatnicima.

„Nikako da odgonetnetu zagonetku – gdje svršavaju neke knjige?“ Za pojedina izdanja se čudom čudiš kako idu, druga opet za koja si vjerovao da nešto znaće odlaze nepovratno u lagere.“

U nedoumici u kojoj niko ne može da mu pomogne, moj sagovornik, ugledni zagrebački književnik, bespomoćno traži objašnjenje: „Ne znam, a prijatelji ne mogu da vjerujem, da li Prust i Džojs zaista imaju toliko čitalaca u ovoj zemlji, koju ja inače slijepo volim. Ili sam ja možda u zabludi kad stavljam pod sumnju tog vašeg, meni zagonetnog čitaoca?“

Ne znam koliko je utješno konstatovati da i naše izdavače vrlo često muči ista nevjernica?

(Hroničar
List „Borba“,
Beograd, 08. 05. 1966.)

JOVICA DRAŠKOVIĆ

Prošle godine preminuo je Jovica Drašković, profesor i dugogodišnji direktor OŠ „Aleksa Đilas Bećo”, Mojkovac.

Jovica Drašković je rođen 1948. god. u Oštroskoj Stjeni, opština Prijevođe. Rijetki su prosvjetni radnici koji su, kao Jovica Drašković, ostavili tako dubok trag u vaspitno-obrazovnoj istoriji Crne Gore. Završivši učiteljsku školu u Prijevođu, Jovica je poput naših poznatih prosvetitelja došao u mojkovački kraj, sa željom da nastavi opisovanje mojkovačkih mališana. Želja za neprestanim sticanjem znanja i profesionalnim usavršavanjem nikada ga nije napuštalala, tako da je nastavio svoje obrazovno usavršavanje diplomiravši na Učiteljskom fakultetu u Užicu, i time stekao zvanje profesora razredne nastave.

U OŠ „Aleksa Đilas Bećo” radio je kao nastavnik do 2001. god. kada je imenovan za direktora. Na toj funkciji je bio sve dotele dok ga u tome nije sprječila bolest.

Vrsni pedagog, uzorni predavač, stručan, tačan i dosljedan, široke lične kulture, sjedinjene s plemenitošću, osobine su koje su krasile profesora Draškovića.

Iako nas je rano napustio, svoju visoku mjeru prema životu i intelektualnom poslu ispunio je pošteno, zasluzivši dugo trajanje u istoriji pedagoškog rada mojkovačkog kraja i školstva uopšte. Za sve nas koji smo ga poznavali ostaće najbolji svjedok da su odmjerenoš i utemeljena sigurnost put do kvaliteta i cilja. I životom i radom služio je na ponos porodici, školi, prijateljima i sredini.

Mr Veselin Bulatović

DRAGINJA PEJOVIĆ

Aprila prošle godine preminula je Draginja Pejović, rođena Jokić, nastavnica istorije u penziji.

Rođena je 1942. godine u Gušići, srez Gnjilane. Pedagošku akademiju-Odsjek istorija i geografija završila je u Nikšiću.

Radila je u Osnovnoj školi „Meksiko“, potom u OŠ „Jugoslavija“ u Baru, odakle odlazi u penziju. Za vrijeme rada u obje škole postizala je zapožene rezultate na lokalnim i državnim takmičenjima. Ako se za ikog moglo reći da ga učenici vole i poštaju onda je to bila ona. Na spoljnom zidu njene učionice dugo je stajalo iscrtno veliko srce, a u njemu napisano: „Draginja, volimo te!“ Uvijek iznova pisale su to generacije kojima je predavala.

Ta jednostavna skromna žena, zračila je pozitivnom energijom. Prirodna, duhovita i otvorena, bila je bliska kako deci i kolegama. Njegovala je lijepo međuljudske odnose.

Učenicima je pokazivala roditeljsku brigu, učila ih da budu prvenstveno dobri ljudi i da se poštenim radom izbore za svoju budućnost. Zbog svega toga bila je poštovana i voljena od svojih učenika, njihovih roditelja i kolega. Živjela je dostojanstveno i skromno, isto tako podnosila svoju bolest i utihnuła u vjećnost.

Draginja Pejović će ostati u trajnim sjećanjima kao dobar pedagog, njegovateljica ljubavi i sloga, divan čovjek i kolega.

MILENA VILOTIJEVIĆ

Novembra prošle godine umrla je u 97. godini Milena Vilotijević, učiteljica u penziji. Rođena je 1917. godine u Martincima, kod Sremskih Mitrovica. Završila je Višu učiteljsku školu u Beogradu.

Dolazi u Crnu Goru 1939. godine, gdje dobija radno mjesto učiteljice u selu Pošćenje, nedaleko od Šavnika. Na posao je ondašnjim drobnjačkim bespućem pješačila više od sat, ili na konju.

Početak Drugog svjetskog rata zatice je u Šavniku, gdje se zajedno sa svojim suprugom dr Radošem uključuje u Oslobodilački pokret. U ratu je obavljala poslove bolničarke u sanitetskim službama Četvrti i Pete proleterske crnogorske brigade.

Pošle rata, radila je kao učiteljica u Beogradu, na Cetinju, a od 1956. godine u Nikšiću, u Osnovnoj školi „Luka Simonović“ sve do odlaska u penziju 1965. godine. Sav svoj život posvetila je vaspitanju brojnih generacija. Kao što je i njen suprug dr Radoš bio narodni lječnik, tako je Milena bila narodni učitelj. Bila je cijenjena, omiljena i poštovana kod kolega, roditelja učenika i sredine u kojoj je živjela i radila. Bila je i društveno-politički aktivna. Za svoj rad dobila je više priznanja, među kojima i Spomen-medalju, povodom 70 godina Trinaestostuljkog ustanka.

Potpisnik ovih redova izražava zadovoljstvo i zahvalnost što je Milenu upoznao od svojih malih nogu i imao njenu pomoć na početku svoga puta ka obrazovanju.

**Rajka Vuksanović
OŠ „Jugoslavija“, Bar**

SLOBODAN CEROVIĆ

Nedavno je preminuo Slobodan Cerović, profesor u penziji i jedan od najistaknutijih i najcijenjenijih prosvjetnih radnika Crne Gore. Rođen je 1942. godine u Tušini kod Šavnika.

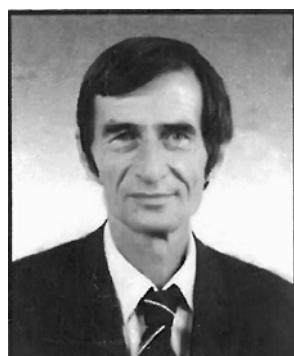
Završio je osnovnu školu u Boanu, Gimnaziju u Nikšiću i Višu pedagošku školu (srpskohrvatski jezik i jugoslovenske književnosti) na Cetinju, a iz radnog odnosa – Filološki fakultet u Beogradu. Radio je u osnovnoj školi „Špirko Vidović“ u Gornjem Rudinama, „Branko Višnjić“ u Krcu, „Janko Mićunović“ na Moštanici i „Braća Ribar“ u Nikšiću, u kojoj je obavljao i dužnost pomoćnika direktora škole, a koja je baš u to vrijeme (1976. godine) dobila nagradu „Oktoh“.

Slobodan Cerović je bio jedan od inicijatora ponovnog pokretanja nikšičkog osnovnoškolskog lista 1973. godine „Nikšički pionir“ (ubrzo preimenovan u „Poznanstva“), čiji je bio glavni i odgovorni urednik. „Poznanstva“ su 1975. godine proglašena za najbolji školski list u tadašnjoj Jugoslaviji, koji će kasnije, osvojiti prvu nagradu, te tri zlatne i dvije srebrne plakete.

Bio je i urednik „Nikšičkih novina“. Radio je, zatim, u Savjetu za vaspitanje i zaštitu djece Nikšić, te bio direktor OŠ „Ratko Žarić“ i savjetnik za srpskohrvatski jezik i književnost u Regionalnom prosvjetno-pedagoškom zavodu Nikšić.

Bio je besprekorni saradnik, sa neizmjernom radnom energijom. Kao takvog, niješu ga zaobila mnoga društvena priznanja – Nagrada oslobođenja Nikšića, Povelja Saveza slijepih, Srebrni znak Crvenog krsta Crne Gore, Orden rada sa srebrnim vijencem i druga. Slobodan Cerović je bio čovjek za pamćenje i

Branko A. Koprivica

PARTNER

(Br. 56, 2013)

U izdanju Ministarstva odbrane Crne Gore štampan je novi broj magazina o evroatlantskim integracijama, odbrani i vojski „Partner“, koji na uvodnoj strani čitaocu obaveštava o poseti predstavnika NATO koledža Crnoj Gori.

„U okviru studijskog putovanja, 79 polaznika višeg kursa na NATO odbrambenom koledžu iz Rima i 11 predstavnika Koledža boravili su u Crnoj Gori. Goste iz 34 zemlje pozdravili su predstavnici Ministarstva odbrane, Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, te Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore. Državni sekretar Ministarstva odbrane Bojan Šarkić je polaznicima kurasa i predstavnicima NDC ukratko predstavio poziciju Crne Gore na spoljno-političkom i vojnom planu, u svijetu evropskih i evroatlantskih integracija. Ova poseta spada u red najznačajnijih posjeta Ministarstvu odbrane u ovoj godini, imajući u vidu značaj i ulogu ove elite NATO obrazovne institucije, brojnost i visok rang oficira i civila iz cijelog svijeta“, navodi se u tekstu. Tu je i pregled aktivnosti i rezultata u sistemu odbrane u 2013. godini, poseta načelnika Generalštaba Vojske Crne Gore viceadmirala Dragana Samardžića VIII kontingentu u Avganistanu, kao i intervju s Tiborom Benkom, načelnikom GŠ Vojske Mađarske, i makedonskim ministrom odbrane Tatatom Džaferijem. „Partner“ piše i o Centru za obuku pilota helikoptera u Vazduhoplovstvu Crne Gore u Golubovcima.

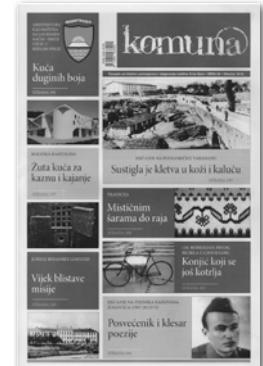
„Centar postoji od 2008. godine, kao regionalni projekat, kroz koji je VCG na još jednom polju otvorila mogućnost saradnje sa partnerskim zemljama. Prepoznatljiv je po metodičnosti i analitič-

KOMUNA

(Br. 8, 2013)

Uvodnu stranu časopisa za lokalnu samoupravu i njegovanje baštine Crne Gore „Komuna“ otvara tekst akademika Sretena Perovića „Bez zazora poštujmo svoje“, dok je Mirko Jakovljević, povodom smrti akademika Radoslava Rotkovića, priredio tekst o njegovom svestranom duhu. Da je kamen bio osnovni gradivni materijal, podsetio je Zlatko Vujošić u tekstu „Kruženje vječnog kamena“, a Miraš Martinović pisao je o Radovanu Zogoviću u okviru teksta „Posvećenik i klesar poezije“. Povodom obilježavanja stogodišnjice rođenja Čamila Sijarića, dr Hasnija Muratagić-Tuna objavila je tekst o ovom piscu, Branka Bogavac o Jezdimiru Radenoviću, novinaru i publicisti, a Minja Bojanović objašnjava ko je bio Pjer Loti. Mr Željko Rutović objavio je tekst o Nikšiću „Nikšić – naselje Željezare“, mr Sreten Lutovac o velikom jubileju – 100 godina beranske Gimnazije „Panto Mališić“ „Vijek blistave misije“, Vesko Baltić o 115 godina škole u Prošćenju „Radomir Rakočević“, te mr Tadija Bošković o jednom vijeku postojanja škole u Ravnoj Rijeci. O novom zdjalu bjelopoljskog Dječeg vrtića pisao je Kemal Musić „Kuća dugih boja“.

Vlado D. Duletić, podseća čitaoca na zaboravljeni i napušteni grad Đurđevac, koji se nalazi u blizini manastira Stanojević nadomak Budve, a Mustafa Canka o hrišćanima u osmanskom Ulcinju. „Komuna“ piše i o brodu „Bar“, koji je bio prvi brod duge plovibde, o cílimu, kao najoriginalnijem i najlepšem narodnom proizvodu, Ali-pašinim izvorima, najvećem vrelu u Evropi, sada već zaboravljenim običajima, sijelima, kolašinskom amaterskom pozorištu, Željku Reljiću, akademском slika-ku, te 118. rođendanu prvog bicikla u Crnoj Gori.

KNJIŽEVNI ZAPIS

(Br. 20/21)

List za književnost i kulturu „Književni zapis“, koji izdaje Udruženje književnika Crne Gore, donosi niz interesantnih priloga iz ove oblasti. Uvodne strane ispunjene su poezijom posvećenom crnogorskom pjesniku i vladaru Petru II Petroviću Njegošu. Tu su, između ostalih: Žarko Đurović „Njegoševe vizije svijeta“, Vasko Popa „Lovčen“, Branislav Miljković „Njegoš („Grob na Lovčenu“), Milo Kralj „Nekoju gospu u času naslušivanja smrти“ iz poeme „Zvjezda velikog plača“, Bećir Vučković „Planina sa oreolom“, Miodrag Pavlović „Lovčen Njegošu“, Aleksandar Ivanović „Potonja ura Rada Tomova“, Višnja Kosović „Oda Njegošu“ i drugi. Objavljen je i odlomak iz knjige „Doba sekond henda“, Svetlane Aleksejević, koju je s ruskog jezika prevela Jadranka Dubak. Prof. dr Slobodan Tomović piše o svom viđenju „Luče mikrokozme“, dok je prof. dr Zorica Turjačanin pisala o simboličici narodnih bajki Sklavinošava Savasa „Čarolija zaustavljene vječnosti“. Predstavljen je i Atlas evropske lirike, Udruženja književnika Srpske, koji su priredili Milivoj Šindić i Zdravko Kecman. Povodom važnog jubileja – dva vijeka od rođenja Petra II Petrovića Njegoša objavljen je tekst „Poetski jelej“ Ilije Lakušića. Zapis objavljuje i odlomak iz romana „Sanjarev glasnik“ Milosava Radovića. Nekoliko autora objavilo je prikaze knjiga: Žarko Đurović, knjige Ljubiša Đidića „Moravska trojeručica“, Blagoje Backović „Zapis o snježnoj azbuci“, Andrija Radulović, Jovanka Vukanović o romanu Perovića Popovića „Nije bilo proljeća“.

Glavni urednik lista je Ilija Lakušić.

MEDIJSKI DIJALOZI

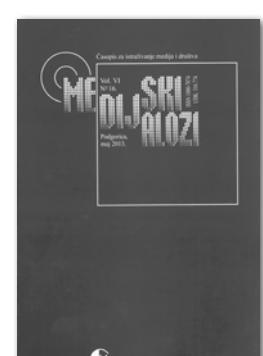
(Br. 16, 2013)

Časopis za istraživanje medija i društva „Medijski dijalozi“ i u ovom broju objavljuje zanimljive informativne članke iz ove oblasti. Tako na primjer, Sandra Bašić-Hrvatin pisala je o krizi štampe, dr Dobrivoje Stanojević o palanačkom klišeu i štampi u Srbiji, dr Divna Vuksanović o krizi štampe i kontroverznom pojmu političke korektnosti, a dr Veselin Drašković, dr Dejan Kružić i dr Mimo Drašković o uzrocima, posljedicama i parodoksim u štampi.

Mr Željko Rutović objavio je tekst o kulturološko-vrijednosnoj regresiji postmoderne štampe, Anastazija Miranović o novom medijskom pejzažu-kulturološkim konsekvencama, dok je dr Šrđan Vukadinović razlagao temu o strukturi prevazilaženja krize štampe. O prenućstvu modernih sredstava komunikacije u odnosu na klasične ukazao je dr Velizar Sredanović u tekstu „Gutenberga progutao tablet“, dok su se sveprisutnoj internet komunikaciji posvetili mr Jelisaveta Blagojević i Blagota Marunović, te Vesna Milenković i mr Sladana Stamenović u tekstu naslovlenom „Štampa i novi mediji u informatičkom društву-ko dobija ko gubi? Dr Radenko Šćekić piše o tabloidima i publicitetu, Marko Burić o uticaju news (vijest) portala na krizu dnevne štampe u Crnoj Gori, te Miloš Malović o tabloidizaciji kao strategiji opstanka štampanih medija. Dr Dragan Čalović bavio se izazovima u profesionalnoj edukaciji novinara u vremenu transformacije štampanih medija, dok je dr Dubravka Valić-Nedeljković pisala o krizi štampe na jezicima nacionalnih manjina zapadnog Balkana i kulturološkim konsekvencama, dok je Ana Stevanović ukazala na pad standarda medijske etike.

Mr Nikša Grgurević osvrnuo se na uticaj informaciono komunikacionih tehnologija na krizu štampe, dok je Maja Đurić podsetila na istoriju medija novinske fotografije u Crnoj Gori od 1840-1940. godine. Dr Miroslav Doderović i Dragana Mrkić objasnili su povezanost geo-kulturnog određenja Crne Gore i krize štampanih medija, dok su Mirko Jakovljević i Dragoljub Bulatović ukazali na nužnost opstanka lokalnih štampanih medija, odnosno štampi kao instrumentu odbrane kulturne baštine. Janko Nikolovski u svom tekstu odgovara na pitanje da li smo zahvaćeni krizom štampe, moralu ili krizom demokratije, dr Tatjana Vulić naglašava činjenicu nepostojanja novinske kritike, kao posljedice krize štampe i krize društva, dr Zoran Jevtović i dr Radivoje Petrović ukazuju na krizu tradicionalnih medija i opstanak građanske funkcije novinarstva. O krizi novinarskog stila i devalvaciji autentičnih novinarskih tekstova u novim medijima u dnevnim novinama BiH pisala je Šejn Husefendić, mr Aet Salh o novinama i njihovo ulozi u društvenoj zajednici, Silvana Marić i Ivana Šimić o uticaju štampanih medija na usvajanje vrijednosti dece i mladih, dok je Lidija Mirkov ukazala na komparaciju dokumentarnih žanrova u nedjeljniku „Nin“. „Medijski dijalozi“ objavljaju i prikaz knjige (Robert W. McChesney) Roberta Mekčesnia „Digitalna diskonekcija“.

Glavni i odgovorni urednik časopisa je Mimo Drašković.

nosti tokom obuke koja omogućava da kadeti-piloti veoma uspješno i brzo usvajaju potrebna znanja i vještine za sigurno i samostalno upravljanje vazduhoplovom. Nastavnici ljetjenja pošeduju veliko iskustvo u obuci kadeta-pilota. Ospozobljeni su za obuku vojnih pilota po svim profilima letačke obuke“, naglašeno je u tekstu. Tu su i strane posvećene položaju i ulozi žena u Vojski Crne Gore, dok je posebna pažnja posvećena aktivnostima na uspostavljanju programa učenja engleskog jezika u svim kasarnama, koje su počele realizaciju dva kursa, početnog i višeg nivoa. Program će trajati tri godine do 2017. godine, a krajnji rezultat će biti uspostavljanje održivog sistema engleskog jezika u Ministarstvu odbrane i Vojski Crne Gore. Magazin piše i o vojvodi Stanku Radonjiću, prvom zvanično školovanom šefu Štaba crnogorske vojske. Pred kraj života, imenovan je za prvog ministra vanjskih poslova. Njegov život, školovanje i rad utrli su puteve i bili koridor kasnijim generacijama u izgradnji pouzdanog i modernog državnog aparat-a, naglašava magazin. List uređuje Uređivački odbor: dr Ivan Mašulović, p

SABIR UMA I EMOCIJA

(Vladislav Pavićević: *Sunčane vedrine – sabrane kratke priče za djecu i mlade*, Medeon, Podgorica, 2013)

Ono što je karakteristično za svakog pisca, svakog umjetnika, jeste: izvornost i jačina njegovog stvaralačkog uma. To je ono što plijeni čovjekovu pažnju, provjetrava, oplemenjuje, diže u sami kosmos, u sami vrh univerzuma. Književnik Vladislav Pavićević do sada je objavio više proznih i poetskih knjiga, posebno knjigu „Sazvjeđe razuma“, ali ni u jednoj nije tako lirski topao stilski sažet i motivski različit kao u malim – kratkim pričama, koje se, metaforički, malim i ne mogu krstiti. Jer... Vladislav Pavićević nema malih priča. Sve su to velike priče, divni sabir uma i emocija, lako se čitaju, duboko

doživljavaju – listi, literarni, uzneseni biseri. Zrela, pročišćena proza, što nije slučaj s nekim savremenim piscima ovoga žanra. Sve je, dakle, stavljeno u konac, u kulminacionu liniju, sve su kao tane iz puške, s jakim, uzbudljivim ubrzanjem, bez niskog pada. Nešto što kao cvijet ide u sladak rasprš, u sunca žar, u svjetlu žita.

Mladi čitaoci će to osjetiti još u prvom susretu s ovom knjigom. To je dio njihove prirode i njihova priroda. Njihov san i java, razigranost duha. A šta je od prirode, od djeće prirode, čistije i ljepše? Šta pitkje? Zašto knjigu i tehnički valja lijepo opremiti. Ljepotu, dakle, do-

dati ljepoti. Samo ona je duh vječnosti.

Miloš Radusinović

SUNCE PRAVDE I ZEMLJU OGRIJA

(Dr Čedomir Bogićević: „Petar II Petrović Njegoš kao državnik i državni reformator“; „Njegoševa filozofija pravde“, Vrhovni sud Crne Gore, Podgorica – Cetinje, 2013)

Iz pera uglednog crnogorskog naučnika dr Čedomira Bogićevića nedavno je objavljena knjiga o Petru II Petroviću Njegošu koja je koncipirana u dva dijela. Svezak I nosi naslov „Petar II Petrović Njegoš kao državnik i državni reformator“, a Svezak II – „Njegoševa filozofija pravde“. O Njegošu se najviše pisalo sa književne, mnogo manje sa filozofske, a malo i nedovoljno sa strane njegovog državničkog habitusa. Uz onaj presudniji koji se tiče svjesnog minimiziranja njegovih uspjeha na ovom polju zbog falsifikovanja, krvotvorenja i nepriznavanja crnogorskog nacionalnog, kulturnog i državnog subjektiviteta, to je bio jedan od razloga nepoznavanja velikih rezultata koje je postigao Njegoš kao državnik i državni reformator. Autor ove izuzetno korisne i koncizno napisane studije upravo se time i bavi.

Njegoš je bio pionir i inovator na različitim poljima crnogorskog državnog pregalštva. Bio je beskompromisani, odlučan i dosljedan borac za izgradnju centralizovanih i efikasnih institucija vlasti koje će u kontinuitetu obezbjeđivati jedinstvo i održivotnost crnogorske nezavisne države. Izvršio je reorganizaciju crnogorskih državnih organa, stvarajući oružane odrede: Perjanike i Gvardiju. U sastav Perjanika je ulazio 8-30 ljudi, kao lična pratnja i osiguranje Njegoša kao državnog poglavara, te članova Senata, a u Gvardiji je bilo oko 400 vojnika sa 18 kapetana i ona je izvršavala sudske odluke i druge odluke Senata. Nared je ovaj državni organ zvao „Mali sud“. Prema izvještaju austrijskog izaslanika kapetana Oreškovića iz 1840. g., „nema ni u jednoj drugoj državi policije koja je tako budna, okretna, a u isto vrijeme tako smjela i odvažna, kao što su to vladinični perjanici i njegova Gvardija. Nijedan razbojnički ne može tamo izbjegi zaslženu kaznu. Gvardija i perjanici noću opkoče njegovu kuću i nema slučaja da je neko utekao. Senatori, kapetani, Gvardija i perjanici samo čekaju njegovu mig, i ja ne vjerujem da u svijetu postoji neka druga zemlja u kojoj se zapovjeti vladareve tako tačno, tako brzo ispunjavaju, počev od najnižega do najvišeg...“

Vladika je u stanju da odvražno upravlja ovim divljim narodom i da ga postepeno približi evropskoj kulturi. On pokazuje osobine koje su svojstvene sa

skoj teritoriji 1838. g. što je doprinjelo učvršćivanju crnogorskih državnih institucija i organa centralne vlasti, te suzbijajući plemenski separatizam.

Njegoš je testamentom od 20.06.1850. g. sačinjenog u Prčnju, odredio za svoga nasljednika Danila Stankova Petrovića, ali ga nije preporučio za duhovnu akademiju nego za svjetovnu školu, o čemu se saznaje iz Njegoševe prepiske sa ruskim poslanikom u Beču, Majendorfom. Takva je svjetovna škola u to vrijeme bila nespojiva sa vladicanskim ulogom, pa je ta Njegoševa odluka dovela do panike u srpskim diplomatskim krugovima i agenturnoj mreži, što je Ilija Garašanin okarakterisao kao najjači udar srpsvu i najveću nesreću za Srbiju. Ovime se može reći da je Njegoš rodonačelnik crnogorske svjetovne, laičke i mirske države, koju je ostvario preko svog nasljednika, velikog crnogorskog državnika-vladara i crnogorskog „munje“ – Knjaza Danila I.

Autor naglašava da je Njegoševa pravda kosmička kategorija. Kosmička struktura zasnovana je na harmoniji reda i poretku. Sve galaksije bivajuju na ovom principu. Žemaljski i ljudski poredak samo je fenomenološki izraz esencijalne, egzistencijalne i ontološke supstance o kosmogonijskoj ideji univerzalnog poretku. Pravu i pravdu su apsolutni izrazi jedinstva o harmoniji duhovnog i supstancialnog te pravu, kao spoljna forma suštinske emamacije pravde, mora biti pravedno. „Sunce pravde i zemlju ogrijā“, navodi autor Njegošev stih iz „Luče mikrokozme“. Knjiga dr Čedomira Bogićevića stručno-naučnoj, ali i široj javnosti, na objektivan, pristupačan i suštanstven način umnogome i veoma uspješno približuje Njegoševu državničku, istorijsku, filozofsku, naučno i umjetničko djelo.

Goran Sekulović

ESTETSKI IZAZOVI TRADICIJE I INOVACIJE

(Monografija – Šezdeset godina rada Crnogorskog narodnog pozorišta, CNP, Podgorica, 2013)

Šezdeset godina rada nacionalne teatarske kuće predstavljaju, bez sumnje, jubilarni datum naše duhovnosti i kulture. Prošlu godinu je, kada je o programu reč, ova kuća scenskim i drugim manifestacijama obilježila uistinu jubilarno. Međutim, reprezentativni prikaz do sada predenih 60 godina rada CNP-a svakako je njegova Monografija koju su, po segmentima, od po 20 godina, pripremili i uredili pozorišni stvaraoci i znaci – Milovan Radojević („Od Gradske do Crnogorskog narodnog pozorišta 1953–1973“), reditelj Goran Bulajić („Sazrijevanje i afirmacija nacionalnog teatra 1973–1993“) i prof. mr Janko Ljumović („Obnoviteljski duh CNP-a i izazovi savremenog pozorišta 1993–2013“).

U posljednjih 15 godina objavljene su o CNP-u tri jubilarne publikacije i dvotomna hrestomatija kritika, što je značilo bazičnu postavku svih revelantnih elemenata za izradu najnovije monografije.

SVAKI od autora u svom segmentu obrade dao je analitički presjek pozorišnih dočađanja – od scenskih izvođenja, glumačkih i režijskih ostvarenja, scenografskih i uopće estetskih dostignuća, do kritičkih odjeka u tadašnjoj štampi, kao i recepcije same publike. U prvom, najobimnijem dijelu Monografije, tj. prvih dvadeset godina CNP-a, Milovan Radojević je čitalačkoj publici predio Širi razvojni put ove institucije, njenu društvenu ulogu sa ideološko-kulturno-istorijskog aspekta, koristeći bogatu arhivsku građu. Tu građu Radojević je iznio ve-

ma pregledno i tako sumirao najvažnije elemente pozorišnog života tih godina u jednu objektivnu, kritičku studiju.

Sta je bilo najvažnije u narednih 20 godina pozorišta (1973–1993), o tome se pobrinuo reditelj Goran Bulajić. To je bilo vrijeme sazrijevanja i afirmacije nacionalnog teatra o kojem je Bulajić kroz analitičke sažetke premijernih predstava, rediteljskih angažmana, dramaturških rješenja i drugih važnih scenskih elemenata dao suština svega što se kao kvalitet, novi sadržaj i stvaralačka šansa pozorišne misije ostvarivalo unutar te kuće. Težina čitavog tog angažmana sagledana je, dobrim dijelom, kroz gostovanja nacionalnog ansambla izvan Crne Gore i njegova učestvovanja na festivalima. Na stranicama ovog dijela monografije, uostalom, kao i u prethodnom, ostala su, kao dokument, mnoga glumačka i rediteljska imena, glavne, nezaboravne role koje su ostvarili, odjek koji su ostavili u crnogorskoj i tadašnjoj jugoslovenskoj štampi...

Pišući o radu pozorišta i izazovima pred kojim se ono nalazilo posljednjih dvadeset godina, mr Janko Ljumović, sadašnji direktor te nacionalne kuće, posebno se zadražao na nezavidnom trenutku u kojem je ona, nakon požara i uništenja tadašnje zgrade, tavorila nekoliko godina bez sopstvenog krova.

Useljenjem u novu, danasnu zgradu 1997. godine, kolektiv CNP-a uspiješno je trasirao svoj put, ne samo na usko pozorišnim, već i na širokim kulturnim osnovama, vezujući svoju misiju za nove estetičke izazove kod nas

i u svijetu. Ljumović je skrenuo pažnju na sve dinamičniji pozorišni život, pokretljiviju dramsku scenu i raznolikiju programske saradnju u regionu i šire, ali isto tako i na dodatne kulturne aktivnosti CNP-a – pokretanje izdavačke, muzičko-koncertne djelatnosti, filmske manifestacije...

Sumirajući bogat dramski program, kao i mnoge propratne sadržaje, Ljumović je u zaključnim razmišljanjima s pravom konstatovao da je Crnogorsko narodno pozorište „doprinjelo individualnoj svijesti i odgovornosti koje smo kao društvo i kao individue prepoznali u ulozi pozorišnih gledalaca...“

Kompletnosti monografije svakako je doprinijela i Branka Vukašinović koja je, kao saradnik, priredila dopunjene jedinice o premijerama (svaka je, inače, propraćena fotografijom), kao i segmente o nagradama i Danu Pozorišta.

Stručnu i profesionalnu odbranu materije potvrđuju i indeksi premijera i nagrada, a estetski utisak publikacije je, svakako, ojačao i portfolio fotografija Dušana Miljanica.

J. Vukanović

O ŽIVOTU I KULTURI KROZ VRIJEME

(Prof. dr Zdravko N. Ivanović: „Urbani razvoj gradova Crne Gore u Turskoj imperiji“, Geografski institut Filozofskog fakulteta, Nikšić, 2013)

Nedavno je izšlo iz štampe još jedno značajno djelo poznatog crnogorskog geografa, prof. dr Zdravka N. Ivanovića, pod naslovom „Urbani razvoj gradova Crne Gore u Turskoj imperiji“, u izdanju Geografskog instituta Filozofskog fakulteta u Nikšiću.

U uvodu knjige autor konstatiše da „sem Duklje i primorskih gradova Kotora, Budve, Risna, Bara i Ulcinja, na prostorima Crne Gore nije bilo drugih gradova, sve do dolaska Osmanlija“.

Najprije je autor izložio neke zajedničke karakteristike crnogorskih gradova u vrijeme Turske imperije, a potom pojedinačno i detaljno obradio svaki od njih.

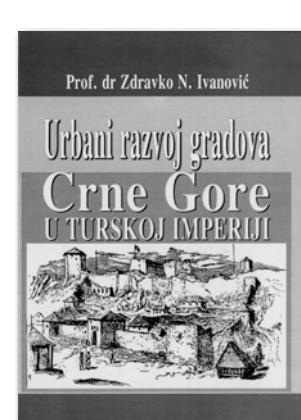
Svi ti gradovi, njih dva deset i šest, u tom vremenu dobili su tursko – istočnjačko obilježje, postali centri nove kulture, i snažno uticali na svoja okruženja. Mijenjani su njihovi nazivi, bili su sjedišta administracije, privrednih poptencijala, sudstva, kulture i prosvjete, ali i vojna uporišta. Posebno su primorski gradovi Herceg–Novi, Risan, Bar i Ulcinj svojim geografsko-saobraćajnim položajem predstavljali, kako privredne, kulturne i trgovačke centre,

tako i vojnopolitičke granične baze Osmanskog carstva. Gradovi Crne Gore, u svom urbanom nastajanju i razvoju, nijesu imali urbaničkih planova, građeni su neplanski i stihijno. Kao svjedočanstvo o tome, do danas su sačuvane samo fotografije, slike, šeme, gravure, crteži i skice.

Prošlost crnogorskih gradova pod turskom vlašću karakteriše mijenjanje etničke i vjerske strukture stanovništva. Velika je bila razlika u strukturi i broju stanovnika u početku i na kraju turske vladavine. U gradovima su postojali pazari, čaršije, dućani, magacin, hanovi, karavansaraji i zanatske radnje. Turska vlast se brinula o izgradnji i održavanju puteva i mostova.

Gradovi, kao urbane cjeline, razvijani pod orientalnim uticajem, dobijali su izgled i fisionomiju orientalnih naselja. Pojava i porast broja muslimanskog stanovništva nalagali su vlasti potrebu da podiže džamije, sahat – kule, mesdžide, tekije, medrese, škole i druge objekte nepodigne za život stanovništva.

O tome koliko je autor napora uložio u rad na ovom djelu, pored brojnih podata-

ka, informacija, konstatacija i citata, svjedoče i podaci da je proučio 170 bibliografskih jedinicu naših i stranih autora i prikupio dvjesti pedeset ilustracija u vidu fotografija, slika i crteža.

Knjiga „Urbani razvoj gradova Crne Gore u Turskoj imperiji“ je dragocjeno naučno-istraživačko djelo, koje je dobro došlo, ne samo učenicima, studentima i nastavnicima, nego i drugim građanima Crne Gore i šire, a budućim crnogorskim geografinama može služiti kao dobra osnova i podsticaj za dalja istraživanja.

Slavko K. Šćepanović

„36. LIMSKE VEČERI DEČJE POEZIJE“ KONKURS

1. Pravo učešća na konkursu imaju učenici starijih razreda osnovnih škola (od V do VIII razreda) s prostora Srbije i Crne Gore.

2. Učesnici konkursa treba da pošalju po tri pjesme na slobodnu temu iz svog literarnog stvaralaštva, u četiri primjera i potpisane punim imenom i prezimenom učenika. Potrebno je dostaviti i ime predmetnog nastavnika, kao i naziv škole.

3. Žiri će dodijeliti prvu, drugu i treću nagradu, kao i po jednu nagradu za najmaštvitiju i najvedriju pesmu. 4. Nagrađeni učesnici nastupiće na završnoj smotri „Limskih večeri dečje poezije“ 21. i 22. marta, 2014. godine u Priboju. 5. Radove slati do 21. februara 2014. godine na adresu: Dom kulture „Pivo Karamatićević“, 31330 Priboj, s naznakom „ZA KONKURS“.

Rezultati međunarodnog književnog konkursa „Kraljevstvo Bijelih Rāda“
MIHAJLO JOVIĆIĆ I SARA PERKOV PROGLAŠENI PRINCOM I PRINCEZOM

Prvi međunarodni konkurs „Kraljevstvo Bijelih Rāda“, u organizaciji NVO „Stihom govorim“ i pod pokroviteljstvom Opštine Bijelo Polje, opravdao je očekivanje organizatora i učenika, o čemu svjedoči veliki broj prispjelih radova osnovaca iz Crne Gore i okruženja – četiristo šezdeset i dva.

Rezultati u kategoriji do V razreda

Prvu nagradu

Princ Kraljevstva Bijelih Rāda osvojio je Mihailo Jovićić, IV razred, OŠ „Vasa Čarapić“ Pinosava, Srbija, a za Princezu Kraljevstva Bijelih Rāda izabrana je Sara Perkov, III razred, OŠ „Stanislav Sremčević“ Kragujevac, Srbija.

II nagrada:

Luka Maksimović, V razred, OŠ „Car Konstantin“ Niš, Srbija i Jovana Obradović, V razred, OŠ „Risto Ratković“ Bijelo Polje, Crna Gora.

III nagrada:

Mihailo Andelić, III razred, OŠ „Stanislav Sremčević“ Kragujevac, Srbija, Aleksa Rajković, IV razred, OŠ „Pavle Rovinski“ Podgorica, Crna Gora, Dušan Vujićić, IV razred, OŠ „Petar Petrović Njegoš“ Vrbas, Srbija.

Pohvaljeni učenici:

Katarina Kuzmanović, III razred, OŠ „3. Oktobar“ Bor, Andrija Stefanović, IV razred, OŠ „Vasa Čarapić“ Pinosava.

Osim nagrađenih i pohvaljenih, u zborniku su se našli radovi još 11 učenika.

U kategoriji od VI do IX razreda:

I nagrada:

Princeza rima je Majda Ambruš, VI-2, OŠ „Sveti Sava“ Pančeva, Srbija.

Princ rima je Matija Čukić, učenik VI razreda OŠ „Risto Ratković“ iz Bijelog Polja i Nikola Perunić, učenik IX-2, OŠ „Orjenjski bataljon“ Bijela (učenici ravnopravno dijele prvo mjesto).

II nagrada:

Dunja Cmiljanić, IX-1, OŠ „Risto Ratković“ Bijelo Polje, Aleksandra Budrovac, VIII-1, OŠ „Vasa Čarapić“ Beli Potok, Tamara Sokolov, učenica VIII razreda OŠ „Dr Arčibald Rajs“ Beograd.

III Nagrada:

Čobić Mirela, VIII-c, OŠ „Meksiko“ Bar, Dušan Mirčić, VIII-1, OŠ „Đura Jakšić“ Zajecar, Ksenija Marčetić, VIII-2, OŠ „Vasa Čarapić“ Beli Potok, Ana Piljević, učenica VI-2, OŠ „Sveti Sava“ Niš.

Pohvaljeni radovi:

Luka Gajević, VI-2, OŠ „Pavle Rovinski“ Podgorica, Tijana Dacić, VI razred, OŠ „Risto Ratković“ Bijelo Polje, Aleksandar Timotijević, 8-2, OŠ „Nikola Tesla“ Beograd, Tijana Todorović, VII-5, OŠ „Stanislav Sremčević“ Kragujevac.

Promocija zbornika i uručenje diploma nagrađenim i pohvaljenim učenicima planirano je za početak drugog polugodišta, februara ove godine.

Berane: Održane VII polimske književne staze

O PJESENICKOJ RIJEĆI DUŠANA KOSTIĆA

U sali beranskog Centra za kulturu, održane su tradicionalne „Polimske književne staze“, koje su bile posvećene još jednom književnom velikanu, nekadašnjem đaku beranske gimnazije, pjesniku i piscu Dušanu Kostiću.

Centar za kulturu, na čelu sa direktoricom Vesnom Novović, u saradnji sa opštinskim Berane i Ministarstvom kulture Crne Gore, već sedam godina organizuje ovu poetsku svetkovinu.

„Polimske književne staze“ do sada su zborile o Mihailu Laliću, Radovanu Zogoviću, Čedu Vukoviću, Vukmanu Otaševiću, Vitu Nikoliću, Radonji Vešoviću. Dušan Kostić nastavlja taj niz, dokazujući – i sa onima kojima će ova manifestacija tebiti posvećena, da je Polimilje bilo i ostalo svojevrsna književna autonomija na brdovitom Balkanu.

Na početku književne večeri, publike je odgledala dokumentarni film o Dušanu Kostiću, čiji je autor književnik Bogić Rakočević. O Kostićevom životnom putu i umjetničkom stvaralaštvu govorio je prof. dr Draško Došlak, navodeći da se radi o pjesniku, romanopisu i reporteru o kome je književna kritika izrekla mnoštvo uzvišenih i povalnih ri-

ječi. Došlak je dodao da je Crna Gora jedna od intimnijih motivsko-inspirativnih izvořišta pjesništva Dušana Kostića.

– Pjesnik je svoj univerzum zasvodio silaskom iz brdskih predjela na more. Susretom sa morem on je doživio transformaciju, kako u poetskoj slici i jeziku, tako i u tematskom sloju, kontrastriranju visinama koje su ranije bile Kostićeve poetske slike.

Sa morem u očima, u krvi i duši, Kostić otvara vidik prostranstva, svjetlosti i srodstva prirode i čovjeka. Odnos između pjesnika i mora je odnos čežnje i prostranstva, žudnje za spoznajom i neizvjesnost putovanja – istakao je Došlak, podsećajući da je Kostić neke od svojih najboljih pjesama posvetio Njegošu.

Učestvova li su pjesnici Mladen Lompar, Dušan Govedarica, Bogić Rakočević, Blaga Žurić, Marijana Blečić, Braho Adrović, Dragoljub Đokić, Velimir Ralević, Safet Hadrović Vrbički, Miomir Mišović, Darko Jovović, Šejla Hoti,

o njemu. Gost večeri bio je profesor gitare Goran Perišić koji je, u okviru saradnje beranskog Centra za kulturu i Muzičkog centra Crne Gore, svojim nastupom obogatio ovu poetsku manifestaciju.

Velimir Ralević

VII
Ministarstvo kulture Crne Gore
POLIMSKE KNJIŽEVNE STAŽE
Učestvuju:
Mladen Lompar
Pavle Goranović
Dušan Govedarica
Bogić Rakočević
Draško Došlak
Blaga Žurić
Marijana Blečić
Braho Adrović
Dragoljub Đokić
Velimir Ralević
Safet Hadrović Vrbički
Miomir Mišović
Darko Jovović
Šejla Hoti
gost večeri
Goran Perišić - prof. gitare
mediator
Iva Teofilović
Srijeda, 25. decembar 2013. godine
u 18h
Centar za kulturu Berane

Jubilej omiljenog đečijeg junaka iz crtanih filmova

POPAJEV 85. RODJENDAN

Prvi lik iz crtanih filmova kome je izgrađen i spomenik

Najčuveniji mornar prvi put se u stripu pojavi 1929. godine, a osmislio ga je američki crtač Elzi Krajser Sigar. Strip je ubrzo dobio i ime po svom junaku, a Popaj se zatim „progurao“ i na TV ekran.

Film o Popaju snimljen je 1980. godine. Režiser je bio slavni Robert Altman. Popaja je igrao Robin Vilijams, Olivu Šeli Duval.

Džek Merser bio je prvi koji je Popaju, još 1935. godine, „pozajmio“ glas i taj

brom mornaru. Do 1988. godine broj crtanih filmova o Popaju narastao je na 638.

Film o Popaju snimljen je 1980. godine. Režiser je bio slavni Robert Altman. Popaja je igrao Robin Vilijams, Olivu Šeli Duval.

Sa Popajevom popularnošću rasla je i popularnost njegove omiljene hrane, spača koja, ipak, nije bio prvočitni izvor njegove snage. U prve tri godine Popaj je sna-

gu dobijao trljajući glavu koške Bernis.

Popaj je prvi lik iz crtanih filmova kome je izgrađen i spomenik, i to u Kristel sitiju, u Tekasu, 1937. godine. Na 75. rođendan hrabrog mornara, čuvena gradićina Empajer stejt bilding bila je ukrašena rasvjetom zelenе boje.

N.K.

Sa Popajevom popularnošću rasla je i popularnost njegove omiljene hrane – spanaća

**LIST CRNOGORSKIH PROSVJETNIH, KULTURNIH I NAUČNIH RADNIKA
IZDAVAČ: ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA PODGORICA**

ODGOVORNI UREDNIK: dr Goran Sekulović

List izlazi mjesečno. Godišnja pretplata 4,40 eura, polugodišnja 2,20 eura

Broj žiro računa: 510 - 267 - 15

WEB-SAJT: www.zuns.me/prosvjetnirad

UREDNIŠTVO I ADMINISTRACIJA: Ulica Balšića br. 4

tel/fax: 020/ 231-254 i 020/ 231-255; mob: 067/ 222-982; e-mail: prosvjetnirad@t-com.me

Rukopisi se ne vraćaju

ЗИМА

У наш је завичај завирила, кад сам кроз прозор провирила. Сњешка Бијелића ћемо правити, на главу ћемо му шешир ставити. Неко ће низ брдо скијати, неко ће се громко смијати. Дјеца ће се грудвати и клизати, тако ће се срећни дани низати.

Звездана ГОЈКОВИЋ, VII, ОШ „Олга Головић”, Никшић

КАД СЕ ПОЈАВИ СУНЦЕ

Кад се сунце појави иза високе планине, обасјана биће поља, шуме, ријеке и долине. Кад се сунце појави, отопиће снијег, потећи ће бистри поток низ малени бrijег.

Елма ХУРЕМОВИЋ, IV, ОШ „Махмут Адровић”, Петњица

МОЈ ГРАД

Дјед и унук, стар и млад – сви волимо овај град. улице и тротоаре и у парку клупе старе. У мом граду живимо сад, ал' ко зна где ће живот да нас однесе, ко зна куда и ко зна кад.

Стефан САВИЋЕВИЋ, VII, ОШ „Јагош Контић”, Озринићи

У СУСРЕТ ЗИМИ

Касна јесен пуна кише, ал је некад лијеп и дан У природи све је тише, ускоро ће зимски сан. Зимница се већ припрема, а ђаци за школу. Времена за игру нема, вјетар звијди у а-молу. Лишће жуто и опало, бакарнога има мало. Сазријевају дуње, и предзимске крушке, а медвједи крију њушке.

Матија ЂУКАНОВИЋ, VII-2, ОШ „Лука Симоновић”, Никшић

НЕОЧЕКИВАНО ПРИЈАТЕЉСТВО

За вријеме лјетњег распуста, много времена сам проводио на плажи.

Једног дана, на плажу је дошао дјечак кога је мајка возила у инвалидским колицима. Онда га је она узела у наручје и унијела у море. Отишао сам за њима у воду. Желио сам да упозnam тог дјечака. Рекао је да се зове Сергей и да је дошао из Москве.

Ронио сам и вадио за њега ракове, школјке и јежеве. Био је срећан и смијао се. Научио сам га како да држи ракове а да га не штипају. А он је мене научио да помоћу сјенки преставим разне животиње. Наше дружење се наставило и наредних дана до његовог повратка у Москву.

Једног дана добио сам од њега разгледницу која ме је веома обрадовала.

Милош ШКЕРОВИЋ, IV, ОШ „Блажо Јоков Орландић”, Бар

РИЗИК

Ризик је неопходан у животу. Понекад нас плаши и изазива буру адреналина у нама, али без ризика нема ни успеха. Хоћемо ли грабити према циљу, или чекати да се сноси сами остваре? Сви замишљају своју будућност, али када треба остварити снове, нађу на неку препреку која им не одговара и то потраје оправдање за одустајање од снове и жеља. Потрудимо се да живот на нашим личима остави слику задовољне особе.

Људи који немају јасне циљеве у животу немају што да изгубе.

Ариан АСАНОВИЋ, IX, ОШ „Југославија“, Бар

МАЛА ГАЛЕРИЈА

Јована УЉАРЕВИЋ, V, ОШ „Октоих“, Подгорица

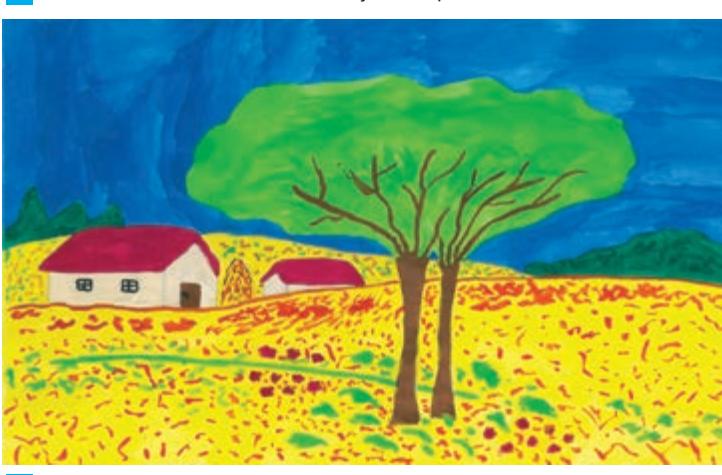
Бранка БУЛАТОВИЋ, VIII, ОШ „Међуријече“, Међуријече

Тијана ЈОКАНОВИЋ, V, ОШ „Браћа Лабудовић“, Никшић

Милан ПАВИЋЕВИЋ, VII, ОШ „21. мај“, Подгорица

Андреја МРДАК, VIII, ОШ „Лука Симоновић“, Никшић

БИОГРАДСКО ЈЕЗЕРО

Када се од Колашина ка Мојковцу са главног пута скрене десно и почиње пењати уском цестом, нађе се на Биоградску гору.

Одмах вам се учини да сте ушли у прашуму, јер високо дрвеће заклања сунце, па је испод њега и кроз шуму тамно. Борови, јеле, широке букве, храстови и друго дрвеће скривају праву љепоту.

Пред вама се изненада укаже призор од чега застаје дах. Широко Биоградско језеро блистара под зрацима сунца и чини се као да пред собом видите поље зелених смаррагда.

По језеру, у чамцима, возе се многи туристи. Плаво небо огледа се у бистрој води, па се плава и зелена боја језера мијешају у необичну нијансу. Око њега су уске стазе, погодне за шетњу. Мир, тишина, а онда вас прене цвркнут птица. Свјежи ваздух, чист и незагађен, удише се пуним плућима.

У оближњем шумарку туристи сједе на дрвеним клупама и затворених очију уживају у мирисима чисте природе. Понекад их прене шуштање опалог лишћа или им на главу падне жир. То се вјеверице играју скочући са гране на грану. Може се видјети и понеки зец, али он не бјежи, као да зна да га туристи само знатиљено посматрају.

Биоградска гора и блиставо језеро у њој само су дио љепота предивне природе моје домовине.

Лидија ЛУКОВАЦ, IX, ОШ „Вуко Јововић“, Даниловград

ПОЗАРАВЉА ВАС

Драгиша Л. Јововић је рођен 27. априла 1951. године у Петровићима код Никшића. Студије маркетинга и трговине завршио је у Софији. Руководилац је опште службе у ЖЦГ у Подгорици. Секретар је Удружења црногорских писаца за дјецу и младе и Удружења књижевних

преводилаца Црне Горе. За ћецу је објавио збирке пјесама *Да се питам* (1993), *Концерт на обали* (1995), *Заврзламке* (1997), *Плес са вјетром* (2001), *Сунчеве прегршти* (2004) и *Једра малог морнара* (2008) и збирке прича *Копач злата* (1998) и *Леђина духова* (2011), а за одрасле збирку афоризама, драму и монодраму. Збирка прича „Копач злата“ објављена је у Софији на бугарском, а преведена је и на румунски, шпански, турски, руски, енглески и грчки. Збирка пјесама „Плес са вјетром“ преведена је на бугарски језик.

НЕВЈЕСТА

У многим мјестима Црне Горе обичај је да младу и послије вјенчања, један период, умјесто именом, зову невјеста.

Понекад жена и остари, а тако је и даље зову.

Стана Тодорова бијаше се удала за Луку Гаврилову. Нико је другим именом није звао, него само „Невјеста“. Након изјесног времена, добили су сина Милорада. Док је растао, није чуо да му је мајку неко другачије звао.

Дошло је вријеме и Милорад је пошао у школу.

Првог дана ћаци су се упознавали са учитељицом. Бијаше дошао ред и на Милорада.

Учитељица га је, између осталог, питала:

– Кажи, Миго, како ти се зову родитељи?

Он је одговорио:

– Отац ми се зове Лука, а мајка Невјеста.

Сви се насмијаше. Збуњено се освртао око себе, не знајући што им је смијешно.

Учитељица им се обрати повишеним тоном:

– Дјеце, тишина! И ја знам да му мајку сви та ко зову.

Пошто је објаснила зашто је то тако, обратила се Мигу:

– Сјутра ћеш нам, Миго, казати како ти је мајци право име.

Чим је дошао из школе, Милорад је дознао име своје мајке. Било је то седам година и два мјесеца након његовог рођења.

ПАПУЧЕ

Било је то два дана прије Божића. Бака је дошла код унуке у госте и донијела јој папуче.

– Свиђају ли ти се, Ана?

– упита бака.

– Тја! Могле су бити и љепше – рече унука.

– Жао ми је што ти се не допадају – рече бака ожалошћено. – Вратићемо их заједно и узећемо друге, које се теби буду свидјеле.

– Шалила сам се, бако – рече Ана и загрли баку. – Баш су лијепе. Овакве папуче волим.

Другог дана Ана дође код баке и донесе јој папуче на поклон.

– Бако, како ти се свиђају ове папуче?

– Па, могле су бити и љепше. А нијесу ми нешто ни удобне – рече бака.

– Бако, ти се то шалиш, зар не?

– Па, шалим се, Ана, шалим. Больје и љепше папуче нијесам могла да појелим. И хвала ти што си се сјетила да ми их купиш.

Трећег дана и унука и бака су заједно славиле Божић у новим лијепим папучама.

Тина ЂУРИШИЋ

Драгиша Л. Јововић

ПЕЋИНА ДУХОВА

Из једне пећине у близини села повремено је излазио дим. То је привлачило пажњу свих мјештана. Било је и оних које је обузимао страх.

Нагађали су ко то тамо пали ватру. Ко се одважио да уђе у пећину духова, како су је звали, кад се зна да близу ње нико није смио ни да се приближи.

Прича се да су гледали како су из ње излијетале огромне птице са три главе, како су се чули до тада нечувени крикови, како су се појављивале аждаје петоро крупних очију.

Доста година је прошло док је знатижеља побиједила страх. Скупила се група мјештана и ушла у пећину.

Кад су се из ње вратили и испричали да никакве трагове од поменутих чуда нијесу пронашли, чак ни пепео где је горјела ватра, присутни им није-

су повјеровали ни да су улазили у њу.

Ђорђије је био један од оних који су били у пећини.

Присутнима се обратио, покушавајући да им објасни:

– У пећини се налази мање језера. Због испарања, повремено излази магла, а не дим, како ви мислите.

Они загаламише, свашта су му говорили. Мато крену према њему вичући.

– Ти мислиш да смо ми блесави, је ли, Ђоле? Ако мало неке вечење школе имаш, објеш да нам паметујеш, е, грдно си се преварио. Ти си права магла.

Мата су сви подржали, а Ђорђије је добио надимак „Магла“.

Из пећине и даље повремено излази дим, али је све мање оних чију пажњу привлачи, а све више оних који мисле да је то, ипак, магла.

ДАСА НА МУЦИ

Упита ме: – Хоћемо ли до врелога морског жала?
Морао сам прихватити:
врашки ми се допадала.

На муке се страшне нађох
Представљам се супер даса
ал уопште пливат не знам -
напросто ми нема спаса.

Од недавно ми се знамо,
претресамо разне згоде.
Она рече: – Не знам пливат
и много се плашим воде.

Са срца ми камен паде.
Понос претече за длаку.
Рекох: – Није проблем, мала.
Учију те у плићаку.

СВИЈЕТУ

Свијете, свијете,
чувај невино дијете!
Многе му замке
пријете.

ЈЕЗИК У ЧВОРУ

У разреду до мог
ђевојица мила
мозак ми је сасвим,
сасвим замутила.

Коса дуга, црна,
густе плетенице,
очи свијетлоплаве,
а љупке уснице.

На велики одмор
ходнике обиђем,
не бих ли је срио,
спреман да јој приђем.

Ал кад се појави,
да видите фору:
ноге се затресу,
а језик – у чвору!

КОНЦЕРТ НА ОБАЛИ

Дана једног на обали слушао сам концерт мали.

Да бих свирку боље чуо,
претворих се сав у уво.

Од музике што одзывања
дрхте листови локвања.

Глас жабљега стиже хора
са суварка старог бора.

Диригент је један рода
којој годи плитка вода.

Двије рибе плешу твист.
Подијум им мокри лист.

Долетјело много птица
да гледају главног свирца

виртуоза на чембалу,
вјеверицу, чупу малу.

Из оближње шуме редом
на забаву стижу с медом

јелен, лане, јазо, куна,
вук и лија, два ракуна ...

Дивећи се бајно слици,
уживао сам у музici.

КАД ЈЕ СТЕВАН БИО МАЛИ

Мајмуни

За Бепца је све мајмун.
Кога му год покажеш, он
каже мајмун.

Само је једном поштено
рекао мајмун. Кад смо
у вртићу гледали албум
са сликама животиња, па
смо му показали – мајмуну.

Кућки језик

– Тата, да видиш како
једно куче плаче!

– Питај га зашто плаче.

– Не могу, не знам кучки
језик.

Цртач

– Што то црташ?

– Сад ћу да видим на
што личи.

Сува вода

Какју да је све почело
од воде и из воде. Такав
је случај и са овом при-
чом о Стевану. Кад је ње-
гова мама заврнула че-
сму, закључио је:

– Сува вода!

Миладин ЂУЛАФИЋ

САЊИВА ПЈЕСМА

Најбоље је протезање
сред топлог кревета
док мирише смрчевина
а шпорет пуктета.
Најљепше се јастук грли,
блажен санак сније,
док се јеле повијају,
а међава брије.
Најсладче се зијевајући
у сладак сан тоне,
док кишица хладна сипи,
а олуци звоне.
Писао бих још и даље,
но одједном – стоп!
Стаде рука, клону глава,
заспах као топ.

Ненад ТЕРЗИЋ

На конкурсу никшићког Општинског одбора
Црвеног крста

НАГРАЂЕНИ МЛАДИ ЛИТЕРАТИ И ЛИКОВЊАЦИ

На конкурсу за литерарне и ликовне радове општинског Црвеног крста Никшић, овога пута пристигло је мање радова од очекиваног, али довољно квалитетних. Жири (у саставу: мр педагогије Марија Драганић, и књижевници Јован Драшковић и Душан Говедарица) дојијелио је три равноправне литературне награде: Александру Милинићу, IX разред, ОШ „Павле Ковачевић”, Грахово (ментор Милојка Јауковић), Ненаду Томашевићу, VIII разред, ОШ „Браћа Лабудовић”, Никшић, (ментор Светлана Николић) и Маји Антовић, VI разред, ОШ „Браћа Рибар”, Никшић, (ментор и разредна Ленка Штурановић).

Ликовним радовима јавили су се ученици из седам школа. Награђени су Милене Мартиновић из ОШ „Олга Головић”, Мина Мандић из ОШ „Браћа Лабудовић” и Маше Бојанић из ОШ „Ратко Жаринић“.

Посебно признање дојијељено је Нини и Вањи Мирковић за рад из области истраживања хуманитарног права.

За најбољег волонтера у претходној години признање је добио Видак Самарџић, председник клуба младих у овој организацији. Награде је у сали „Захумља“ уручио Милорад – Мидо Дрекаловић, секретар ове активне хуманитарне организације.

Бл. К.

Дјечји вртић „Ђина Врбица“ у Подгорици

ИСПРАТИЛИ СТАРУ ГОДИНУ ВЕДРО И РАСПЈЕВАНО

Поводом Новогодишњих празника, у свим васпитним јединицама подгоричке предшколске установе „Ђина Врбица“ организован је програм који су малишани извели уз помоћ својих васпитачица. Тако је најмлађе у васпитним јединицама „Звончић“ и „Јелена Ђетковић 2“ посетио Ђеда Мраз. Ишчекујући његов долазак, малишани су му изразили срдочну добродошлицу. Рецитовали су: „Писмо Ђеду Мразу“, „Захвалница Ђеду Мразу“, „Новогодишње чекање“, „Ће је Бака

Мраз?“, „Како настаје зима?“, те „Мали Сима“. Ношени ведрим ритмом пјесме „Пада смијег“, плесали су „Плес пауљица“. Ту су и рецитали „Жеље за Нову годину“, а није изостала ни глума. Ђечји хор је отпјевao неколико хорских пјесама: „Ту је Нова година, „Дједа Мраз“, „Донеси ми Ђеда Мразе... Уручујући им поклоне, Ђеда Мраз им је пожелио срећно ђетињство уз учење и игру. Осим тога, Дејана Прелевић, васпитачица, ПР ове установе, наглашава да је, захваљујући сарадњи са

Активисти ЦДПР-а обишли ученике у одмаралишту на Веруши
ПРЕДАВАЊА О ШТЕТНОСТИ ДУВАНСКИХ ПРОИЗВОДА

Активисти Црногорског друштва за борбу против рака (ЦДПР) обишли су ученике основних школа „Мило-

рад Муса Бурзан“, „Павле Ровински“ и „Штампар Макарије“ из Подгорице и „Анто Ђедовић“ из Бара и Одмаралиште Ђечјег савеза Подгорица на Веруши. Традиционално, већ дуги низ година, представници ЦДПР-а током зимског школског распуста са њима разговарају о проблемима које доноси конзумирање дуванских производа, а које касније, најважније, постаје једна од теже изљечивих болести зависности. Ученицима је том приликом поједијељен едукативни материјал – брошуре ЦДПР-а „Живјети без дуванској дими“, „Седам је корака до здравља“ и „Дали знаете...? – све шта сте хтјели, а нијесте знали о проблемима пушења“. Уз

наведене брошуре, по-дијељене су и корисне најљепнице, како за дјецу, тако и за одрасле, „Зона без дима“, „Забрана продаје цигарета лицима млађим од 18 година“ и „Забрањено пушење“, као и разгледнице за основце са пјесмом „Дуванџије, тровације, инације“.

Разговори, дружења и предавања са ћецима о штетности конзумирања дуванских производа, које ЦДПР редовно одржава посљедњих година у сарадњи са Ђечјим савезом Подгорица, веома су корисна и увијек дају добре резултате. Указивање ученицима на штетност дуванских производа по здравље јесте право вријеме за едукацију младе популације у борби против пушења.

Ш. Б.

НА XIV ФЕСТИВАЛУ ХУМОРА, САТИРЕ И КАРИКАТУРЕ У ДАНИЛОВГРАДУ НАГРАЂЕНИ ОСНОВЦИ

– Хумор подстиче ведрину душе

– Прва награда дојијељена је Мини Јакшић, VII разред ОШ „Милорад Муса Бурзан“, другу равноправно дијеле Исидора Смоловић, VI разред ОШ „Саво Пејановић“ и Лара Шћекић, IX разред ОШ „Радојица Перовић“, а трећу Сара Стаматовић, V разред, и Јана Вујошевић, IV разред, обе из ОШ „Саво Пејановић“ у Подгорици

У оквиру XIV црногорског Фестивала хумора, сатире и карикатуре, одржаног недавно у Даниловграду, представљена је и изложба ћечије карикатуре, на тему „Корупција“. Фестивал је као и до сада, био такмичарског карактера, како за афирмисане умјетнике, карикатуристе, тако и за ћеце у основношколског узраста. На адресу организатора, даниловградског Културног центра „Бијели

Павле“, пристигао је велики број ћечијих радова из више основних школа Црне Горе. Стручни жири (Лука Лагатор, сликар и карикатурист, Дарко Дрљевић, карикатуриста и мр Сејда Белеговић, академски графичар), издвојио је 30 радова за излагање.

Прва награда дојијељена је Мини Јакшић, VII разред ОШ „Милорад Муса Бурзан“, другу равноправно дијеле Исидора Смоловић

и трећу Сара Стаматовић, V разред, и Јана Вујошевић, IV разред, обе из ОШ „Саво Пејановић“ у Подгорици.

Изложба ћечје карикатуре је и ове године задивила све посетиоце. Тим поводом мр Сејда Белеговић ка-

■ Награђене ученице са ликовним педагогом Сејдом Белеговић

же: „Срећна сам што сам међу људима чији је циљ да нам ћеца буду ведра и насмијана.

У животу је неопходно знање или оно није све, јер хумор је душевна разгњеност која даје смисао животу и одрастању. Док ћеца

стварају карикатуре, радосна су, хумор је незаobilазан, као и награде на овој дивној традиционалној манифестацији. Колико нам је хумор потребан да бисмо били срећни, весели и постали племеници, свједочи бројност присутних на

показатељима, истиче Белеговићева. Поводом награде, прво награђена Мина Јакшић је рекла: „Драго ми је да је жири издвојио и наградио моју карикатуру. Много сам срећна, јер ова награда ће ми бити много важна за будући рад“.

Другонаграђена Исидора Смоловић: „На фестивалу учествујем више година и срећна сам што сам ове године добила награду. Она је потврдила моје размишљање да се само упорношћу и радом долази до резултата“.

Добитница треће награде Сара Стаматовић каже: „Награди сам се много обрадовала. Вольела бих када би оваквих фестивала било више у Црној Гори“.

Ш. Б.

ЛИТЕРАРНИ РАДОВИ УЧЕНИКА ОШ "БАЈО ЈОИЋ" У АНДРИЈЕВИЦИ **ШТО ВЕЛЕ ЛАСТЕ**

Немојте, пјесниче, на нас љути бити,
иако нијесмо храбре као врапци.
Не могу сви као врапци бити,
нијесу баш сви такви јунаци.

Отишле смо тужне из нашег краја,
јер окрутна зима мрзне наша крила.
Али, ево, враћамо се вама
чим се зрака топлог сунца појавила.

Није лако, пјесниче, по туђим крововима
поново своја гнијезда свити.
Није лако, пјесниче, без воље, већ силом
у туђој земљи туђин бити.

Послушај зато и нашу пјесму,
јет она је весела и пунा сјаја.
И ми се веселимо своме гнијезду
и топлини нашег родног краја.

Катарина БАНДОВИЋ, VIII-1

ШТО БИ БИЛО ЧУДО

За мене би чудо било:
да мачка има крило,
када би слон
летио као авион,
kad bi људи били крушке
и ходали потрбушке,
kad bi миш био као кућа
а вода ракија врућа,
када би предједник државе
био лав,
а потпредједник мрав...
Многима би то било мило.
Ех, кад би било!

Маја ГУБЕРИНИЋ, VII-2

ДОЂЕ И ЗИМА

Дође зима, сва у бијелом,
забијелила градом, селом.
Навуцимо топле јакне.
Хајде, дједе, спремај санке!
Дами, бако, мало хране
за врапчиће распјеване.
Хладно свима, дође зима.

Теодора ВУКАШИНОВИЋ, IV-1

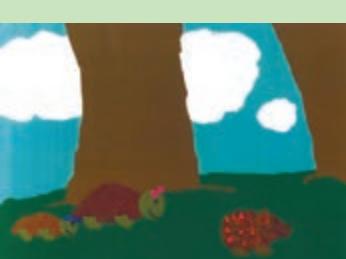
ШТО МОЖЕ ДА СНАЂЕ

Да би вам се десило чудо
у њега морате да вјерујете лудо.
Оно се увијек не дешава
и често ништа не рјешава.
Постоје муга свјетска чуда.
Чуда, па чуда – то ништа страшно није.
Али има једно велико чудо
које покушавам и од себе да скријем.
Када један дјечак
поред мене ходником прође,
сва затреперим, па поцрвним.
Тако ми, ето, нешто одједном дође.
Па ноге почну да ми клецају,
кроз руке ми неки трнци колају.
Људи, дође ми мука тешка
када се он ходником клати и смјешка.
И видите, кажем вам, чудо неко
што од дјечака може да снађе.
А изгледају, ко би реко,
некако лијепо, од слађег слађе.

Катарина БАНДОВИЋ, VIII-1

МАЛА СЛИКАРКА

Анђела Ђуковић,
ученица III разреда
ОШ „Радојица Перовић“
у Подгорици

ЛИТЕРАРНИ РАДОВИ УЧЕНИКА ОШ "ИЛИЈА КИШИЋ" У ЗЕЛЕНИЦИ

ТВРЂАВЕ МОГА ГРАДА

Наш град је основан 1382. године, под именом Свети Стефан, али је касније добио име Херцег Нови. У њему постоји много културно-историјских споменика, од којих највећи број чине тврђаве.

Херцег Нови је кроз историју често био изложен нападима разних освајача који су, за вријеме боравка у њему, угроживали дио своје културе. Тако су и настале тврђаве у нашем граду. За вријеме Млечана, да би сачували град од напада са мора, подигнуто је утврђење Цитадела (протезала се од обале мора до доњег дијела града). Касније, већином за вријеме турске владавине, подигнуте су и остale тврђаве: Шпањола – која је служила за одбрану горњег дијела града, Форте Маре – која је бранила град са мора и била јужна капија града, Кула Светог Јеронима – подигнута у част команданта Јеронима Корнера, Сат кула – која је, осим сата, служила као главна врата града (подигао ју је султан Махмуд) и Канли кула – која је, осим за одбрану града са сјеверне стране, служила као затвор (на турском значи „крвава кула“).

Ратови, лоше временске прилике, али и небрига људи за вриједно наслеђе Херцег Новог, учинили су да један број утврђења дјелимично или потпуно нестане. Уместо да красе, тврђаве Шпањола и Цитадела, кваре изглед града јер су порушене и зарасле у трње. Остале тврђаве, због коришћења у комерцијалне сврхе, а због нечије личне користи, полако губе сврху свог постојања.

Јована Тадић, IV/a

Мој град, Херцег Нови, смјештен је између Орјена, највише планине на јадранској обали, и једног од најљепших залива свијета, Боке Которске. Због свог специфичног положаја назван је градом сунца, цвијећа, оазом зеленила, односно „стакленом баштом на отвореном“, а због бројних утврђења називан је и „градом тврђава и кула“. На улазу у залив, на острву Ластавица, подигнута је тврђава Мамула која је штитила улаз у залив, а близу ње се налази и тврђава – кула Арза. У старом дијелу града смјештене су бројне тврђаве. Канли кула, која је из доба Турака, налази се на сјеверној страни. То је данас једна од најљепших позорница на Јадрану. На западу се налази Сахат кула, некадашња главна градска врата. Стари градски сат и данас одбројава сате и године. У близини је „морска тврђава“, Форте Маре. Данас је то лјетњи биоскоп и дискотека. Тврђава која се налазила на самом мору је Цитадела. Она је, на жалост, скоро порушена за вријeme великог земљотреса. Посебног изгледа и величине је тврђава Шпањола. Налази се на брежуљку Бајер, а са ње се пружа широки поглед на Бококоторски залив.

Овај драгуљ културног наслеђа намеће велику обавезу да све то треба чувати и одржавати. Неко је некада рекао: „Како не завољети такав град, такву природну утврду; у њему је лако живјети, а још лакше њему припадати“. Са поносом истичем да сам дио њега.

Николина Цвјетковић, IV/a

Предметни наставник
Горан Дробњак,
професор разредне наставе

НАША ШКОЛА И УЧИТЕЉ

Наша мала школа,
поред једног брда,
озидана давно
од камена тврда.

У њој пуно ђака,
и учитељ ту је.

Он много говори,
али не мудрује.

Кад је некад љут,
не повиси глас,
не користи прут,
не виче на нас.

Горан ДРОБЊАК

ZA NASTAVU

Godina XXI //////////////// FEBRUAR 2014 //////////////////// Broj 152

IZBOR ZADATAKA S EKSTERNE PROVJERE ZNANJA NA KRAJU TREĆEG CIKLUSA OSNOVNE ŠKOLE (2013)

BIOLOGIJA

U pitanjima od 1 do 7 zaokružite slovo ispred tačnog odgovora.

1. Viruse svrstavamo u posebnu kategoriju, nazivajući ih oblicima života a ne i živim bićima zato što:
A. dišu
B. hrane se
C. imaju ćelijsku građu
D. razmnožavaju se

2. Ćelijski zid kod bakterija građen je od:

- A. bjelančevina
B. celuloze
C. hitina
D. masti

3. Ehinokokus je naziv za:

- A. dječiju glistu
B. pseću pantljičaru
C. svinjsku pantljičaru
D. čovječiju glistu

4. Čime je prekriveno tijelo zmije?

- A. dlakom
B. perjem
C. krljuštima

5. Reakciju imunog sistema izazivaju:

- A. antigeni
B. antitijela
C. limfociti
D. fagociti

6. U kojem dijelu oka se nalaze fotoreceptori?

- A. beonjači
B. mrežnjači
C. sudovnjači
D. rožnjači

7. Kičmeni pršljenovi međusobno su spojeni:

- A. zglobovima
B. hrskavicom
C. pokosnicom
D. šavovima

U pitanjima 8 i 9 pažljivo popunite tabele.

8. Upišite X ispred odgovarajuće tvrdnje (TAČNA ili NETAČNA).

- A. Haploidija je postojanje dvije garniture hromozoma.
B. Hromozom je končasta tvorevina u jedru koja sadrži gene.
C. Dva hromozoma koja čine par nazivaju se homologi hromozomi.
D. Kada hromozome razvrstamo i poređamo po veličini dobijamo kariotip.

TVRDNJA	TAČNA	NETAČNA
A.		
B.		
C.		
D.		

9. Poređajte navede organe ili djelove organa za disanje tako da pokažete put kretanja vazduha u njima pri udisaju.

1. ždrijelo   4. alveole
2. bronhije   5. nosna duplja
3. dušnik   6. bronhiole

--	--	--	--	--	--	--	--

U pitanjima od 10 do 21 upišite odgovore na za to predviđeno mjesto.

10. Kako se naziva nauka koja proučava očuvane ostatke izumrlih organizama?

Odgovor: _____

11. Skorbut je nedostatak vitamina _____.

12. U prazna polja tabele upišite pojmove koji nedostaju.

Uzročnik oboljenja	Putevi prenošenja	Bolest
Ameba	Zaražena voda, zaražena hrana, prljave ruke	
Tripanozoma		Bolest spavanja
	Ženka malaričnog komarca	Malaria

13. Napišite nazive djelova cvijeta koji su označeni slovima (A-H).

- A. _____
B. _____
C. _____
D. _____
E. _____
F. _____
G. _____
H. _____

14. Koje su osnovne uloge korijena?

Odgovor: _____

15. Gljive se bespolno razmnožavaju _____ i _____ a polno _____.

16. Kako se naziva čulni organ koji ribama omogućava orientaciju u vodi?

Odgovor: _____

17. Krv se sastoji od:

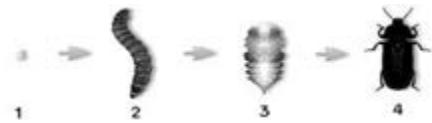
1. _____
2. _____

18. Metilj tokom života mijenja domaćina.

Prelazni domaćinje _____, a stalni _____.

PERIODNI SISTEM ELEMENTA

19. Koja vrsta preobražaja je prikazana kod insekta na slici?

Odgovor:

20. Napišite koje sve krvne grupe može imati dijete ako majka ima krvnu grupu A, koju određuje genski par A 0, a otac krvnu grupu B, koju određuje genski par B 0.

Уговор:

21. U kojem organu ženskog polnog sistema se, nakon oplođenje u jajovodima, razvija embrion?

Odgovor:

HEMIJA

140,12	Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu	
140,91	144,24	145	150,4	151,97	157,25	158,93	162,50	164,93	167,26	168,93	173,04	174,97	71	(262)	103
58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	No	Lr
232,04	231,04	238,03	(237)	244	243	247	247	251	(254)	257	258	259	102	100	101
90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	Fm	Md
Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lu		

U pitanjima od 1 do 4 zaokružite slovo ispred tačnog odgovora.

1. Koji tip veze je zastupljen u molekulu amonijaka NH_3 ?

- A. jonska veza   C. vodonična veza
B. nepolarna kovalenta veza   D. polarna kovalentna veza

2. U kojem od navedenih jedinjenja valenca nemetala je pet (V)?

- A. CO_2 B. SO_3 C. P_4O_{10} D. N_2O_3

3. Koji ugljovodonik nije u homologom nizu sa metanom?

- A. C_2H_6 B. C_3H_8 C. C_5H_{10} D. C_6H_{14}

4. Zaokružite formulu soli:

- A. NaNO_3 B. KOH C. Na_2O D. HNO_3

U zadacima 5, 6 i 7 pažljivo popunite tabelu.

5. Upišite X na odgovarajuće mjesto u tabeli tako da pravilno povežete nazive hemijskog jedinjenja s odgovarajućom formulom.

A. aldehid	1. $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CHO}$
B. karboksilna kiselina	2. CH_3OH
C. alkohol	3. HCOOH
	4. $\text{CH}_3\text{COOCH}_3$

Naziv jedinjenja	Formula jedinjenja			
	1.	2.	3.	4.
A.				
B.				
C.				

6. Upišite X na odgovarajuća mjesta u tabeli tako da razvrstate date okside na kisele i bazne.

Oksidi	Bazni	Kiseli
CO_2		
CaO		
P_2O_5		
N_2O_5		
Na_2O		

7. Upišite X ispred odgovarajuće tvrdnje (tačne ili netačne).

- A. Azot je gas bez boje, ukusa i mirisa, ne gori.
B. U molekulu azota je polarna kovalentna veza.
C. Bijeli fosfor (P_4) vrlo je reaktivан, čuva se pod vodom.
D. Bijeli fosfor se koristi za pravljenje šibica.

TVRDNJA	TAČNA	NETAČNA
A.		
B.		
C.		
D.		

U zadacima od 8 do 14 upišite rješenje na za to predviđeno mjesto.

8. Hlorovanje etana predstavlja reakciju _____.

9. Napišite struktturnu formulu propanola.
Rješenje: _____.

10. Prikažite hemijskom jednačinom potpunu adiciju vodonika na etin.

Rješenje: _____.

11. Dovršite hemijsku jednačinu reakcije sagorijevanja etanola i izjednačite je.

Rješenje: _____.

12. Napišite imena funkcionalnih grupa ketoza.
Rješenje: _____.

13. Koliko grama kiseonika nastaje razlaganjem 9 g vode?
Rješenje: _____.

14. Izračunati količinu i broj molekula kalcijum oksida (CaO) sadržanih u 14 grama tog jedinjenja.
 $\text{Ar}(\text{Ca}) = 40; \text{Ar}(\text{O}) = 16$.

Rješenje: _____.

ИЗБОР ЗАДАТКА С ЕКСТЕРНО-ИНТЕРНЕ ПРОВЈЕРЕ ЗНАЊА НА КРАЈУ ПРВОГ ЦИКЛУСА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ (2013)

ЦРНОГОРСКИ – СРПСКИ, БОСАНСКИ, ХРВАТСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

1. Стави упитник на крај упитне реченице.

1. Марко је добио петицу
2. О чему су јуче учили
3. Најбоље зна да црта

2. На основу датог примјера допуни реченицу.

Малена свеска је **свешница**.

Малена клупа је _____.

3. Прочитај распоред часова.

Број часа	Понедјељак	—	Сриједа	Четвртак	Петак
1.	Црногорски – српски, босански, хрватски	Математика	Црногорски – српски, босански, хрватски	Математика	Природа и друштво
2.	Математика	Црногорски – српски, босански, хрватски	Ликовно	Црногорски – српски, босански, хрватски	Математика
3.	Физичко	Ликовно	Музичко	Музичко	Физичко

Који дан недостаје у распореду часова?

Пажљиво прочитај текст па уради 4, 5. и 6. задатак.

НЕБОЈШИНА ПРИЧА

Пошао Небојша у шуму да набере боровница. Понио је котарицу од прућа.

Упекло љећење сунце, али на шумском путу је хладовина. Одједном, кад је пут постао ужи, у сусрет Небојши је ишао медвјед. Mrк, огроман, страшан, гладан и љут. Забрудна и испријечи се на путу. Диже се на двије задње ноге. И проговори:

– Куда си кренуо, дјечачино? Што носиш у тој котарици, а?

Небојша се није уплашио. Није побјегао и није бацио котарицу. Заставо је само на путељку и рекао:

– Што носим, питаш, је ли? Пчеле носим, медо! Пчеле и њихове сестре – осе!

– Е, па, довођења, малишане! Имам посла у шуми, журим.

И прегладњели медвјед се изгуби у густишту. А Небојша крену даље и безбрежно стиже својој кући.

Приређено према тексту Душана Ђуришића

4. Одговори на сљедећа питања:

1. Како је изгледао медо?

2. Зашто је стао испред Небојше?

- 5. Медо се лијепо поздравио с Небојшом и отишао у гостиш:**
1. јер је хтио да буду другови.
  2. јер се уплашио од пчела и оса.
  3. јер је желио да нађе хладовину.
- 6. На линије упиши бројеве од 1 до 4 тако да догађаји буду поређани по реду. (Ми смо почели, а ти настави.)**

_____ разговор меда и Небојше
 _____ 1 Небојшин одлазак у шуму
 _____ медова журба
 _____ Небојшина досјетљивост

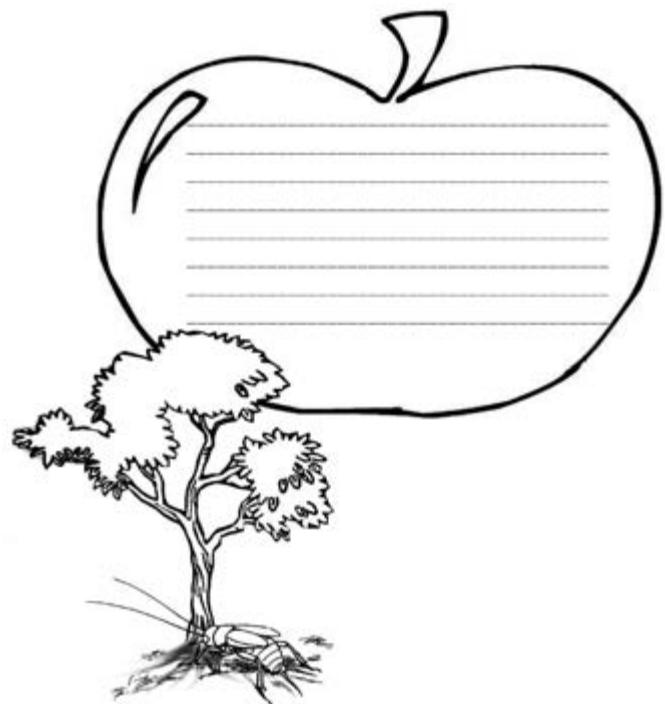

- 7. Пажљиво прочитај причу и напиши двије реченице како би прича била завршена.**

ЈАБУКА И ЦВРЧАК

У дворишту је расла јабука. Била је стара и никакав плод више није давала.

Под дрветом живио је **цврчак чијој су се пјесми сви дивили**. Своју је кућицу смјестио поред коријена. Сваког јутра је **поздрављао јабуку својом** пјесмом. Јабука би му капнула капљицу росе да не би био жедан. Вјетар није марио за њихово дружарство. Хтио је да поломи јабуку. Цврчак одлучи да јој помогне...

- 8. Дату реченицу препиши писаним словима латинице.**
 Филип је добио џемпер од тетке Милице из Чачка.

- 9. Препиши ријечи које треба писати великом словом.**
 МОЈОЈ ДРУГАРИЦИЈА ГОДИ ТРЕШЊЕ СУ НАЈМИЛИЈЕ ВОЋЕ. ОНА ЖИВИ У БИЈЕЛОМ ПОЉУ, ГРАДУ КРОЗ КОЈИ ПРОТИЧЕ РИЈЕКА ЛИМ.

- 10. Заокружи двије ријечи које не припадају датим скуповима.**
1) оловка	свеска	шпорет	гумица
2) чита	пише	гледа	мама

GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI

1. Vendose shenjën e pikëpyetjes në fund të fjalisë pyetëse.

1. Mirushi e ka marrë pesë
2. Përse kanë mësuar dje
3. Më së miri di të vizatojë

2. Në bazë të shembullit të dhënë plotësoje fjalinë.

Guri i vogël eshtë **GURALECI**.
 Këmba e vogël eshtë _____.

3. Lexoje orarin e mësimeve.

Numri i orëve	E hënë	—	E mërkurë	E enjte	E premte
1.	Gjuhë shqipe dhe letërsi	Matematikë	Gjuhë shqipe dhe letërsi	Matematikë	Natyrë dhe shoqëri
2.	Matematikë	Gjuhë shqipe dhe letërsi	Kultura figurative	Gjuhë shqipe dhe letërsi	Matematikë
3.	Edukatë fizike	Kultura figurative	Kultura muzikore	Kultura muzikore	Edukatë fizike

Cila ditë mungon në orarin e mësimeve?

Lexoje me kujdes tekstin pastaj punoji detyrat 4, 5 dhe 6.

TREGIMI I NERITANIT

Neritani ishte shkuar në pyll që të mbledh boronica. Me veten kishte marrë edhe një shportë të bërrë nga thuprat.

Dielli i verës përcëllonte gjithandje, por në rrugën e pyllit bënte fresh. Papritmas, kur rruga u bë më e ngushtë, përballë Neritanin vinte një ari. I murrmë, i madh, i tmerrshëm, i uritur dhe i zemëruar. Ulériu dhe u ndal në mes të rrugës. U ngrit në të dy këmbët e prapme. Dhe filloj të flasë:

– Ka je nisur, vogëlush? Çfarë po bart në atë shportë, ë?

Neritani nuk u frikësua. Nuk iku dhe nuk e helli shportën në tokë. Vetëm u ndal në shteg dhe tha:

– Çfarë po bart, po pyet, apo jo? Jam duke bartur bletë, ari! Bletë dhe motrat e tyre – grerëzat!

– E, po, ditën e mirë, vogëlush! Kam punë në pyll, po ngutem.

Dhe ariu i uritur befas u zhduk në dendësinë e pyllit. Kurse Neritani u nis më tej dhe pa asnjë shqetësim arriti në shtëpinë e tij.

Përshtatur në shqip sipas tekstit të D. Gj.

4. Përgjigju në pyetjet në vazhdim.

1. Si dukej ariu?

2. Përse u ndal para Neritanit?

5. Ariu u përshtendet bukur me Neritanin dhe iku në dendësi të pyllit:

1. sepse dëshiroi të jenë shokë.
2. sepse u frikësua nga bletët dhe grerëzat.
3. sepse dëshiroi të gjejë fresk.

6. Mbi vijë shkruaj numrat nga 1 deri në 4 ashtu që ngjarjet të radhitën sipas rendit. (Ne kemi filluar, kurse ti vazhdo.)

_____ 1 _____
biseda e ariut dhe Neritanit
Neritani shkon në pyll
të nguturit e ariut
mendjemprehtësia e Neritanit

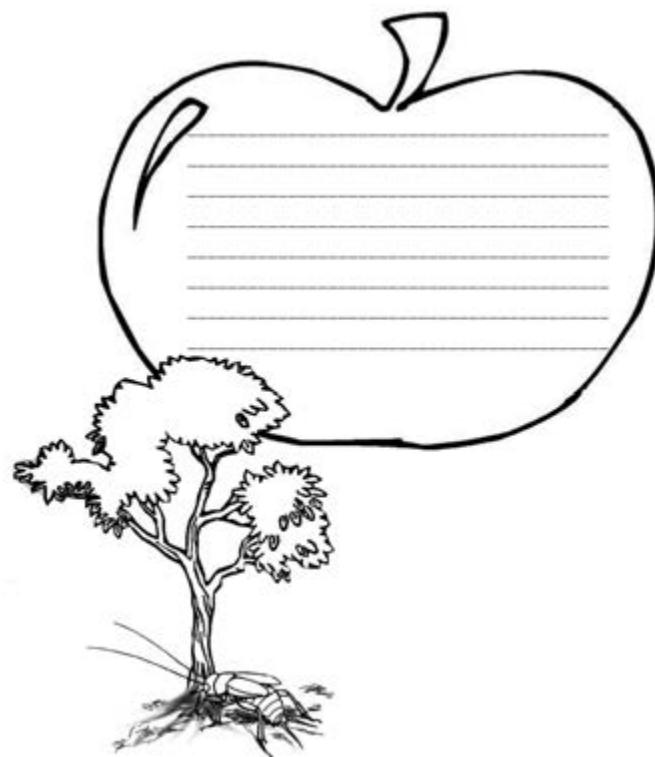
7. Lexoje me kujdes rrëfenjën dhe shkruaji dy fjali në mënyrë të tillë që rrëfenja të përfundojë.

MOLLA DHE GJINKALLA

Në kopsht kishte lëshuar shtat një mollë. Ishte e vjetër, dhe nuk jepte më asnjë fryt.

Nën kurorën e saj jetonte një gjinkallë nga kënga e të cilës kënaqeshin të gjithë. Shtëpinë e vet e kishte ndërtuar pranë lëvores. Gjinka-

lla çdo mëngjes e përshtendete mollën me këngën e vet. Kurse Molla i pikonte ndonjë pikë vesë që mos ta linte të etur. Era nuk çante kokën për shoqërinë e tyre. Dëshironte ta thyente mollën. Gjinkalla vendosi ta ndihmojë...

8. Fjalinë e dhënë përshkruaje me shkronja dore.

Fatbardhi e kishte fituar një fanellë nga teze Merita që jeton në Germani.

9. Përshkruaji fjalët që duhet shkruar me shkronjë të madhe.
SHOQJA IME NJOMËZA SHPESH HERË E NJOMË GOJËN ME LËNG PORTOKALLI. AJO JETON NË MURIQ AFËR LIQENIT TË SHKODRËS.

10. Rrethoji fjalët që nuk i përkasin këtij grupi.

1) lapsat	fletorja	shporet	goma
2) lexon	shkruan	shikon	nëna

МАТЕМАТИКА

1. Запиши број 716 ријечима (словима).

Одговор: _____

2. Напиши све непарне бројеве који су између 30 и 36.

Одговор: _____

3. Допуни реченице.

Бака данас прославља 65. рођендан.

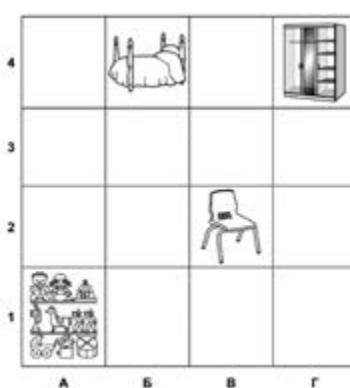
Прошле године је прославила _____ рођендан.

Следеће године ће прославити _____ рођендан.

4. Упиши у један од симбола <, > или = тако да буде тачно.

$$8 - 3 \quad \boxed{} \quad 7 - 4$$

5. Намјештај у Итаниној соби је распоређен као што је приказано на слици.

a) У ком пољу је кревет?

1. (A, 1)	3. (B, 2)
2. (B, 4)	4. (Г, 4)

**б) Итана ће да унесе сто на мјесто које одговара пољу (В, 1).
Обој поље у које треба да се стави сто.**

6. Израчунја

$1 + 6 =$

$7 \cdot 4 =$

$2 - 8 =$

$30 : 3 =$

$1 + 78 =$

7. У трећем разреду има пет одјељења. Из сваког одјељења по шест ученика се такмичило из математике.

Колико се ученика такмичило?

Одговор: _____

8. У парку је 19 клупа. На свакој клупи сједи по двоје људи.

Колико укупно људи сједи на клупама?

1. 21

2. 29

3. 31

4. 38

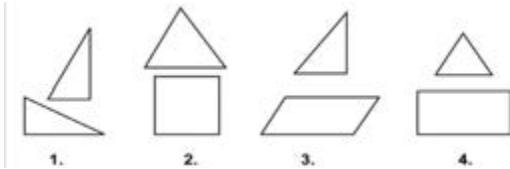
9. У цвећарима су од 38 цвјетова направили 3 букета. У једном је било 11 цвјетова, а у другом 5 цвјетова мање него у првом.

Колико је било цвјетова у трећем букету?

УРАДИ ПОСТУПНО

Одговор: _____

10. Која два комада слагалице Станко треба да састави да би добио правоугаоник?

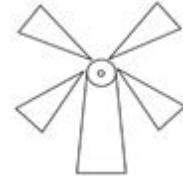
11. Преброј колико на слици има:

a) троуглова

б) углова

Одговор:

а) троуглова _____ б) углова _____

12. Допуни до 1 метра.

а) ____ cm + 55 cm = 1 m

б) ____ dm + 60 cm = 1 m

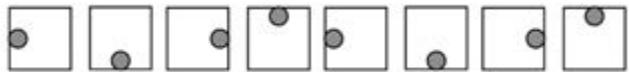
13. Пут од дрвета до језера животиње прелазе за различито вријеме.

Срни је потребан 1 сат. Пас је за 15 минута бржи од срне, а зец је за 10 минута спорији од пса.

Колико је минута потребно:

а) срни _____ б) псу _____ в) зецу _____

14. Уочи правило по коме су поређане фигуре у низу.

Која фигура је сљедећа?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

IZBOR ZADATAKA S EKSTERNO-INTERNE PROVJERE ZNANJA NA KRAJU DRUGOG CIKLUSA OSNOVNE ŠKOLE (2013)

CRNOGORSKI – SRPSKI, BOSANSKI, HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Прочитай обавјештење па одговори на пitanja 1 i 2.

OBAVJEŠTENJE Основној школи „Ратко Ђарић“ у Никшићу

Poštovani direktore,

Obavještavamo Vas da će системски pregled za učenike IX razreda Vaše škole biti obavljen u prostorijama škole u понедјeljak, 15. aprila 2013. godine.

Hvala na saradnji!

1. A) Обавјештење је:

1. službeno
2. neslužbeno

B) Obrazloži odgovor.

---

2. Zaokruži broj ispred podatka koji NEDOSTAJE u obavještenju.

1. Ko обавјештава?
2. Кога обавјештава?
3. Кад ће се то дододити?
4. Зашто ће се то дододити?

Прочитай пjesmu „Breze na ulici“ па уради 3, 4, 5, 6 i 7. zadatak.

BREZE NA ULICI

Kraj bijelih breza, svakoga dana
Ja prođem lica razdragana.
Oduvijek ima nekih veza,
Između pjesnika i breza.

Od čega dršćete, vi breze?
Od slatkih slutnja ili jeze?
Zašto vam krošnja podrhtava,
I onda kada vjetar spava?

Na ulicu, med svijet što viče
Vi kao da ste izašle iz priče.
Nježne, treperave i čiste,
Baš kao prva ljubav vi ste!

Dobriša Cesarić

3. Na šta breze svojom nježnošću i treperenjem podsjećaju pjesnika?

**4. Zaokruži broj ispred riječi koja može da zamjeni riječ med u stihu
„На улицу, мед свјет што виче“.**

1. do
2. kod
3. među

5. Koji se stihovi rimuju u dатoj pjesmi?

6. „Zašto vam krošnja podrhtava, i onda kada vjetar spava?”

Koju stilsku figuru koristi pjesnik u ovim stihovima?

1. personifikaciju
2. poređenje
3. hiperbolu

7. Napiši sinonim za riječ razdragan.

8. Obrati pažnju na pisanje rječice NE u rečenicama u tabeli. Zaokruži DA za rečenicu koja je tačno napisana ili NE za rečenicu koja nije tačno napisana.

Neznam da uradim domaći.	DA	NE
Neću da pričam o tome.	DA	NE
Nemogu danas doći.	DA	NE
Nepiši stalno poruke.	DA	NE

9. Zaokruži pravilno napisane riječi:

istoria – istorija	maica – majica
bio – bijo	jedanaest – jedanajest
nosio – nosijo	hemiski – hemijski

Pročitaj tekst, pa odgovori na pitanja 10, 11, 12, 13, 14 i 15.

ĐURĐEVAK

Na kraju naše njive nalazila se ružna mračna dubodolina zvana Pakao. Bila je slična dubokom kotlu; sa tri strane bila je okružena strmim bregovima, a samo na jednoj strani imala je ždrijelo, koje se gubilo u tamnoj, tajanstvenoj šumi. (...) Ja sam se toga mjesta bojao otkad znam za sebe. Tome je prije svega bilo krivo njegovo ime. (...) S jezom u srcu uvijek sam se približavao tome mjestu i žurno bježao odatle što sam brže mogao...

...Jedne subote uveče, dok su otac i mati sjedjeli na kućnom pragu i gledali u vedru, mirisnu proljećnu noć, majka je uzdahnula:

„Oh, kako bih rada bila da odnesem sjutra u crkvu đurđevak, ali ga nigdje više nema.“

„Za đurđevak je ove godine kasno. Ako ga nema u Paklu, nema ga više nigdje“, odgovorio je otac poslije kratkog vremena.

Pri pomenu Pakla opet sam sav uzdrhtao... U toku noći dugo nijesam mogao zaspasti, jer mi je neprestano iskrasavao pred oči Pakao. Ali isto tako negdje u dubini srca odjekivao mi je majčin uzdah za đurđevkom. (...)

Idućeg jutra probudio sam se rano. ... Moj jutarnji posao bio je da tjeram stoku na pašu. Svakog jutra morali su me buditi i dizati iz postelje; ovog jutra, međutim, ustao sam sam i na prstima izašao iz kuće. Otac i majka još su spavali. (...)

Iznenada me je čudna snaga digla s mjesta gdje sam stajao i počeo sam trčati preko polja prema Paklu. Dospjevši na ivicu Pakla, užasnuo sam se pred mračnom jamom, nijesam htio da je gledam, predosećajući da će tamo naći đurđevak skriven iza stijena. Tek kad sam dospio dolje, otvorio sam oči.

Našao sam čitave bokore mirisavog đurđevka i počeo brzo brati. (...) S punim naručjem đurđevka jurnuo sam iz pakla i u jednom dahu dospio do kuće, gdje sam stigao upravo u trenutku kad se majka pojavila na kućnom pragu.

Tog trenutka daleko sunce poslalo je svoj blistavi zrak na dvorište, i po njemu se razlio divni sjaj svjetlosti. U sredini te svjetlosti stajala je majka, čudesno lijepa i sva ozarena, kao priviđenje s neba. Banuo sam pred nju s punim naručjem cvijeća i pobjedosno uzviknuo:

„Majko, majko... đurđevak!...“ Topio sam se od sreće i neizmjerne radosti. Od pretrpjelog straha moje oči bile su pune teških suza, koje ja u svom pobjedničkom slavlju nijesam ni osjećao.

10. Zaokruži književnu vrstu kojoj pripada tekst Đurđevak.

1. bajka
2. roman
3. pripovijetka

11. Odredi mjesto radnje u priči.

12. A) Ko je glavni lik?

B) Ko su sporedni likovi?

13. Upiši brojeve od 1 do 4 tako da događaji budu kronološki raspoređeni.

- ____ silazak u Pakao   ____ susret s majkom
 ____ razgovor oca i majke   ____ branje đurđevka

14. Šta je dječaku pomoglo da pobijedi strah i ubere đurđevak?

15. Kako se dječak osjećao poslije branja đurđevka?

1. radosno
2. uplašeno
3. tužno

16. Rečenicu iz upravnog govora pretvori u neupravni.

Otat je odgovorio: „Za đurđevak je ove godine kasno.“

17. Napiši kraći sastav o svom omiljenom nastavnom predmetu poštujući sljedeće zahtjeve:

- sastav treba da ima od 40 do 50 riječi
- osnovne karakteristike tog predmeta
- zašto ti je to najmiliji nastavni predmet

Vodi računa o pravopisu i gramatici. Piši čitko i poštuj zahtjev o broju riječi +/- 20% (ocjenjuje se sastav koji ima od 32 do 60 riječi; ako sastav ima manje od 32 riječi, NE ČITA SE, na 60. riječi PRESTAJE čitanje).

18. Pored riječi koju treba napisati velikim slovom upiši ✓, a koju treba napisati malim slovom upiši ✗.

NIKOLIĆEV	
BOGDANOV	
NJEGOŠEVSKI	
UČITELJEV	

19. Zaokruži broj ispred pravilno upotrijebljenog instrumentalja.

1. Putovali smo s vozom.
2. Istrčao je s kesom u ruci.
3. Uvijek je pisao s plavom olovkom.

20. Napiši antonim za riječ BIJELO.

BIJELO _____

GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI

Leko lajmërimin pastaj përgjigju në pyetjet 1 dhe 2.

**LAJMËRIM Shkollës fillore
“Gjergj Kastrioti Skënderbeu” në Ostros**

Inderuari drejtore,
Ju lajmërojme se kontrollimi mjekësor sistematik
për nxënësit e klasave IX të shkollës Tuaj do të
bëhet në loakalet e shkollës të hënën, më 15 prill
2013.

1. A) Lajmërimi është:

1. zyrtar
2. jozyrtar

B) Argumento përgjigjen.

2. Qarko numrin para të dhënës që MUNGON në lajmërim.

1. Kush lajmëron?
2. Kë lajmëron?
3. Kur do të ndodhë ajo?
4. Përse do të ndodhë ajo?

